BOHUMIL
HRABAL

# L-am servit pe regele Angliei

Traducere de Jean Grosu

EDITURA

PARALELA 45

Textele acestea au fost scrise în bătaia năprasnică a soarelui de vară, care-mi încingea maşina de scris în asemenea hal, încât de câteva ori pe minut îşi încleşta dinţii şi se bâlbâia. Neputând să urmăresc orbitoarele foi de hârtie albă, n-aveam controlul asupra a ceea ce scriam, drept care, cotropit de beţia luminii, am scris făcând uz de metoda automată; lumina soarelui îmi lua vederea în asemenea măsură, că nu mai desluşeam decât conturul maşinii sclipitoare, tabla carcasei era ceasuri în şir atât de încinsă, şi, de atâta fierbinţeală, paginile scrise se înfă-şurau în jurul valţului. Iar evenimentele ce se rostogolesc peste mine în ultimul an - încât n-am găsit încă timpul necesar să înregistrez moartea mamei mele —, ei bine, aceste evenimente mă silesc să las textul aşa cum e, în prima formă, cu speranţa că într-o bună zi voi avea răgazul şi curajul să-l chinuiesc încă o data şi încă o dată, să-l refac, prelucrându-l spre o anumită clasicitate sau — sub impresia momentului şi în eventualitatea că aş putea şterge spontaneitatea iniţială a imaginilor - să pun mâna pe foarfecă şi să decupez din text doar acele pasaje care, prin detaşarea în timp, îşi mai păstrează prospeţimea. Şi dacă nu voi mai fi pe lume, s-o facă eventual unul dintre prietenii mei. Să scoată din el o mică nuvelă, sau o povestire mai mare. Şi gata!

B.H.

*P.S.* - Luna în care am scris acest text am trăit-o sub emoţia „amintirii artificiale" a lui Salvador Dalî şi a freudianului „afect strangulat care-şi deschide drumul prin vorbire".

# CAPITOLUL I

## Un pahar de grenadină

Fiţi atenţi la ce vă spun acum:

Când m-am prezentat la Hotelul PRAGA DE AUR, patronul m-a apucat de urechea stângă şi, trăgându-mă după el, îmi spuse: „Aici, la noi, eşti picolo, ţine minte acest lucru! N-ai văzut nimic, n-ai auzit nimic! Repetă!" Şi eu i-am răspuns că în acest local n-am văzut nimic şi n-am auzit nimic. După care patronul m-a apucat de urechea dreaptă şi, trăgându-mă după el, mi-a spus: „Şi mai ţine minte că va trebui să vezi totul şi să auzi totul! Repetă!" Şi, cu uimire, am repetat că de acum încolo voi vedea totul şi voi auzi totul. Şi, uite aşa, am început: în fiecare dimineaţă, la orele şase, ne adunam cu toţii în salonul restaurantului ca la un fel de trecere în revistă a trupelor, apoi venea domnul hotelier; de-o parte a covorului erau aliniaţi şeful de sală şi chelnerii, şi la capătul coloanei stăteam eu, micuţ, aşa cum îi sade bine unui picolo, iar de cealaltă parte a covorului se înşirau bucătarii şi cameristele, femeile de serviciu, picoliţele şi spălătoresele de vase, şi domnul hotelier străbătea încet culoarul, apropiindu-se de fiecare, să vadă dacă ne sunt curate plastroanele şi gulerele de la cămaşă, dacă fracul e fără pată, dacă nu-i lipseşte vreun nasture, şi se apleca înainte ca să verifice dacă

încălţările sunt frumos lustruite şi să constate, cu mirosu-i fin, dacă ne-am îmbăiat cum trebuie picioarele, după care, spunea: „Bună ziua, domnilor, bună ziua, doamnelor..." Şi din clipa aceea nu ne mai era îngăduit să stăm de vorbă cu nimeni, chelnerii mă învăţau cum se înfăşoară în şervet cuţitul şi furculiţa, cum se aşterne masa, mă puneau să curăţ scrumierele, şi-n fiecare zi trebuia să curăţ coşuleţul de tablă pentru crenvurştii calzi, căci eu mă duceam acum să vând în gară crenvurştii calzi, aşa cum mă învăţase predecesorul meu, care încetase a mai fi picolo — acum era ajutor de ospătar şi începuse să servească în restaurant —, ah, şi cât s-a mai văicărit şi s-a milogit săracul să fie lăsat să vândă mai departe crenvurşti în gară! Mi se păruse aproape ciudată milogeala lui, dar curând mi-a căzut fisa, şi-am înţeles cum devine cazul, şi de-atunci n-aş mai fi părăsit pentru nimic în lume locul meu de vânzător de crenvurşti calzi pe peronul gării, nu de alta, dar de mai multe ori pe zi se întâmpla să-i întind unui călător o pereche de crenvurşti costând o coroană optzeci cu chiflă cu tot, şi călătorul să nu aibă decât o hârtie de douăzeci de coroane, uneori chiar de cincizeci de coroane, iar eu să nu am niciodată să-i dau restul, deşi buzunarele mi-erau întotdeauna doldora de mărunţiş, şi astfel continuam să vând mai departe până când călătorul cu pricina sărea înapoi în vagon şi, croindu-şi din greu drum până la fereastră, întindea mâna spre mine, iar eu lăsam mai întâi pe peron coşuleţul cu crenvurştii calzi, pe urmă începeam să mă scotocesc prin buzunare, făcând să zornăie bănuţii, dar călătorul îmi striga să păstrez mărunţişul şi să-i dau restul în bancnote, iar eu m-apucam să caut pe îndelete bancnotele până când impiegatul fluiera şi striga poftiţi în vagoane, şi-atunci, tot pe îndelete, începeam

să scot la iveală hârtiile de zece şi de cinci coroane, şi iată trenul se punea în mişcare şi eu începeam să alerg de zor de-a lungul garniturii şi, când trenul prindea viteză, ridicam repede mâna sus de tot şi, în sfârşit, bancnotele atingeau aproape degetele călătorului aplecat în afară — câte unul se apleca atât de tare, încât cineva din compartiment trebuia să-l ţină zdravăn de picioare ca să nu zboare pe fereastră şi, nu o dată, se întâmpla ca unul să atingă uşor cu capul streaşină peronului, iar altul să dea cu capul de stâlpul semaforului —, pe urmă, degetele se îndepărtau cu repeziciune şi eu, scoţând limba de un cot de atâta alergătură, mă opream cu mâna întinsă şi gata, hârtiile erau ale mele, căci rareori se mai întorcea vreun călător ca să-şi ceară gologanii înapoi, şi aşa se face că foarte curând am început să am bănişorii mei, să adun într-o lună câteva sutare, ba, până la urmă, să am chiar prima hârtie de o mie ascunsă sub saltea, nu de alta, dar în fiecare dimineaţă la orele şase, şi seara înainte de culcare, patronul venea să controleze dacă mi-am spălat cum se cuvine picioarele şi, cel mai târziu la miezul nopţii, trebuia să fiu în pat, şi uite aşa am început să nu aud nimic, dar să aud totul, şi să nu văd nimic, deşi vedeam tot ce se petrecea în jurul meu, vedeam această ordine şi disciplină, îl vedeam pe acest patron cât era de bucuros când ne credea învrăjbiţi unii cu alţii, Doamne fereşte să fi mers casiera la cinema cu unul dintre chelneri — pe loc i-ar fi pus pe verde -, şi tot aşa am început să-i cunosc şi pe clienţii de la masa aceea din fundul sălii, aproape de bucătărie — masa pentru obişnuiţii casei, căci în fiecare zi trebuia să spăl paharele acestor obişnuiţi ai casei, şi fiecare avea numărul lui şi semnul lui distinctiv, paharul cu cap de cerb, paharul cu violete, paharul cu stema oraşului - pahare colţuroase, pahare

burduhănoase, ulcioare de ceramică marca HB aduse tocmai de la Miinchen —, şi în fiecare seară se întrunea la această masă societatea aleasă a obişnuiţilor casei — domnul notar şi şeful de gară, şi preşedintele tribunalului, şi medicul veterinar, şi directorul şcolii de muzică, şi industriaşul Jina, şi pe toţi îi ajutam să-şi scoată haina şi să-şi pună haina, şi când veneam cu berea, trebuia să aşez, fără greş, fiecare pahar exact în faţa celui căruia îi aparţinea, şi adeseori stăteam şi mă minunam de faptul că nişte oameni bogaţi sunt în stare să se amuze o seara întreagă sporovăind despre lucruri atât de neinteresante cum ar fi, de pildă, că la ieşirea din oraş se afla o podişcă şi lângă această podişcă se înălţa, acum treizeci de ani, un plop, şi gata gâlceava: unul spunea că în locul acela n-a fost nici o podişcă pe vremea plopului cu pricina, altul pretindea că n-a existat acolo o podişcă adevărată, ci doar o scândură prevăzută cu un parapet... şi o ţineau aşa, sorbindu-şi berea şi pălăvrăgind întruna despre unul şi acelaşi subiect, prefâcându-se — numai aşa, de ochii lumii — că se sfădesc şi se înjură în gura mare, strigând dintr-o parte a mesei că în locul acela se afla podişcă, nicidecum faimosul plop, iar din cealaltă parte, că acolo se afla plopul, nicidecum podişcă, după care se potoleau, se aşezau liniştiţi pe scaunele lor şi totul era în ordine, ţipetele acelea având doar menirea să le facă berea mai gustoasă — ca să nu mai zic că alteori se dondăneau pe chestia berii din Cehia — unul zicea că pentru el cea mai bună e cea din Pro-tivin, altul cea din Vodnany, al treilea pretindea că berea de Pilsen n-are pereche, al patrulea o ţinea morţiş cu Nymbyrkul şi Krusovice şi o ţineau aşa întruna, şi iar începeau să se răstească unii la alţii, să ţipe peste masă, dar în realitate se iubeau între ei, şi ţipau numai aşa, de florile mărului, ca să se întâmple

^«««^^H^ în

Odată, tot aşa, în clipa în care îi aduceam berea şefiAu de gară l-am Văzut $p_e$ acesta aplecându-s peste masa, ca sa povestească, pe un ton confidenţial ca medicul veterinar fusese văzut joi seara la fetele^' a Parad.su', unde a urcat la cameră cu frumoasa Jaruska, in clipa aceea, directorul scoki primare a pnut sa-1 corecteze, şoptind că, într-adevăr, vete-nnarul fusese văzut acolo, dar nu joi, a miercuri st nu cu Jaruska, a cu Vlasta şi uite aşa, s-au distrat toata seara sporovâind despre domnişoarele de la Paradisu, şi cine a mai fost pe acolo şi ane n-a fost «r eu, auzind pălăvrăgelile lor, mi-am zis în sinea' mea ca, de-acum încolo, putin îmi pasă dacă la ieşirea

ttd.rr' ? ° podl?că Şlun p|op> sau ᴛM

podişca Para plop, sau numai plopul, că mi-e totuna care bere e mai bună, dacă cea de Branik sau cea de Prodvm, *şi* nu mai vroiam să văd si să mai aud rumic *m* afara celor ce se petreceau acolo sus, la Paradisu'. După socotelile mele, datorită banilor pe care-i pusesem deoparte de pe urma vânzării crenvurstilor pe peronul gării, îmi puteam permite luxul de a îndrăzni sa calc pragul Paradisului, căci, vorba ceea pe peronul gani mă pricepeam, dacă era cazul, să izbucnesc in hohote de plâns, si cum eram atât de micuţ un picolaş cum scrie la carte, oamenii dădeau din mână nepăsători in semn că renunţau să le mai dau restul socotind, de bună seamă, că sunt un orfan amărât. Şi m seara aceea a început să se coacă în mintea mea un plan bine gândit: într-o zi, k ceasurile unsprezece noaptea, după îmbăiatul picioarelor, mă strecor frumos pe fereastra odăiţei mele p mă duc să-mi arunc un ochi la Paradisu'. Ziua aceea memorabilă a -nceput la hotelul nostru PRAGA DE AUR într-un

fel de animaţie, aş zice, sălbatică. înainte de amiază se instalase în local un grup de ţigani, bine îmbrăcaţi, cu buzunarele doldora de bani, că de, erau meşteri cazangii, şi stăteau frumos la masa lor, înfulecau tot ce era mai bun, şi de fiecare dată când mai comandau ceva arătau că-s plini de bani, că aveau cu ce să plătească. Directorul şcolii de muzică stătea la o masă, aproape de fereastră şi, întrucât ţiganii făceau tărăboi, dumnealui s-a mutat la o altă masă în mijlocul salonului, fără însă a-şi întrerupe lectura — citea de bună seamă o carte foarte interesantă, judecând după faptul că domnul director era cufundat cu nasul în ea chiar şi în timp ce se ducea să se aşeze cu trei mese mai încolo, şi îşi găsea scaunul bâjbâind, dar neîncetând nici o clipă să citească, şi nu se oprea din citit nici atunci când se aşeza, văzându-şi mai departe de lectura lui. Iar eu ştergeam de zor paharele obişnuiţilor casei şi le cercetam cu grijă privindu-le în bătaia luminii soarelui, era încă înaintea amiezii, taman câteva supe şi câteva gulaşuri de servit clienţilor, dar personalul restaurantului, chiar şi atunci când n-avea nimic de făcut, era dator să facă ceva, drept care, ca să nu se spună că tăiem frunze la câini, toţi chelnerii, la fel ca mine, trebuiau şi ei să facă ceva, până şi şeful de sală, şi el în picioare, rânduia în sertarele bufetului furculiţele şi cuţitele, iar unul dintre chelneri se apucase să îndrepte şi să netezească, încă o dată şi încă o dată, feţele de masă... când, deodată, cum mă uitam afară prin paharele împodobite cu panorama Oraşului de Aur, am zărit o hoardă de ţigani furioşi alergând ca smintiţii pe stradă, şi iată-i dând buzna în Praga noastră de aur şi, cu şişurile scoase probabil înainte de a pătrunde pe coridor, s-au năpustit ca o vijelie spre ţiganii cazangii, dar aceştia, ca şi când ar fi fost pregătiţi pentru această invazie, au sărit de pe

scaune cu o repeziciune uimitoare şi, trăgând mesele după ei, le ţineau mereu în faţă ca pe nişte scuturi, astfel încât ţiganii cuţitari să nu se poată apropia de ei — cu toate acestea, doi dintre ai lor zăceau deja pe podea cu câte un cuţit grosolan înfipt în spinare, iar cuţitarii, pe măsură ce înţepau, mai tăiau şi ceva dintr-o mână, şi aşa se face că mesele erau acum pline de sânge, dar domnul director al şcolii de muzică îşi vedea mai departe de cititul lui şi zâmbea în timp ce furtuna aceea ţigănească tuna şi fulgera, făcând ravagii, nu doar în preajma directorului, ci şi deasupra capului său, pătându-i cu sânge părul şi cartea; de două ori îi înţepaseră masa ţiganii zurbagii, dar domnul director nu se lăsa impresionat, continua să citească, fără să-i pese de nimic, iar eu, ascuns pe sub mese, mă furişam în patru labe spre bucătărie, în timp ce cuţitarii chiuiau şi zbierau ca ieşiţi din minţi, şi lamele cuţitelor sclipeau şi scăpărau în bătaia soarelui, împroşcând lumini strălucitoare ce zburau ca nişte musculiţe aurii prin tot localul restaurantului nostru Praga de aur, în timp ce ţiganii cazangii se retrăgeau, dispărând unul câte unul fără să achite consumaţia; şi toate mesele erau acum pline de sânge, pe podea zăceau două trupuri neînsufleţite, pe una din mese zăceau exact două degete retezate şi o ureche tăiată cu o zvâcnitură de cuţit şi, ceva mai încolo, pe o altă masă, se vedea o bucată de carne macră, despre care doctorul chemat să-i examineze pe cei doi înjunghiaţi şi celelalte resturi macabre a declarat că e un fileu de toată frumuseţea, ce provenea din muşchiul unei mâini vânjoase — numai directorul şcolii de muzică, cu capul sprijinit în palme şi cu coatele bine înfipte în tăblia mesei, îşi vedea liniştit de lectura lui, în timp ce toate celelalte mese se îngrămădeau unele peste altele la ieşirea din local, alcătuind

baricada ce acoperise fuga ţiganilor cazangii; în momentul acela patronului nostru nu-i dădu altceva prin minte decât să-şi tragă pe el o vestă albă, presărată cu albine, ca apoi să se posteze în faţa restaurantului şi, ridicând pumnii strânşi înaintea clienţilor ce dădeau să intre, să le spună cu o voce sugrumată de emoţie: Ne pare rău, din păcate la noi s-a întâmplat un incident, până mâine e închis. Şi mie mi s-a dat sarcina să mă ocup de toate feţele de masă năclăite de sânge, să scot în curte această risipă de amprente digitale şi urme de palme, să aprind cazanul mare din spălătorie, după care fetele de la bucătărie şi femeile de serviciu au fost nevoite să le înmoaie, sa le frece şi apoi să le fiarbă pe toate; pe urmă mi-a venit mie rândul să întind pe funie feţele de masă, să se usuce, dar cum eram mititel şi nu ajungeam până la funie, treaba asta a trebuit s-o facă în locul meu una dintre fetele de la bucătărie şi eu îi dădeam la mână, una câte una, feţele de masă stoarse şi jilave, şi cum îi ajungeam exact până la piept, afurisita profita şi îşi bătea joc de mine lipindu-şi sânii de obrajii mei, chipurile din greşeală, şi sânii ei lăsaţi, când unul, când altul peste ochii mei, îmi întunecau vederea lumii exterioare, şi totul mirosea atât de plăcut şi totul era atât de frumos, şi, pe urmă, când se apleca ea ca să ridice din coş o faţă de masă, era rândul meu să-i văd vâlceaua dintre sânii ce se legănau şi deveneau iar ţepeni ori de câte ori fătuca se îndrepta din şale, iar fetele de la bucătărie nu încetau o clipă să hohotească şi să mă ia peste picior: ia spune, puştiule, câţi ani ai? Ai făcut paisprezece? Şi când?... Pe urmă, încet-încet, a început să se lase înserarea, s-a stârnit o uşoară adiere de vânt şi feţele de masă erau înşirate astfel încât alcătuiau în curte nişte draperii despărţitoare, ca acelea pe care le întindem noi în restaurant atunci

când se serbează în local o nuntă sau se organizează un banchet pentru un cerc restrâns — şi iată că, în scurt timp, aveam din nou totul frumos pregătit şi în local totul strălucea de alb şi curăţenie, şi peste tot unde te uitai nu se vedeau decât garoafe, căci în toate zilele se aducea la noi câte un coş încărcat cu flori de sezon...

în sfârşit, cu sentimentul datoriei îndeplinite, am şters-o şi m-am dus să mă culc; şi când peste toate s-a aşternut tăcerea şi în curte nu se auzea decât plescăitul uşor al feţelor de masă în bătaia vântului, de parcă ar fi stat cu toate acolo la taclale şi curtea era plină de foşnete catifelate, am deschis frumos fereastra şi m-am furişat afară, apoi m-am strecurat uşurel printre feţele de masă pâlpâitoare şi, mergând pâş-pâş de-a lungul ferestrelor, am ajuns la poartă, am sărit-o şi am pornit-o încetişor pe stradă, şi înaintam cuminte de la un felinar la altul, având grijă să mă ascund în beznă ori de câte ori mi se ivea în cale un trecător nocturn pe care-l lăsam să mă depăşească, şi tot aşa până când am început să văd de la distanţă firma verde, luminoasă: „La Paradisu'". Ajuns acolo, m-am oprit, am aşteptat câteva clipe afară; din măruntaiele clădirii se auzeau sunetele zbârnâitoare ale unui orchestrion, şi, deodată, am prins curaj, şi, luându-mi inima-n dinţi, am intrat, pe culoar era o ferestruică, altfel spus, un ghişeu, şi ghişeul acela era atât de sus, încât a trebuit să mă ridic pe vârfuri ca să fiu văzut, şi doamna Paradisu', patroana localului, care trona pe un scaun în spatele ghişeului, îmi spune: ce doreşti, flăcăule? Şi eu i-am răspuns că aş vrea să mă distrez, drept care, dumneaei mi-a deschis uşa şi, intrând, am zărit o domnişoară cu părul negru pieptănat pe spate şi strâns în coc, care, în timp ce trăgea cu nesaţ din ţigară, m-a întrebat, la rândul ei, ce doresc? Şi eu i-am spus că aş

vrea să supez, drept care domnişoara m-a întrebat din nou dacă doresc să fiu servit acolo sau în salonul mare, şi eu m-am făcut roşu la faţă şi i-am spus cu sfială că vreau să supez în *chambre separe,* şi ea m-a privit îndelung şi, fluierând admirativ, m-a întrebat, aşa, ca şi când n-ar fi fost în stare să-mi ghicească răspunsul: Şi cu cine aţi vrea? Şi eu am arătat spre ea şi am spus, tot cu sfială: cu dumneavoastră, domnişoară, şi ea a clătinat din cap aprobator şi m-a luat de mână şi, braţ la braţ, m-a condus pe un coridor întunecos, luminat de nişte becuri roşii camuflate, apoi a deschis o uşă şi am intrat amândoi într-o cameră în care se aflau un divan, o masă şi două scaune îmbrăcate în pluş, şi o lumină palidă ce răzbea de undeva, din spatele unei draperii, desena pe plafon un fel de crenguţe ce se lăsau în jos aşa cum se lasă deasupra apei crengile sălciei plângătoare — şi eu m-am aşezat şi, după ce am pipăit în buzunare bancnotele, am prins curaj şi am întrebat: Vreţi să luăm cina împreună? Şi ce băutură preferaţi? Şi ea a răspuns direct, fără şovăială: şampanie, şi eu am încuviinţat clătinând din cap, drept care domnişoara a bătut din palme şi chelnerul a apărut cât ai zice peşte cu o sticlă, a deschis-o în faţa noastră, apoi s-a apropiat de o firidă şi ne-a umplut paharele, şi, în sfârşit, sorbeam şi eu pentru prima oară o cupă de şampanie şi băşicuţele pocneau şi-mi gâdilau nasul, şi-mi venea să strănut şi strănutam, în timp ce domnişoara golea, în voie, pahar după pahar, apoi mi-a spus cum o cheamă, după care i s-a făcut foame şi eu am zis: foarte bine, să se aducă tot ce-i mai bun şi ea a spus că-i plac la nebunie stridiile, că aici sunt, fără doar şi poate, proaspete, şi aşa se face că am mâncat stridii şi am mai băut câteva pahare de şampanie, şi, deodată, domnişoara a început să-mi mângâie părul

şi m-a întrebat unde m-am născut şi eu i-am spus: într-un sătuc atât de îndepărtat, încât cărbunele l-am văzut pentru prima oară abia în anul care a trecut, şi asta a făcut-o să râdă şi m-a îndemnat să mă fac comod, şi eu mi-am scos haina, nu de alta, dar muream de căldură, şi domnişoara m-a întrebat dacă poate să-şi scoată şi ea rochia, că murea şi ea de căldură, şi eu am ajutat-o să se dezbrace şi, în timp ce-i aşezam rochia pe speteaza scaunului, ea îmi descheia prohapul şi în clipa aceea am înţeles că povestea de la Paradisu' trebuia să fie nu doar frumoasă, superbă şi încântătoare, ci, de-a dreptul, paradiziacă — şi mi-a prins capul în palme şi l-a lipit de sânii ei, şi sânii aceia miroseau atât de bine, şi eu am închis ochii, furat parcă de un vis frumos, atât de ameţitor era mirosul acela, şi atât de minunate erau formele sânilor şi fineţea pielii, şi ea îmi apăsa capul făcându-l să alunece din ce în ce mai jos şi nările mi-erau pline de mirosul îmbietor al pântecului ei şi ea răsufla din adânc şi totul era atât de fermecător şi de ispititor — ca savoarea fructului oprit, încât nu-mi mai doream de-acum încolo nimic altceva, şi îmi spuneam în gând că pentru asta voi fi gata să economisesc în fiecare săptămână, din vânzarea crenvurştilor pe peronul gării, opt sute de coroane şi chiar mai mult, căci aveam în faţa mea un scop, fără doar şi poate înălţător şi nobil, aşa cum îmi spunea întotdeauna tăticul meu: să am mereu un scop în viaţă şi voi fi salvat, căci numai în felul ăsta voi avea pentru ce să trăiesc. Numai că povestea era abia la mijlocul drumului. Pe urmă, Jaruska mi-a scos încetişor pantalonii şi chiloţii, acum buzele ei îmi atingeau uşor părţile slabe şi, deodată, trupul meu era atât de scuturat şi atât de zgâlţâit de gândul celor ce se puteau întâmpla aici la Paradisu', încât s-a încolăcit şi s-a

făcut ghem şi eu am bâiguit printre suspine: Jaruska... Jaruska... ce faci cu mine? Şi ea s-a dezmeticit, dar văzând în ce stare mă aflam, nu s-a lăsat şi m-a luat în gură, şi eu voiam s-o resping, dar ea era ca ieşită din minţi, mă ţinea în gură cu străşnicie şi capul ei aluneca în jos şi în sus cu mişcări din ce în ce mai grăbite şi eu n-am mai încercat s-o resping, ci m-am descolăcit şi m-am întins cât eram de lung şi o ţineam de urechiuşe şi simţeam cum mă topesc şi mă scurg, şi-mi ziceam că povestea asta e cu totul altfel decât atunci când mi-o făceam singur, că o tânără femeie cu un păr nespus de frumos şi cu ochii închişi era pe cale să stoarcă din mine totul până la ultima picătură, că sorbea din mine ceea ce altă dată storceam eu împroşcând îngreţoşat o grămadă de cărbuni într-o pivniţă întunecoasă sau, noaptea, în pat, în batista mea de mucos, când îmi făceam treaba singur cu mâna mea. Apoi, Jaruska s-a ridicat şi mi-a spus cu o voce obosită, plină de melancolie: şi-acum, din dragoste, puişor... dar eu eram prea înduioşat şi prea fleşcăit, încât, aproape împotrivindu-mă, am izbutit să spun: ştiţi, mie mi-e foame, dumneavoastră nu? Şi cum eram însetat, am înşfăcat la iuţeală paharul Jaruskăi şi ea s-a năpustit spre mine, dar nu m-a putut împiedica să trag o duşcă, după care, dezgustat şi dezamăgit, am lăsat paharul înapoi pe masă, căci în el nu era şampanie, ci o limonada ordinară — de la bun început băuse domnişoara o poşircă gălbuie, trecută de bună seamă în nota de plată drept şampanie, iar eu abia acum aflam, şi făcând haz de necaz, am comandat zâmbind o altă sticlă şi, când ne-a fost adusă, am ţinut s-o deschid cu mâna mea şi tot cu mâna mea am umplut paharele, după care ne-am apucat iar să mâncăm şi să bem, în timp ce, de jos, din salonul mare al stabilimentului răsunau înălţându-se

spre noi acordurile zbârnâitoare ale orchestrionului — şi când sticla s-a golit şi eu eram pe jumătate beat, m-am lăsat din nou în genunchi şi mi-am odihnit capul în poala Jaruskăi, ca să-i ciufulesc cu limba mea lâna aceea mătăsoasă — şi cum eram uşor ca fulgul şi domnişoarei nu i-a fost greu să mă salte apucându-mă de subţiori şi trăgându-mă peste ea, şi-a desfăcut frumos picioarele şi eu am pătruns pentru prima oară, ca în brânză, într-un trup de femeie şi visul meu cel mai de preţ, pe care-l aşteptasem cu atâta bucurie şi cu atâta nerăbdare, devenise în sfârşit realitate — şi Jaruska mă strângea la pieptul ei şi-mi şoptea la ureche sa nu mă grăbesc, să mă abţin cât mai mult cu putinţă, dar eu abia apucasem să fac două-trei mişcări, şi la a patra am început să mă revărs în carnea ei fierbinte, şi în clipa aceea ea s-a arcuit ca o punte, aşa fel încât numai părul şi tălpile ei mai atingeau divanul, iar eu zăceam pe puntea trupului ei, şi-am zăcut aşa până în ultima clipă când m-am muiat de tot între picioarele ei desfăcute şi, după ce m-am fleşcăit de-a binelea, am coborât uşor şi m-am întins lângă trupul ei. Se odihnea lungită pe spate, răsuflând din greu, şi mâna ei mă pipăia orbeşte şi-mi mângâia, cu gingăşie, pântecul şi tot trupul... Pe urmă a venit clipa îmbrăcatului şi a venit şi clipa despărţirii şi a notei de plată, şi chelnerul nu mai contenea să socotească, şi a socotit şi iar a socotit ca, în cele din urmă, să-mi prezinte o notă de şapte sute două zeci de coroane, iar eu, înainte de a părăsi localul, am mai scos două sute de coroane şi i le-am dat Jaruskăi, şi când am ieşit de la Paradisu' m-am sprijinit de primul zid şi-am stat acolo un timp în bezna nopţii visând cu ochii deschişi — căci, în sfârşit, aflasem şi eu ce se întâmplă în casele acelea cu domnişoare frumoase, şi pe loc mi-am spus în sinea mea: asta să-ţi fie de învăţătură, băiete,

o învăţătură demnă de reţinut, drept care, mâine, da, mâine chiar, te vei prezenta din nou aici, fiindcă ai reuşit să-i uimeşti pe toţi — ai venit aici ca un picolaş amărât ce vinde crenvurşti calzi în gară şi ai plecat mai falnic decât oricare dintre domnii aşezaţi în restaurantul nostru Praga de aur la masa rezervată oaspeţilor de onoare, masă la care nu se încumetă să se aşeze decât boierii şi notabilităţile oraşului...

Şi chiar de a doua zi am început să privesc lumea altfel, cu totul altfel, căci banii nu mi-au deschis doar porţile Paradisu'lui, ci şi pe cele ale stimei şi consideraţiei - mi-am dat seama de acest lucru puţin mai târziu, amintindu-mi că doamna Paradisu' după ce mă văzuse cu câtă uşurinţă aruncam în aer cele două hârtii de o sută, s-a repezit spre mine să-mi sărute mâna — iniţial am crezut că vroia să citească ora exactă pe ceasul cu brăţară pe care încă nu-l aveam, pe urmă însă, mi-a căzut fisa şi am înţeles că, de fapt, sărutul acela nu-mi era adresat mie, picolaşului de la restaurantul Praga de aur, ci, în general, bânişorilor mei şi, firește, bileţelului de o mie ascuns sub salteaua mea, şi, de bună seamă, capacităţii mele de a obţine dacă nu atâta bănet cât îmi doream, cel putin atâta cât îmi prilejuiau crenvurştii calzi pe care-i vindeam, zi de zi, pe peronul gării...

în dimineaţa aceea am fost trimis după flori şi, -, în timp ce mă întorceam spre hotel cu coşul încărcat cu garoafe, am surprins un pensionar târându-se în patru labe în căutarea unui bănuţ pierdut pe trotuar — pe drum însă, de la florărie spre hotel, mi-a venit deodată în minte că, de fapt, la masa oaspeţilor de onoare se mai aşezau în restaurantul nostru şi grădinarul, şi meşterul mezelar, şi măcelarul, şi proprietarul fabricii de lapte pasteurizat, că se întâlneau la noi toţi cei ce ne furnizează produsele de patiserie,

franzelărie şi carne, şi de câte ori nu mi-a spus mie patronul, după ce controla cu atenţie frigiderul: dă iute fuga la măcelărie şi spune-i măcelarului să scoată imediat de aici viţelul ăsta jigărit, şi, într-adevăr, până seara viţelul dispărea, iar meşterul măcelar stătea apoi la masă printre obişnuiţii casei şi îşi sorbea berea liniştit, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat - dar să mă întorc la pensionarul acela: avea, de bună seamă, vederea slăbită şi, văzându-l cum bâjbâie cu palma prin praful trotuarului, m-am apropiat de el şi l-am întrebat: Ce cauţi, tataie? Un bănuţ de douăzeci de haleri, mi-a răspuns bătrânul şi eu am aşteptat până când s-a adunat acolo un pâlc de trecători şi, în clipa aceea am scos din buzunar un pumn de mărunţiş şi l-am aruncat în aer, după care, apucând la iuţeală urechile coşului, mi-am cufundat capul în garoafe şi mi-am văzut mai departe de drumul meu. In colţul străzii, înainte de a intra în holul hotelului, mi-am întors privirea şi am văzut târându-se în patru labe întregul pâlc, căci toţi erau încredinţaţi că bănuţii aceia căzuseră din buzunarele lor; şi se răţoiau unul la altul că să-i dea înapoi banii şi, tot aşa, târându-se prin praf, se ciorovăiau, se dondăneau, se scuipau şi îşi arătau ghearele, mai-mai să-şi scoată ochii, ca nişte motani încălţaţi. Privind acest spectacol, m-a umflat râsul şi am înţeles pe loc ce anume îi pune pe oameni în mişcare şi ce sunt în stare să facă pentru câţiva creiţari. După ce am dus florile înăuntru, văzând câtă omenire se adunase în faţa restaurantului nostru, am dat fuga sus, spre camerele de oaspeţi şi, de acolo, aplecându-mă pe fereastră cu un pumn întreg de mărunţiş, am aruncat bănuţii astfel încât să nu cadă chiar în dreptul oamenilor, ci cu câţiva metri mai încolo. Pe urmă am coborât în sală şi m-am apucat să tai florile şi să aranjez câte două fire de garoafă şi

două crenguţe de asparagus în fiecare vază, şi în timpul ăsta mă uitam pe fereastră şi-i urmăream pe oamenii aceia cum se târau de colo-colo, în patru labe, adunând din praf bănuţii mei, da, bănuţii mei, pentru care se certau ca chiorii, fiecare pretinzând că văzuse bănuţul înaintea celuilalt, care apucase să-l înhaţe. In noaptea aceea, şi pe urmă şi în nopţile următoare, am început să visez şi visam şi ziua, iar atunci când în local nu era nimic de făcut... dar trebuia să mă prefac că fac ceva, şi ştergeam, chipurile, paharele, şi când duceam sticla la ochi în bătaia soarelui vedeam reflectându-se în ea Piaţa Mare în toată întinderea şi strălucirea ei, şi Stâlpul Ciumei, şi cerul, şi câţiva norişori plutind pe cer, da, până şi ziua visam că zbor peste oraşe, peste sate, peste târguri şi târguşoare, că scoteam din buzunarul meu uriaş pumni întregi de mărunţiş şi, cu gestul sublim al semănătorului de grâu, îi aruncam mereu pe caldarâm, dar întotdeauna în spatele trecătorilor şi a multor gură-cască, da, pumni întregi de bănuţi aruncam şi puţini erau cei ce rezistau ispitei şi, pe loc, aproape toţi, se apucau să adune creiţarii mei şi-i vedeam cum se bulucesc şi se încaieră ciocnindu-se cap în cap, ca berbecii, şi eu îi lăsam să se certe în legea lor şi zburam mai departe şi mă simţeam nespus de bine — chiar şi în vis mă înecam de fericire când scoteam din buzunarul meu imens pumnii de creiţari şi-i aruncam în spatele altor şi altor pâlcuri, şi creiţarii se rostogoleau pe caldarâm stârnind un amestec de sunete puitoare şi zornăitoare şi, cum eram dăruit cu însuşirea de a putea să zbor ca o albină, mă strecurasem şi în vagoanele de tren şi de tramvaie, şi, aşa, ca din senin, făceam şi acolo să răsune, pe podea, pumni de creiţari... şi într-o clipă călătorii începeau să se aplece, să se înghesuie, să se izbească unii de alţii, grăbindu-se

să adune bănuţii pe care mai toţi pretindeau sau credeau cu adevărat că picaseră numai şi numai din buzunarele lor... Această visare avea darul să mă încurajeze şi să-mi ridice moralul — mărunţel cum eram, mai aveam şi un gât scurt şi îndesat, drept care, eram obligat să port în timpul serviciului un guler înalt de celuloid şi gulerul ăsta mi se înfigea cu atâta cruzime în ceafa şi sub bărbie, încât, ca să scap de aceste chinuri ucigaşe, eram nevoit să stau în permanenţă cu capul drept şi ţeapăn; încetul cu încetul, m-am deprins să-l ţin aşa — şi întrucât nu puteam să-l las în jos fără să mă doară, mă aplecam de fiecare dată cu tot trupul, iar atunci când lăsam capul uşor pe spate, pleoapele mi se închideau pe jumătate şi eu priveam lumea mai altfel, ca şi când aş fi dispreţuit-o şi mi-aş fi bătut joc de ea, încât până şi oaspeţii localului ajungeau să creadă despre mine că sunt un înfumurat, căci învăţasem să mă ţin la fel de ţeapăn chiar şi atunci când stăteam pe loc sau când mergeam pe vârfuri, cu tălpile veşnic înfierbântate ca nişte fiare de călcat, de mă miram eu singur cum de nu luam foc şi nu-mi ardeau încălţările, atât de tare mă frigeau tălpile, încât uneori, în culmea disperării, îmi turnam în ghete limonada de la gheaţă, mai ales la gară, dar asta ajuta doar câteva clipe, şi pe mine mă ispitea gândul să mă descalţ, să las totul baltă şi să alerg aşa, în frac, spre pârâu, şi acolo să-mi cufund în apă picioarele încinse; dar, în loc de asta, îmi turnam din nou, încă o dată şi încă o dată, limonada rece în încălţări, uneori mai aruncam în ele o bucată de îngheţată şi în felul ăsta am început să înţeleg de ce chelnerii şi ceilalţi ce se foiau în preajma lor purtau în local nişte scrabe scâlciate, din acelea pe care nu le puteţi găsi decât în lăzile de gunoaie, căci numai în asemenea încălţări te poţi ţine pe picioare şi să umbli

de colo-colo cât e ziua de mare — până şi cameristele şi casiera şi cei de la bucătărie, cu toţii sufereau de picioare, iar seara, când, în sfârşit, mă descălţam, picioarele mi-erau prăfuite până mai sus de genunchi, de parcă nu mi le-aş fi târât toată ziua pe un parchet ceruit şi pe nişte covoare moi, ci, mai degrabă, pe un strat cu pulbere de cărbune, aceasta era partea nevăzută a fracului meu, acel revers al binecunoscutei medalii, a tuturor picolaşilor şi a ospătarilor din întreaga lume: ţinuta impecabilă, plastronul scrobit, gulerul de celuloid sclipind de albeaţă — şi aceste picioare înne-grindu-se încetul cu încetul, mâncate parcă de acea boală cumplită căreia i se spune cangrenă, în urma căreia oamenii încep să moară, dar... la capătul fiecărei săptămâni, agoniseam suficient pentru a-mi putea permite luxul să merg să văd o altă domnişoară, de fiecare dată alta — a doua femeie a vieţii mele a fost o blondă...

Când am revenit la Paradisu' şi m-au întrebat ce doresc, am răspuns că vreau să cinez, adăugând în grabă: în *chambre separe,* şi când m-au întrebat „cu cine?" am arătat spre o blondină, şi iar m-am îndrăgostit, de data asta de o fată cu părul bălai, şi povestea mi s-a părut mai frumoasă decât prima oară, chiar dacă prima oară a rămas de neuitat. Şi din nou mă încerca senzaţia puterii pe care mi-o dădeau banii şi am comandat şampanie, dar mai întâi am gustat-o, căci domnişoara trebuia să bea de data asta cu mine licoarea adevărată, drept care nu îngăduiam să i se toarne ei o poşixcă galbenă şi mie vin curat. Pe urmă, în timp ce zăceam despuiaţi unul lângă altul, amândoi cu ochii aţintiţi în plafon, am sărit deodată în picioare şi, scoţând din vază un fir de bujor, am început să rup petală după petală, şi le-am presărat pe pântecul blondei, apoi încă un fir şi încă un fir, garnisind cu

petalele câtorva fire de bujor tot pântecul domnişoarei, şi priveliştea mi se părea atât de frumoasă, încât stăteam şi-mi desfătam privirea, iar domnişoara s-a săltat şi, sprijinindu-se în coate, admira şi ea acest spectacol minunat, dar mişcarea ei făcea să alunece în jos petalele, drept care am împins-o cu gingăşie înapoi, ca să stea lungită pe spate, şi m-am dus să scot oglinda din cui şi am întins-o în aşa fel, ca domnişoara să poată vedea splendoarea pântecului ei presărat cu petalele de bujor şi eu i-am spus: Ce minunat o să fie ori de câte ori o să vin aici şi în această cămăruţă se va găsi o vază cu flori, şi eu o să-ţi împodobesc pântecul cu petale — şi ea mi-a răspuns că aşa ceva nu i se mai întâmplase niciodată — o asemenea cinstire adusă frumuseţii sale —, că datorită acestor flori s-a îndrăgostit de mine, iar eu i-am spus ce frumos va fi de Crăciun când îi voi împodobi pântecul cu crenguţe de brad furate de prin vecini, şi ea mi-a răspuns că va fi şi mai frumos când îi voi împodobi pântecul cu crenguţe de vâsc, dar cel mai bine ar fi, şi de asta va avea ea grijă, ca în plafon să fie instalată o oglindă, chiar deasupra divanului, ca să ne putem vedea lungiţi unul lângă altul în pielea goală şi, mai cu seamă, s-o pot admira cât e de frumoasă în toată goliciunea ei, cu o coroană de flori în jurul „blăniţei", coroană ce va fi schimbată de fiecare dată după sezon şi după florile specifice fiecărei luni, şi ce frumos va fi când o voi împodobi, rând pe rând, cu margarete, cu lăcrămioarele Sfintei Fecioare, cu anemone, cu dalii, cu crizanteme, cu frunze de clematite în culorile toamnei... şi eu m-am ridicat şi am îmbrăţişat-o, şi mă simţeam mare, şi înainte de a pleca i-am întins două sute de coroane pe care ea n-a vrut să le primească, dar eu i le-am lăsat pe masă, şi, ieşind de la Paradisu', aveam senzaţia că măsor, pe puţin, un

metru optzeci şi i-am mai strecurat o hârtie de o sută şi doamnei Paradisu', care scosese capul din spatele ferestruicii sale şi se uita la mine prin sticlele ochelarilor, ca să mă vadă cât mai bine... şi, în toiul nopţii, am părăsit locanta şi peste străduţele întunecate şi pustii ale oraşului coborau de sus toate luminile scânteietoare ale boitei înstelate, dar eu nu vedeam nimic altceva decât toate florile pământului — gălbenele şi ghiocei şi toporaşi şi ciuboţica-cucului şi pintenul-cocoşului — toate florile pământului împletite împrejurul pântecului domnişoarei cu părul bălai, şi pe măsură ce, înaintam eram tot mai uimit de această idee năstruşnică, întrebându-mă cum de mi-a venit să garnisesc atât de frumos, cu o cunună de flori, plăpânda movilită de păr ce mijea pe acel pântec drăgălaş de femeie, de parcă aş fi garnisit, cu foi de salată verde, un platou cu şuncă în aspic şi, cum mă pricepeam la flori, continuam s-o îmbrac pe blonda despuiată în toate florile ce-mi treceau prin minte — în mănuşa-Maicii Domnului şi-n petale de lalele şi de stânjenei... şi eram hotărât să merg cu povestea asta până la capăt, să-i adaug mereu alte flori, putând să mă amuz în felul ăsta un an întreg, căci banii îţi permit să cumperi nu doar o fată frumoasă, ci şi un pic de poezie.

A doua zi dimineaţa, în timp ce stăteam aliniaţi de-o parte şi de alta a covorului, şi patronul trecea pe lângă noi şi cerceta dacă avem cămăşile curate, dacă nu ne lipseşte vreun nasture la frac, mă uitam pe furiş la cameriste şi la ajutoarele de la bucătărie, şi mă uitam la şorţurile lor albe, cu o privire atât de stăruitoare, încât după terminarea inspecţiei, când patronul ne-a adresat obişnuitul bună ziua, doamnelor, bună ziua, domnilor, una dintre ajutoare m-a tras de urechi, pentru ocheadele mele atât de pătrunzătoare, şi în

felul ăsta mi-am dat seama că nici una n-ar lăsa să i se împodobească pântecul şi puful dintre coapse cu petqle de bujor sau cu margarete, că nici una n-ar accepta o coroniţă împletită din crenguţe de brad sau de vâsc, aşa cum se face atunci când se prezintă pe tavă o pulpă de căprioară rumenită... drept care, m-am apucat iar să şterg paharele, să le cercetez în bătaia luminii solare ce pătrundea în local prin geamurile înalte în spatele cărora se foiau de colo-colo oameni tăiaţi în două, bărbaţi fără picioare, iar eu treceam acum în revistă florile de vară, şi le scoteam pe rând, din coşuleţul meu imaginar, şi împodobeam cu ele pântecul frumoasei blonde de la Paradisu'; şi ea stătea lungită pe spate, cu picioarele desfăcute, şi eu o garniseam toată, întinzând ghirlanda mea mai departe în jurul coapselor, iar atunci când florile alunecau în jos, le lipeam la loc cu gumă arabică sau le prindeam cu un cuişor sau cu o piunezã, conti-nuându-mi în acest timp munca pe care toţi o dis-preţuiau, şi nimeni nu vroia s-o facă, şi frecam exem-plar paharele şi le limpezeam cu apă curată, după care le ştergeam şi le cercetam în bătaia luminii, ca să fie fără cusur, dar, prin aceste pahare, mă gândeam la tot ce mai aveam de făcut la Paradisu', şi uite aşa am epuizat ultimele flori de grădină, de câmp şi de pădure şi, deodată, m-am întristat, întrebându-mă: Ce voi face la iarnă?! Pe urmă, am zâmbit fericit, fiindcă iarna se găsesc flori şi mai frumoase — o să cumpăr azalee şi ciclame şi-o să mă reped până la Praga să iau orhidee şi, în fond, aş putea să mă stabilesc definitiv la Praga, unde, vorba aceea, locuri de muncă în restaurante se găsesc berechet şi acolo voi avea flori toată iarna... pe urmă, s-a apropiat amiaza şi eu am început să aduc şi să pun pe mese farfuriile, tacâmurile şi şerveţelele, şi sticlele cu bere şi paharele cu

grenadină roşie şi galbenă şi, la ceasul amiezii, când zorul era mai mare, uşa localului se deschide brusc, şi cine apare în prag? Frumoasa blondă de la Paradisu' care, după ce a intrat, s-a întors şi s-a dus să închidă uşa, apoi s-a aşezat la o masă, şi-a deschis poşeta şi, scoţând din ea un plic, a început să-şi rotească privirile în jurul ei — şi eu am şters-o iute într-un colţ şi m-am ghemuit, chipurile să-mi leg şireturile de la gheată, proptindu-mi un genunchi în inima care se zbătea să-mi spargă pieptul, nu alta, dar iată-l deasupra mea pe şeful de sală care-mi porunceşte să mă întorc imediat în restaurant, şi eu i-am răspuns, dând din cap aprobator, şi genunchiul a încetat deodată să mă mai doară, de parcă ar fi schimbat locul cu inima mea, care nu mai contenea să bată cu putere, dar, până la urmă, am prins curaj şi, cu inima-n dinţi, m-am pus pe picioare, apoi, ridicându-mi capul cât mai sus cu putinţă, mi-am aruncat şervetul peste mâneca fracului şi, făcând o plecăciune în faţa domnişoarei, am întrebat-o ce doreşte şi ea a spus că mă doreşte pe mine şi o grenadină cu zmeură, şi în clipa aceea am remarcat că purta o rochie de vară imprimată, o rochie plină de bujori, o rochie asediată din toate părţile de buchete roşii de bujori, şi eu m-am aprins la faţă şi m-am făcut roşu ca bujorul, la aşa ceva nu mă aşteptasem, şi-mi dădeam seama că nici vorbă nu putea fi acum de banii mei, de hârtiile mele de o mie, că tot ce vedeam acum era pe gratis; m-am dus aşadar frumuşel să iau o tavă cu pahare de grenadină zmeurată şi, revenind în sală, am surprins pe masă, lângă şerveţelul blondinei, plicul din care-şi scoteau uşor limba cele două sute de coroane şi, în clipa aceea, frumoasa cu părul bălai s-a uitat la mine cu o privire atât de galeşă, încât m-am cutremurat din tot corpul şi paharele de grenadină au început să se

clatine, să se ciocnească între ele pe platoul meu şi unul, din faţă, a alunecat şi, înclinându-se, s-a răsturnat încetişor în poalele clientei — şi, firește, într-o clipă a apărut la faţa locului şeful de sală şi a venit fuguţa şi patronul şi se întreceau care mai de care cu scuzele, şi patronul m-a apucat de-o ureche şi mi-a frecat-o şi mi-a răsucit-o — lucru pe care, de bună seamă, n-ar fi trebuit să-l facă, fiindcă blondina a început să strige cu o voce destul de tare, aşa, ca să fie auzită de tot restaurantul: Cum vă permiteţi!?! Şi patronul: Păi, v-a pătat rochia şi eu va trebui să plătesc nota de la curăţătorie... Şi ea: Asta nu e treaba dumneavoastră, eu nu pretind nimic, şi nu înţeleg de ce-l umiliţi pe acest om de faţă cu toată lumea?! Şi patronul, cu o voce mieroasă: Dar v-a pătat rochia... Şi, deodată, furculiţele tuturor mesenilor au rămas suspendate în aer, în timp ce blondina răcnea: Asta nu vă priveşte pe dumneavoastră, vă interzic... şi vă arăt eu! Şi, rostind aceste cuvinte, apucă la iuţeală un pahar cu grenadină şi, ridicându-l deasupra capului, şi—l răsturnă în păr, apoi încă unul şi încă unul, acum trupul ei era totul numai sirop de zmeură şi spumă de sifon şi, în timp ce ultimul pahar de grenadină se prelingea încetişor în decolteul ei, blondina a strigat: Nota!... şi a plecat lăsând în urma ei o dâră de parfum cu iz de zmeură, şi a ieşit în stradă, aşa cum era, în rochia aceea de mătase presărată cu bujori şi în jurul ei zbura acum un roi de albine, şi patronul, care apucase să ridice plicul de pe masă, mi-a poruncit: Du-te repede după ea şi spune-i că a uitat aici... şi eu am zbughit-o din local şi am zărit-o în mijlocul pieţei, unde stătea ţeapănă, ca o tarabă de iarmaroc cu alviţă şi halva, asaltată din toate părţile de un nor de viespi şi albine, şi ei nici prin gând nu-i trecea să li se împotrivească, lăsându-le să sugă în voie de pe trupul

ei zeama aceea dulce care începuse să se întărească ca o pojghiţă subţire de zugrăveală — ca un fel de a doua piele, ca baiţul ce se îmbibă în mobilă înainte de a fi lustruită cu şerlac, şi eu mă uitam cu nesaţ la rochia aceea de mătase şi i-am întins blondinei cele două hârtii de o sută, dar ea le-a refuzat, spunând că-s ale mele, că le-am uitat aseară pe masa ei şi a mai spus că mă aşteaptă în seara aceea la Paradisu'... ca apoi să adauge că a cumpărat un buchet superb cu maci de câmp... Şi eu îmi desfatam ochii văzând cum în părul ei se usca la soare grenadina aceea zmeurată, şi părul domnişoarei se zbârlea şi se întărea, aşa cum se întăreşte pensula vopsitorului atunci când acesta uită s-o moaie în tiner, şi eu nu mai eram în stare să-mi desprind privirea de pe rochia aceea pe care sucul acela dulce şi lipicios de grenadina o lipea de trupul ei mai abitir decât un strat de gumă arabică subţiată sau un strat de şerlac, şi mă gândeam că sărăcuţa va trebui s-o smulgă de pe ea, aşa cum se smulge de pe ziduri un afiş vechi sau un tapet gălbejit... dar, pentru mine, toate astea nu însemnau nimic pe lângă faptul, de-a dreptul răscolitor, că în starea în care se afla nu se sfia deloc să stea cu mine la taclale, că nu se temea de mine, că ştia despre mine mai mult decât ştiau toţi colegii din restaurantul nostru, că ştia, probabil, despre mine mai mult decât ştiam eu însumi... In seara aceea patronul m-a anunţat că avea nevoie de odăiţa mea de la parter ca să extindă spălătoria, drept care, trebuia să-mi adun catrafusele şi să mă mut la etajul întâi. De mâine, nu-i aşa? l-am întrebat. Dar patronul s-a uitat la mine cu o privire atât de ciudată, încât mi-am dat seama pe loc că ştia totul şi nu-mi mai rămânea altceva de făcut decât să mă mut fără zăbavă, de altfel a mai ţinut să precizeze că la ora unsprezece trebuie să fiu în pat, că el răspunde

pentru mine în faţa părinţilor mei şi a societăţii deopotrivă şi, în sfârşit, că un picolo ca mine, ca să poată munci cum se cuvine de dimineaţa până seara, trebuie să doarmă toată noaptea spre a-şi împrospăta forţele într-un somn recuperator...

Clienţii cei mai îndrăgiţi de mine erau întotdeauna comis-voiajorii. Fireşte, nu toţi, căci printre ei mai erau şi din aceia care încercau să plaseze nişte articole de două parale, fără posibilităţi de desfacere, cu alte cuvinte, o marfă de duzină. Cel mai drag mi-era un agent gras, atât de gras, încât, atunci când a poposit la noi pentru prima oară, am urcat fuga să dau de patron ca să-i spun cu sufletul la gură şi cu vocea sugrumată de emoţie: Veniţi repede, ne-a sosit o persoană cu greutate. Aproape speriat, patronul a coborât în grabă şi, într-adevăr, un asemenea grăsan nu mai fusese văzut niciodată pe la noi — patronul m-a felicitat pentru prezenţa mea de spirit şi s-a dus să aleagă el însuşi o cameră specială pentru acest comis-voiajor neobişnuit, care, apoi, a continuat să ocupe această cameră ori de câte ori se afla în trecere prin oraşul nostru şi dormea într-un pat special, întărit cu două scânduri late, sub care rândaşul nostru a mai instalat patru căpriori de susţinere. Voiajorul ăsta ne-a căzut cu tronc, fiindcă era însoţit întotdeauna de un fel de curier, ce căra în spinare o povară foarte grea; acest curier aducea cu un hamal din.gară cărând în chingi ceva nespus de greu, semănând cu o maşină de scris apăsătoare. Seara, la cină, voiajorul nostru avea obiceiul să se uite îndelung în cartea de bucate cu un aer nehotărât, de parcă n-ar fi fost în stare să aleagă nimic, după care spunea: In afară de aceşti plămâni cu sos de smântână acră, aduceţi-mi, pe rând, toate felurile din meniul zilei, şi când voi fi gata cu primul, mi-1 aduceţi imediat pe al doilea, şi tot aşa,

până când voi spune: ajunge. Şi, uite aşa, înfuleca de fiecare dată câte zece feluri de mâncare, fireşte cu garnitura respectivă, ca, după un timp, să spună, visător, că ar dori să ia şi el un mizilic. Prima oară, mizilicul a fost o sută de grame de salam unguresc, dar, în clipa în care patronul i 1-a adus, voiajorul nostru s-a încruntat şi, după ce s-a uitat cu atenţie la feliile acelea de salam, s-a ridicat brusc de pe scaun şi, apropiindu-se de uşă, a deschis-o furios şi a aruncat în stradă un pumn întreg de mărunţiş; pe urmă, a revenit la masa lui, s-a aşezat şi, după ce a înghiţit câteva felii de salam, părea şi mai supărat, şi iar a scos din buzunar un pumn de bănuţi şi iar s-a dus să-i arunce în stradă, după care, aproape mânios, s-a reîntors la masa lui — la masa de onoare, obişnuiţii casei se uitau unii la alţii nedumeriţi, apoi i-au aruncat o privire întrebătoare patronului, şi acesta, negăsind altă soluţie, s-a apropiat de masa clientului, i-a făcut o plecăciune şi i-a spus: V-aş ruga, stimate domn, să nu mi-o luaţi în nume de rău, dar aş vrea să ştiu de ce aruncaţi în stradă aceşti bănuţi? Şi voiajorul nostru i-a răspuns: De ce să nu-i arunc, când dumneavoastră, proprietarul acestui local, vă permiteţi să aruncaţi pe fereastră în fiecare zi teancuri întregi cu hârtii de zece coroane?... Patronul le-a relatat întreaga tărăşenie celor de la masa obişnuiţilor şi aceştia s-au arătat şi mai intrigaţi, drept care, patronul s-a dus din nou la masa grăsanului ca să-i spună pe un ton hotărât: Nu vă supăraţi, stimate domn, dar aici e vorba de averea mea, ce faceţi cu banii dumneavoastră, vă priveşte personal, aruncaţi-i cât poftiţi, dar nu văd ce legătură are povestea asta cu hârtiile mele de zece coroane?... Şi grăsanul s-a ridicat şi a spus: Vă explic cu plăcere, dacă-mi permiteţi să trec în bucătărie... Patronul, cu o plecăciune, i-a arătat drumul spre bucătărie şi, după

ce a tras u$a în urma lor, l-am auzit pe grăsan prezentându-se: Sunt reprezentantul exclusiv al firmei Van Berkel, v-aş ruga, dacă se poate, să-mi tăiaţi o sută de grame de salam unguresc... Patroana a tăiat în grabă salamul, l-a cântărit, a aranjat felioarele frumos pe o farfurie, şi în clipa aceea ne-am speriat cu toţii, crezând că era vorba de un control, dar tot în clipa aceea agentul comercial a bătut din palme, şi curierul lui s-a ridicat ca fript din colţul său şi înşfacând la iuţeală obiectul acela ascuns sub pături care, după mine, aducea acum cu o flaşnetă — aşa mi se părea — a intrat cu „instrumentul" în bucătărie, l-a aşezat frumuşel pe masă, reprezentantul a tras păturica de pe el, şi în faţa noastră a apărut un aparat frumos de culoare roşu aprins — un ferestrău circular strălucitor, ce se învârtea pe un ax prevăzut cu o manivelă cu mâner negru, şi se mai vedea acolo un buton rotund... şi grăsanul nostru zâmbea în culmea fericirii, desfatându-şi ochii cu priveliştea acelui aparat, şi gura-i turuia, nevoie mare: Aflaţi, vă rog, că cea mai mare întreprindere comercială din lume e Biserica Catolică, aceasta comercializează ceva ce nimeni n-a văzut, n-a atins şi n-a întâlnit de când e lumea lume, iar acest ceva este, mă rog frumos, un lucru căruia i se spune Dumnezeu; a doua mare întreprindere mondială este firma International, cum văd, dumneavoastră aveţi deja, mă rog frumos, aparatul ei, introdus de multă vreme în toată lumea, aşa-numita casă de marcat, care, dacă apăsaţi corect butoanele, şi bonurile se înregistrează corect de-a lungul întregii zile, vă scuteşte seara de toate socotelile obositoare, făcând în locul dumneavoastră bilanţul încasărilor de zi cu zi... iar a treia întreprindere mondială, mă rog frumos, este casa pe care am onoarea s-o reprezint, adică fabrica Van Berkel, care produce cântare de

precizie, asigurând greutatea exactă în toată lumea, la Ecuator sau la Polul Nord, şi mai producem o gamă întreagă de aparate de tăiat carnea şi mezelurile, cum ar fi acesta, iar farmecul acestui aparat constă în... dacă-mi permiteţi... şi, înainte de a-şi rosti gândul până la capăt, curăţă, la iuţeală, o parte din salamul unguresc, aşează pieliţa pe cântarul nostru şi, în aceeaşi clipă, învârtea cu o mână manivela aparatului său şi cu cealaltă apăsa ştangă de salam în cuţitul circular — şi felioare rotunde cădeau şi se îngrămădeau una peste alta pe plăcuţa de marmură, şi vraful de felii creştea mereu, de parcă aparatul acela ar fi tăiat tot salamul, în ciuda faptului că nu lipsea prea mult din el... In sfârşit, grăsanul încetă să mai învârtească manivela şi se grăbi să întrebe: Cam cât credeţi că am tăiat din salamul ăsta? Şi patronul îi răspunse, fără a sta pe gânduri: O sută cincizeci de grame, şi şeful de sală: O sută zece, şi tu, puştiule? — m-a întrebat reprezentantul — tu ce părere ai? şi eu, fără să clipesc, am zis optzeci de grame, şi patronul m-a apucat de ureche şi mi-a frecat-o, şi mi-a răsucit-o, şi s-a scuzat faţă de reprezentant, spunându-i că trebuie să fie îngăduitor cu mine, că mama m-a scăpat de la sânul ei o dată când mă alăpta şi eu am căzut în cap, dar reprezentantul m-a mângâiat pe obraji şi a ţinut să spună cu un zâmbet plin de bunăvoinţă: Dacă vreţi să ştiţi, puştiul a nimerit-o cel mai bine — după care, a pus rondelele de salam pe cântarul nostru şi acesta a arătat şaptezeci de grame. Ne-am uitat un timp unii la alţii cu subînţeles, pe urmă ne-am strâns cu toţii în jurul maşinuţei făcătoare de minuni şi ne-am dat seama că această maşinuţă putea fi aducătoare de câştig — pe urmă, după ce ne-am împrăştiat un pic, reprezentantul a scos din buzunar un pumn de bănuţi şi, aruncându-i în lada de cărbuni, a bătut din

palme pentru a doua oară, şi hamalul a apărut într-o clipă cu un alt pachet, a cărui formă, sub învelitoarea aceea de pânză, m-a trimis cu gândul la capacul sub care ţinea bunica statueta Sfintei Fecioare Măria, şi, după ce i-a scos învelitoarea, a răsărit în faţa noastră un cântar, dar ce cântar, ca de farmacie, cu un ac subţire şi un cadran cu diviziuni până la un kilogram, atât, şi nimic mai mult — şi reprezentantul ne-a spus: Vedeţi? acest cântar e atât de precis, încât, dacă suflu deasupra lui, îmi indică, fără greş, greutatea suflării mele... şi a suflat şi, Într-adevăr, acul cântarului s-a mişcat, după care grăsanul a luat de pe cântarul nostru feliile de salam unguresc şi le-a pus pe cântarul lui, care a arătat că salamul acela cântărea taman şase sute şapte zeci şi cinci de grame... de unde reieşea, cât se poate de limpede, că al nostru îl jeluia de fiecare dată pe patron cu douăzeci şi cinci de grame şi voiajorul s-a apucat să aştearnă cifrele pe masă, să le adune, ca, în sfârşit, să tragă o linie, subliniind astfel rezultatul socotelilor sale, şi să spună: Vedeţi? dacă vindeţi, să zicem, zece kilograme de salam unguresc pe săptămână, cântarul acesta vă economiseşte de o sută de ori douăzeci şi cinci de grame, şi asta înseamnă, în total, aproape jumătate de ştangă... şi asta nu-i de lepădat... Şi, cu un zâmbet triumfător, simpaticul grăsan se sprijinea de masă cu pumnii încleştaţi, în timp ce vârful piciorului său butucănos, împins uşor în spate, atingea podeaua, făcând să-i salte tocul în sus... şi zâmbea triumfător grăsanul, şi, deodată, patronul a început să strige: Să plece toată lumea, noi doi avem de încheiat aici o afacere — pe scurt, vreau să-mi lăsaţi totul şi plătesc cu bani gheaţă! Nu vă supăraţi, a intervenit reprezentantul, făcându-i semn hamalului său să rămână pe loc — acestea sunt doar mostrele cu care fac demonstraţiile în faţa clienţilor -

săptămâna trecută am cutreierat toate cabanele din Krkonose, şi, ca să nu mă laud, aproape fiecare cabană mai acătării ne-a comandat un cântar şi o maşinuţă de tăiat, sau, cum le numesc eu, economii de impozit — nu-i aşa?!...

De bună seamă, acest reprezentant mă îndrăgea — îi aminteam pesemne de prima lui tinereţe — de câte ori ne întâlneam, mă mângâia petrecându-şi mâna prin părul meu, şi zâmbea atât de înduioşător, de-l podideau şi lacrimile. Uneori, seara, cerea să i se aducă apă minerală sus în cameră, şi ori de câte ori i-o aduceam, îl găseam în pijama, tolănit pe covor, cu burdihanul său uriaş zăcând lângă el ca un ditamai butoi — îmi plăcea grozav la el că nu se ruşina de burdihanul lui, ci, dimpotrivă, îl purta ca pe o reclamă, fălindu-se cu el în faţa celor ce-i ieşeau în întâmpinare. De fiecare dată îmi spunea, ia loc, pui-şorule — şi întotdeauna cu un zâmbet mângâietor şi plin de bunătate; şi asta era pentru mine o mângâiere ce venea nu de la tata, ci, mai curând, de la mama. Odată, mi-a spus, ştii, puişorule, eu am început tot aşa ca tine, când eram micuţ, şi asta s-a întâmplat la firma Koreff, articole de galanterie... da, puişorule, şi-acum îmi mai aduc aminte de primul meu patron şi parcă-l aud cum îmi spunea: Ţine minte, băiete, un negustor care se respectă trebuie să aibă, întotdeauna, cel puţin, trei lucruri: o proprietate imobiliară, o prăvălie şi o magazie cu stocuri — dacă pierde magazia, rămâne cu prăvălia, dacă pierde şi magazia şi prăvălia rămâne, cel puţin, cu bunul imobiliar, pe ăsta nu i-l poate lua nimeni; odată m-a trimis să preiau o comandă de piepteni, nişte piepteni frumoşi, de os, opt sute de coroane a costat comanda aceea pe care eu o transportam în două sacoşe mari, aşezate pe portbagajul bicicletei mele - dar, ia o bomboană, hai,

ia-o pe asta, e vişină cu rom îmbrăcată în ciocolată — şi în timp ce împingeam bicicleta la deal — dar, de fapt, câţi ani ai tu, puişorule? şi eu i-am răspuns: Cincisprezece, la care grăsanul a dat din cap admirativ şi, luând şi el o bomboană, a început să plescăie din limbă şi să reia firul povestirii sale: şi, cum spuneam, împingeam la deal bicicleta împovărată de piepteni, când, deodată, o ţărancă pe bicicletă mi-a luat-o înainte şi nu s-a oprit decât sus de tot, în vârful dealului, taman la marginea pădurii; şi când am ajuns în dreptul ei, femeia aceea s-a uitat la mine cu o privire atât de galeşă şi atât de pătrunzătoare, încât am lăsat pleoapele în jos, şi ea mi-a spus, mângâindu-mi obrajii: Ce zici, mergem să culegem împreună niţică zmeură? Aşa se face că am culcat bicicleta, cu piepteni cu tot, în fundul şanţului şi ea a culcat-o pe a ei, peste a mea, şi apucându-mă de mână m-a tras repede în pădure şi, în spatele primului tufiş, m-a pus jos şi mi-a descheiat pantalonii — şi până să apuc să mă dezmeticesc, afurisita era întinsă toată peste mine şi a fost femeia mea cea dintâi; apoi, deodată, mi-am adus aminte de bicicleta mea şi de pieptenii mei, şi am rupt-o la fugă spre şanţ, dar bicicletele stăteau acolo nemişcate, aşa cum le lăsasem, a ei peste a mea, la vremea aceea bicicletele de damă aveau pe roata din spate o îmbrăcăminte multicoloră aducând cu o sită deasă împotriva ţânţarilor sau cu o plasă protectoare pe care o poartă caii pe cap şi în jurul gâtului; am pipăit pieptenii şi, cu un oftat de uşurare, am constatat că erau la locul lor — pe urmă, ţăranca a venit fuguţa după mine şi, văzând că nu sunt în stare să eliberez pedala bicicletei mele din plasa bicicletei sale, mi-a spus că ăsta e un semn de la Dumnezeu, că nu e bine să ne despărţim aşa de repede şi să mai rămânem un pic împreună, dar mie mi-a fost teamă —

hai, mai ia o bomboană, uite, asta-i cu nuga, aşa i se spune — şi, ce să mai zic, în cele din urmă am încălecat amândoi bicicletele şi am pătruns adânc în pădure, şi ţăranca şi-a băgat din nou mâna în pantalonii mei, mă rog, eram pe atunci mai tânăr decât acum, şi de data asta, eram eu deasupra ei, la fel ca bicicletele noastre, căci, ajungând la locul faptei, ea şi-a întins bicicleta în mărăcini şi eu pe a mea peste a ei şi, cum s-ar spune, am făcut dragoste culcaţi unul peste altul, întocmai ca bicicletele noastre, şi era nespus de frumos, şi ţine minte ce-ţi spun, puişorule: când reuşeşti cât de cât în viaţă, viaţa e frumoasă... eh... dar acum e timpul sa te duci la culcare, puişorule, căci mâine trebuie să te scoli devreme, înţelegi, puişorule? Şi, apucând sticla cu apă minerală, a golit-o dintr-o răsuflare şi eu auzeam lichidul clipocind în burta lui, aşa cum clipoceşte apa de ploaie atunci când se scurge din burlan într-un butoi şi, în clipa în care voiajorul s-a întors într-o rână, apa a început să se niveleze într-o bolboroseală ce se auzea cât se poate de bine...

Nu-mi erau dragi comis-voiajorii cu produse alimentare, cu margarina şi articole casnice — aceştia aveau urâtul obicei de a-şi aduce provizii de acasă şi să mănânce în cameră, ba unii îşi aduceau cu ei şi câte o lampă cu spirt şi îşi preparau în cameră supa de cartofi, iar cojile le aruncau sub pat; pe deasupra, mai cereau să le curăţăm şi încălţările, pe gratis, şi, la plecare, în loc de bacşiş, îmi dădeau câte o insignă de reclamă, în schimbul căreia îmi îngăduiau să le duc la maşină lădiţa cu drojdia de bere cumpărată pe nimica toată de la angrosiştii pe care îi reprezentau, şi o vindeau, ocazional, pe unde apucau în drumul lor. Unii aveau atâtea geamantane, încât puteai crede că duceau cu ei toată marfa pe care intenţionau s-o vândă într-o

singură săptămână, iar alţii n-aveau mai nimic asupra lor şi eu eram tare curios să aflu şi mă tot Întrebam, cam ce negoţ putea să facă un asemenea comis-voiajor care călătoreşte fără bagaje? Şi mereu mi-a fost dat să aflu ceva ce avea darul să mă uimească — de pildă, unul umbla după comenzi de pungi şi hârtie de ambalaj - ăsta îşi ţinea mostrele împăturite sub batistă în buzunarul interior al hainei — un altul n-a-vea în gentuţă altceva decât un simplu carneţel în care îşi nota comenzile şi un yoyo sau un diabolo şi bătea de zor străzile oraşului distrându-se cu yoyo-ul au cu diabolo-ul, şi tot aşa intra în bazare şi în ■:: Hgazinele de jucării unde-şi continua jocul, şi în dipa aceea proprietarul magazinului lăsa totul baltă, nu-1 mai interesau nici clienţii, nici comis-voiajorii care-i ofereau articole de galanterie, şi, într-o stare euforică, se repezea cu braţele întinse în întâmpinarea yoyo-ului şi a diabolo-ului — asta se întâmpla întotdeauna în plin sezon, când aceste jucării mai erau încă la modă şi clienţii se mai dădeau în vânt după ele: şi câte duzini, şi câte grosuri ne puteţi livra? se grăbeau să întrebe negustorii. Mai întâi, voiajorul se învoia la cel mult douăzeci de duzini, pe urmă, după târguieli îndelungate, se arăta înduplecat, lăsând, chipurile, să mai treacă de la el încă o duzină, două, ca apoi, în alt sezon, când erau la modă mingiuţele din spumă de cauciuc, să revină jucându-se cu ele în tren, pe străzi, în dughene şi prăvălii, şi negustorii, hipnotizaţi parcă de acel neîncetat du-te-vino al min-giuţei săltăreţe care nu mai contenea să ricoşeze din plafon în palma voiajorului, se repezeau din nou în întâmpinarea acestuia şi din nou se grăbeau să-1 întrebe: şi câte duzini — şi câte grosuri ne puteţi livra?... Drept să vă spun, mie nu-mi plăceau aceşti agenţi cu articole de sezon ce ieşeau repede din vogă,

nici şefului meu de sală nu-i plăceau — aceştia erau aşa-numiţii pişicheri, mai bine zis, adevăraţi vânzători de apă de ploaie, pe care noi îi miroseam de îndată ce treceau pragul restaurantului şi citeam pe chipul lor dorinţa de a se ghiftui, ca pe urmă, s-o şteargă englezeşte sărind pe fereastră, fără să mai achite consumaţia, aşa cum, de altfel, ni s-a întâmplat de câteva ori... Cel mai simpatic mi se părea un agent care trăgea la hotelul nostru cu regularitate — era reprezentantul exclusiv al Casei Primeros şi i se spunea Regele cauciucului — căci dumnealui le furniza farmaciştilor şi droghiştilor articole delicate, de igienă intimă şi, ori de câte ori venea, aducea cu el câte o noutate, drept care, oaspeţii obişnuiţi ai casei îl invitau la masa lor, nu de alta, dar, datorită lui, i se întâmpla mereu unuia dintre ei ceva neplăcut, şi celorlalţi, dimpotrivă, ceva vesel, şi, cum am spus, reprezentantul firmei Primeros distribuia tot felul de prezervative, de toate formele şi de toate culorile, iar eu, în ciuda faptului că nu eram decât un picolaş amărât, stăteam şi mă minunam, şi mi se făcea scârbă de obişnuiţii casei, care, pe stradă, făceau pe nobilii, iar în jurul mesei, când se veseleau şi îşi dădeau poalele peste cap, se comportau ca nişte cotoi zvăpăiaţi şi sâcâitori sau ca nişte maimuţe dezlănţuite — şi pe cât de triviali şi de obsceni erau în manifestările lor, pe atât erau de caraghioşi; de pildă, la fiecare revenire a Regelui cauciucului, obişnuiau sa strecoare în farfuria unuia dintre ei acel prezervativ, şi când respectivul întorcea knedlicul şi descoperea sub el primerosul, izbucneau cu toţii în răcnete de râs, deşi ştiau prea bine că cel mai târziu peste o lună va veni rândul altuia dintre ei să suporte această farsă. De pildă, domnul Zivnostek, proprietarul unei fabrici de dinţi artificiali, se amuza aruncând mereu în halba cu

bere a altuia dintre meseni câţiva dinţi sau o bucată de dantură falsă, dar, odată, n-a lipsit mult ca dumnealui să se înece cu propria sa proteză pe care o aruncase, cu discreţie, în cafeaua vecinului, numai că acesta, mai isteţ, apucase să schimbe ceştile şi domnul Zivnostek era cât pe ce să moară sufocat de propria sa dantură; noroc că medicul veterinar i-a tras un ghiont zdravăn în spinare şi dinţii i-au zburat din gură şi au căzut sub masă, iar domnul Zivnostek, crezând că erau nişte dinţi falşi din fabrica lui, i-a călcat în picioare, ca, mai târziu, să-şi dea seama că, de fapt, era dantura lui făcută pe măsură. Şi, iată, de data asta i-a venit rândul să râdă şi să se bucure domnului Slosar, căci dumnealui era tehnician dentar şi-i plăcea să facă reparaţii de urgenţă, nu de alta, dar cu asta se câştiga cel mai bine, iar sezonul lui era în toi atunci când începea vânătoarea de iepuri şi fazani, căci seara, după ospăţ, societatea vânătorească era atât de beată, încât, o dată cu maţele, mulţi dintre vânători îşi vărsau şi dinţii, şi domnul Slosar avea de lucru până peste cap, şi muncea de zor zile şi nopţi în şir, ca să le repare dinţii cât mai repede, ca nu cumva să afle soţiile de întreaga tărăşenie, ce trebuia tăinuită în faţa familiei măcar câteva zile...

Dar Regele cauciucului mai aducea şi alte lucruri extravagante — odată, a venit cu aşa-zisa „Mângâiere a văduvelor", dar eu n-am izbutit să aflu niciodată ce voia să fie această Mângâiere, fiindcă dumneaei era îmbrăcată ca un clarinet, într-un toc de pânză, pe care toţi îl deschideau şi pe loc îl închideau, trecându-l mai departe cu repeziciune — şi se învârtea Mângâierea văduvelor în jurul mesei şi, fiecare cum o deschidea, scotea un răcnet şi o dădea repede următorului, iar eu, deşi veneam mereu cu halbele de bere, tot nu izbuteam să aflu ce era, de fapt, acel obiect

menit să aducă mângâiere văduvelor noastre; altă dată, Regele cauciucului a venit cu o păpuşă gonfla-bilă, societatea veselă era instalată la o masă în bucătărie, căci era iarnă, vara stăteau fie în dreptul popicăriei, fie în preajma ferestrei, la o masă despărţită de restul sălii cu o portieră - şi Regele cauciucului a început să-i spună păpuşii tot felul de vorbe şi toţi se tăvăleau de râs, dar eu, vă spun drept, nu găseam nimic de râs în povestea aceea, păpuşa făcea înconjurul mesei trecând, pe rând, la toţi mesenii, dar aceştia, îndată ce-o aveau în braţe, deveneau serioşi, obrajii li se îmbujorau şi se grăbeau s-o paseze repede vecinului, în timp ce Regele cauciucului le dădea explicaţii ca la şcoală. Da, domnilor, precum vedeţi, aceasta este ultima noutate, un obiect sexual pentru pat, păpuşa de cauciuc numită Primavera, şi, cu această Primavera, oricare dintre dumneavoastră poate să facă ce vrea, căci, precum vedeţi, e aproape vie, e de mărimea unei fete adulte, e excitantă, lipicioasă şi caldă, frumoasă şi sexy cât cuprinde, milioane de bărbaţi au salutat apariţia Primaverei de cauciuc pe care oricine o poate umfla cu gura lui. Aşadar, această femeie, creată cu suflarea dumneavoastră, le va reda bărbaţilor încrederea de sine, o erecţie perfectă şi, în consecinţă, bucuria unei plăceri sublime, căci Primavera e fabricată, domnii mei, dintr-un cauciuc special, pubisul şi coapsele sunt din cauciucul cauciucurilor, o spumă de latex, iar deschizătura, domnilor, e prevăzută cu toate ridicaturile şi adânciturile şi împodobită cu tot ceea ce se cuvine să aibă o femeie constituită normal, aşa cum scrie la carte; un vibrator minuscul, cu baterie, acţionează, cu fineţe şi gingăşie, acest sex feminin, asigurându-i o mişcare firească şi senzuală, în aşa fel încât fiecare dintre dumneavoastră poate să atingă o culme a plăcerii, după pofta

inimii, şi, totodată, să rămână stăpân pe situaţie. Şi, pentru a evita curăţatul acestui sex feminin, vă recomand să folosiţi prezervativul Primeros, şi pentru a vă feri de eventualele zgârieturi sau rosături, aveţi aici, mă rog frumos, un tub cu cremă de glicerina... Şi, de fiecare dată când unul dintre meseni izbutea, cu un ultim efort, să umfle Primavera de cauciuc ca apoi s-o paseze vecinului, Regele cauciucului avea grijă să-i scoată repede buşonul şi păpuşa se dezumfla şi se fleşcăia de tot, drept care următorul era obligat s-o umfle la loc cu propria-i suflare, şi păpuşa creştea din nou în mâinile lor datorită aerului pompat din plămânii fiecăruia, în timp ce ceilalţi aplaudau tăvă-lindu-se de râs, aşteptând cu nerăbdare să le vină rândul, şi în bucătărie era veselie mare, din ce în ce mai mare, şi casiera se foia pe scaun petrecându-şi mereu picior peste picior, şi se agita, nestăpânindu-şi indignarea, de parcă ea ar fi fost umflată şi dezumflată fără încetare de oaspeţii onorabili ai casei noastre, care s-au distrat aşa până după miezul nopţii...

Pe urmă însă, printre voiajorii noştri a apărut un alt reprezentant, cu un articol asemănător, dar, după mine, mult mai frumos şi, aş zice, mai practic; dumnealui lucra pentru o casă de confecţii din oraşul Pardubice, şi oberchelnerul nostru, un om veşnic ocupat, îl cunoştea de multă vreme, ajunsese la el prin intermediul armatei, mai bine zis al unui loco-tenent-colonel pe care-l servea cu regularitate şi acesta i l-a recomandat pe comis-voiajorul care trăgea la noi de două ori pe an, iar eu, văzându-l cum lucrează, nu izbuteam să înţeleg nici în ruptul capului in ce consta metoda lui, căci înainte de toate i-a luat şefului nostru măsura pantalonilor, apoi i-a cerut să stea ţeapăn în faţa lui, numai cu vesta şi cămaşa pe el, după care a început să-i întindă pe piept, pe spate, în

jurul gâtului şi al taliei, nişte benzi din hârtie de pergament, pe care, după ce le-a umplut cu tot felul de cifre, s-a apucat să le taie, croindu-le exact pe măsura corpului, de parcă ar fi avut de gând să-i coasă pe loc fracul şefului, în ciuda faptului că n-avea asupra lui nici o stofă; pe urmă, a numerotat pe rând toate benzile şi le-a introdus cu grijă Într-un plic mare, pe care 1-a lipit şi, cu aceeaşi grijă, a scris pe el numele, prenumele şi, firește, data naşterii şefului nostru, şi, după ce a încasat arvuna, 1-a asigurat că din clipa aceea putea să stea liniştit, că nu-i mai rămânea decât să aştepte şi să recepţioneze, contra ramburs, pachetul în care se va afla fracul lui gata cusut, fără a mai fi nevoit să vină la probe, acesta fiind, de fapt, adevăratul motiv pentru care şeful nostru îşi comanda fracul numai la această firmă, căci dumnealui era, într-adevăr, veşnic în criză de timp, iar eu am auzit după aceea ceea ce doream să aud, dar n-am îndrăznit să întreb, adică, ce se întâmplă după aceea? Şi, ca şi când mi-ar fi ghicit gândul, reprezentantul a început el singur să-mi explice, în timp ce-şi rânduia arvuna în portofelul gata să plesnească de atâta bănet: Vedeţi, a spus el, cu o voce scăzută, asta-i revoluţia inventată de patronul meu, cel dintâi în Republica noastră şi poate în Europa, dacă nu chiar în întreaga lume, care s-a gândit ca, de-acum încolo, ofiţerii, actorii şi, în general, toate persoanele ce dispun de putin timp, cum sunteţi, de pildă, dumneavoastră, să nu mai fie nevoite să se deranjeze mergând la probe — povestea e cât se poate de simplă, eu, reprezentantul firmei, mă prezint frumuşel şi le iau măsurile pe care le expediez apoi la atelier unde, cu aceste bucăţi de hârtie numerotate, se îmbracă un fel de păpuşă croitoricească, în interiorul căreia se află o cameră ce se umflă încetişor cu pompa, până

când, din aceste benzi asamblate cu un lipici special ce favorizează uscarea rapidă, se obţine un manechin, care, după ce se dezlipesc de pe el aceste benzi, e săltat în plafon şi, astfel, mulajul trupului dumneavoastră, umflat o dată pentru totdeauna, rămâne agăţat acolo într-un cârlig — pe urmă, i se pune un semn de recunoaştere, aşa cum li se pun nou-năs-cuţilor la maternitate, pentru a se evita orice risc de substituire, sau cum se face la morga mare a spitalului din Praga, unde i se leagă mortului un bileţel de degetul gros, pentru identificare, şi, când îi vine rândul, manechinul pneumatic e coborât din plafon şi pe el se pot executa costumele şi hainele şi uniformele şi, potrivit comenzilor, se coase, se fac probe şi ajustări, şi retuşuri şi se descoase şi iar se coase, trei probe se fac în total în absenţa clientului, dar în prezenţa reprezentantului său pneumatic, şi se procedează aşa până când hăinuţa cade pe el ca turnată şi poate fi trimisă clientului, cu toată încrederea, într-un pachet cu menţiunea franco sau ramburs, şi hăinuţa sau fracul va cădea perfect pe fiecare client, atâta timp cât acesta nu se îngraşă sau nu slăbeşte, dar în asemenea împrejurări e de-ajuns să vină iar reprezentantul, adică eu, care măsoară cu cât s-a îngrăşat sau cu cât a slăbit clientul şi, în funcţie de necesităţile momentului, cuvenitele rectificări se fac toate pe figurina pneumatică şi, în funcţie de aceste modificări, se coase de fiecare dată un alt frac sau o altă tunică militară şi tot aşa până la moartea clientului... plafonul magazinului e plin de asemenea figurine pneumatice — sute de trunchiuri de toate culorile, potrivit gradului şi funcţiei clientului, căci firma noastră le-a repartizat pe secţii: secţia generalilor, a coloneilor, a locotenenţilor-colonei, a maiorilor şi căpitanilor, a oberchelnerilor şi a celorlalţi purtători

de frac, şi e de-ajuns să veniţi acolo şi să trageţi de sfoara respectivă şi manechinul coboară încetişor ca un balon de ţiplă pe care se poate vedea cu precizie cum arăta cutare sau cutare client atunci când apucase să comande pentru ultima oară să i se coasă sau să i se transforme o tunică, un frac sau un pardesiu... Povestea asta a avut darul să mă impresioneze şi să stârnească în mine dorinţa, în asemenea hal, încât mi-am pus în gând ca, atunci când voi termina ucenicia şi voi deveni ospătar, să-mi comand şi eu un frac nou-nouţ la această firmă, ca să mă fălesc şi eu cu bustul meu pneumatic legănându-se pe plafonul acestui atelier, fără doar şi poate, unic în lume, fiindcă aşa ceva nu putea să fie decât născocirea unui compatriot de-al nostru... Pe urmă, am început să visez, adeseori, că nu manechinul, ci eu însumi mă legănam pe plafonul croitoriei din Pardubice, ba, câteodată, aveam senzaţia că mă înălţăm şi mă fâlfâiam agăţat de plafonul restaurantului nostru „La Praga de aur"...

Odată, pe la miezul nopţii, când trebuia să-i duc apa minerală reprezentantului firmei Van Berkel, cel care ne furnizase cântarul acela ca de farmacie şi maşinuţa de tăiat salamul unguresc în felii atât de subţiri, am intrat la el fără să mai bat la uşă, aşa cum făceam de obicei, şi l-am surprins pe grăsan aşezat pe covor, căci dumnealui, ca întotdeauna, după ce a mâncat pe săturate, s-a dus direct în cameră, s-a pus la pijama, şi acum şedea turceşte pe covor, iar eu am crezut mai întâi că aranja cărţile ca să-şi facă o pasienţă sau să joace de unul singur, dar, de fapt, ceea ce etala dumnealui pe covor, cu un surâs angelic, nu erau cărţi de joc, ci bilete de o sută de coroane, şi, cufundat ca un bebeluş într-o baie de fericire, depunea încet pe covor sutic lângă sutic; îmbrăcase

cu ei jumătate de covor, şi tot nu era de-ajuns, căci iată-l scoţând din servietă alt teanc de bancnote ca să le înşire mai departe într-o aliniere atât de perfectă, de parcă pe covor ar fi fost trasate cu rigla, în acest scop, nişte căsuţe dreptunghiulare, exact pe măsura bancnotelor de o sută, iar capetele tuturor rândurilor erau trasate cu atâta precizie, încât aduceau cu un fagure de albine, şi grăsanul îşi desfăta privirea uitându-se fericit la hârtiile acelea de o sută, şi, din când în când, bătea din palmele sale dolofane, ca apoi să-şi mângâie cu ele obrajii luminaţi de un entuziasm copilăresc, şi se delecta vizibil cu acest spectacol, sprijinindu-şi bărbia în căuşul palmelor, după care îşi vedea mai departe de lucrarea lui, făcând să foşnească pe podea suticii etalaţi, şi dacă se întâmpla ca o hârtie să fie cu dosul în sus, avea grijă s-o întoarcă, astfel încât toate să fie pe aceeaşi faţă... iar eu stăteam acolo nemişcat, neîndrăznind să plec, nici să tuşesc, de teamă să nu-mi simtă prezenţa — la picioarele mele se desfăşura o avere imensă, aidoma unor plăci de faianţă absolut identice, dar cel mai mult mă impresiona acel uriaş entuziasm şi acea bucurie mută care făceau să se întrezărească şi perspectivele mele, căci banii mi-erau şi mie la fel de dragi, dar nu mă gândisem până atunci la acest lucru, pe care abia acum îl descopeream — şi începusem deja să văd tabloul pe care-l voi întocmi la fel cu banii mei, ce-i drept, nu cu hârtii de o sută, ci, deocamdată, cu bilete de douăzeci de coroane, şi le voi înşira şi eu pe toate, tot aşa, într-o ordine desăvârşită pe podea, şi eram cuprins de o bucurie de nedescris în faţa acestui grăsan copilăros în pijamaua lui vărgată, şi-mi dădeam seama că, într-o bună zi a viitorului apropiat, voi simţi şi eu nevoia să-mi îndeplinesc misiunea de a-mi etala sub ochii mei

imaginea puterii mele, a iscusinţei şi capacităţii mele — aceste imagini succesive, izvor al unei adevărate bucurii... odată, tot în felul ăsta, l-am surprins pe poetul Tonda, vreau să spun, pe domnul Jodl, care locuia la noi, din fericire dumnealui mai ştia să şi picteze, aşa că, ori de câte ori trebuia să achite nota, patronul se vedea nevoit să-i confişte un tablou; dar, cum spuneam, dumnealui era poet şi publicase în orăşelul nostru un mic volum de poeme — *Viaţa lui Iisus Cristos* se chema acea cărţulie, editată, firește, pe cont propriu —, şi adusese tot tirajul în camera lui, unde se apucase să aştearnă, pe podea, exemplar lângă exemplar şi în acest timp îşi scotea şi îşi punea mereu haina, atât de tare îl enerva acest Iisus Cristos şi, continuând aşa, ajunsese să îmbrace toată camera cu cărţuliile acelea albe, dar îi mai rămăseseră încă destule, drept care, dumnealui a început să le înşire pe culoar, ajungând cu ele până în dreptul scării, neîncetând să-şi scoată şi iar să-şi pună haina, după cum transpira — din când în când şi-o petrecea doar peste umeri, dar, atunci când îl lua cu frig, îşi trăgea pe el şi mânecile, ca, pe urmă, când se înfierbânta din nou, s-o dea repede jos şi din urechi îi atârnau fuioare de vată pe care, tot aşa, le scotea sau le îndesa mereu la loc, după cum dorea să audă sau să nu audă ce spunea lumea din jurul lui despre el, poetul, care propovăduia cu o încăpăţânare înverşunată întoarcerea la cocioabe, şi pentru a-şi susţine ideea nu picta altceva decât nişte cocioabe amărâte de undeva de la poalele munţilor Krkonose, şi nu vorbea despre nimic altceva decât despre misiunea poetului-artist de a căuta omul nou; oaspeţii noştri nu-l îndrăgeau, sau, mai curând, îl îndrăgeau amuzându-se de el, jucându-i mereu câte o festă, căci în sala restaurantului poetul nostru nu-şi scotea şi îşi punea fără încetare doar

haina, ci şi încălţările, potrivit dispoziţiei sale ce se schimba ca rezultat al căutării omului nou, şi, din cinci în cinci minute, îşi scotea sau îşi punea galoşii, şi, de îndată ce şi-i scotea, clienţii noştri îi turnau în ei, pe ascuns, fie bere, fie cafea, apoi se uitau spre el pieziş, cu riscul de a duce alături de gură furculiţa cu mâncare, pândind cu nerăbdare momentul în care poetul îşi va pune din nou galoşii din care va ţâşni un jet de bere sau cafea — în asemenea momente, poetul nostru tuna şi fulgera, strigând în gura mare spre cele patru colţuri ale restaurantului: „Neam prost, afurisit şi criminal... cocioabele-s de voi - asta vă trebuie!!"... şi ochii i se umezeau de lacrimi, dar lacrimile lui nu erau de supărare, ci, mai curând, de fericire, căci berea turnată în galoşi era considerată de el o manifestare a faptului că persoanele de vază ale oraşului contau pe el, că, deşi nu-l stimau aşa cum se cuvine, îl socoteau, totuşi, egalul lor... aşa gândea el. Mai rău era însă atunci când îi tintuiau galoşii de podea cu un cuişor, şi poetul, intrând în ei cu intenţia de a se întoarce la masa obişnuiţilor, nu izbutea, şi nu o dată s-a întâmplat să cadă în nas, atât de temeinic erau bătuţi în cuie galoşii lui, şi iar îi înjura pe toţi făcându-i de neam prost, afurisiţi şi criminali, ca apoi să-i ierte şi să le ofere tuturor câte un tablouaş sau câte o cărticică de poezii, pentru care încasa pe loc ceva bani, ca să aibă cu ce trăi... de fapt, poetul nostru nu era un om rău, ba eu aş zice că dimpotrivă... atâta doar că dumnealui plutea undeva, printre nori, peste lumea noastră, iar uneori aveam chiar impresia că zbura deasupra orăşelului nostru bătând din aripi, la fel ca îngerul din vârful drogheriei „La îngerul alb", dar, credeţi-mă, poetul nostru avea, într-adevăr, aripi, căci eu i le-am văzut, mi-a fost însă teamă să-l întreb în legătură cu asta pe preotul paroh,

i le-am văzut în timp ce-şi scotea şi îşi îmbrăca haina, aplecat cu chipul său frumos asupra unei foi albe de hârtie — îi plăcea să se aşeze la una din mesele restaurantului nostru ca să-şi scrie poeziile şi, ori de câte ori îşi întorcea profilul său de serafim, vedeam plutind deasupra capului său o aureolă — de fapt, un cerc cât se poate de obişnuit, o flăcăruie violacee în jurul capului său, ca flacăra lămpii de gătit marca Primus, de parcă în capul lui s-ar fi aflat gazul care alimenta cununa luminoasă ce aducea cu fitilul sforăitor din lămpile cu care-şi luminează dughenele negustorii de bâlci... şi când păşea prin Piaţa mare a oraşului, nimeni nu ştia să poarte umbrela ca el, şi nimeni altul nu ştia să poarte pardesiul cu atâta neglijenţă şi cu atâta nepăsare ca acest poet, şi nimeni nu ştia să poarte pălăria moale ca acest artist, chiar dacă din urechi îi răsăreau fuioarele de vată albă şi chiar dacă — înainte de a străbate Piaţa — îşi scotea şi îşi punea la loc de cinci ori pardesiul şi de zece ori îşi scotea şi îşi punea la loc pălăria, de parcă ar fi salutat pe cineva... de fapt el nu saluta pe nimeni, ci făcea doar plecăciuni adânci în faţa băbuţelor şi a dughenarilor, căci asta ţinea de misiunea lui în căutarea omului nou, iar atunci când vremea era rece şi umedă sau când ploua, avea obiceiul să comande câte o cană cu ciorbă de burtă şi o chiflă, şi el însuşi le ducea bătrânelor înfrigurate, dar, trecerea lui prin piaţă nu era ca şi când ar fi dus în ceaşcă o ciorbă oarecare, căci dumnealui, aşa cum am văzut eu, îi ducea fiecărei băbuţe în parte inima lui, o inimă omenească într-o ciorbă de burtă, sau propria sa inimă, tăiată bucăţele şi preparată cu ceapă şi ardei, pe care o purta cu evlavie, aşa cum poartă preotul monstranţa sau altarul sfintei taine pentru ultima spovedanie, da, aşa ducea poetul nostru cană după cană, şi ochii i se

umezeau de lacrimi, atât de înduioşat era de bunătatea lui şi, socotind, de bună seamă, că ciorba aceea pe care, deşi o cumpăra la noi pe datorie, o ducea băbuţelor nu pentru a le încălzi, ci ca să ştie, sărmanele, că el, Tonda Jodl, poetul, se gândeşte la ele, că trăieşte alături de ele, că sunt trup din trupul lui, că le consideră o componentă a concepţiei sale despre lume, că deviza lui e dragostea eficientă faţă de oameni, aici şi acum, nu după moarte... iar atunci când şi-a etalat pe podea exemplarele noii sale cărţulii, de-a ajuns cu ele pe coridor până în capul scării, servitoarea noastră, care tocmai se ducea la closet să golească un lighean, a călcat peste copertele albe ale *Vieţii lui Iisus Cristos,* dar Tonda, în loc să se răţoiască la ea şi s-o facă neam prost, ignorantă şi criminală, a preferat să-şi pună semnătura pe fiecare dintre urmele acelea de tălpi aproape bărbăteşti şi să vândă exemplarele maculate ale *Vieţii lui Iisus* cu o coroană cincizeci, în loc de zece coroane... dar, întrucât cărţulia fusese editată pe cont propriu şi tipărită doar în două sute de exemplare, iar domnul Jodl avea, se pare, o înţelegere cu o editură catolică din Praga pentru un nou tiraj de zece mii de exemplare, dumnealui îşi petrecea zile în şir făcând tot felul de socoteli fantasmagorice, iar în acest timp nu mai contenea să-şi scoată şi să-şi pună la loc haina şi, ce să vă mai spun, de trei ori a căzut în nas din pricina galoşilor bătuţi în cuie de obişnuiţii casei, şi, cum era să uit!?! înghiţea nişte prafuri, şi era alb, veşnic alb ca un morar, de parcă s-ar fi risipit peste el un săculeţ cu făină, albindu-i din loc în loc îmbrăcămintea neagră, şi înghiţea mereu prafurile acelea stropindu-le cu o altă doctorie de-i zicea Neurastenin, pe care o bea direct din sticlă şi-i lăsa în jurul gurii un cerculeţ gălbui, de parcă ar fi mestecat tutun, şi toate leacurile

astea cu care se îndopa a^ceau darul să-l aprindă şi să-l facă din cinci în cinci jninute să transpire, brobo-nindu-i fruntea cu stropi fnaâ de sudoare, ca apoi să-l ia cu frig şi să tremure î° asemenea hal, încât toată masa se cutremura; meşterul tâmplar i-a măsurat suprafaţa ocupată de *Vtfţ* & lisus Cristos* în cameră şi pe culoar, după care l'onda şi-a făcut socoteala că viitoarele zece mii de e^emp[l]^. dacă ^ fi aşezate unul lângă altul, ar put£[a] să paveze şoseaua de la Caslav până la Hefman<?[vo] Mesto, că ar însuma o suprafaţă ce ar acoperi toată piaţa şi toate străzile adiacente ce alcătuiesc centrul istoric al micului nostru orăşel, şi dacă aceste cărţulii ar fi aşezate în lungime, una după alta, ar putea înscrie linia de demarcaţie din mijlocul şoselei de la Caslav până la Jihlava şi, uite aşa, a reuŞ" să mă zăpăcească şi pe mine cu cărţile lui în *a$emenea.* măsură, încât, din clipa aceea, mergând *pe* străzile orăşelului nostru aveam impresia că umbla pe cărţile lui aliniate una lângă alta, şi-mi dădearfi seama cât de minunată trebuie să fie senzaţia de [a] vedea întipărit pe fiecare placă de pavaj numele tău P de zece mii de ori *Viaţa lui lisus Cristos,* pentru c^e Tonda rămăsese dator, nici arvuna n-o dăduse. *%* într-o zi, a venit la noi doamna Kadavâ, propriet^a tipografiei, şi i-a confiscat lui Tonda *Viaţa lui IisP[s] Cristos,* şi doi servitori au încărcat toate exemplarele într-un coş de rufe şi au plecat, iar doamna Kadavâ a ţinut să spună, de fapt a strigat în gura mare ca să audă toţi, că de-acum încolo, *lisus Cristos* se afl£ în tipografia mea şi cine doreşte îl poate obţine oricând contra sumei de opt coroane... drept care, Torida Jodl şi-a scos haina şi, trăgând la iuţeală o duşcă zdravănă de Neurastenin, a început să tune şi să fulge*[e:] neam prost, necioplit şi criminal...

în cele din urmă, am tuşit, dar domnul Walden zăcea acum tolănit pe podea, lângă covorul ce părea ţesut cu motivul hârtiei de o sută de coroane, încărcat, de la un cap la altul, numai cu bancnote verzi... Domnul Walden îşi plimba privirea peste acest câmp, stătea aşa întins pe jos, cu mâna-i dolofană strecurată sub ceafă, ca o pernuţă... iar eu am ieşit, închizând încetişor uşa în urma mea, apoi am bătut uşor şi domnul Walden a întrebat: Cine e? şi eu am spus: Eu sunt, picolaşul, v-am adus apa minerală... Intră! a strigat. Şi eu am intrat şi l-am găsit pe domnul Walden tolănit într-o rână, cu palma sub cap — avea un păr cârlionţat şi pomădat din belşug, de strălucea aproape la fel de tare ca briliantele de pe inelarul celeilalte mâini, şi faţa lui era iarăşi numai zâmbet, şi mi-a spus: Hai, desfă sticla şi vino de te aşază! Şi eu am scos din buzunar deschizătorul, capsula a zburat şi apa minerală a început să murmure încetişor. Şi domnul Walden a tras o duşcă şi încă una şi tot aşa mereu, şi în pauzele dintre ele arăta spre bancnotele verzi de pe covor, şi-mi vorbea încet, cu o voce caldă şi blajină, ca murmurul apei minerale: Ştiam că eşti aici, dar eu te-am lăsat să te bucuri, desfătându-te cu acest spectacol... şi tine minte ce-ţi spun — banii îţi vor deschide poarta întregii lumi, aşa m-a învăţat pe mine bătrânul Koreff, la care mi-am făcut ucenicia, şi ceea ce vezi tu acum aici, pe acest covor, tot bănetul ăsta l-am câştigat într-o săptămână... am vândut zece cântare, şi ăsta-i comisionul meu... ai văzut vreodată ceva mai frumos?... Când o să ajung acasă, o să întind din nou aceşti bani în tot apartamentul, o să fac asta împreună cu soţia mea şi-o să acoperim cu ei toate mesele şi duşumeaua, şi-o să cumpăr un salam unguresc şi-o să-l tai cubuleţe-cubuleţe, şi-o să-l înfulec într-o singură seară, fără să mai las o bucăţică

pentru a doua zi, căci, aşa cum mă cunosc, n-aş rezista şi m-aş da jos din pat în toiul nopţii ca să-l dau gata, atât de mult îmi place mie salamul unguresc — dar despre asta o să-ţi povestesc data viitoare, când o să fiu iar în trecere pe aici... Şi domnul Walden s-a ridicat în picioare şi, mângâindu-mi obrajii, s-a oprit cu mâna sub bărbia mea şi, uitându-se adânc în ochii mei, mi-a spus cu blândeţe în glas: Tu o să ajungi departe, ţine minte acest lucru, ai stofa, pricepi? Eşti înzestrat şi-i de-ajuns să ştii de ce capăt să apuci... Dar cum? am întrebat eu, şi el mi-a răspuns: Te-am văzut vânzând crenvurşti calzi pe peronul gării, eu sunt unul dintre cei ce-ti dădeau o hârtie de douăzeci de coroane şi tu trăgeai de timp, întârziind să dai restul, până când trenul se punea în mişcare şi pleca... aşa mi-a spus mie domnul Walden... pe urmă, a deschis fereastra şi, scoţând din buzunarul pantalonilor un pumn de mărunţiş, l-a aruncat afară, în piaţa pustie, şi, cu arătătorul întins în sus, îmi făcea semn să ascult cu atenţie zornăitul bănuţilor rostogolin-du-se pe pavaj... după care, a ţinut să adauge: Da, băiete, trebuie să ştii să arunci mărunţişul pe fereastră, ca pe uşă să intre suticii, pricepi? Deodată s-a stârnit o adiere puternică de vânt şi, ca la o comandă, toate bancnotele de pe covor au început să se ridice, să se zbenguie, şi curentul de aer, venind dinspre fereastra deschisă, le înviora făcându-le să se adune grămadă, ca frunzele toamnei, într-un colţ al încăperii... Şi eu nu izbuteam să-mi desprind ochii de la domnul Walden, aşa îi măsurăm eu întotdeauna, din cap până-n picioare, pe toţi comis-voiajorii, şi, după ce mă săturam privindu-i, mă întrebam de fiecare dată ce fel de cămaşă şi ce fel de lenjerie de corp puteau să poarte? Şi în mintea mea vedeam întotdeauna cămăşi cu gulere murdare, şi izmene gălbejite în furca

picioarelor, şi ciorapi jegosi, şi-mi ziceam că dacă n-ar g fost cazaţi în hotelul nostru le-ar fi aruncat, fără doar şi poate, pe fereastră, aşa cum făceau cândva clienţii de la Băile Carol, în preajma cărora am trăit trei ani la bunica mea care m-a crescut. Bunica locuia într-o odăiţă mică la moara veche, un fel de chiţimie, unde soarele nu putea să pătrundă niciodată, fiindcă fereastra era îndreptată spre nord şi, pe deasupra, dădea direct spre roata morii, o roată atât de mare, încât intra în apă la nivelul etajului întâi şi ajungea până la înălţimea etajului trei; din fericire, bunica a putut să mă ia la ea ca să mă crească, fiindcă mama nu era căsătorită, şi aşa se face că m-a încredinţat mamei sale, adică acestei bunici, care socotea marele noroc al vieţii sale faptul de a locui cu chirie în cămăruţa aceea de la moară, şi niciodată nu uita în rugăciunile ei să-i mulţumească Domnului că i-a dăruit această odăiţă, aflată chiar în faţa Băilor Carol, de mare importanţă pentru ea, căci în zilele de joi şi vineri veneau acolo să se îmbăieze comis-voiajorii şi alţi oameni fără domiciliu stabil; în aceste zile, de la ora zece dimineaţa, bunica stătea de pândă — curând am început şi eu să aştept cu nerăbdare să vină joia şi vinerea, dar eu mă bucuram şi de celelalte zile, când pe ferestrele closetelor stabilimentului Carol zbura mai puţină rufărie decât în cele două zile norocoase, când era destul să ne postăm în dreptul ferestrei noastre ca să vedem cum comis-voiajorii îşi aruncau unul câte unul, fără răgaz, izmenele şi toate rufele murdare, care, pentru o clipă, se opreau din zbor şi rămâneau suspendate în aer, ca la o demonstraţie aviatică, după care începeau să coboare încet pe pământ, unele cădeau în apa morii, atunci bunica se apleca după ele şi le trăgea afară cu un cârlig, iar eu trebuia s-o ţin de picioare ca sa nu se ducă în adânc,

să se înece... se mai întâmpla ca aceste cămăşi, azvârlite pe fereastră, să-şi desfacă pe neaşteptate braţele, ca un agent de circulaţie la o intersecţie de străzi, sau ca Iisus Cristos pe cruce, pentru ca apoi aceste cămăşi crucificate în aer pentru câteva clipe să pornească grăbite, coborând în picaj pe obezile şi spiţele rotii de moara, şi roata se învârtea mereu şi povestea asta era întotdeauna o adevărată aventură, cum s-ar zice, ca la roata norocului — cu alte cuvinte, în funcţie de situaţie, să laşi cămaşa sau izmenele pe roată, aşteptând ca spiţele să le aducă înapoi la nivelul ferestrei noastre, de unde era de-ajuns să întinzi mâna şi să le iei, sau să le pescuieşti cu cârligul de pe arborele roţii, de unde riscau să alunece şi să dispară cu fiecare tur al rotii — dar bunica mea era atât de îndemânatică, încât reuşea întotdeauna să le agate şi pe astea cu cârligul şi să le tragă în bucătărie, unde le arunca pe toate într-o albie, ca apoi toată noaptea să le frece şi să le spele de jeg în nu ştiu câte ape şi să arunce la iuţeală apa murdară înapoi în apa curgătoare ce cădea pe palete, punând mereu în mişcare roata morii. Şi, să te ţii ce spectacol frumos ni se înfăţişa mai târziu, când pe ferestrele closetelor de la Băile Carol zburau, pe neaşteptate, în beznă, nişte izmene sau o cămaşă — pete albe pe fundalul întunecat al adâncului prăpăstios al morii, luminând pentru o clipă fereastra noastră —, pete pe care bunica mea se pricepea de minune să le prindă din zbor, cu cârligul ei, înainte ca acestea să cadă în gaura neagră pe paletele lucind de umezeală ale rotii de moară; uneori, seara, sau în toiul nopţii, din adâncul întunecat al apei bătea un curent de aer ce avea darul să împingă în sus stropii de apă răutăcioşi, care-i şfichiuiau obrajii bunicii atât de cumplit, încât, sărăcuţa, trebuia să înfrunte urgia curentului luptându-se cu el pentru fiecare rufa zburătoare; cu

toate acestea, bunicii îi plăcea să stea la pândă în toate zilele, dar mai ales joia şi vinerea, când comis-voiajorii se primeneau şi, cum nu duceau lipsă de bani, îşi cumpărau de fiecare dată alţi ciorapi, alte izmene, şi alte cămăşi, iar de cele vechi se descotoroseau azvârlindu-le pe ferestrele closetelor de la Băile Carol, jos, unde bunica le aştepta şi le prindea din zbor, cu cârligul ei fermecat; pe urmă, le spăla, la nevoie le cârpea, după care le rânduia în dulăpiorul de rufe, ca apoi, la sfârşit de săptămână, să cutreiere şantierele de construcţii şi sa le vândă zidarilor şi muncitorilor salahori — din câştigul acesta, ce-i drept modest, trăia mulţumitor, încât putea să-mi cumpere şi mie cornuri şi lapte pentru cafeaua de dimineaţă - au fost, poate, anii cei mai frumoşi ai vieţii mele... Şi-acum o mai văd pe bunica stând la pândă noaptea în dreptul ferestrei deschise şi, credeţi-mă, toamna şi iarna, treaba asta nu era deloc uşoară, iar eu revăd mereu cămaşa albă zburătoare, pe care curentul de aer, suflând de jos, o opreşte pentru o clipă în faţa ferestrei noastre şi-i desface braţele, iar bunica, cu o mişcare dibace, o agaţă şi o trage repede spre ea, căci, altfel, peste o clipă cămaşa ar cădea ca o pasăre doborâtă în vârtejul susurător al apelor negre din adânc, ca, apoi, să apară din nou pe roata de tortură a morii, ca un martir fără trup înălţându-se pe cerul umed până la ferestrele de la etajul trei, unde, din fericire, se aflau pietrele de moară şi nu locatari ca noi, cu care ar fi trebuit să ne luptăm pentru cămăşile şi izmenele acelea - şi noi stăteam aşa şi aşteptam să apară iar în dreptul nostru pe traiectoria lor coborâtoare, şi eram cu sufletul la gură, căci, dacă ar fi alunecat, ar fi fost înşfăcate de curent şi duse de apele negre pe sub scocuri şi podeţe, undeva, departe, dincolo de universul morii... Şi cu asta am terminat pe ziua de azi. Vă ajunge?...

# CAPITOLUL II

## Hotel Tichota*

Fiţi atenţi la ce vă spun acum:

Mi-am cumpărat o valiză nouă din fibre-vulcan ca să-mi aşez în ea, cu toată grija, noul frac pe care-l comandasem la confecţionarul acela din Pardubice şi mi-l cususe pe manechinul meu pneumatic. Am ţinut să merg personal să-mi ridic acest frac şi trebuie să vă mărturisesc că, într-adevăr, reprezentantul firmei nu-mi vânduse gogoşi: după ce mi-a luat măsura în jurul pieptului, mi-a acoperit tot bustul cu benzile lui din hârtie de pergament şi, după ce a scris pe ele toate măsurile, le-a introdus într-un plic, şi-a încasat arvuna, iar mie nu mi-a rămas decât să mă duc să-mi ridic fracul. Cădea pe mine ca turnat, dar ceea ce mă interesa pe mine nu era acel frac, ci, mai curând, manechinul meu pneumatic, adică bustul meu. Patronul, şi el mărunt de stat, înţelesese, fără doar şi poate, de la bun început, că aspiram să mă ridic deasupra condiţiei mele, să urc mereu mai sus, tot mai sus, că ţineam nespus de mult să ajung până în plafonul magazinului societăţii, drept care mi-a propus să mă ducă el însuşi la locul cu pricina. Spectacolul era uluitor — busturi de generali şi comandanţi de regimente stăteau agăţate unele lângă

* *Tichota* - Tăcere (în limba cehă).

altele de plafon, busturi ale unor actori celebri — până «i Hans Alberts îşi comanda la această firmă costumele de seară, şi atârna şi el în acest plafon; o adiere uşoară de vânt ce pătrundea prin fereastra deschisă agita uşor toate busturile, aidoma norilor încreţiţi ce plutesc pe cer ca nişte berbecuţi cu blana albă, mânaţi din urmă de bătaia vântului de toamnă; de fiecare figurină atârna un fir de aţă subţire, la capătul căruia era ataşată o etichetă purtând numele şi adresa titularului şi, din pricina curentului, etichetele acelea se zbăteau neastâmpărate ca nişte peştişori prinşi în undiţă — pe urmă, patronul mi-a făcut semn spre una din etichete şi eu am putut citi pe ea adresa mea, apoi, trăgând spre mine bustul meu mi-a venit să plâng la gândul că, într-adevăr, eram atât de mic, mai ales în preajma vecinilor mei, un general-locotenent şi cunoscutul hotelier Beranek, dar, în cele din urmă, am preferat să râd şi eram fericit de faptul că ajunsesem într-o societate atât de selectă; şi patronul a tras de alt fir şi mi-a destăinuit că manechinul respectiv aparţinea ministrului educaţiei naţionale, iar, mai încolo, un manechin şi mai mic era al ministrului apărării. Povestea asta a avut darul să-mi refacă moralul în asemenea măsură, încât în momentul achitării fracului am mai adăugat două sute de coroane, ca o mică atenţie din partea micuţului ospătar care tocmai părăsea Hotelul Praga de aur ca să plece la Hotelul Tichota din Strancice, unde mă recomandase reprezentantul celebrei case Van Berkel, a treia firmă comercială a lumii; mi-am luat, aşadar, rămas-bun de la foştii colegi, şi, cu valiza în mână, am plecat la Praga, de unde am luat trenul spre Strancice. Era spre amiază când am coborât din tren, şi ploaia nu mai contenea, de bună seamă, aici nu plouase doar în timpul nopţii, ci mai multe zile în şir, atât de mult se

adunase nisipul şi noroiul pe şosea, iar printre tufele de urzici, de lobodă şi brusturi şiroia grăbit un adevărat pârâu cu apă bejulie precum cafeaua cu lapte, şi eu înaintam anevoie prin noroiul acela, mereu în sus, urmând săgeata indicatoare cu însemnul „Hotel Tichota", şi după ce-am depăşit un pâlc de vile cu pomi devastaţi, nu mi-am putut stăpâni râsul, căd într-una din acele grădini răvăşite de furtună, o familie se căznea să dreagă un pom cu crengile încărcate de caise aproape coapte - pleşuvul proprietar ţinea în jurul coroanei cu crengile frânte o sârmă de care două femei trăgeau cu putere din ambele capete dar, pe neaşteptate, s-a stârnit o pală de vânt atât de violentă, încât sârma a plesnit şi femeile n-au mai fost în stare să reţină coroana care s-a rupt, abă-tându-se năprasnic peste bietul om cocoţat în vârful scării duble; stătea acum îngropat, cu scară cu tot, în capcana crengilor, şi din zgârieturile uşoare de pe capul lui sângele şiroia din belşug, iar el era legat fedeleş, ţintuit pământului, crucificat parcă de greutatea crengilor apăsătoare, şi eu stăteam şi nu mă săturam privind acest spectacol hazliu; văzându-l în această postură, femeile au izbucnit într-un hohot de râs nestăvilit şi continuau să se tăvălească de râs, în timp ce bietul om dădea ochii peste cap şi striga în gura mare: curve, scroafe nerușinate, vă arăt eu vouă când ies din porcăria asta, vă omor şi vă bat în pământ ca pe nişte ţăruşi, aşa striga bărbatul — femeile erau, pesemne, fiicele lui sau, poate, soţia şi fiica, drept care, eu mi-am scos respectuos pălăria şi am întrebat dacă mă aflu pe drumul bun spre Hotelul Tichota, şi dumnealui, bărbatul, s-a grăbit să-mi răspundă, spu-nându-mi să mă duc în... şi, în acest timp se zbătea şi se zvârcolea, încercând zadarnic să se ridice - frumoasă privelişte îmi prilejuia acest bărbat căzut în

capcana unui morman de caise pârguite; după ce s-au săturat de atâta râs, femeile s-au apucat să ridice crengile, ajutând bărbatul să se salte în capul oaselor, apoi să îngenuncheze şi, în cele din urmă, să se pună din nou pe picioare — şi primul lucru pe care l-a făcut a fost să-şi tragă repede bereta pe ţeasta pleşuvă — iar eu mi-am zis în sinea mea că e mai bine să-mi văd de drumul meu, şi am pornit din nou pe şoseaua povârnită, care, aşa cum apucasem să observ, avea carosabilul asfaltat şi marginea pavată cu cuburi de granit, pe care tropăiam la tot pasul ca să scutur de pe încălţările mele noroiul şi mâlul acela gălbui; pe măsură ce urcam, terenul devenea tot mai alunecos, încât o dată am şi căzut în genunchi, în timp ce deasupra mea alunecau pe cer nişte nori grei, ca apoi, pe neaşteptate, bolta să se însenineze, căpătând culoarea albastră a florilor de cicoare smulse din rădăcini şi împrăştiate de-a lungul şoselei de puhoiul nemilos; şi, deodată, am zărit hotelul cocoţat în moţul dealului. Era frumos, ca din basme, aducând cu un edificiu chinezesc, cu o vilă de nabab putred de bogat, instalat undeva în munţii Tyrolului, sau pe Coasta de Azur; o clădire albă, cu acoperişul povârnit, ondulat de olane roşii, obloane verzi, cu jaluzele uşor întredeschise, încadrau ferestrele celor trei etaje ce descreşteau uşor pe măsură ce urcau — ultimul aducând cu un pavilion superb aşezat în vârful construcţiei, încununat cu un turnuleţ alcătuit în întregime din obloane verzi, sugerând un foişor de foc sau un post de observaţii meteorologice, peste care trona o giruetă în vârful căreia se învârtea un cocoş roşu. La toate etajele se vedea, în dreptul fiecărei ferestre, un balcon, şi spre acest balcon ducea o uşă prevăzută de asemenea cu jaluzele, înaintam mereu şi nicăieri nu se zărea ţipenie de om, nici pe drum, nici

la ferestre, nici pe balcoane, în tăcerea adâncă nu se auzea decât vântul tăind uşor aerul înmiresmat ce putea fi lins ca un cornet de îngheţată cu aromă plăcută, ca o frişca invizibilă, ce putea fi mâncată cu linguriţa, iar eu aveam senzaţia că dacă aş fi avut la mine o chiflă sau un colţişor de pâine, m-aş fi delectat stropind dumicatul cu aerul acela gustos ca laptele; în sfârşit, am trecut de poartă; cărările parcului erau presărate cu nisip spălat de ploaie; păşeam pe o alee de brazi în faţa căreia se deschidea, cât cuprindeai cu ochii, o pajişte uriaşă — covor des, pe care se înşirau numeroase căpiţe de iarbă proaspăt cosită. Intrarea în Hotelul Tichota se făcea peste o mică punte arcuită, de unde se trecea direct spre uşa principală, din sticlă, dublată de o altă uşă cu jaluzele metalice verzi, lipită, decorativ, de un perete strălucind de albeaţă. Dar puntea aceea de acces, străjuită de-o parte şi de alta de o balustradă albă, se întindea peste o stâncă îmbrăcată cu o vegetaţie alpină, care m-a făcut să am un moment de ezitare, întrebându-mă: am ajuns oare acolo unde trebuia? şi dacă da, voi fi oare angajat? Să fi aranjat, într-adevăr, domnul Walden întreaga poveste cu domnul Tichota, patronul hotelului, încât acesta să dorească să angajeze un chelner mărunţel de statură ca mine? Şi, deodată, m-a cuprins o teamă înfiorătoare: încotro mă uitam, nu se vedea ţipenie de om, de nicăieri nu se auzea un glăscior; aşa stând lucrurile, am făcut stânga-mprejur şi am rupt-o la fugă prin parc, dar, ca din senin, o fluierătură stridentă, prelungită şi stăruitoare, m-a făcut să mă opresc şi fluierul nevăzut a mai fluierat de trei ori, de parcă ar fi strigat, tu, ăla! stai!... a urmat apoi o altă fluierătură prelungă şi atât de insistentă, încât m-am răsucit pe loc, şi din nou au început să răsune, fără răgaz, nişte fluierături scurte, aducând în mintea mea

cu un cablu invizibil ce mă înfăşură şi mă trăgea înapoi spre acea uşă de sticlă pe care, în sfârşit, am pătruns în holul hotelului, unde n-a lipsit mult ca să gu călcat de un domn corpolent, instalat într-un scaun rulant — un grăsan care acţiona roţile scaunului cu mâinile sale vânjoase şi din gura căruia răsărea, în mijlocul feţei sale dolofane, fluierul cu pricina. Acum, şi-a înfipt palmele în gentile roţilor cu atâta forţă, încât căruciorul s-a oprit atât de brusc, gata-gata să-l proiecteze pe grăsan cât-colo, dar dumnealui n-a zburat, ci doar peruca neagră i-a alunecat într-o parte, o pieptănătură falsă, pe care grăsanul şi-a tras-o repede la loc pe ţeasta pleşuvă. Pe urmă, m-am prezentat domnului Tichota, patronul hotelului cu acelaşi nume, şi el mi s-a prezentat mie, şi eu i-am vorbit de recomandarea domnului Walden, reprezentantul faimoasei firme, iar domnul Tichota mi-a spus că mă aştepta din primele ceasuri ale dimineţii, dar nu spera c-o să vin din pricina ruperii de nori şi a căderilor de apă peste întreaga regiune, după care s-a grăbit să adauge, spunând că acum e cazul să mă duc să mă odihnesc un pic, înainte de a reveni în ţinuta de rigoare — în frac — ca să-mi spună exact ce doreşte de la mine. Iar eu, deşi nu voiam să-l văd, şi mă făceam doar că mă uit la el, nu eram totuşi în stare să-mi împiedic ochii să privească acel trup mătăhălos, înfipt în scaunul rulant — atât de mult aducea privelişlea aceea cu faimoasa reclamă a renumitelor cauciucuri Michelin - dar domnul Tichota, proprietarul acestui trup, părea nespus de bucuros, alerga de colo-colo prin holul hotelului decorat cu trofee de cerb, de parcă ar fi zburdat pe o pajişte întinsă - atât de bine se învârtea în căruciorul acela pe care-l mânuia cu multă dexteritate, aproape mai bine decât ar fi condus o cursă pe propriile picioare. Şi iată-l suflând

din nou în fluierul său, scoţând de data asta un sunet diferit de cele precedente, de parcă fluierul acela ar fi fost un instrument cu registre şi, în clipa următoare, o cameristă în rochie neagră şi şorţuleţ alb şi-a făcut apariţia în capătul de jos al'scării: Wanda — i s-a adresat domnul Tichota —, dumnealui e chelnerul nostru numărul doi, fii bună şi condu-l în camera lui. Şi Wanda s-a răsucit pe călcâie şi în felul ăsta am putut constata că rochia mulată bine pe corpul ei îi scotea frumos în evidenţă despărţirura dintre fese şi, la fiecare pas pe care-l făcea, acestea săltau şi se umflau în ritmul mersului, şi avea această fată un păr negru legat ca un fuior de cânlţi în moţul capului, şi această pieptănătură mă făcea pe mine şi mai mic, dar, îmi spuneam în sinea mea cu încăpăţânare că pentru această cameristă voi economisi destui bani, ca să fie a mea, şi o să-i presar cu petale de flori şi sânii şi fundul ei atrăgător — amintirea banilor avea darul să-mi redea curajul pe care-l pierdeam ori de câte ori vedeam ceva frumos, mai ales o femeie frumoasă — dar, iată, în loc să mă conducă pe scări în sus, camerista m-a scos afară, pe un fel de platformă, de unde am coborât pe nişte trepte ce duceau în curtea interioară, şi abia acolo mi-am dat seama cum stau lucrurile. Aici se afla bucătăria şi în ea se vedeau două bonete albe, ale bucătarilor, şi auzeam cuţitele lor lucrând în toiul unor râsete pline de voioşie, şi de fereastră s-au apropiat două feţe încinse, lucind de grăsime, şi două perechi de ochi mari, şi din nou se auzeau râsete ce se îndepărtau pe măsură ce mă grăbeam cu valiza pe care o ridicam cât puteam mai sus, ca să compensez în felul acesta statura mea micuţă, de vreme ce pantofii cu talpă dublă nu ajutau la nimic, noroc că mă deprinsesem să-mi lungesc gâtul ca să ţin capul cât mai sus; şi am străbătut aşa

curtea, la capătul căreia se afla un fel de magherniţă care m-a dezamăgit: în timp ce la Hotelul Praga de aur eram cazat la fel cu clienţii, aici eram surghiunit într-o odăiţă de argat... Wanda mi-a arătat şifonierul, l-a deschis, a învârtit robinetul lăsând să curgă apa în chiuvetă, a tras cuvertura ca să-mi demonstreze că patul era curat şi proaspăt înfăţat, după care mi-a zâmbit privindu-mă cu un aer de superioritate, şi cu asta basta — a ieşit, şi eu o vedeam cum străbătea curtea, o vedeam de la fereastră, nu putea face un pas fără a fi urmărită şi supravegheată din toate părţile, încât nu-şi putea îngădui nici măcar să se scarpine undeva sau să-şi scobească nasul, trebuia să umble mereu aşa, ca pe o scenă de teatru, ca într-o colivie de sticlă — întocmai ca la noi, când mă întorceam odată cu florile pentru hotelul nostru şi treceam prin dreptul magazinului Katz — stofe şi ţesături fine — am văzut, în galantar, două tinere fete care, aranjând vitrina, erau nevoite să înainteze în patru labe, una în spatele celeilalte, ca să drapeze cupoanele de şeviot sau de catifea reiată — prima fixa pliurile cu ajutorul unui ciocănel, luând cuişor după cuişor din gura următoarei, care strângea cu străşnicie între buzele ei o mulţime de tintişoare cizmăreşti — de bună seamă, se amuzau în felul ăsta, târându-se în patru labe de-a lungul galantarului, iar eu, ţinând în braţe un coşuleţ încărcat cu săbiuţe, şi altul pe jos, plin cu margarete, stăteam şi mă uitam la cele două fete cum aranjau vitrina umblând în patru labe, şi era pe la ceasul amiezii şi pe stradă forfotă mare, dar fetişcanele acelea uitaseră pesemne că se aflau în galantar şi, când te uitai, se scărpinau în fund sau, undeva, pe acolo, ca apoi, tot în patru labe, să se apropie de geamul mare în papuci, cu ciocănelul şi cu ţintele lor, şi iar se scărpinau şi râdeau până le dădeau lacrimile,

ca, la un moment dat, cea cu ţintişoarele să pufnească şi din gură să-i zboare toate cuişoarele, dar ele, în zburdălnicia lor tinerească, mereu în patru labe, continuau să necheze şi să mârâie ca nişte căţeluşe şi bluziţele lor se căscau, lăsând să li se vadă sânii, şi sânii aceia se legănau încolo şi-ncoace, după cum se mişcau fetele în ritmul râsului lor nebunatic şi în jurul meu se adunase o mulţime de oameni şi toţi urmăreau jocul celor patru sâni ce se legănau aidoma clopotelor din turnul mare al bisericii — în cele din urmă, una din fete, surprinzând mulţimea celor ce căscau gura în faţa magazinului Katz, a devenit serioasă şi, roşind toată, a ridicat braţele, atrăgându-i astfel atenţia colegei sale, care, după ce a izbutit să se elibereze din valul de lacrimi al râsului ei năvalnic, s-a speriat şi, încercând să-şi tragă bluza în jos cu coatele, a căzut pe spate cu picioarele desfăcute de i s-a văzut toată panarama, chiar dacă era ascunsă în spatele unor ticăloşi chiloţei de dantelă neagră — această privelişte a avut darul să-i potolească pe cei ce râdeau în faţa vitrinei, unii plecau, alţii, visători, stăteau ţintuiţi locului şi priveau mereu spre locul cu pricina, în ciuda faptului că ceasul amiezii trecuse şi fetele se aflau de mult la masa de prânz în restaurantul nostru Praga de aur, dar dumnealor, vrăjiţi de frumuseţea celor două vitriniere, au rămas acolo şi după ce trăsese omul de serviciu obloanele magazinului, în asemenea măsură e în stare să-i tulbure pe unii frumuseţea unui trup de fată tânără... Iar eu stăteam acum pe scaun în noua mea odăiţă şi trăgeam de pe mine încălţările pline de noroi, şi pantalonii murdari, şi mă pregăteam să deschid valiza ca să scot din ea noul frac, când, deodată, cuprins de nostalgia hotelului meu Praga de aur, a stabilimentului La Paradisu', vedeam în jurul meu oraşul cu

case de piatră, şi pieţele gemând şi fremătând de forfota mulţimii şi mi s-a făcut un dor nebun de cei trei ani în decursul cărora nu văzusem din natură decât acele flori tăiate, după care mă duceam zi de zi, cu coşuleţul meu, şi micul parc orăşenesc, şi petalele cu care împodobeam artistic pântecele goale ale domnişoarelor de la Paradisu' - şi, în timp ce desfăceam noul frac, mi-a venit ca din senin în minte întrebarea: cine a fost, de fapt, vechiul meu patron? Un condensat de trei ani, ţâşnit, pe neaşteptate, în memoria mea, m-a făcut să-i revăd pe amândoi, pe el şi pe soţia lui, într-un fel de ciorbă scăzută — în fond, patronul meu era mult mai scund decât mine, şi practica şi el, ca şi mine, cultul banului şi cu banii lui le avea nu doar pe frumoasele domnişoare de la Paradisu', ci pleca, mai bine zis se ducea după ele, pe ascuns, până la Brno sau la Bratislava — se spunea despre el că, de fiecare dată, până să-i dea de urmă nevastă-sa, apuca să facă praf câteva mii de coroane, dar, înainte să înceapă cheful, avea grijă să-şi prindă cu un bold, în buzunarul hainei, bănuţii pentru biletul de întoarcere şi, bineînţeles, bacşişul corespunzător pentru însoţitorul vagonului de dormit ca să-l ducă acasă, şi cum era atât de mărunţel, conductorul îl aducea, de obicei, în braţe, ca pe un copilaş dormind cu pumnii strânşi, şi aşa se face că după un asemenea chef patronul se chircea şi mai mult de atâta ruşine, şi toată săptămâna arăta ca un căluţ-de-mare... dar cum trecea săptămâna, era iar în apele lui... acum, mi-am adus aminte că-i plăceau la nebunie vinurile grele, Porto, Malaga, vinurile din Algeria şi le bea pe toate cu o gravitate solemnă şi îngrozitor de încet, lăsând impresia că de fapt nici nu bea, dar patronul meu căpăta cu fiecare duşcă o înfăţişare mai frumoasă şi sorbea băutura pe îndelete, îşi clătea o clipă gura

delectându-şi cu ea palatinul, ca apoi să o înghită încetişor ca pe o bucăţică de măr, şi după fiecare duşcă declara, cu o voce scăzută, că se simte în ea soarele Saharei... uneori se întâmpla să se îmbete la masa obişnuiţilor casei, şi atunci tovarăşii de beţie o chemau pe soţia lui să vină să-l ia acasă — doamna lua ascensorul de la etajul trei, unde se afla apartamentul lor, cobora fără pic de sfială, căci ruşinea nu era a ei, ci, dimpotrivă, când apărea, toţi mesenii se ridicau în picioare făcându-i o plecăciune, şi întrucât patronul meu zăcea sub masă sau dormea pe scaun cu capul în piept, patroana îl înşfăca de gulerul hainei şi, tră-gându-l în sus fără nici un efort, îl sălta pe braţe cu aceeaşi uşurinţă şi-l purta aşa, de parcă n-ar fi ridicat de jos decât o haină şi, cu acelaşi calm şi fără sfială, pornea cu el spre ascensor, părăsind salonul pe uşa de sticlă; aşa se face că urcuşul lor spre etajul trei putea fi urmărit fără oprelişte; de multe ori, în asemenea situaţii, patronul îşi revenea şi flutura uşor din mânuţă, atât cât îi permitea hăinuţa strânsă cu străşnicie de soţia sa, care, deschizând energic uşa ascensorului, îl azvârlea pe şeful meu înăuntru, ca pe un balot, şi, intrând şi ea după el, apăsa pe butonul liftului şi noi vedeam, prin uşa de sticlă, înălţarea lor domoală spre etajul trei, cu patronul ghemuit pe fundul cabinei la picioarele soţiei sale. Mai povesteau obişnuiţii casei că, în urmă cu ani, când patronul cumpărase Hotelul Praga de aur, soţia sa cobora cu plăcere şi se aşeza la masa lor, în jurul căreia se Înfiripase un fel de salon literar, al cărui ultim vestigiu era, de fapt, poetul şi pictorul Tonda Jodl, că aici aveau loc dezbateri aprinse, lecturi, ba se juca şi teatru, că de fiecare dată patroana se lua la harţă cu patronul, că nu treceau paisprezece zile fără ca cei doi soţi să se certe din pricina romantismului sau din pricina lui

Smetana şi a lui Janâcek, şi se certau cu o pasiune atât de pătimaşă, încât ajungeau şi la bătaie, şi cum şeful avea un cocker spaniol şi şefa un foxterrier, şi cum stăpânii lor se certau şi se băteau din pricina literaturii, câinii se luau şi ei la harţă, şi se sfâşiau până la sânge... Pe urmă, ca să pecetluiască împăcarea lor, patronul şi soţia lui se duceau să se plimbe de-a lungul pârâiaşului de la marginea oraşului, fie cu capetele bandajate, fie cu o mână sprijinită în eşarfa, şi în spatele lor veneau încet, ca nişte infirmi, fox-tenderul şi cockeruL şi ei cu belelele lor, cu urechile acoperite cu plasturi şi cu alte răni abia cicatrizate — amintiri ale unor dispute literare foarte ascuţite... şi, uite aşa, se împăcau în cele din urmă cu toţii ca, apoi, peste o lună s-o ia de la început... şi eu îmi spuneam în sinea mea ce frumos trebuie să fi fost acest spectacol şi ce păcat că nu mi-a fost dat să-l văd... Şi iată ce mi-era dat să văd acum în faţa oglinzii: statuia mea măruntă în frac, în fracul acela nou-nouţ, cu plastronul cămăşii bine scrobit şi cu un papion alb la gât şi, în timp ce-mi strecuram în buzunar noul tirbuşon, montat într-un briceag nichelat, am auzit deodată un fluierat prelung şi, ieşind în curte, am simţit zburând deasupra mea o umbră, cineva sărise gardul, şi două bucăţi de stofă neagră, sau cam aşa ceva, s-au lăsat peste capul meu ca doi sâni de femeie, şi eu am văzut căzând în faţa mea un chelner, care s-a pus repede pe picioare, şi pulpanele fracului său au prins să fâlfâie în spatele lui în poziţie orizontală, atât de tare gonea el înfăşurat, fără voia lui, de cablul invizibil al fluierului fermecat Cu o lovitură de picior a despicat uşa batantă, şi aceasta s-a legănat un timp în urma lui, ca, apoi, liniştindu-se, să răsfrângă în oglinda ei imaginea redusă a curţii şi silueta mea apropiindu-se şi intrând în salon pe uşa de sticlă.

Abia peste paisprezece zile m-am dumerit pentru cine fusese construit acest hotel. Şi tot de paisprezece zile nu sunt în stare să-mi revin din uimirea de a fi picat într-un asemenea loc, punându-mi mereu întrebarea dacă e cu putinţă să ducă cineva o astfel de viaţă. In paisprezece zile am izbutit să adun câteva mii de coroane, şi asta numai din bacşişuri, în timp ce salariul meu nu reprezintă decât o sumă modestă, mai bine zis, nişte bani de buzunar. Şi de paisprezece zile — în ciuda faptului că mă aflu singur în odăiţa mea cu uşa încuiată şi îmi număr bancnotele ori de câte ori am un moment de răgaz, mă încearcă strania senzaţie că, deşi sunt singur, totuşi nu sunt singur, că mereu se află în spatele meu cineva care mă urmăreşte — de altfel, aceeaşi senzaţie o are şi şeful de sală Zdenek, care lucrează aici de doi ani, gata oricând să sară gardul la auzul semnalului, ca să ajungă cât mai repede, pe drumul cel mai scurt, în salonul restaurantului. La drept vorbind, în decursul zilei nu era mare lucru de făcut. Dimineaţa, după ce facem ordine în restaurant, şi asta nu ne ia mult timp, pregătim paharele şi toate tacâmurile, schimbăm feţele de masă, verificăm rezerva de şervete şi şerveţele, apoi cobor în pivniţă cu Zdenek, care deţine cheia pivniţei, şi, împreună, controlăm băuturile, ca să ştim dacă avem destule sticle de şampanie la frapat şi destule sticluţe de trei sute „Pilsen-export", pe urmă scoatem coniacul în oficiu ca să fie bine şambrat, apoi ieşim în grădină, care, de fapt, e un parc în toată legea - acolo tragem pe noi şorţurile şi ne apucăm să greblăm aleile şi, mai cu seamă, să înlocuim căpiţele de fân uscat cu altele noi, căci, o dată la două săptămâni, căpiţele vechi sunt ridicate şi transportate, şi în locul lor se aduce alt fân, proaspăt cosit, sau căpiţe gata făcute, potrivit unui

plan dinainte stabilit, şi noi trebuie să le aşezăm exact jn locul celor precedente. După care, nivelăm cu grebla aleile, dar, de regulă, treaba asta o fac numai eu— căci Zdenek dispare mereu prin vilele înconjurătoare, ca să-şi vadă, cum spune el, finele, dar eu sunt sigur că e vorba mai curând de amantele lui venite să-şi petreacă o săptămână fără soţii lor, în reşedinţele de vară, sau de fiicele unor barosani, retrase aici spre a se pregăti în linişte pentru examenele universitare. Iar eu stau şi netezesc cu grebla nisipul pe alei, şi în timpul ăsta mă uit printre copaci sau de pe pajiştea largă cum arată din spate hotelul nostru, care, peste zi, pare a fi un pension, şi eu am tot timpul impresia că văd ieşind pe uşa mare grupuri zglobii de fete sau băieţi cu serviete la subţioară, sau un castel, din care apar nişte tineri distinşi, în pulovere de caşmir, însoţiţi de servitorii lor târând după ei crosele de golf, sau, la ora ceaiului, un industriaş bogat venind să se instaleze la o masă de nuiele, aranjată dinainte, cu toată grija, de nişte servitori zeloşi, pe urmă o droaie de copii zburdalnici gudurându-se în jurul tăticului, şi, în sfârşit, îşi face apariţia stăpâna castelului, care, apropiindu-se agale cu umbreluţa de soare deasupra capului, îşi scoate pe îndelete mănuşile din piele fină, ca apoi, după ce se vor fi aşezat cu toţii în jurul mesei, să înceapă să toarne ceaiul în ceşcuţele de porţelan... dar, de-a lungul întregii zile nu iese nimeni şi nimeni nu intră pe această uşă, în ciuda faptului că femeile de serviciu şi cameristele fac curăţenie şi schimbă în fiecare zi lenjeria de pat în cele zece camere pentru oaspeţi, în ciuda faptului că la bucătărie se fac mereu pregătiri ca de nuntă şi se prepară nişte cantităţi de mâncare demne de un mare ospăţ în mediile aristocratice, pe care, personal, le cunosc deocamdată numai din

auzite, din cele povestite de şeful meu de sală de la Hotelul Praga de aur — cândva servise în restaurantul clasei întâi a pachebotului de lux Wilhelmine, care, din păcate, s-a scufundat; după ce pierduse îmbarcarea, din pricina unei superbe suedeze, şeful de sală a fost nevoit să traverseze cu ea toată Spania cu trenul, până la Gibraltar, dar, între timp, vasul se dusese la fiind pentru totdeauna; şi, cum spuneam, povestirile despre celebrele ospeţe la restaurantul clasa întâi a pachebotului de lux Wilhelmine mă făceau să mă gândesc la toate câte se serveau, cu regularitate, aici, în acest colţ pierdut al Hotelului Tichota. Se cuvine să spun că, deşi aveam toate motivele să fiu mulţumit, acest loc avea adeseori darul să mă înspăimânte, de mi se făcea pielea pe mine ca de găina. De pildă, după ce terminam de greblat o alee, trăgeam frumuşel un şezlong în spatele unui copac, dar abia apucam să mă instalez şi să privesc cum plutesc norii pe cer — aici norii nu lipseau niciodată — şi în felul ăsta să încerc să aţipesc şi să-i trag un pui de somn, că, deodată, se auzea de nu ştiu unde sunetul strident al fluierului, de parcă patronul s-ar fi aflat chiar în spatele meu, şi în clipa aceea trebuia s-o rup la fugă pe drumul cel mai scurt şi, dezlegându-mi şorţul din mers, să sar gardul, aşa cum făcea Zdenek, ca să dau buzna ca o vijelie direct în salonul restaurantului şi să mă prezint în faţa patronului care, ca întotdeauna, trona în scaunul său cu rotile şi, ca întotdeauna, îl supăra câte ceva — o durere la spate, sau pătura mototolită pe care trebuia să i-o netezim sau să i-o înfă-şurăm în jurul burţii ca pe un brâu, aşa cum poartă pompierii — ce mai, centironul şi carabina celor doi copii ai domnului Radimsky, morarul, care se jucau odată în preajma scocului, şi pe insuliţa din preajma morii se tolănea un Saint-Bernard; în clipa în care

Harry şi Vintir — cam aşa îi chema pe cei doi băieţaşi — s-au apropiat de scoc, fără să le dea prin minte că puteau să cadă în apă, a apărut Saint-Bernardul, i-a înşfăcat pe amândoi de brâie şi, trăgându-i înapoi, i-a ferit de primejdia înecului... Cam tot aşa îl agăţăm şi noi pe patronul nostru de o scoabă şi cu scripetele îl trăgeam în sus, nu până-n tavan, ci atât cât era nevoie ca să-l putem sălta din cărucior şi dumnealui să ne arate unde ce-l supăra, iar noi îi netezeam pătura, eventual i-o schimbam, sau îi mai puneam una în plus, şi iar îl coboram pe şef în cărucior, şi nici nu ştiţi ce caraghios era şeful nostru când atârna în aer, astfel încât fluierul agăţat de gâtul lui în poziţie verticală arăta, cu exactitate, unghiul suspendării sale... pe urmă, patronul începea din nou să circule de zor prin sală, prin camere şi salonaşe, să aranjeze florile în vaze, îi plăceau la nebunie treburile femeieşti, şi, într-adevăr, toate încăperile restaurantului şi camerele pentru oaspeţi aduceau mai curând cu budoarele unor mari reşedinţe burgheze sau aristocratice, pretutindeni atârnau perdele şi draperii, şi se vedeau plante verzi de interior, şi în fiecare zi se aduceau flori proaspăt tăiate, trandafiri şi lalele, şi nelipsitul asparagus, şi alte flori de sezon — şi patronul nostru se delecta alcătuind din ele buchete nespus de frumoase, pe care le aranja în nişte vaze superbe, şi nu se mai sătura privindu-le şi aranjându-le, şi în timpul ăsta se foia de colo-colo în căruciorul lui, şi privea de la distanţă şi iar se întorcea şi le aranja, şi nu se uita doar la aceste flori, ci căuta să vadă cum se armonizează totul în jurul lui, şi mereu simţea nevoia să pună alt mileu sub fiecare vază. Şi după ce se distra toată dimineaţa cu înfrumuseţarea camerelor şi a salonaşelor, venea să se ocupe de aranjatul meselor în salonul mare al restaurantului...

iar acestea erau, de regulă, numai două şi se întindeau de fiecare dată pentru maximum douăsprezece persoane — şi, în timp ce Zdenek şi cu mine aşezam pe masă, într-o tăcere desăvârşită, tot felul de farfurii, şi furculiţe, şi linguriţe şi cuţite, patronul nostru, radiind de o bucurie nemărturisită, îşi aranja florile în mijlocul mesei, pe urmă se ducea în oficiu să controleze dacă rezervele de flori şi asparagus erau suficiente şi ţinute în apă rece, ca să fie proaspete până în ultimul moment, să putem împodobi cu ele feţele de masă cu putin timp înainte de a se instala oaspeţii la masă... Şi după ce desfiinţa, cum îi plăcea să spună, ambianţa restaurantului banal, pentru a conferi hotelului său atmosfera şi farmecul intim al unui interior mai curând biedermayerian, patronul nostru se apropia de uşa pe care urmau să intre oaspeţii noştri, şi stătea acolo imobilizat în fotoliul său cu rotile, concen-trându-se o clipă cu faţa îndreptată spre uşă şi cu spatele spre sala de mese şi salonaşe, după care făcea, pe neaşteptate, un stânga-mprejur şi, revenind în interiorul casei, privea în jurul lui cu aerul unui străin, ca un oaspete sosit aici pentru prima oară, şi începea să cerceteze cu interes holul, înainte de a porni să inspecteze, pe rând, camerele şi salonaşele, urmărind cu un ochi de expert totul, până la cele mai mici amănunte; şi nimic nu-i scăpa din vedere, iar noi trebuia să-i dăm toate explicaţiile, să mai netezim ici-colo câte o perdea, şi, de îndată ce pregătirile se încheiau, toate becurile trebuiau să ardă — şi în clipa aceea patronul devenea frumos, de parcă ar fi uitat că are o sută şaizeci de kilograme şi nu-i în stare să meargă pe picioarele lui - dar, în decursul acestei plimbări cu ochii altuia, îşi recăpăta, ca din senin, privirea cea de toate zilele, şi după ce-şi freca mâinile, sufla în fluierul lui scoţând de data asta un alt fel de

sunet, şi eu ştiam că, într-o clipită, aveau să apară cei doi bucătari ca să-i prezinte un raport foarte detaliat la întrebările sale: cum stăm cu homarii şi cu stridiile, cum au ieşit umpluturile â la Suvaroff, şi cum au ieşit ciupercile cu carne. Mă aflam aici abia a treia zi — îmi amintesc asta foarte bine — când patronul îl doborâse aproape pe şeful-bucătar, intrând în el cu căruciorul, pentru simplul motiv că acesta cutezase să presare un pic de chimen peste medalioanele de viţel cu ciuperci... Pe urmă... ne duceam să trezim argatul, o namilă de om care îşi petrecea zilele dormind şi înfuleca, ju-cându-se, toate resturile de la ospeţele nocturne, nişte cantităţi de mâncare de te apucau ameţelile, castroane întregi de salate şi alte bucate, pe care nu eram în stare să le mâncăm nici noi, cu cameristele la un loc, pe toate le înghiţea argatul nostru, golind în acelaşi timp tot ce mai rămânea pe fundul sticlelor. Şi avea flăcăul ăsta o forţă de uriaş, şi singura lui îndeletnicire era să spargă lemne, drept care îşi punea noaptea un şorţ verde şi crăpa lemnele în curtea luminată, nimic altceva nu făcea decât să spargă lemnele cu lovituri ritmice şi melodioase de secure — tot ce tăia seara cu ferăstrăul spărgea noaptea cu toporul, dar eu mi-am dat seama curând, şi am auzit asta şi de la alţii, că spărgea mai ales în nopţile când la noi venea mai multă lume, clienţii soseau cu maşinile, uneori cu numere aparţinând corpului diplomatic, şi asta se întâmpla seara târziu sau în toiul nopţii, şi atunci argatul nostru se apuca să spargă de zor lemnele ce răspândeau un iz plăcut de răşină proaspătă, şi argatul era expus şi văzut de la toate ferestrele în curtea noastră feeric luminată, şi în preajma lui se înălţau stive de lemne frumos rânduite — şi ce sentiment liniştitor insufla acest vlăjgan, înalt de doi metri, mânuind securea cu atâta străşnicie,

acest uriaş care, odată, a ucis un hoţ şi pe alţi trei i-a tăbăcit în asemenea hal, încât el însuşi a trebuit să-i ducă, cu roaba, la postul de jandarmi - argatul nostru care, atunci când se întâmpla să explodeze cauciucul unui automobil, sălta jucându-se faţa sau spatele maşinii, şi-o ţinea aşa, cu forţa braţelor, fără întrerupere, până se schimba roata — argatul nostru a cărui unică şi adevărată misiune era să facă o figuraţie decorativă în mijlocul curţii luminate *agiorno,* ca să fie văzut de oaspeţii noştri, aşa cum se vede cascada de la izvoarele Elbei, unde turiştii sunt aduşi de un ghid şi aşteaptă acolo până se umple rezervorul, ca apoi, la un semnal sonor, să se ridice stăvilarul şi spectatorii să-şi desfete ochii contemplând fericiţi „minunăţia" căderii de apă. Cam aşa e şi povestea cu argatul nostru. Dar să revin la portretul patronului: ori de câte ori mă rezemam de un arbore în parc şi începeam să-mi număr bancnotele, se auzea un fluierat care mă chema la ordine, de parcă patronul nostru ar fi fost un zeu atoatevăzător: sau, altă dată, când zăceam cu Zdenek în spatele unei căpiţe de fân şi nimeni din casă nu putea să ne vadă, a răsunat fluierul-cotropitor — un sunet scurt, ca o mustrare, anunţând, de bună seamă, interdicţia de a trage chiulul în timpul programului de lucru - aşa se face că, pe urmă, înainte de a ne întinde, trăgeam întotdeauna lângă noi grebla sau furca sau târnăcopul, şi leneveam în voie, şi cum se auzea semnalul fluierului invizibil, ne ridicam la iuţeală şi începeam iar să săpăm, să greblăm şi să cărăm cu furca grămezile de fân dărăcit şi, de îndată ce ne linişteam şi lăsam uneltele să tânjească lângă noi, un alt fluierat venea să ne tulbure tăcerea, dar asta era de acum o gogoriţă pentru noi, şi în asemenea momente rămâneam lungiţi în fânul moale şi ne prefăceam că muncim,

mişcând în gol coada greblei sau a furcii, de parcă ar fi fost conduse de nişte fire invizibile. Şi, în acest timp, Zdenek îmi povestea că, atunci când e frig, patronul se simte ca peştele în apă, în schimb, vara, când încep căldurile, e de rău cu el, se topeşte văzând cu ochii, nu poate circula în voia lui, să se ducă unde vrea, şi e condamnat să stea mereu într-o cameră cu temperatura scăzută, într-un fel de gheţărie... cu toate acestea, nimic nu-i scăpa şi ştia veşnic tot ce se întâmplă, şi vedea tot, şi nimic nu-l împiedica să vadă ceea ce, în mod logic, n-avea cum să vadă, de parcă ar fi avut în fiecare pom, pe fiecare creangă, în fiecare colţ, în dosul fiecărei draperii un turnător... asta-i o chestie moştenită din tată în fiu, a ţinut să precizeze Zdenek, tolănindu-se pe şezlong — taică-su cântărea şi el o sută şaizeci de kilograme, era proprietarul unei cârciumi, undeva la poalele Munţilor Uriaşi, şi cum veneau primele călduri trebuia să se mute cu tot calabalâcul în pivniţă, şi de acolo le servea muşteriilor berea şi rachiurile, altfel s-ar fi topit de căldură ca un calup de unt lăsat în bătaia soarelui, pricepi?... Pe urmă, ne-am săltat pe picioare şi am luat-o pe o potecă pe care eu nu mai umblasem niciodată, şi am stat la taclale, amuzându-ne pe seama bravului cârciumar — tăticul patronului nostru — care trebuia, sărmanul, să se refugieze în pivniţă ca să scape de urgia soarelui, şi tot tăifăsuind aşa ne-am trezit deodată la capătul potecii, sub trei brazi argintii, şi eu am rămas ţintuit locului, cuprins de o spaimă ciudată... Zdenek părea şi mai înspăimântat şi, trăgându-mă de mânecă, a bolborosit... ia te uită!... în faţa noastră se înălţa o căscioară ca din basme, o adevărată casă de păpuşi, cu băncuţă în faţa ei, cu o fereastră minusculă, aşa cum se văd la căsuţele ţărăneşti, şi o uşă, cu clanţă, şi uşa aceea era atât de

scundă, încât, dacă am fi vrut să intrăm, până şi eu, cu statura mea măruntă, ar fi trebuit să mă încovoi — dar, uşa era încuiată... aşa se face că ne-am proţăpit în dreptul ferestruicii şi ne-am uitat înăuntru vreo cinci minute, după care am început să ne privim unul pe celălalt aproape înfricoşaţi, iar eu am simţit deodată cum se face pielea pe mine ca de găină: căci interiorul acelei căsuţe era o copie fidelă a unuia dintre salonaşele hotelului, redus însă la dimensiunile necesităţilor unui copil — aceeaşi măsuţă şi aceleaşi scăunele în jurul ei, aceleaşi perdele şi acelaşi piedestal pentru flori — totul amenajat parcă anume pentru copii — şi în fiecare scăunel trona o păpuşă sau un ursuleţ de catifea, iar pe rafturile unei etajere sprijinite de perete se înşirau, ca într-un magazin de jucării, tot felul de tobe şi trompete şi corzi de sărit, şi toate rânduite cu atâta grijă, de parcă le-ar fi aranjat cineva cu câteva clipe înainte de venirea noastră — un fel de vrajă menită să ne sperie sau să ne înduioşeze... o căsuţă ca-n poveşti, plină cu sute de jucării!... Şi, deodată, ne-a ajuns la ureche un semnal, dar nu era obişnuitul semnal de dojana sau de avertisment care ne chema la ordine şi ne îndemna să nu tragem chiulul şi să muncim, ci un semnal de alarmă ca în starea de necesitate, semnal cu care patronul ne anunţa că trebuie să ne prezentăm de urgenţă în faţa lui, şi, astfel, am rupt-o amândoi la fugă şi, ca să scurtăm drumul, am gonit nebuneşte peste pajiştea înrourată şi, cu pantalonii umeziţi de rouă, am sărit pârleazul, unul după altul...

Ca în toate serile, Hotelul Tichota (Hotelul Tăcerea) era încordat de o aşteptare gata să plesnească. Nimic nu se vedea, nici un zgomot de motor la orizont, şi, totuşi, hotelul era pregătit ca un

orchestrion în care cineva aruncă, pe neaşteptate, o coroană şi acesta începe să cânte — hotelul era, într-adevăr, ca o orchestră cu dirijorul ţinând bagheta ridicată, cu toţi instrumentiştii concentraţi pe locurile lor, gata să înceapă, dar, deocamdată bagheta şefului de orchestră rămânea suspendată în aer... N-aveam voie să ne aşezăm sau să ne relaxăm un pic, tot ce puteam face era să ne sprijinim uşor de măsuţa de servit — până şi argatul, în curtea luminată ca ziua, stătea aplecat asupra buturugii, cu toporul într-o mână şi cu bucata de lemn în cealaltă, aşteptând şi el un semn, ca să înceapă să-şi desfăşoare obişnuitul concert cu loviturile sale melodioase de topor; în clipa aceea tot hotelul s-ar pune în mişcare, ca la o gheretă de tir cu puştile pregătite, unde deocamdată nimeni nu se arata, ca apoi, pe neaşteptate, să apară clienţii, să-şi încarce puştile cu alice, să tragă la ţintă şi să nimerească, şi toate pozele acelea decupate, vopsite şi lipite pe foi de tablă, toate figurinele şi mecanismele să se pună în mişcare, şi să lucreze, acum şi mâine, întocmai ca ieri, dacă ţinta neagră a fost nimerită. Povestea asta mă făcea să mă gândesc la basmul cu *Frumoasa din pădurea adormită,* la clipa în care toată lumea încremenea atinsă de fiorul blestemului, ca apoi, la o simplă atingere cu nuiaua fermecată, să-şi ducă până la capăt mişcările neterminate sau să iniţieze altele. Şi, iată că, pe neaşteptate, s-a auzit de departe un zgomot de maşină, şi patronul, instalat lângă fereastră în scaunul său cu rotile, a fluturat batista şi, la acest semnal, Zdenek a aruncat o monedă în automatul cântător, şi acesta a început să zdrăngăne *Milioanele lui Arlechin,* şi instrumentul, de-i zicea ariston sau orchestrion, capitonat pe dinăuntru cu perniţe de fetru şi de catifea, părea că se aude din altă parte, dintr-o casă învecinată — şi

argatul, lăsând să-i cadă securea pe butuc, avea un aer obosit şi se cocoşa de parcă ar fi început să spargă lemnele de la amiază, iar eu mi-am aruncat la iuţeală şervetul alb peste mâneca fracului, aşteptând, cu nerăbdare, să aflu cine va fi primul nostru musafir!... Şi a intrat un general într-o ţinută de gală, cu o pelerină căptuşită cu mătase purpurie aruncată peste o uniformă elegantă, cusută, fără doar şi poate, de aceeaşi casă de unde provenea şi fracul meu, dar, nu ştiu de ce, generalul ăsta avea o figură tristă — şoferul care-l însoţea a venit să-i depună sabia aurie pe un taburet, ca apoi să dispară, şi generalul a început să cutreiere salonaşele şi, după ce le-a trecut pe toate în revistă, şi-a frecat vârtos mâinile, şi, întorcându-se, s-a proţăpit în mijlocul holului cu picioarele răscrăcărate şi cu mâinile împreunate la spate, ca să-l urmărească de acolo pe argatul nostru despicând lemnele în curtea luminată ca ziua — între timp, Zdenek adusese o sticlă de şampanie în frapiera de argint, şi pe masă aşezase platoul cu fructe de mare — stridii, creveţi şi homari — şi în clipa în care generalul s-a aşezat la masă, Zdenek a destupat şampania şi, umplând un pahar cu Heinkel Trocken, a făcut o plecăciune şi generalul a spus: Sunteţi invitaţii mei, şi Zdenek, după o nouă plecăciune, a adus două pahare şi le-a umplut, şi generalul s-a ridicat în picioare şi, bătând călcâiele milităreşte, a strigat: *Prosit!,* şi a tras o duşcă, dar, de fapt, n-a fost decât o mică sorbitură — în schimb, noi am golit paharele până la fund, în timp ce generalul se strâmba şi se scutura, ca în cele din urmă să scuipe, şi să strige dezgustat: Ptiu, aşa ceva nu pot să beau! după care şi-a tras pe farfurioară o stridie şi, lăsându-şi capul pe spate, a înghiţit cu lăcomie cărniţa fragedă de moluscă stropită cu lămâie, şi părea că se delectează, dar în clipa următoare a

început să se scuture şi să mormăie dezgustat, de i-au dat şi lacrimile. Pe urmă a revenit ca să-şi bea cupa de şampanie, şi după ce a golit-o a strigat îngrozit: Ai, ai, ai, cum aş putea eu să beau aşa ceva?!? Şi iar s-a apucat să umble prin toate salonaşele şi de câte ori revenea, apuca de pe platourile frumos pregătite, când o bucăţică de crevete, când o frunză de salată, când o plăcintuţă cu carne şi ciuperci, şi eu mă speriam de fiecare dată, fiindcă generalul pufnea mereu şi striga îngreţoşat: Aşa ceva nu se poate mânca! şi iar pleca şi iar revenea şi întindea paharul să-i fie umplut, şi-i punea lui Zdenek tot felul de întrebări şi Zdenek făcea o nouă plecăciune, şi, cu spinarea încovoiată, îi povestea despre şampanie în general, dar, mai ales, despre Veuve Clicquot, iar aceasta, pe care tocmai i-o oferea, Heinkel Trocken, era considerată superioară celorlalte şi generalul, încurajat de spusele lui, trăgea o duşcă şi iar se încrunta ca, apoi, să golească cupa pe nerăsuflate şi, apropiindu-se de fereastră, să urmărească curtea, unde, în toiul nopţii întunecate, argatul nostru muncea de zor, spărgând în bătaia reflectoarelor lemnele de brad cu miros proaspăt de răşină, pe care apoi le clădea în stive de-a lungul peretelui luminat... Iar patronul pleca şi iar venea, alunecând într-o tăcere desăvârşită pe scaunul său cu rotile, făcea o plecăciune şi iar dispărea, în timp ce buna dispoziţie părea să pună încetul cu încetul stăpânire pe capriciosul general, de parcă dezgustul său înverşunat faţă de băutură şi mâncare i-ar fi stârnit apetitul: trecând din nou la alcool, dădu gata la iuţeala o sticluţă de Armagnac, schimonosindu-se, firește, şi de data asta, blestemând la fiecare păhărel şi strigând în gura mare, când în limba maternă, când în germană: *Diesen Schnaps kann man nicht trinken'.Yja.* fel şi cu specialităţile

culinare franţuzeşti - după fiecare dumicat generalul părea că se sufocă şi în clipa următoare avea să vomite, şi se jura că nu mai atinge nici o îmbucătură, că nu mai bea nici o picătură, şi se răţoia la şeful de sală şi la mine: Ce naiba-mi serviţi voi mie aici? Vreţi, desigur, să mă otrăviţi şi să mă vedeţi mort, tâlharilor! Cu toate acestea a dat gata o sticlă de Armagnac, şi în acest timp Zdenek i-a ţinut o adevărată prelegere explicându-i de ce coniacul cel mai bun se numeşte Armagnac şi nu coniac, că, de fapt, orice coniac e un brandy, dar coniac poate fi numit doar cel din regiunea Cognac, în ciuda faptului că un *cognac* mai bun poate fi găsit la o distanţă de doi kilometri de această regiune, dar acesta nu mai e coniac, ci brandy, şi tot aşa, până la orele trei dimineaţa, când generalul ne-a declarat că nu mai rezistă, că l-am ucis cu mărul pe care i l-am servit la orele două, dar până la trei generalul nostru mâncase şi băuse cât la o masă de cinci persoane şi, cu toate acestea, nu mai contenea să se plângă spunând că nimic nu-i prieşte, că, de bună seamă, a făcut un cancer sau, în cel mai bun caz, un ulcer abdominal, că s-a zis cu ficatul lui, că are, cu siguranţă, pietre la rinichi - pe scurt, la trei dimineaţa, când se ameţise un pic, generalul nostru a scos din toc pistolul de serviciu şi a făcut zob un pahar de cristal aflat pe masă - glonţul a trecut prin fereastră, şi în clipa aceea patronul şi-a făcut apariţia în tăcere pe rotilele sale cauciucate, şi, în hohote de râs, l-a felicitat pe general rugându-l să-i facă bucuria, pentru sănătatea şi norocul său, să încerce să împuşte o lacrimă de cristal din lustra veneţiană, grăbindu-se să adauge că ultima mare performanţă i-a fost dat s-o vadă aici, atunci când prinţul von Schwarzenberg a aruncat în aer o piesă de cinci coroane pe care a nimerit-o în plin cu puşca sa de vânătoare exact în

clipa în care moneda dădea să cadă pe masă; şi, rostind aceste cuvinte, patronul s-a apropiat de şemineu şi a indicat cu arătătorul locul pe unde se strecurase glonţul care găurise moneda de argint. Dar generalul nostru se specializa acum în împuşcarea păhărelelor de lichior şi trăgea de zor, şi nu se găsea nimeni să-l împiedice sau să-l admonesteze, nici măcar atunci când gloanţele străbăteau fereastra, şuierând apoi peste capul argatului care nu înceta o clipă să spargă lemnele la lumina reflectoarelor, şi, după fiecare împuşcătură, îşi freca pur şi simplu urechile şi îşi vedea mai departe de munca lui... Pe urmă, generalul a comandat o cafea turcească, spunând cu mâna pe inimă că n-are voie, că i s-a interzis cu desăvârşire să bea o cafea atât de tare, dar asta nu l-a împiedicat să mai ceară încă una, ca, în cele din urmă, să spună că ultima sa dorinţă înainte de a muri ar fi o friptură de pui la cuptor, că aşa ceva, cu siguranţă, i-ar prii şi ar mânca cu poftă... şi patronul, cu o plecăciune, a dus repede fluierul la gură, şi la semnalul său, bucătarul apăru ca din senin, proaspăt, cu boneta de un alb sclipitor şi, strecurându-se înapoi ca o zvârlugă, s-a întors într-o clipită cu toată pasărea în tigaie, şi, la vederea puiului, generalul a aruncat vestonul de pe el, şi-a desfăcut gulerul de la cămaşă şi iar a început să se văicărească — să ne sfâşie sufletul, nu alta - spunând că doctorii i-au interzis cu stricteţe orice fel de pasăre, după care a rupt puiul în două şi a început să-l înfulece ca o fiară flămândă, şi la fiecare îmbucătură se plângea de starea sănătăţii sale, declarând că n-are voie să se ghiftuiască, că de când se ştia nu mai mâncase ceva mai dezgustător, iar Zdenek a ţinut să-l informeze că, în Spania, friptura de pui se serveşte cu şampanie şi, prin urmare, o sticlă de La Corduha ar fi binevenită, şi generalul a

dat din cap aprobator şi acum îşi umplea vârf pahar după pahar, ca să-şi stropească bine dumicatul, şi la fiecare duşcă se schimonosea la faţă şi înjura, spunând: *Dieseti Foulard und auch diesen Champagner kann man nkht trinken und essen...* şi, la patru dimineaţa, după ce şi-a uşurat sufletul văicărindu-se şi blestemând, de parcă i s-ar fi luat o piatră grea de pe inimă, a cerut să i se facă nota şi şeful de sală, care o avea gata pregătită, i-a prezentat-o imediat şi discret pe o tavă de argint acoperită cu un şerveţel alb, dar generalul a ţinut morţiş să i se citească fiecare cifră şi, mai cu seamă, denumirea exactă a celor consumate... şi Zdenek i le-a dictat pe toate, pe rând, iar în acest timp generalul zâmbea, şi zâmbetul lui înflorea tot mai mult pe măsură ce asculta această recapitulare; în cele din urmă, de atâta bucurie a izbucnit într-un hohot de râs vijelios şi, treaz de-a binelea şi sănătos tun (îi trecuse şi tuşea), s-a ridicat în picioare şi, drept ca o lumânare, şi-a tras pe el tunica, o clipă şi-a potrivit-o să-i cadă fără cusur şi, complet transfigurat, frumos, cu ochii strălucitori, a comandat un pachet special pentru şoferul său, înainte de a înşira în faţa patronului nostru câteva hârtii de o mie, pesemne aşa era obiceiul aici, ca totul să se rotunjească la mie, după care a mai adăugat un bilet de o mie pentru focurile de pistol trase în plafon şi în sticlărie, întrebându-l pe patron: e bine aşa? Şi patronul a dat din cap în semn că da, asigurându-l că totul e în perfectă ordine. Iar mie, generalul mi-a lăsat un bacşiş de trei sute de coroane, apoi, cu o mişcare degajată, şi-a aruncat pe spate pelerina căptuşită cu mătase purpurie, şi-a prins sabia de aur la cingătoare şi, înainte de a ieşi, şi-a pus din nou monoclul, şi, de afară, se auzeau zornăind în urma lui pintenii cizmelor sale de cavalerist, şi generalul înainta cu pas

marţial, şi cu atâta iscusinţă, încât picioarele nu i se împiedicau nici o clipă de sabia ce se bălăbănea mereu izbindu-se de şoldurile lui...

Generalul a revenit a doua zi, dar nu de unul singur, ci în compania unor domnişoare frumoase şi a unui poet obez. De data asta nu s-au mai tras focuri de armă, în schimb a avut loc o dispută literară aprinsă cu privire la anumite curente în domeniul poeziei, şi cearta era atât de cumplită, încât au ajuns să se scuipe pe obraji; la un moment dat am crezut că generalul va scoate pistolul şi-l va împuşca pe poetul cu pricina, dar, până la urmă, s-au calmat, ca apoi să se ia din nou la harţă în legătură cu o cunoscută scriitoare care, chipurile, confunda vaginul cu călimara, şi cine vrei şi cine nu vrei îşi înmuia peniţa în cerneala ei — după care s-au apucat să-l bârfească preţ de două ceasuri pe un reputat om de litere, despre care generalul afirma că dacă flăcăul ăsta ar fi la fel de grijuliu cu textele sale cum e cu vaginele femeilor, asta ar fi spre binele său şi, totodată, al literaturii cehe — în timp ce poetul susţinea contrariul, pretinzând că scriitorul în cauză era un artist adevărat despre care se putea spune, fără teamă, că era, după Dumnezeu şi Shakespeare, cel mai mare creator al lumii... dar partea cea mai frumoasă a acestei poveşti era că, de îndată ce au sosit, dumnealor i-au cerut patronului să cheme o echipă de muzicanţi şi aceştia cântau de mama focului, fără întrerupere, timp în care cei doi bărbaţi şi domnişoarele lor mâncau şi beau pe rupte, şi la fiecare duşcă şi la fiecare îmbucătură generalul înjura şi, pe deasupra, mai şi fuma ţigară după ţigară, şi de câte ori şi-o aprindea se uita îndelung la ţigară şi tuşea şi striga schimonosindu-se la faţă: ce gunoaie bagă ăştia în tutunul egiptean!? Dar asta nu-l împiedica să tragă mai departe cu sete

din ţigară şi să pufăie de zor, şi chiştoacele sale, veşnic nestinse, sclipeau în clarobscurul încăperii... iar muzicanţii cântau şi beau şi ei după pofta inimii, şi cei doi clienţi ţineau mereu o domnişoară în braţe şi când te uitai vedeai perechi-perechi care mergeau în salonaşele de sus şi, peste un sfert de oră, când se întorceau, răcneau şi se tăvăleau de râs... Generalul, în timp ce urca scările cu mâna între fesele domnişoarei, nu mai contenea să se văicărească spunând în gura mare: ce vreţi de capul meu? Dragostea nu mai e pentru mine, şi-apoi, astea-s fete de nasul meu?! Cu toate acestea urca şi, după un sfert de oră, când revenea, domnişoara — aşa cum o vedeam eu — părea îndrăgostită şi recunoscătoare, că avusese şi ea parte de soarta sticlelor de Armagnac, de La Cordufia şi Heinkel Trocken din seara precedentă, şi discuţia reîncepea, de data asta despre moartea poetismului, despre noua orientare a suprarealismului intrat în cea de a doua fază, despre arta angajată şi arta pentru artă, şi iar se luau la harţă şi zbierau ca ieşiţi din minţi, şi, uite aşa, trecuse de miezul nopţii şi cei doi nu mai conteneau să se gratuleze cu tot felul de invective, în timp ce domnişoarele cereau mereu şampanie şi de-ale gurii, de parcă cineva le băga mâncarea în gură şi în clipa următoare le-o scotea, atât de hămesite erau... pe urmă, au venit muzicanţii să spună că ei au terminat, că nu mai cântă, că-i timpul să se retragă, dar poetul a scos din buzunar o foarfecă şi a tăiat de pe tunica generalului o medalie de aur pe care le-a aruncat-o muzicanţilor, şi aceştia au început din nou să cânte, erau nişte ţigani unguri, sau cam aşa ceva, şi generalul a urcat cu cealaltă domnişoară în salonaşul de sus şi iar s-a plâns pe scară că s-a zis cu bărbăţia lui, ca peste un sfert de oră să se întoarcă satisfăcut şi să-l lase pe poet să-l

schimbe cu prima lui domnişoară... şi muzicanţii au depus iar instrumentele, spunând că pleacă acasă, dar generalul a pus mâna pe foarfece ca să-şi taie alte două decoraţii şi să le arunce în farfuria muzicanţilor, şi a continuat aşa până le-a tăiat pe toate şi le-a aruncat lângă celelalte decoraţii, şi asta numai de dragul frumoaselor domnişoare — iar noi ne-am spus că o asemenea nebunie nu ne-a mai fost dat să vedem de când ne ştim, şi Zdenek mi-a şoptit la ureche că era vorba de cele mai înalte distincţii franţuzeşti, englezeşti şi ruseşti din timpul Primului Război Mondial — ...pe urmă, generalul a aruncat tunica de pe el şi a invitat-o la dans pe domnişoara lui, şi când au început să danseze, i-a spus domnişoarei, pe un ton dojenitor, să-l ia cu încetişorul, că inima şi plămânii lui sunt ferfeniţă, dar n-a ezitat să le ceară ţiganilor să cânte un ceardaş domol, ca, peste câteva clipe, după ce şi-a risipit tuşea şi horcăielile, să intre treptat-treptat într-un ritm îndrăcit, obligând-o pe domnişoară să-şi iuţească pasul, şi generalul se învârtea tot mai repede, cu o mână ridicată spre cer şi cu cealaltă măturând parchetul ca un cocoş, şi domnişoara părea că nu mai e în stare să ţină pasul cu generalul care parcă întinerea văzând cu ochii şi, în timp ce dansa, îşi lipea buzele de gâtul domnişoarei; acum ţiganii făceau cerc în jurul dansatorilor şi chipul lor era luminat de o simpatie şi o admiraţie plină de înţelegere pentru general, în ochii lor se vedea că generalul dansa pentru ei şi în numele lor, şi, astfel, ţineau legătura cu bravul soldat prin intermediul muzicii accelerând şi slăbind ritmul în funcţie de cadenţa şi puterile generalului, dar acesta era mereu în vervă, dominându-şi dansatoarea, care începuse să gâfâie şi părea că se sufocă, judecând după obrajii din ce în ce mai împurpuraţi — iar sus, în capul scării,

stătea grăsanul poet în compania domnişoarei cu care fusese în salonaş, şi iată-l săltându-şi partenera în braţele sale vânjoase şi, pornind cu ea aşa, în întâmpinarea primelor raze ale dimineţii, trecu prin preajma dansatorilor de ceardaş, ca apoi să iasă cu frumoasa lui povară pe uşa deschisă, închinând, ca pe o jertfă supremă primelor sclipiri ale zorilor, această fiinţă pe jumătate beată, pe jumătate dezgolită sub bluza-i sfâşiată... şi, puţin mai târziu, când primele trenuri începeau să circule ducându-i pe muncitori la lucru, fu trasă la scară superba limuzină a generalului, o Hispano-Suiza lungă şi spaţioasă, cu banchetele îmbrăcate în piele, decapotabilă şi cu geamuri glisante la uşile din faţă, şi vesela societate a achitat consumaţia — poetul a trebuit să lase aici tot ce încasase pentru ultima sa carte publicată în zece mii de exemplare, ca *Viaţa lui Iisus Cristos* de Tonda Jodl, dar a plătit cu plăcere şi fără să clipească, spunând că asta-i un fleac, că va pleca imediat la Paris, să-i ceară editorului un avans pentru o nouă carte, pe care o va scrie acolo, la Paris, şi va fi mult mai frumoasă decât asta pe care tocmai o irosise la beţie... pe urmă, l-a ridicat pe generalul care adormise în braţele cămăşii sale albe, cu gulerul desfăcut şi cu mânecile suflecate, şi l-a instalat în spatele maşinii flancat de două domnişoare, iar el, poetul, după ce şi-a înfipt un trandafir roşu la butonieră, s-a instalat pe bancheta din faţă, în dreapta şoferului, şi, lângă el, cu sabia de general scoasă din teacă, stătea, sprijinindu-se cu cotul de parbriz, frumoasa dansatoare de ceardaş, având pe ea tunica descheiată a generalului, pe care foarfecă poetului o devastase, păgubind-o de toate decoraţiile, şi, peste coiful părului ei întunecat şi răvăşit, trona chipiul înstelat al generalului şi, aşa dreaptă şi ţanţoşă şi cu sânii ei proeminenţi — Zdenek

spunea că aduce cu statuia Marseillaisei — alcătuia, împreună cu ceilalţi, o formaţie neobişnuită, ce se îndrepta spre gară, şi în momentul în care muncitorii se urcau în tren, maşina decapotabilă a generalului înainta de-a lungul peronului, în frunte cu această domnişoară, care, cu sânii dezgoliţi şi cu sabia scoasă din teacă, striga în gura mare: La Praga! La Praga! După cele ce ni s-au povestit ulterior, intrarea lor în Praga trebuie să fi fost nespus de frumoasă — aş zice, triumfală: eleganta maşină cu cinci cheflii străbătând arterele principale ale capitalei: Na Prikopy şi Nârodni Trida — în frunte cu frumoasa dansatoare de ceardaş care-şi etala cu trufie sânii impozanţi şi sabia strălucitoare, şi poliţiştii salutând milităreşte la toate intersecţiile, în timp ce generalul dormea sforăind de zor pe bancheta din spate, cu mâinile ce i se bălăbăneau pe podeaua superbei Hispano-Suiza...

Tot aici, la Hotelul Tichota, mi-a fost dat să mai aflu un lucru deosebit, şi, anume, că inventatorii faimoasei zicale: munca îl înnobilează pe om, nu erau nimeni alţii decât cei ce veneau aici să chefuiască şi să-şi facă de cap cu câte o fată frumoasă pe genunchi, acei bogătaşi care-şi petreceau nopţile benchetuind şi zbenguindu-se fericiţi, ca nişte copii... Şi eu, care credeam că bogătaşii sunt nişte oameni blestemaţi sau cam aşa ceva — că mansardele şi cocioabele, odăiţele şi ciorba acră şi cartofii erau de ajuns ca să-i dea omului sentimentul adevăratei fericiri, că bogăţia era ceva sortit blestemului... dar, precum se vede, aceste aiureli despre cocioabe erau şi ele nişte născociri ale oaspeţilor noştri, cărora puţin le păsa cât risipeau într-o singură noapte de nebunie, ci, dimpotrivă, se simţeau nespus de bine şi-i ungea la inimă când aruncau biletele de bancă în cele patru vânturi... de când mă ştiu, nu mi-a fost dat să văd nişte bărbaţi

atât de fericiţi cum erau aceşti industriaşi şi oameni de afaceri avuţi, care, aşa cum am mai spus, ştiau să zburde şi să se bucure de viaţă ca nişte puştani, şi adeseori îşi făceau chiar, unii altora, feste, se păcăleau şi îşi întindeau curse, căci, vorba ceea, aveau timp de toate... şi, nu o dată, în toiul veseliei, se întrebau discret dacă nu-i trebuia unuia un vagon de porci graşi din Ungaria, eventual trei vagoane sau chiar o garnitură întreagă de tren? Ca apoi, interlocutorul, care în acest timp îşi desfăta privirea urmărindu-l pe argatul nostru cum sparge lemnele în curte, căci, aceşti bogătaşi aveau mereu impresia că argatul nostru era cel mai fericit om pe această lume, şi, drept urmare, se uitau visători la munca lui pe care o lăudau, dar n-au facut-o niciodată, şi dacă ar fi făcut-o, s-ar fi zis cu fericirea lor - să spună, pe neaşteptate: Aş avea şi eu la Harnburg o încărcătură cu piei de vacă din Congo, ce zici, se poate face ceva cu ea? Iar celălalt, ca şi când n-ar fi fost vorba de un vapor, ci de un grajd, să-l întrebe: Şi cât la sută aş avea eu din povestea asta? Şi primul spunea cinci, şi celălalt opt, căci exista riscul ca pieile acelea să fi făcut viermi, fiindcă negrii nu le sărau ca lumea şi, aşa se face că, în cele din urmă, primul întindea mâna şi spunea şapte... după care, se uitau o clipă unul în ochii celuilalt şi băteau palma— pe urmă, se întorceau la domnişoarele lor şi, cu aceleaşi palme, le pipăiau acestora sânii dezgoliri, sau lâna moale şi pufoasă a pubisului şi le îmbrăţişau şi le sărutau cu atâta lăcomie, de parcă ar fi înghiţit stridii sau ar fi supt din cochilii nişte melci de Burgundia, atât de întineriţi păreau după încheierea tranzacţiilor cu vagoanele de porci graşi şi cu încărcăturile de piei netăbăcite. Unii dintre clienţii noştri cumpărau şi vindeau în felul acesta străzi întregi cu blocuri de locuinţe, uneori se

vindeau — iar odată s-au vândut, într-o singură seară, o cetate şi două castele — uzine şi întreprinderi mari îşi schimbau aici proprietarii, directori generali veneau să trateze sub acoperişul nostru furnituri de papetărie pentru întreaga Europă, aici a fost negociat împrumutul de cinci sute de milioane de coroane cehoslovace pentru cineva din Balcani, şi tot aici s-au vândut două trenuri cu muniţii şi echipament militar pentru câteva regimente din ţările arabe... şi, toate astea, în aceeaşi ambianţă — cu şampanie, cu domnişoare şi coniacuri franţuzeşti şi cu spectacolul argatului nostru spărgând lemne la lumina proiectoarelor, cu plimbările nocturne în parc sub clar de lună şi cu jocurile de-a fugăritul, de-a v-aţi ascunselea sau de-a baba oarba ce se încheiau întotdeauna în căpiţele de fân pe care patronul nostru le ţinea în grădină ca decor, tot aşa cum îl ţinea în curte pe argatul spărgător de lemne... apoi, în zori, reveneau cu părul şi hainele pline de paie uscate şi găinaţ, încântaţi, de parcă ar fi ieşit de la un spectacol de teatru nemaipomenit... şi începeau să împartă de zor muzicanţilor, şi mie, bacşişuri grase — pumni întregi cu bilete de o sută, însoţite de acea privire semnificativă — adică, n-aţi văzut nimic, n-aţi auzit nimic, chiar dacă am văzut totul şi am auzit totul, în timp ce patronul făcea plecăciuni din scaunul său cu rotile cauciucate, cu care circula, pe neauzite, dintr-un salonaş într-altul, spre a se asigura în permanenţă că totul era în perfectă ordine, şi ne îndemna să le satisfacem toate capriciile pentru că patronul nostru nu uita nimic şi avea grijă de toate, ca nu cumva să lipsească ceva, nici măcar paharul cu lapte rece sau smântână proaspătă de dimineaţă — totul era pregătit cu minuţie până la ultimul amănunt. Chiar şi un loc anume pentru vomitat avea fiecare oaspete în toaleta sa — o chiuvetă

specială, prevăzută cu mânere solide din metal cromat — sau un vomitariu comun, aducând cu un jgheab lung de adăpat caii, deasupra căruia se întindea o stinghie de lemn de care oaspeţii se ţineau şi vomitau în grup, încurajându-se unii pe alţii - mie, vă spun drept, mi-era întotdeauna ruşine, chiar şi atunci când vomitam pe ascuns, de teamă să nu mă vadă cineva, în timp ce aceşti bogătaşi se duceau să vomite *iară.* sfială la modul cel mai firesc, de parcă acest obicei ar fi ţinut de ritualul festinului, de o anumită educaţie.... pe urmă, după ce-şi goleau burţile şi maţele, se întorceau cu lacrimi în ochi, ca, peste puţin timp, să înceapă iar să mănânce şi să bea cu o poftă sporită, ca strămunii noştri slavi... Şeful de sala, Zdenek, ăsta era un adevărat oberchelner, învăţase meseria la Vulturul negru din Praga sub oblăduirea bătrânului majordom al unui cazino aristocratic, frecventat adeseori de însuşi arhiducele d'Este — cu alte cuvinte, Zdenek al nostru era un *maître d'hotel* stilat care servea plutind parcă pe norul inspiraţiei creative — personal se socotea, un pic, în rând cu oaspeţii, de altfel aceştia îl tratau întotdeauna ca pe unul de-ai lor, oferindu-i de fiecare dată un pahar din care Zdenek sorbea doar, după ce ciocnea politicos cu toţi mesenii în sănătatea tuturor — servea cu eleganţă, aducând la masă mâncarea şi băuturile şi tot ce mai trebuia cu o repeziciune uimitoare, umblând ca un visător într-un vârtej de mişcări atât de năucitoare, încât era de preferat să nu-i ieşi în cale, dacă voiai să eviţi o ciocnire îngrozitoare — indiferent ce făcea, mişcările trupului său erau întotdeauna de o eleganţă firească şi pline de graţie, mereu în picioare, fără răgaz, gata oricând să ghicească orice dorinţă, cât de mică, a clientului şi să-i pună pe masă tot ce poftea în momentul respectiv... Odată, Zdenek m-a

luat cu el la un chef de lungă durată — în ieşirile sale, îi plăcea să se comporte ca un conte, cheltuind într-o zi tot ce câştiga într-o lună, nu se uita deloc la bani şi comanda tot ce-i poftea inima, aşa cum făceau clienţii lui în restaurantul nostru — cu toate acestea, la întoarcere, îi mai rămâneau întotdeauna destui bani ca să încheie petrecerea cum îi plăcea lui. Aşa se face că a oprit atunci taxiul cu care ne întorceam spre casă în faţa unei cârciumi ordinare dintr-un sat amărât şi, trăgându-l din pat pe cârciumar, i-a poruncit să se ducă să-i trezească pe muzicanţi, ca să-i cânte, în timp ce el, Zdenek, umbla de la o casă la alta şi-i invita pe sătenii adormiţi să vină cu toţii la cârciumă, să bea în sănătatea lui — şi-acolo muzicanţii cântau, şi s-a dansat până în revărsat de zori, şi după ce s-a băut tot ce avusese cârciumarul în sticle şi butoaie, Zdenek l-a trezit din somn pe proprietarul prăvăliei cu articole de coloniale şi mercerie, şi a cumpărat de la el tot ce-i trebuia ca să-i omenească pe toţi sătenii, împărţind coşuri pline cu sticle bărbaţilor şi pachete cu alte bunătăţi băbuţelor şi moşnegilor, şi în clipa în care a plătit celor doi negustori consumaţia şi cumpărăturile, faţa lui era numai zâmbet şi blândeţe, fericit că făcuse praf toţi banii, până la ultimul sfanţ... Pe urmă — acesta era gestul lui nedezminţit — s-a apucat să-şi scotocească buzunarele şi, nemaigăsind în ele nici un băţ de chibrit, s-a împrumutat cu douăzeci de haleri ca să-şi cumpere o cutie, el, căruia îi plăcea să-şi aprindă ţigările de foi cu o hârtie de zece coroane aprinsă la flacăra sobei din cârciumile pe care le frecventa... în sfârşit, eram gata de plecare, şi cum mai aveam puţină vreme la dispoziţie, Zdenek a dat fuga în grădina horticultorului şi i-a umflat toate florile pe datorie, şi a început să arunce în dreapta şi stânga fire de garoafe, de trandafiri şi

crizanteme, şi muzica nu contenea să cânte şi ne-a condus aşa până la ieşirea din sat, de unde automobilul împodobit cu flori a prins viteză, ducându-ne înapoi la Hotelul Tichota, să ne oclihnim, căci în ziua aceea, mai bine zis, în noaptea aceea, eram liberi şi lipsiţi de griji...

Odată, ni se anunţase un oaspete de seamă şi patronul şi-a dat toată silinţa ca totul să fie fără cusur. De zece ori, de douăzeci de ori a străbătut întregul stabiliment instalat în scaunul său cu rotile şi mereu găsea câte o hibă... Fusese comandată o masă pentru trei persoane, dar, până la urmă, n-au venit decât două, şi, totuşi, de-a lungul întregii nopţi, am servit în permanenţă şi pentru a treia persoană, ca şi când aceasta ar fi trebuit să sosească din clipă în clipă, de parcă ar fi fost un oaspete invizibil, care stătea aici la masă, umbla prin salonaşe, se plimba prin parc sau se legăna în balansoar... Mai întâi a sosit o superbă limuzină şi din ea a descins o superbă doamnă, cu care şoferul, patronul şi Zdenek vorbeau franţuzeşte, apoi, pe la orele nouă seara a apărut o altă limuzină din care l-am văzut coborând pe Preşedintele ţării în persoană - l-am recunoscut imediat, cu atât mai mult cu cât patronul i s-a adresat cu apelativul Excelenţa Voastră... Şi, iată-l acum luând cina în compania frumoasei franţuzoaice, care sosise la Praga cu avionul, un Preşedinte complet transfigurat, întinerit, surâzător, vorbăreţ şi plin de voie bună, galant, bând şampanie şi din ce în ce mai însufleţit... pe urmă, au trecut amândoi în salonaşul Biedermayer, invadat de flori, şi Preşedintele a poftit-o pe frumoasă să se aşeze lângă el şi i-a sărutat mâinile, pe urmă şi-a lipit buzele de umărul ei dezgolit, şi le-a ţinut aşa îndelung, frumoasa doamnă purta o rochie de seară superbă, fără mâneci, şi discutau amândoi despre

literatură, şi, pe neaşteptate, au izbucnit amândoi în hohote de râs. Preşedintele îi şoptea acum ceva la ureche şi frumoasa se tăvălea de râs, şi râdea şi el zgomotos, bătându-şi genunchii cu palmele, şi el însuşi turna şampania în pahare şi iar ciocneau, şi cupele ţinute de picior scoteau un sunet cristalin, de veselie, şi cei doi se priveau adânc unul în ochii celuilalt, şi sorbeau încet licoarea efervescentă... apoi, cu un gest plin de gingăşie, frumoasa franţuzoaică l-a lipit pe Preşedinte de speteaza fotoliului şi l-a sărutat pe gură îndelung — un sărut ce nu se mai termina — şi în acest timp îl dezmierda, mângâindu-i şoldurile, şi Preşedintele, cu ochii închişi, răspundea la rândul lui acestor mângâieri, şi eu vedeam inelul său cu briliante sclipind într-o alunecare sinuoasă pe coapsele frumoasei, pentru ca apoi, trezit parcă din mrejele unui vis vrăjit, Preşedintele să se aplece asupra frumoasei şi, uitându-se galeş în ochii ei, s-o sărute cu nesaţ; şi un timp au rămas amândoi încremeniţi în îmbrăţişarea lor pătimaşă, înainte de a-şi reveni cu un suspin adânc şi dulce, care a făcut să se desprindă din pieptănătura frumoasei o şuviţă de păr rebel înscriindu-i pe frunte un semicerc — în sfârşit, s-au ridicat în picioare tinându-se de mâini ca nişte copii ce vor să se joace de-a învârtitelea sau de-a roata morarului şi, deodată, tot aşa, ţinându-se de mână, au rupt-o amândoi la fugă şi au zbughit-o pe uşă afară şi, ţinându-se mereu de mână, au început să ţopăie şi să zburde ştrengăreşte pe aleile parcului, de unde se auzea râsul cristalin al frumoasei şi nechezatul vesel al Preşedintelui, şi eu mă tot frământam şi nu eram în stare să împac în mintea mea portretul Preşedintelui, aşa cum figura pe timbrele poştale şi în birourile instituţiilor publice, cu aceste isprăvi, după mine nepotrivite cu poziţia şi demnitatea unui şef de stat, deşi

era şi el un om din carne şi oase ca toţi clienţii noştri, ca Zdenek sau ca mine — acum alerga zglobiu prin grădina scăldată de lumina clarului de lună, strecurându-se printre căpiţele de fân uscat pe care le înşirasem cu Zdenek pe pajişte în decursul după-amiezii, şi eu vedeam rochia albă a frumoasei şi plastronul scrobit al domnului Preşedinte şi manşetele sale albe ca nişte cupe de porţelan furişându-se de colo-colo prin noapte, de la o căpiţă la alta, şi-l vedeam pe domnul Preşedinte prinzând din fugă rochia albă, şi ridicând-o, şi purtând-o, şi învârtind-o pe sus, şi mai vedeam manşetele acelea albe apucând rochia albă pe dedesubt, ca pe o înecată pescuită din apa unui râu sau ca pe un copilaş în cămăşuţa-i albă, dus la culcare de mămica lui — aşa o purta Preşedintele pe frumoasa lui spre fundul parcului, printre arborii seculari, ca pe urmă să dea fuga înapoi şi s-o aşeze pe o căpiţă de fân. Dar, pe neaşteptate, rochia albă se desprindea din îmbrăţişarea lui şi alerga mai departe, şi domnul Preşedinte după ea, în căpiţele următoare cădeau întotdeauna amândoi, şi iar se ridica rochiţa albă şi alerga de la o căpiţă la alta până se împiedica de una din ele, şi frumoasa dispărea sub trupul Preşedintelui. Şi eu urmăream mereu manşetele scrobite şi rochiţa albă ce se micşora văzând cu ochii, manşetele albe suflecau rochiţa albă, o răsuceau aşa cum răsuceam noi florile de mac, smulgând petală cu petală — apoi peste parcul Hotelului Tichota s-a aşternut tăcerea... şi eu am încetat să mai privesc, şi a încetat să mai privească şi patronul, lăsând să-i cadă din mână colţul ridicat al draperiei, iar Zdenek stătea cu ochii fixaţi în podea, la fel şi camerista proţăpită în capul de jos al scărilor — siluetă neagră pe care se vedeau doar şorţuleţul alb şi aripioarele fundu-liţei albe, ca o diademă înfiptă în păru-i des şi

întunecat — nimeni nu se mai uita, dar toţi eram nespus de tulburaţi, de parcă noi am fi stat culcaţi acolo, în căpiţa aceea de fân răscolită şi răvăşită, lângă frumoasa franţuzoaică sosită de la Paris cu avionul anume pentru această scenă în fânul tăvălit... şi, mai cu seamă, fiindcă eram singurii martori ai acestei solemnităţi amoroase, cărora, în schimbul acestui privilegiu, destinul nu ne cerea altceva decât discreţia absolută a secretului confesional ca al preotului la spovedanie...

După miezul nopţii, patronul m-a trimis să duc la căsuţa de păpuşi o carafa de cristal plină cu smântână proaspătă de la gheaţă, o pâine rotundă şi caldă şi un boţ de unt împachetat în foi de viţă. Duceam coşuleţul în braţe şi tremuram ca varga, înaintând de-a lungul căpiţelor de fân tăvălite, desfăcute şi turtite de-a binelea — asemenea paturi rămaseră din căpiţele noastre — şi nu m-am putut stăpâni să mă închin acestei ierbi uscate şi să adun un pumn de fân şi să-l miros, după care am cotit-o pe potecuţa ce ducea spre cei trei brazi argintii, de unde am zărit ferestruica luminată şi, când am ajuns în dreptul ei, mi-a fost dat să-i surprind, în mijlocul căsuţei, printre păpuşi şi ursuleţi de catifea, printre tobiţe şi corzi de sărit, pe domnul Preşedinte în cămaşa-i albă, aşezat pe un scăunel şi, în faţa lui, instalată într-un jilţ la fel de mic, pe frumoasa-i franţuzoaică, şi şedeau aşa cei doi amanţi, faţă în faţă, şi se uitau adânc unul în ochii celuilalt, cu mâinile împreunate pe masa păpuşilor la lumina unui felinar obişnuit cu o simplă lumânare de spermanţetă... şi Preşedintele s-a ridicat în picioare şi statura lui a umbrit ferestruica, şi, ca să iasă din căsuţă, a trebuit să se cocoşeze, — atât de înalt era Preşedintele nostru de-a trebuit să se încovoaie, în timp ce eu eram mereu acelaşi amărât, i-am întins

coşuleţul cu merinde şi el mi-a spus: mulţumesc, băieţaş, mulţumesc frumos... după care cămaşa lui albă s-a retras fluturând uşor cu papionul deznodat... iar eu, în timp ce făceam cale întoarsă, m-am împiedicat de fracul Preşedintelui aruncat în iarbă... pe urmă, a început să se crape de ziuă şi, când a răsărit soarele, din căsuţă s-a ivit domnul Preşedinte şi în urma lui frumoasa doamnă în combinezon, trăgând după ea rochia fleşcăită, iar domnul Preşedinte ducea în mână felinarul în care pâlpâia o lumânare obişnuită care, în bătaia soarelui, nu era decât un palid punct luminos... pe urmă, domnul Preşedinte s-a aplecat şi a apucat de o mânecă fracul său plin de găinaţ, de iarbă şi de fire de fân uscat, şi-l ţâra după el... şi păşeau amândoi aşa, unul lângă altul, şi pe feţele lor se citea un zâmbet fericit. Iar eu, uitân-du-mă la ei, mi-am dat seama, deodată, că a fi chelner nu-i glumă, că există chelneri şi chelneri, dar că eu sunt un chelner privilegiat care l-a servit cu toată discreţia pe însuşi Preşedintele ţării, şi asta-i o distincţie demnă de apreciat, o distincţie la fel de meritorie ca aceea a fostului mentor al lui Zdenek, care şi-a cucerit celebritatea pe toată viaţa pentru faptul de a-l fi servit pe arhiducele Ferdinand d'Este în faimosul cazino al aristocraţilor... pe urmă, Preşedintele a plecat cu o limuzină, frumoasa doamnă cu altă limuzină, iar cu a treia n-a plecat nimeni — adică, al treilea oaspete invizibil, pentru care fusese comandat festinul, pentru care aranjasem pe masă al treilea tacâm, pentru care patronul a pus la socoteală consumaţia şi camera în care acesta n-a dormit niciodată...

In zilele fierbinţi de iulie, patronul nostru nu mai circula între salonaşe şi sala de mese, ci rămânea închis în camera lui, un fel de gheţărie a cărei temperatură nu trebuia să depăşească niciodată douăzeci de

grade; dar, în ciuda faptului că nu se arăta nicăieri, nici măcar pe aleile parcului, în scaunul său cu rotile, noi îi simţeam pretutindeni prezenţa şi autoritatea atotputerniciei sale — dirija serviciile, dădea porunci şi făcea comenzi emiţând sunete din fluier, şi eu aveam senzaţia că prin aceste fluierături spunea mai mult decât prin viu grai. La vremea aceea erau cazaţi la noi patru străini veniţi tocmai din Bolivia — dumnealor aduseseră cu ei o valijoară misterioasă pe care o păzeau ziua şi noaptea, ca pe ochii din cap. îmbrăcaţi tot timpul în negru, cu pălării negre, cu mănuşi negre şi cu mustăcioare pe oală, negre ca pana corbului, păreau nişte ciocli ce păzeau valiza aceea, şi ea neagră, aducând cu un coşciug de copil. Unde erau petrecerile desfrânate ale risipitorilor noştri oaspeţi nocturni!?! Dar, de bună seamă, plătiseră gras de vreme ce patronul nostru acceptase să-i cazeze. De altfel, acesta era principiul lui şi specialitatea casei: orice client care trăgea la noi plătea supa de ceapă, de usturoi, de arpacaş sau chiftelele de cartofi, ca şi când ar fi consumat stridii şi homari şi ar fi stropit dumicatul cu o sticlă de şampanie Heinkel Trocken. La fel şi cu cazarea: dacă moţăia până dimineaţa pe o canapea din hol, plătea ca şi când ar fi ocupat un apartament de lux de la etaj şi astea ţineau de deviza şi înalta ţinută a casei noastre, a Hotelului Tichota. Iar eu, firește, ardeam de curiozitate să aflu ce aveau bolivienii în valijoară aceea neagră, până când, într-o zi, după ce s-a întors de la Praga şeful vădit al grupului negru, un evreu pe nume Salamon, am aflat de la Zdenek că acest domn Salamon avea nişte relaţii în capitală, că ducea tratative susţinute cu însuşi arhiepiscopul Bisericii Catolice, căruia îi solicita pe cale diplomatică să binecuvânteze statueta de aur numită Bambino di Praga — altfel spus, Pruncul Iisus

din Praga, care în ţările Americii Latine e atât de popular, încât milioane de indieni îl poartă ca talis-man pe un lănţişor legat în jurul gâtului şi, potrivit unei legende, foarte răspândită în aceste ţări, Praga e cel mai frumos oraş din lume, că acolo a mers la şcoală micuţul Iisus şi de aceea îşi doresc ei ca însuşi arhiepiscopul din Praga să-l binecuvânteze pe Bambino al lor, o statuetă cântărind şase kilograme de aur masiv. Din clipa aceea trăiam cu toţii doar în aşteptarea acestei solemne binecuvântări. Dar povestea nu era atât de simplă pe cât părea - în ziua următoare, a sosit la noi poliţia praghează în frunte cu comisarul-şef al secţiei criminalistice, spre a le aduce la cunoştinţă bolivienilor că lumea interlopă din Praga era la curent cu afacerea Bambino, ba, mai mult, în capitală sosise şi o bandă din Polonia cu gândul să-l fure. După o îndelungată chibzuinţă au hotărât că cea mai înţeleaptă măsură ar fi să-l ascundă până în ultima clipă, cu cea mai mare grijă, pe adevăratul Bambino şi, în aşteptare, să comande, pe cheltuiala statului bolivian, confecţionarea unei copii din fontă poleită cu aur, pe care emisarii în negru s-o poarte cu ei peste tot până în ultimul moment, întrucât, dacă ar fi să se săvârşească furtul, e de preferat să fie furată statueta falsă în locul celei adevărate. Aşa se face că, a doua zi chiar, a fost adusă la noi încă o valijoară, la fel de neagră, şi când au deschis-o, ni s-a înfăţişat o asemenea splendoare, încât până şi patronul nostru, aflând de această poveste, a ieşit din gheţăria lui şi a venit să se închine în faţa Pruncului Iisus. Pe urmă, domnul Salamon a reluat tratativele cu consistoriul arhiepiscopal, dar arhiepiscopul a refuzat să-l binecu-vânteze pe acest Bambino bolivian, afirmând că Bambino di Praga e unic, şi dacă ar consimţi ar însemna să existe doi Bambino pe această lume - toate

astea le-am aflat de la Zdenek, căci el ştia şi spaniola şi germana, şi el însuşi era pe chestia asta extrem de tulburat, şi era pentru prima oară când îl vedeam ieşindu-şi din fire în asemenea hal... In sfârşit, a treia zi, domnul Salamon s-a întors de la Praga cu veşti bune — ne-am dat seama de acest lucru din clipa în care a coborât din tren cu faţa numai zâmbet; râdea şi flutura din mâini, şi pe loc s-au adunat în jurul lui toţi compatrioţii, şi domnul Salamon le-a spus că obţinuse dintr-o sursă demnă de toată încrederea o informaţie preţioasă din care reieşea că arhiepiscopului praghez îi plăcea grozav să fie fotografiat, drept care i-a propus prin mediatorii săi ca întreaga ceremonie să fie filmată ca anexă la jurnalul de actualităţi Gaumont, şi, drept urmare, întreaga ceremonie avea să fie proiectată în toată lumea şi, pretutindeni unde există un cinematograf, va fi văzut nu numai arhiepiscopul, ci şi Catedrala Sfântului Vit şi acest Bambino, iar Biserica, aşa cum bine remarcase domnul Salamon, Biserica nu va avea decât de câştigat, lărgindu-şi în felul acesta popularitatea... In ajunul pompoasei consfinţiri au stat toată noaptea şi s-au sfătuit, şi, în urma acestei consfătuiri, Zdenek şi cu mine am primit din partea poliţiei misiunea de a-l transporta pe adevăratul Bambino într-o maşină amărâtă, rămasă în coada cortegiului, în timp ce bolivienii, în ţinută de gală, frac şi joben, prefectul politiei în uniformă de paradă, şi copia statuetei lui Iisus Bambino di Praga să preceadă convoiul în trei limuzine de lux. Aşadar, a doua zi dimineaţa, adevăratul Bambino a fost instalat în braţele mele, firește, sub supravegherea politiei, şi iată-mă părăsind împreună cu Zdenek Hotelul Tichota, încadraţi în maşină de trei agenţi în civil, ce urmau să se travestească apoi în industriaşi înstăriţi. Şi a fost o

călătorie veselă — eu îl ţineam în braţe, aşa cum hotărâse domnul Salamon, comandantul grupului catolic bolivian, pe adevăratul Bambino, agenţii secreţi erau nişte oameni plini de haz — după inaugurarea Tezaurului naţional, când bijuteriile coroanei au devenit accesibile publicului larg, dumnealor, travestiţi în diaconi, au umblat de colo-colo în jurul altarului lateral, închinându-se numai aşa, de florile mărului, cu pistoalele agăţate de cozondraci la nivelul pieptului, întocmai ca Al Capone, ca apoi, în pauză, să ceară să fie fotografiaţi de două ori în preajma tezaurului, travestiţi în feţe bisericeşti — şi râdeau mereu, amintindu-şi de povestea asta, iar eu trebuia să-l arăt tot timpul pe Bambino di Praga, să-l vadă şi să ştie că n-a dispărut; până la urmă, i-am convins să ne oprim un pic, să ne fotografiem, şi Zdenek ne-a fotografiat în compania adevăratului Bambino di Praga, cu aparatul agenţilor secreţi travestiţi acum în industriaşi. Până să ajungem la destinaţie ne-au mai povestit ce se întâmplă la funeraliile naţionale şi ce griji au atunci când la o astfel de înmormântare participă membrii guvernului — în asemenea împrejurări trebuie să fie mereu cu ochii în patru, ca nu cumva vreun nechemat să se furişeze în convoi şi să strecoare în coroane o bombă, la astfel de ocazii au asupra lor un fel de ţepuşe şi înainte de începerea ceremoniei înţeapă cu aceste ţepuşe tot ce-i floare şi verdeaţă — ca după aceea să se fotografieze — ca să aibă şi ei o amintire frumoasă — şi ne-au şi arătat nişte fotografii în care stăteau îngenuncheaţi lângă un catafalc, sprijiniţi în ţepuşele acelea cu care verifică dacă în coroanele cu pricina n-a fost depusă o bombă sau măcar o bom-biţă. Iar azi, în calitate de „industriaşi", în frac, vor îngenunchea în colţurile strategice ale catedralei şi vor sta în genunchi smeriţi, în aşa fel, încât să-l

poată supraveghea pe Bambino di Praga din trei unghiuri diferite, ca, Doamne fereşte, să nu se întâmple ceva cu el.

Şi uite aşa am străbătut Praga într-o atmosferă de bună dispoziţie, căci agenţii noştri erau nişte hâtri buni de glume, şi când am ajuns în dreptul Hradului am fost întâmpinaţi de bolivieni, şi în faţa catedralei domnul Salamon a preluat valijoara din braţele mele şi a intrat cu ea în sfântul lăcaş, unde totul strălucea în toată splendoarea; toate candelabrele şi toate lumânările erau aprinse şi orgile uriaşe îşi revărsau peste ele, în cascade, ecourile lor bubuitoare, ca atunci când se oficiază o cununie selectă; şi pe măsură ce domnul Salamon înainta cu Bambino di Praga în braţe, îndreptându-se spre marele altar, Prelaţii se înclinau unul câte unul cu însemnele lor sacerdotale, şi camera de luat vederi torcea şi înregistra totul, apoi a început ceremonia oficială, de fapt, un serviciu divin solemn, urmărit de domnul Salamon în genunchi şi cu toată smerenia, mai abitir decât de ceilalţi, în timp ce noi, tot în genunchi, ne apropiam încet de marele altar, care tremura sub povara aurului şi a florilor, şi corul cânta misa solemnă, şi, ca o încununare a întregii ceremonii, la un semn al camerama-nului, arhiepiscopul a purces la binecuvântarea micuţului Bambino care devenea, astfel, dintr-o statuetă banală, o relicvă sfinţită, un obiect de devoţiune învestit cu puteri supranaturale de graţia divină transmisă prin mijlocirea arhiepiscopului praghez. După oficiere, arhiepiscopul s-a retras în sacristie şi domnul Salamon, însoţit de vicarul capitul, s-a dus pe urmele lui; ...a ieşit de-acolo foarte repede, strecu-rându-şi cu grijă portofelul în buzunarul interior al fracului, de bună seamă înmânase în numele guvernului bolivian un cec de o valoare substanţială pentru

lucrările de renovare a catedralei, în cazul în care nu existau nişte taxe speciale pentru consfinţire şi binecuvântare... Pe urmă, l-am văzut pe ambasadorul Republicii Boliviene purtându-l în braţe pe Bambino di Praga, însoţit de acordurile orgilor şi de cântecele formaţiei corale până la ieşirea din catedrală, şi din nou au apărut maşinile, şi întreaga suită a Pruncului Divin, în frunte cu ambasadorul, a plecat la recepţia organizată în saloanele Hotelului Steiner, în timp ce Zdenek şi cu mine, nemaiavând nimic de transportat, ne întorceam acasă singuri, şi cu toată viteza, ca să pregătim totul pentru masa nocturnă de adio.

Abia la zece seara, când au ajuns înapoi la Hotelul Tichota, bolivienii noştri au putut să răsufle uşuraţi în faţa cupelor cu şampanie, a coniacurilor şi a stridiilor şi fripturilor; apoi, puţin după miezul nopţii, au sosit, pe rând, trei maşini încărcate cu dansatoare de operetă, iar noi am avut de lucru în noaptea aceea până peste cap, căci niciodată, până atunci, nu mai avuseserăm în localul nostru atâta lume de servit; iar prefectul poliţiei, care cunoştea foarte bine aceste locuri, îl aşezase pe falsul Bambino di Praga pe şemineul din salonul pentru fumători, după ce-l dusese, în secret, pe cel adevărat în căsuţa de copii din fundul parcului, unde a aşezat statueta sfinţită şi binecuvântată pe un taburet de catifea, în mijlocul păpuşilor, al tobiţelor şi al corzilor de sărit. Pe urmă, toată lumea s-a pus pe băutură, balerinele, goale puşcă, dansau de zor în faţa falsului Bambino di Praga, şi s-a băut şi s-a dansat până în revărsat de zori, când era momentul ca domnul ambasador să se retragă la reşedinţa sa, iar ceilalţi bolivieni trebuiau să plece la aeroport ca să ajungă înapoi în ţara lor — în clipa aceea, prefectul poliţiei îl înlocuise pe falsul Bambino cu cel adevărat - noroc însă că domnul

Salamon, veşnic cu ochii în patru, s-a uitat în vali-joară, şi iată surpriza: în veselia şi zăpăceala petrecerii, prefectul poliţiei introdusese în ea o frumoasă păpuşă în costum folcloric slovac, drept care au rupt-o cu toţii la fugă spre căsuţa din fundul parcului, ca să-1 regăsească pe adevăratul Bambino di Praga unde acesta zăcea liniştit între două păpuşi şi o tobiţă, şi, înşfăcându-1 la iuţeală pe sfinţitul Bambino, au aşezat-o în locul lui pe frumoasa păpuşă în costum naţional slovac, după care au pornit în mare grabă spre Praga. Abia peste trei zile ne-a fost dat să aflăm sfârşitul acestei poveşti: reprezentantul Republicii Boliviene s-a văzut nevoit să întârzie decolarea avionului, căci în dorinţa lor de a mai încurca puţin lucrurile din pricina eventualilor tâlhari, lăsaseră valiza cu falsul Bambino la intrarea aeroportului — femeia de serviciu îl depusese iniţial la biroul de obiecte pierdute — dar în clipa în care s-au instalat în avion şi, la adăpostul acestuia, au deschis valijoara, bolivienii au constatat cu stupoare că în faţa lor nu se află adevăratul Bambino, cel sfinţit şi binecuvântat de arhiepiscop, ci copia lui din fontă poleită cu aur, şi doar îmbrăcămintea era autentică... aşa se face că au zbughit-o cu toţii din avion şi au pornit în mare viteză spre poarta aeroportului, şi l-au descoperit pe adevăratul Bambino exact în clipa în care portarul stătea proţăpit în dreptul valizei şi-i întreba pe trecători cui îi aparţine acest obiect şi, întrucât nu-1 reclamase nimeni, l-a părăsit pe Bambino di Praga, lăsându-1 să stea singur pe trotuar... şi, cum spuneam, exact în clipa aceea au apărut valvârtej reprezentanţii bolivieni şi au înşfăcat valiza, şi, după ce au cântărit-o în mână, au răsuflat uşuraţi, şi deschizând-o, şi-au dat seama că sub ochii lor se înfăţişa acum adevăratul Bambino... şi au şters-o repede cu el în avion, pentru

a pleca la Paris şi de acolo mai departe în patria lor, însoţiţi de Bambino di Praga, care, potrivit unei legende indiene, făcuse şcoala la Praga şi, potrivit aceleiaşi legende, Praga era cel mai vechi şi cel mai frumos oraş din lume. Şi cu asta, am terminat pe ziua de azi. Vă ajunge?...

# CAPITOLUL III

## L-am servit pe regele Angliei

Fiţi foarte atenţi la ce vă spun acum:

Tot răul spre bine, spune proverbul şi cel puţin în cazul meu se adeverea, căci mie norocul îmi surâdea întotdeauna după ce mă lovea o nenorocire. De pildă, am părăsit cu ochii în lacrimi Hotelul Tichota, întrucât patronul credea că eu îl substituisem pe adevăratul Bambino di Praga cu falsul Iisus praghez, că ticluisem întreaga poveste, ca să pun mâna pe cele şase kilograme de aur — deşi nu fusese isprava mea — şi aşa se face că în locul meu a venit un alt chelner, în timp ce eu mă urcam, mereu cu aceeaşi valiză, în trenul de Praga, şi când am coborât în Gara Centrală mi-a fost dat, spre norocul meu, să-l întâlnesc pe domnul Walden, care tocmai pleca într-un turneu, însoţit, ca întotdeauna, de hamalul lui, bărbatul acela cu faţa posomorâtă, ducând în spinare cele două aparate învelite într-o broboadă, cântarul de precizie şi maşinuţa de tăiat salam... Domnul Walden mi-a dat pe loc o scrisoare de recomandare pentru patronul Hotelului Paris, şi iar ne-am luat rămas-bun, şi sunt sigur că dumnealui mă îndrăgea, căci înainte de a ne despărţi m-a mângâiat pe obraji şi mi-a spus: Sărăcuţul de tine, eşti micuţ, dar nu te lăsa, caută să te ţii tare, numai aşa vei ajunge să fii cineva, rămâi cu bine,

drăguţule, şi, nici o grijă, când mă întorc, o să trec să te văd! Aşa mi-a strigat de la geamul vagonului — trenul dispăruse de mult din ochii mei şi eu am mai zăbovit multă vreme pe peron fluturând din mână în urma lui, înainte de a porni spre o nouă aventură. La drept vorbind, nu eram prea necăjit de faptul că părăsisem Hotelul Tichota, unde începusem să mă simt din ce în ce mai puţin în siguranţă, mai ales din pricina argatului care spărgea butuci în curtea luminata. Argatul avea o pisică, şi această pisică era totul pentru el — îl aştepta acasă până se întorcea de la munca lui asurzitoare sau stătea într-un colţ şi se uita la el cum despica lemnele în curtea luminată, spre a fi văzut de oaspeţii noştri — şi, cum spuneam, pisica asta era totul pentru argatul nostru, dormea în pat cu el şi erau nedespărţiţi, până Într-o zi, când a început să-i dea târcoale un motan, şi pisica nu mai contenea să miorlăie şi uita să mai dea pe-acasă; argatul nostru era vânăt la faţă şi o căuta peste tot, tresărind la cel mai mic zgomot, pândind întoarcerea pisicuţei sale Mila, şi mai trebuie să vă spun că argatului nostru îi plăcea să vorbească de unul singur, şi, ori de câte ori treceam prin preajma lui, îl auzeam spunând cum a devenit incredibilul realitate... şi, uite aşa, din solilocviul lui am aflat că dumnealui zăcuse cândva în puşcărie pentru că ar fi tăiat cu toporul un jandarm care-i vizita soţia în care avea atâta încredere, încât, văzând-o cu jandarmul în pat, a biciuit-o cu o funie groasă, în asemenea hal, de au trebuit s-o ducă la spital şi el s-a ales din povestea asta cu o condamnare de cinci ani şi a zăcut în temniţă cu un nelegiuit din cartierul Zizkov, care şi-a trimis Într-o zi copilul la cârciumă după bere şi, la întoarcere, copilul pierduse restul de la cincizeci de coroane şi, de atâta supărare, tăticul şi-a pus fetiţa cu mâinile pe butuc şi

i-a retezat palmele din încheieturi... şi acesta a fost primul incredibil care a devenit realitate; iar celălalt tovarăş de celulă, care-şi prinsese şi el nevasta cu un străin, o omorâse tot cu toporul, şi după ce i-a scos organul genital, l-a silit pe străin să-l mănânce sub ameninţarea cu moartea, dar, în cele din urmă, de atâta groază, străinul şi-a dat duhul şi ucigaşul s-a dus şi s-a predat poliţiei de bunăvoie, şi astfel incredibilul a devenit din nou realitate... şi, cum spuneam, argatul nostru avea atâta încredere în soţia sa, încât, văzând-o cu jandarmul, i-a despicat acestuia umărul în două, dar, la rândul său, jandarmul l-a împuşcat în picior şi, astfel, argatul nostru s-a ales cu cinci ani de puşcărie, pentru ca incredibilul să devină realitate... şi, într-o bună zi, când motanul venise iar să-i dea târcoale pisicii, argatul l-a lipit cu o cărămidă de zidul casei şi, după ce i-a spintecat spinarea cu o lovitură de topor, l-a împins în spatele unei ferestruici cu grilaj, unde bietul animal şi-a dat duhul încetul cu încetul la capătul a două zile, întocmai ca jandarmul cu pricina... pe urmă, argatul şi-a gonit pisicuţa care, timp de două zile a mieunat a jale, deplângând soarta motanului ei, şi umbla sărăcuţa disperată pe zidul gardului, dar acum nu mai avea voie să intre în casă şi, în cele din urmă, a dispărut — de bună seamă, argatul nostru o ucisese şi pe ea, căci dumnealui era un om nespus de gingaş şi simţitor şi de aceea era gata oricând să ridice securea ca să-şi „mângâie" soţia sau pisica, şi era de o gelozie cumplită pe motan, aşa cum fusese şi pe jandarm, iar în faţa tribunalului şi-a manifestat regretul de a-i fi spintecat umărul în loc să-i fi crăpat capul cu cască cu tot, fiindcă jandarmul se afla în patul soţiei cu casca pe cap şi cu pistolul de serviciu la cingătoare... Şi tocmai acest argat s-a găsit să născocească povestea mea şi să-i spună patronului

că aş fi vrut să-l fur pe Bambino di Praga, că în setea mea de îmbogăţire rapidă aş fi fost în stare de orice, chiar şi de crimă, şi şeful s-a înspăimântat, căci spusele argatului erau pentru el întotdeauna literă de evanghelie, de altfel, nimeni n-ar fi îndrăznit să-l contrazică, fiindcă gealatul era o namilă mai puternică decât cinci voinici la un loc... odată, l-am surprins în căsuţa cu păpuşi, iar mai târziu l-am văzut ducându-se acolo aproape în fiecare după-amiază — îl vedeam trebăluind ceva, ori, poate, jucându-se cu păpuşile şi ursuleţii de catifea, niciodată n-am reuşit şi nici nu m-am omorât să aflu ce anume făcea acolo, dar, într-o zi, argatul a ţinut să-mi spună că nu i-ar plăcea să mă mai vadă dând târcoale casei cu păpuşi, dacă, fireşte, nu vreau ca incredibilul să devină realitate pentru a patra oară... aşa mi-a spus, arătând în acest timp cu mâna spre mumia motanului care, cu spinarea despicată, se chinuise două zile până să-şi dea sufletul în imediata apropiere a odăiţei mele şi, ori de câte ori trecea prin preajma ferestrei cu grilaj, avea grijă să-mi atragă atenţia că aşa vor sfârşi toţi cei care în ochii lui săvârşesc vreun păcat... şi în clipa aceea îşi ducea demonstrativ două degete spre ochii săi... ca să întărească, în felul acesta, spusele sale... Iar eu eram sigur că dacă m-ar fi văzut doar atingându-mă de păpuşile sale, ar fi fost în stare să mă omoare, dar nu de-a binelea, ci, mai curând, pe jumătate, ca apoi să mă lase să-mi dau obştescul sfârşit, încetul cu încetul, întocmai ca bietul motan a cărui unică vină fusese aceea de a-i fi dat târcoale pisicii sale. De altfel, abia aici, în Gara Centrală din Praga, mi-a fost dat să constat în ce hal mă tâmpiseră şi mă abrutizaseră cele şase luni petrecute la Hotelul Tichota: conductorii fluierau invitând călătorii să urce în vagoane, pe urmă, aceiaşi conductori îi dădeau semnale sonore

impiegatului de mişcare şi în acest timp eu alergam de la un conductor la altul şi le spuneam: Da, vă rog! Şi, după ce impiegatul de mişcare fluierase, adresân-du-le conductorilor prin acest semnal sonor întrebarea dacă au închis bine uşile şi dacă totul e în ordine, eu am fugit spre el şi i-am spus respectuos: Da, vă rog, cu ce vă putem servi? Şi chiar după ce trenul plecase cu domnul Walden, şi eu păşeam agale pe străzile Pragăi, mi s-a mai întâmplat de câteva ori să tresar şi să mă reped vijelios spre agentul de circulaţie care fluiera atât de strident la intersecţii şi, lăsând valiza la picioarele lui, să-i spun la fel de respectuos: Da, vă rog? Cu ce vă putem servi? Şi am continuat aşa să bat străzile Pragăi, până când am ajuns la Hotelul Paris.

Hotelul Paris era atât de frumos, încât, văzându-l, n-a lipsit mult să cad în fund. Atâtea oglinzi pe pereţi, atâtea balustrade şi clanţe de alamă şi atâtea sfeşnice şi candelabre de alamă şi toate lustruite tară cusur, încât puteai crede, într-adevăr, că te afli într-un palat de aur — încotro te uitai, numai preşuri şi covoare roşii, şi uşi de sticlă ca într-un castel. Domnul Brandejs, proprietarul hotelului, m-a primit imediat şi, foarte binevoitor, m-a condus în cămăruţa mea — o odăiţă la mansardă, de unde se deschidea o perspectivă a Pragăi atât de frumoasă, încât mi-am spus în sinea mea că numai pentru această odăiţă şi această perspectivă merită să mă străduiesc şi să fac totul ca să rămân aici pentru totdeauna. Am deschis un şifonier ca să-mi aranjez în el lucrurile, dar am descoperit că era încărcat până la refuz cu tot felul de haine şi costume, l-am deschis pe al doilea, acesta era plin de umbrele, iar al treilea era burduşit cu pardesiuri şi cu sute de cravate expuse în partea interioară a uşii pe nişte sforicele prinse între două

piuneze... am eliberat la iuţeală câteva umeraşe pe care mi-am atârnat hainele şi, fără să mai zăbovesc, m-am apropiat de fereastră ca să-mi desfăt ochii contemplând panorama Pragăi, acoperişurile de olane roşii, atât de pitoreşti, ce se înşirau la poalele Hradşi-nului, care, în bătaia soarelui, sclipea în toată splendoarea sa, acest Castel al regilor cehi a cărui privelişte avea darul să-mi stârnească lacrimi în ochi, făcând să dispară cu desăvârşire din memoria mea amintirea Hotelului Tichota; în clipa aceea eram chiar bucuros de născocirea argatului, potrivit căreia intenţionasem să-l fur pe Bambino di Praga, căci fără această născocire aş mai fi greblat şi acum aleile parcului şi aş fi aranjat căpiţele de fân, sub veşnica ameninţare a fluierului înfricoşător al nu ştiu cui, fiindcă abia acum mi-a căzut fisa că argatul avea şi el un fluier, şi era, fără doar şi poate, ochii, mâna prelungită şi înlocuitorul picioarelor patronului nostru, urmărindu-ne la tot pasul şi fluierând întocmai ca stăpânul său...

Am coborât taman la amiază când se schimbau turele şi o parte din personal lua prânzul în bucătărie şi i-am văzut pe toţi mâncând crochete de cartofi, de fapt, nişte găluşte de cartofi tăvălite în pesmet — toată lumea, inclusiv patronul hotelului, era servită cu acest fel de mâncare, cu excepţia bucătarului-şef şi a ajutoarelor sale care aveau în farfuriile lor cartofi fierţi în coajă — şi-am căpătat şi eu o farfurie cu găluşte lunguieţe tăvălite în pesmet şi şeful m-a poftit să mă aşez lângă el şi, în timp ce mâneam, mânca şi el, dar încet şi cu multă precauţie, mai degrabă pentru a face reclamă acestui prânz, vrând parcă să demonstreze că dacă era bun pentru el, ditamai proprietarul hotelului, trebuie să fie la fel de bun şi pentru salariaţi... curând însă, şi-a şters buzele cu şerveţelul şi s-a grăbit să mă conducă în salonul mare al restaurantului, unde,

pentru început, am fost pus să distribui berea la mesele clienţilor: mă duceam în bodegă, luam de pe tejghea paharele pline, le înşiram frumos pe o tavă şi, pentru fiecare halbă, aşa cum era obiceiul aici, depuneam la casă o fisă de sticlă roşie, după care bătrânul *mattre d'hâtel,* un bărbat bine, cu părul cărunt ca de compozitor, îmi arăta de fiecare dată cu un semn al bărbiei unde trebuia să servesc berea — pe urmă însă, era de-ajuns o simplă aruncătură de ochi şi eu, urmând privirea acestui chipeş *maître d'hâtel,* nu-l dezamăgeam, ducând mereu berea exact acolo unde trebuia şi, peste un ceas, mi-am dat seama că descopeream în ochii lui un fel de mângâiere, un semn cu care îşi exprima mulţumirea în privinţa mea — avea, într-adevăr, multă personalitate acest *mattre d'hâtel,* ai fi spus că e un actor de cinema, un *fracman,* născut anume ca să poarte această vestimentaţie — în viaţa mea nu mai văzusem să-i cadă cuiva fracul aşa cum îi cădea lui, iar aici, în ambianţa oglinzilor, fracul se purta şi la amiază — şi el era absolut fără cusur printre aceste oglinzi din care se răsfrângea lumina nenumăratelor becuri aprinse în permanenţă, a aplicelor în formă de lumânare, împodobite cu zorzoane din sticlă şlefuită — şi mă vedeam şi eu în oglinzile acelea mergând cu tava încărcată cu halbele de bere blondă Pilsen, şi-mi dădeam seama că sunt şi eu mai altfel în aceste oglinzi care mă obligau să-mi schimb părerea despre mine, că sunt micuţ şi urât — aici fracul mă prindea de minune, şi când mă postam lângă şeful de sală, care avea părul cărunt şi frumos ondulat, de parcă ar fi fost făcut cu fierul de coafat, îmi spuneam în sinea mea că n-aş mai vrea să fac nimic pe această lume, decât să servesc aici, în acest local, alături de acest *mattre d'hâtel,* acest bărbat calm şi ponderat, plin de -blândeţe şi bunătate, care era la curent cu toate şi

se ocupa de toate; lua comenzile de la clienţi, veşnic surâzător şi la fel de bine dispus ca la un bal mascat sau ca acasă la el într-o mică petrecere familială. Şi nimic nu-i scăpa: clienţii care aşteptau să fie serviţi sau cei ce voiau să ceară nota de plată — nici unul, aşa cum mi-am putut da seama, nu era nevoit să ridice mâna, să pocnească din degete, nici să agite lista de bucate, căci, cu felul său ciudat de a se uita aparent în gol, de parcă ar fi cuprins cu privirea nişte mulţimi imense sau ar fi scrutat dintr-un turn de observaţie peisajul înconjurător, sau marea de pe puntea unui vapor, până hăt departe spre nicăieri, şeful nostru surprindea din cea mai mică mişcare a sălii ce anume dorea cutare sau cutare client. Observasem de la bun început că nu-l îndrăgea pe chelnerul secund, că-l dojenea din priviri pentru faptul de a confunda mesele, servind, de pildă, friptura de porc la masa cu numărul unsprezece în loc de numărul şase. La capătul unei săptămâni de lucru în acest superb hotel, am remarcat şi eu că de fiecare dată când ieşea din bucătărie ducând pe umăr tava cu mâncăruri, se oprea în faţa uşii batante ce dădea în restaurant, şi atunci când credea că nu-i văzut de nimeni, cobora tava la nivelul inimii ca să-şi arunce o privire pofticioasă asupra farfuriilor şi apoi să ciupească în mare grabă câte o bucăţica infimă din toate felurile, atât cât îi trebuia ca să-şi delecteze cu ele palatinul, lingându-şi la iuţeală degetele... şi, totuşi, îl vedeam uneori pe frumosul *mcatre d'hotel* cum se uita la el, dar nu-i spunea nimic, după care flăcăul sălta din nou tava pe umăr şi, des făcând cu o lovitură de picior aripile uşii batante, intra ca o vijelie în sala de mese - asta era specialitatea lui, să fugă ca un aiurit, cu tava înclinată în faţă, gata parcă să cadă, şi, ce-i drept, se descurca de minune - nimeni dintre ospătari nu cuteza să se

încarce cu atâtea farfurii deodată ca isteţul Karel — aşa-l chema pe chelnerul nostru secund — douăzeci de farfurii înghesuite pe tava lui, iar atunci când servea fără tavă era în stare să înşire opt farfurii pe braţul întins ca o măsuţă lungă şi să mai ţină alte două pe degetele sale răschirate ca un evantai, şi încă trei suplimentare în mâna cealaltă; era, într-adevăr, un număr de artist autentic pe care domnul Brandejs, patronul hotelului, îl aprecia se pare foarte mult, considerând, de bună seamă, performanţa băiatului drept o podoabă suplimentară la înfrumuseţarea întreprinderii sale. Podoabă sau nu, personalul căpăta aproape în fiecare zi, la masa de prânz, aceleaşi savuroase găluşte lunguieţe — o dată presărate cu mac şi zahăr, altă dată stropite cu suc de roşii, cu unt topit, sau cu sirop de zmeură, uneori cu untură de porc şi presărate cu frunze de pătrunjel tocate — şi, de fiecare dată, patronul venea să mănânce aceste găluşte cu noi, în bucătărie, dar abia se atingea de ele, spunând că ţine regim; pe urmă însă, în jurul orei două, acest Karel ducea cu regularitate un platou încărcat cu vase de argint, a căror formă trăda sub capacul lor friptura de gâscă, de raţă, de pui, de vânat şi alte bunătăţi în funcţie de sezon, şi se strecura cu ele într-un separeu, de parcă s-ar fi dus să servească acolo pe unul dintre barosanii Bursei Comerciale, barosani care, după terminarea tranzacţiilor, veneau întotdeauna să ia prânzul la noi, în salonaşele intime ale Hotelului Paris. Şi, de fiecare dată, ca din întâmplare şi la aceeaşi oră, patronul nostru se furişa pe nevăzute în acelaşi salonaş intim, de unde, după un timp destul de îndelungat, ieşea unsuros şi satisfăcut, cu o scobitoare în colţul gurii.

Joia era ziua de vârf a Bursei şi, la sfârşitul ei, când se închideau toate tranzacţiile, barosanii veneau

să-şi sărbătorească reuşitele la noi cu un excelent meniu stropit din abundenţă cu şampanie şi coniac; pe platoul aşezat pe masa fiecăruia dintre ei se aflau atâtea bunătăţi, încât ar fi ajuns pentru un festin în toată legea... şi, de la orele unsprezece dimineaţa, deşi în plină zi, luminile ardeau şi localul era plin de domnişoare frumos fardate, aidoma acelora pe care le cunoscusem cândva la Paradisu', pe vremea când lucram ca picolo în restaurantul Hotelului Praga de aur, şi, în aşteptarea bursierilor, domnişoarele fumau şi beau necontenit vermuturi grele, şi când aceştia soseau se ducea fiecare la o masă anume, căci domnişoarele se aflau aici în serviciu comandat pentru salonaşele intime, şi când treceam, chipurile întâmplător, prin preajma acestora, se auzeau din spatele draperiilor trase râsete şi clinchete de pahare, şi povestea asta ţinea câteva ceasuri bune, până spre seară, când barosanii Bursei plecau radioşi şi bine dispuşi, în timp ce frumoasele domnişoare se duceau la toalete să-şi refacă pieptănătura, să-şi mai pună un strat de ruj pe buzele decolorate de pupături, să-şi îndrepte şi să-şi netezească bluzele şi fustiţele, să-şi tragă în sus ciorapii şi, cu riscul de a-şi scrânti gâtul, îşi răsuceau capul ca să verifice, cu toată grija, dacă dunga din spate a ciorapilor era întinsă perfect în linie dreaptă, de la mijlocul coapselor pana jos în călcâie. După plecarea bursierilor, nimeni nu avea dreptul să pătrundă în aceste „cabinete intime", cu excepţia lui Karel, care, nu încape nici o îndoială, era protejatul patronului; toată lumea ştia acest lucru, iar eu l-am văzut de mai multe ori din spatele draperiilor uşor desfăcute, cum scotea şi întorcea pe dos toate husele de pe scaune şi fotolii, ca să pescuiască din ele piese de cinci coroane şi bilete de bancă, uneori inele şi lănţişoare şi brelocuri căzute acolo din pantalonii şi

vestele bursierilor sau din chiloţeii domnişoarelor pe când se dezbrăcau sau se îmbrăcau sau se suceau în chip şi fel în timpul zbenguielilor amoroase — şi toţi bănuţii şi toate obiectele acelea intrau, bineînţeles, în buzunarul lui Karel. Căci asta era afacerea lui... Intr-o zi, la amiază, îşi încărcase tava cu douăsprezece farfurii pline cu mâncăruri frumos garnisite, şi, din nou, potrivit obiceiului său, a făcut un scurt popas în faţa uşii batante ca să ciupească o bucăţică de rasol de vacă şi un colţişor de conopidă, iar ca desert şi-a ales un pic de umplutură dintr-o ruladă de viţel, după care, întărit parcă de această gustare „la botul calului", şi-a săltat tava la înălţimea umărului şi, cu faţa numai zâmbet, a dat buzna ca o vijelie în sala de mese — numai că, la o masă din spatele uşii se afla un client, de bună seamă un provincial, care tocmai atunci trăsese probabil o priză de tabac, sau cine ştie, avea guturai, şi când şi-a descreţit nasul, parcă l-ar fi tras cineva de păr de a trebuit să se ridice brusc şi, strănutând zgomotos, a atins cu un colţ al mânecii marginea platoului încărcat cu farfurii, pe care Karel, cu obişnuita-i aplecare înainte, îl transporta prin aer cu viteza unui covor zburător, şi în felul acesta platoul a prins viteză sau, poate, picioarele lui Karel au suferit o întârziere şi au derapat şi întrucât platoul deviase uşor de pe palma întoarsă spre cer, Karel se străduia din răsputeri să-l recupereze, iar noi, cei de meserie, inclusiv patronul care se întreţinea la o masă cu o delegaţie a corporaţiei hotelierilor în frunte cu preşedintele ei, marele Sroubek în persoană — noi, cei de meserie, eram în măsură să ghicim ce avea să se întâmple: cu un efort disperat, Karel a reuşit să mai facă un salt echilibristic şi să reţină la tanc platoul ce se desprindea uşor din degetele lui — cu toate acestea, două farfurii au luat-o razna, alunecând pe spatele

unui client dificil — un pisălog, care obişnuia să citească şi să recitească de la un capăt la altul lista de bucate — şi, în sfârşit, după ce alegea şi se hotăra, începea să-l întrebe pe ospătar cum e carnea, dacă e destul de fragedă, dacă sosul e destul de cald, dacă găluştele sunt destul de pufoase... şi, cum spuneam, două farfurii au luat-o razna, şi mai întâi au căzut bucăţele de graur â la Puzata, apoi sosul şi după prima farfurie şi, cu o întârziere de o secundă, a luat acelaşi drum a doua farfurie — şi sosul şi carnea se prelingeau pe spatele clientului şi când acesta s-a îndreptat din şale, găluştele i-au alunecat în poale şi s-au strecurat sub şervetul întins peste genunchi, în timp ce o găluşcă trona pe capul lui ca o kipă de rabin, sau ca o calotă de preot catolic... iar Karel, care apucase totuşi să salveze celelalte zece farfurii, văzând acest dezastru şi pe furiş privirea domnului Sroubek, proprietarul faimosului hotel cu acelaşi nume, a săltat platoul şi mai sus, ca apoi să-l întoarcă şi să răstoarne pe covor cele zece farfurii rămase intacte, demonstrând astfel, cu un gest teatral de pantomimă, în ce hal îl scosese din ţâţâni căderea accidentală a primelor două farfurii şi, tot ca pe scenă, şi-a desfăcut şi şorţul şi a dat cu el de pământ, după care, furios la culme, a şters-o în grabă la vestiar să se schimbe în civil, de unde s-a dus să-şi înece amarul în alcool.

Pe moment, n-am fost în stare să înţeleg prea bine comportamentul lui, dar toată lumea din jurul meu spunea că după dezastrul cu primele două farfurii, oricare din meseria noastră ar fi procedat la fel pentru salvarea celorlalte zece, căci un chelner care se respectă nu cunoaşte decât o singură onoare şi aceasta ţine de regulile unui serviciu ospătăresc fără cusur. Dar povestea nu s-a terminat aici. Puţin mai târziu, Karel a revenit şi, aşezându-se în oficiu, a

aruncat o privire fulgerătoare în direcţia restaurantului ca, apoi, pe neaşteptate, să sară ca fript de pe scaun, cu ideea fixă de a răsturna peste el bufetul mare de vase, în care erau înşirate paharele pentru tot restaurantul; din fericire însă, casiera şi bucătarii s-au repezit la timp, reuşind să împingă la loc bufetul din care paharele căzdeau zbârnâind şi facându-se zob pe podea, dar păţania celor două farfurii avusese parcă darul să declanşeze în domnul Karel o asemenea forţă, încât de trei ori era gata-gata să dea cu bufetul de pământ, dar, din fericire, bucătarii, acum congestionaţi la faţă, au izbutit, tot de atâtea ori, să împingă dulapul la locul lui, şi, când să răsufle cu toţii uşuraţi, domnul Karel s-a năpustit asupra maşinii de gătit — o maşină uriaşă în care atunci când se introduceau pe portiţa ei bucăţi de lemne mai lungi, focul, sub plită, aproape se stingea — şi, apucând în braţe această sobă, s-a luat cu ea la trântă, zgâlţâind-o cu atâta forţă, încât, până la urmă, i-a smuls burlanul şi curând întreaga bucătărie era plina de fum şi de funingine, şi toată lumea tuşea, şi se îneca, şi cu mare trudă bucătarii au izbutit să introducă burlanul la loc: în cele din urmă, epuizaţi şi plini de funingine, au căzut cu toţii ca nişte bolovani pe scaunele lor, căci, între timp, domnul Karel dispăruse şi nimeni nu ştia unde e — toată lumea răsufla uşurată — dar iată-l pe Karel revenind pe neaşteptate într-un zgomot infernal de sticlă spartă, căzând de pe acoperişul hotei de aerisire, drept în mijlocul maşinii de gătit, cu un picior cufundat până la glezne în cazanul cu ciorbă de burtă, şi cu celălalt în cratiţa cu un gulaş special, combinat cu o carne de mânzat în sos de ciuperci... Şi l-a apucat din nou strechea şi iar umbla de colo-colo strivind sub tălpi cioburile de sticlă împrăştiate prin toată încăperea, şi bucătarii, speriaţi, l-au chemat

în grabă pe omul de serviciu, un fost luptător de greco-romane, ca să-l scoată cu forţa din local pe domnul Karel, care, de bună seamă, avea un dinte foarte ascuţit împotriva Hotelului Paris... şi omul de serviciu s-a postat în faţa lui cu picioarele răscrăcărate şi, desfăcându-şi labele, de parcă ar fi ţinut între ele un sul de lână pentru depănat, a strigat în gura mare: Hai, fă-te încoa', puişorule, dar domnul Karel i-a ars un pumn zdravăn, de a dat cu el de pământ; în cele din urmă a fost chemată poliţia — între timp domnul Karel se calmase, dar, pe coridor, a doborât doi poliţişti şi a început să dea cu piciorul într-o cască, numai că — ghinionul lui — această cască se afla pe capul unuia dintre agenţi, drept care poliţiştii l-au târât pe domnul Karel într-un separeu, unde s-au apucat să-l tăbăcească în lege şi, la răcnetele lui, toţi oaspeţii restaurantului strângeau din umeri înfricoşaţi; în sfârşit, poliţiştii l-au scos din local cu faţa numai vânătăi, dar înainte de a ieşi, nu s-a sfiit să-i spună garderobierei că pentru cele două farfurii mai are încă de plătit... şi, într-adevăr, la puţin timp după aceea ne-a fost dat să aflăm că la toaleta comisariatului a călcat în picioare o chiuvetă de porţelan şi a smuls din perete toate ţevile, provocând astfel un început de inundaţie, împroşcându-i cu dărnicie pe toţi poliţiştii, până când aceştia au izbutit să astupe cu degetele găurile din care apa ţâşnea gârlă.

Urmare acestei poveşti, am devenit chelner sub comanda directă a domnului Skrivânek, frumosul *maître d'hotei* - în local mai serveau încă doi chelneri, dar numai eu aveam dreptul să stau rezemat cu spatele de masa de serviciu dindărătul paravanului, după ceasurile amiezii, când zorul se mai potolea. Şi maestrul îmi spunea că aveam toate calităţile pentru a ajunge şi eu un bun *maître d'hotei,* dar pentru asta

trebuia să cultiv în mine însuşirea de a recunoaşte clienţii când intră şi când ies, dar nu la ora prânzului, când funcţionează garderoba, ci după-amiaza, când oaspeţii sunt serviţi în cafenea, să învăţ să ştiu cine vrea doar să se ghiftuiască şi pe urmă s-o şteargă englezeşte, fără să achite consumaţia. Şi-mi mai spunea să învăţ să apreciez posibilităţile financiare ale clientului, dacă are asupra lui destui bani, şi dacă în funcţie de aceste posibilităţi cheltuieşte sau cât şi-ar putea permite să cheltuiască în localul nostru. Asta e calitatea esenţială pentru a fi un bun *maître d'hotel,* îmi spunea domnul Skfivânek — şi când aveam timp îmi descria cu o voce scăzută clientul care tocmai sosea sau se pregătea să plece. După câteva săptămâni de instructaj, m-am simţit în stare să fac eu însumi pronosticuri şi mă bucuram aşteptând cu nerăbdare după-amiaza ca pe o expediţie plină de aventuri — şi eram tulburat întocmai ca vânătorul stând la pândă în aşteptarea vânatului — şi maestrul, mereu cu ochii întredeschişi, pufăia din ţigara lui şi ori dădea din cap satisfăcut, ori răsucea din cap manifestându-şi astfel dezacordul, şi în acest caz se apropia el însuşi de clientul asupra căruia apucasem să fac o apreciere greşită, şi adevărul era de partea lui. De fapt, era întotdeauna de partea lui, ceea ce m-a făcut, o dată, să-i pun o întrebare atotcuprinzătoare: De unde ştiţi dumneavoastră toate astea atât de bine?, şi maestrul şi-a îndreptat trupul şi mi-a răspuns cu mândrie: Ştiu toate astea, fiindcă l-am servit pe regele Angliei. Pe rege?! am izbucnit bătând din palme cu uimire, dumneavoastră... l-aţi servit, într-adevăr... pe regele Angliei? Şi, foarte mulţumit de el, maestrul a dat din cap aprobator... Pe urmă, am trecut în faza a doua a instructajului nostru, o perioadă pentru mine la fel de incitantă şi de însufleţitoare, ca în aşteptarea viitoarei

trageri la loterie sau la marea tombolă a unui bal mascat de lăsata-secului, cu speranţa că lozul meu va fi marele câştigător... De pildă, într-o după-amiază a intrat în local un client şi eu m-am grăbit să spun: ăsta-i italian, dar *mattre d'hotel* mi-a replicat, răsucind din cap: nu, e un iugoslav din Split sau din Dubrov-nik... după care ne-am aruncat unul altuia o privire scurtă, şi am depus amândoi câte o hârtie de douăzeci de coroane pe o tăviţă aflată pe masa de serviciu din spatele paravanului. Şi eu m-am dus să-l întreb pe oaspete ce doreşte şi, după ce am luat comanda, şeful şi-a dat seama după expresia feţei mele că era cazul să înşface de pe tavă cele două hârtii şi să le strecoare frumos în portofelul său uriaş, din pricina căruia buzunarul adânc al pantalonilor săi era tivit cu aceeaşi piele ca a portofelului, şi eu l-am întrebat cu uimire în glas: Cum aţi reuşit să ghiciţi? Şi şeful mi-a răspuns, cu toată modestia: Nu uita că l-am servit pe regele Angliei. Şi pariurile noastre nu mai conteneau şi eu pierdeam de fiecare dată, dar, între timp, maestrul meu mă învăţase că dacă vreau să devin un bun *maître d'hotel,* trebuie să ghicesc nu numai naţionalitatea clientului, ci şi eventuala comandă pe care acesta o va face. Şi îndată ce un client se instala în restaurant, ne făceam un semn de înţelegere şi pe loc treceam amândoi în oficiu, unde depuneam fiecare câte o hârtie de douăzeci de coroane pe tăviţa de pe masa de serviciu din spatele paravanului, şi aici începea povestea — oaspetele acesta va comanda cu siguranţă o supă de gulaş sau una specială de burtă, i-am spus eu într-o dimineaţă şefului meu, la care şeful mi-a răspuns, sigur de el, că oaspetele acesta va cere un ceai cu pâine prăjită, neunsă cu usturoi — m-am dus, aşadar, şi i-am spus clientului bună dimineaţa şi când l-am întrebat

politicos ce doreşte, dumnealui mi-a spus fără să mai stea pe gânduri ceai şi pâine prăjită — şi întorcân-du-mă l-am surprins pe şeful meu ridicând de pe masă cele două hârtii de douăzeci de coroane, ca apoi să-mi spună tacticos: Trebuie să înveţi să recunoşti un bolnav de ficat, e destul să te uiţi la oaspetele acesta ca să-ţi dai seama, pe loc, că stă prost cu vezica biliară... altă dată am spus: Oaspetele ăsta va comanda un ceai cu pâine şi unt, dar şeful m-a contrazis afirmând că va comanda şuncă de Praga cu castraveciori muraţi, şi aşa a fost; abia luasem comanda, şi când m-a văzut îndreptându-mă spre bucătărie m-a măsurat din ochi şi, ridicând ferestruica, i-a strigat bucătarului în locul meu: o şuncă de Praga... şi când am ajuns în dreptul lui s-a grăbit să adauge: ...şi castraveciori muraţi! Iar eu eram încântat de aceste învăţăminte, în ciuda faptului că pariurile astea mă costau aproape toate bacşişurile, căci mereu le pierdeam, şi de fiecare dată când îl întrebam: Cum reuşiţi să le ştiţi pe toate? distinsul *maître d'hote/îim* răspundea cu aceeaşi frază, invariabilă, în timp ce îşi aranja în portofelul său biletele de douăzeci de coroane: Nu uita, băiete, că eu l-am servit pe regele Angliei... Aşadar, după Karel, mi-a fost dat să descopăr un alt specimen al profesiunii noastre, înaintea lor fusese Zdenek, acel *maître d'hotel* căruia îi plăcea să trezească un sat întreg ca să cheltuiască toţi banii, până la ultima leţcaie, ca un aristocrat de rasă scăpătat, şi, mai înainte, abia aici mi-am amintit de el, fusese domnul Malek, şeful de sală de la Hotelul Praga de aur, primul meu şef — cum de mi-a venit în minte abia acum? — un om atât de strângător, nimeni nu ştia unde-şi ţinea banii, dar toată lumea ştia că îi are, şi nu puţini, că-i strângea ca să-şi cumpere sau să închirieze, atunci când nu va mai fi şef de sală, un

mic hotel undeva în zona Paradisului Ceh. Dar lucrurile stăteau cu totul altfel, odată, la o nuntă, ne-am cam îmbătat şi, din vorbă în vorbă, cătrănit cum era, a ţinut să merg la el acasă, ca să-mi spună povestea vieţii sale: cu optsprezece ani în urmă, soţia lui îl trimisese cu un mesaj la o prietenă de a ei - a sunat, şi când s-a deschis uşa i-a apărut în faţă o femeie frumoasă — femeia a roşit, a roşit şi el, şi un timp au rămas amândoi ţintuiţi în pragul uşii — ea cu lucrul de mână adunat la piept, el înmărmurit de farmecul ei — pe urmă a intrat în casă fără să-i spună un cuvânt, în schimb a îmbrăţişat-o şi ea a continuat să lucreze, după care s-a aşezat pe canapea şi şi-a văzut mai departe de lucrul ei, dar el, a pus stăpânire pe ea, ca bărbat, aşa mi-a spus, şi din clipa aceea s-a îndrăgostit lulea şi strângea ban cu ban - adunase în cei optsprezece ani o sută de mii, ca să-şi poată asigura familia — nevasta şi copiii — la anul, spunea el, vor avea căsuţa lor, după care se va duce să-şi trăiască fericirea, el, încărunţitul, alături de frumoasa lui, şi ea acum încărunţită... toate astea mi le-a povestit şi, pe deasupra, a mai şi deschis sertarul biroului său, şi sertarul acela mai avea un fund sub care erau aranjate frumos hârtiile de o sută. Toţi banii adunaţi pentru a-şi răscumpăra fericirea... şi eu mă uitam la el, niciodată n-aş fi crezut aşa ceva, mă uitam la încălţările lui scâlciate, la pantalonii lui uşor ridicaţi sub care purta nişte izmene de modă veche, legate, de jur împrejurul gleznelor, cu un şnur alb; şi aceste izmene îmi aduceau aminte de anii copilăriei mele, când locuiam la bunica mea într-o cămăruţă a morii municipale, unde comis-voiajorii îşi aruncau rufele murdare de la ferestrele pisoarului Băilor Carol... odată, nişte izmene întocmai ca acestea s-au răscrăcărat din zbor şi au rămas o clipă înţepenite în

aer... şi, cum ziceam, aceşti trei *maître d'botel* erau unul mai diferit decât celălalt, iar Malek, cel de la Praga de aur, care mi-a venit în minte pe neaşteptate lângă noul meu şef de la Hotelul Paris, mi se părea acum un sfânt ca acel pictor-poet, Tonda Jodl, care vindea *Viaţa lui Iisus Cristos* scoţându-şi şi punându-şi fără încetare haina sau pardesiul, veşnic prăfuite de colbul medicamentelor, iar în jurul gurii avea un cerc gălbui lăsat de Neurasteninul lui, licoarea aceea pentru calmarea nervilor... Aşa erau aceşti *maître d'botel,* diferiţi unul de celălalt — dar oare cum voi fi eu, când va fi să fiu?...

După povestea aceea, Karel n-a mai revenit şi de atunci îi serveam eu în fiecare joi pe grangurii bursieri. Şi, ca mai toţi oamenii bogaţi, aceşti bursieri erau şi ei veseli şi zburdalnici ca nişte căţei jucăuşi, şi după fiecare tranzacţie încheiată cu bine erau în stare să cheltuiască şi să împartă bani în dreapta şi-n stânga, cu multă uşurinţă, întocmai ca măcelarii atunci când câştigă la jocul de cărţi. Dar, la fel ca măcelarii, care, uneori, pierd la o partidă nenorocită de ferber totul, şi pornesc spre casă abia peste trei zile, fără brişcă, fără cai, fără vitele cumpărate, încât ajung acasă doar cu biciul îmbârligat, bursierii noştri nu erau nici ei scutiţi de cumplitele lovituri de Bursă, care, uneori, îi aduceau în sapă de lemn; în asemenea situaţii veneau la noi, şi se uitau în jurul lor aşa cum se uita Ieremia la Ierusalimul în flăcări, dornici să facă un ultim chef pe cinste într-o *chambre separe,* de data asta pe cheltuiala băftosului care în ziua respectivă avusese mână norocoasă în speculaţiile bursiere — acestea erau regulile jocului... încetul cu încetul, am devenit şi confidentul domnişoarelor care aşteptau în cafenea până la închiderea Bursei, ca apoi, frumos aranjate, să coboare în „cabinetele particulare" la lumina sutelor

de becuri ce străluceau la noi în permanenţă — ziua în amiaza mare, noaptea sau în revărsat de zori, încât Hotelul Paris arăta mereu ca un candelabru uriaş pe care cineva uita să-l mai stingă. Dintre toate separeurile cel mai drag mi-era acela căruia domnişoarele obişnuiau să-i spună între ele „cabinet de primiri", pavilion de primiri sau secţie intimă, în celelalte separeuri, bursierii în plină putere a vârstei se străduiau să ameţească fetele cât mai repede cu putinţă, pe urmă să scoată de pe ele, pe îndelete, bluziţele, fustiţele şi chiloţeii, ca apoi să se tăvălească împreună pe canapelele şi fotoliile de catifea, aşa cum i-a făcut Dumnezeu — în costumul lui Adam şi Eva — numai că, după asemenea eforturi amoroase în poziţii neobişnuite, vajnicii bursieri erau, pur şi simplu, epuizaţi, iar uneori lăsau chiar impresia că în timpul actului amoros ar fi suferit un infarct cardiac — în schimb, în „pavilionul de primiri" sau secţia intimă cum i se mai zicea, rezervat bursierilor de vârsta a treia, atmosfera era tot timpul veselă. Tinerele cărora le venea rândul să-i animeze pe oaspeţii acestui pavilion preţuiau acest rol, pentru că aici, aşa cum mi-a fost dat să văd, câştigau cel mai mult de pe urma moşnegilor care nu încetau o clipă să râdă şi să glumească, socotind, de bună seamă, despuiatul fetelor mai curând un joc de societate, în care se depune drept gaj îmbrăcămintea şi, fără a înceta să-şi soarbă şampania sau coniacul din paharele lor de cristal şlefuit, dezbrăcau fata direct pe masă, iar aceasta se întindea de bunăvoie printre sticlele cu băuturi şi platourile încărcate cu icre negre, salate de tot felul şi rondele de salam unguresc — în timp ce moşulicii îşi ştergeau cu grija ochelarii, ca să poată cerceta mai bine fiecare colţişor secret al frumosului trup de femeie, ca şi când s-ar fi aflat la o revistă a

modei sau în atelierul unei academii de pictură, şi-i cereau manechinului când să se aşeze, când să se ridice, când să se lase în genunchi sau să stea cu fundul pe marginea mesei şi să dea uşor din picioare, vrând, parcă, să-şi răcorească tălpile în apa binefăcătoare a unui pârâu de munte... şi niciodată nu se dondăneau între ei aceşti bursieri de vârsta a treia, ci, dimpotrivă, se delectau contemplând cu entuziasmul pictorului peisagist care transpune din natură pe pânză tot ceea ce-l emoţionează şi-l încântă — aşa cercetau îndeaproape şi pe îndelete aceşti moşulici, când un braţ îndoit, când o şuviţă de păr căzută pe ceafă, când laba piciorului şi gleznele; unuia îi plăcea să desfacă bucile fundului şi, cu uimirea copilului, să admire ceea ce vedea, altul îşi ridica privirea spre plafon şi striga, cu însufleţire, de parcă i-ar fi mulţumit celui de sus că i-a fost hărăzit să se poată uita la picioarele desfăcute ale domnişoarei, să atingă cu degetele sau cu buzele ceea ce-i plăcea mai mult... şi, astfel, acest separeu strălucea nu numai de lumina violetă ce se strecura din tavan prin pâlnia lămpii de pergament, ci, totodată, de vibraţia scânteietoare a paharelor de cristal, dar, mai ales, de sclipirea celor patru perechi de lentile ale ochelarilor bifocali care alunecau cu încetineala savantă a peştilor exotici într-un acvariu luminat din interior, şi, după ce se saturau privind, „vizita" se încheia, şi bătrânii lupi de bursă îi umpleau domnişoarei o cupă de şampanie, şi aceasta, aşezându-se cu fundul pe marginea mesei, ciocnea cu ei, şi moşulicii o strigau pe numele mic, îmbiind-o să ia de pe masă tot ce-i poftea inima, şi se întreceau care mai de care în gesturi galante, şi glumeau şi erau curtenitori, în timp ce, în celelalte separeuri, râsetele făceau loc încetul cu încetul unei tăceri mormântale, încât, adeseori, îmi puneam întrebarea dacă nu era

cazul să dau buzna acolo să văd dacă nu cumva zăcea pe canapea vreun bursier gata să-şi dea sufletul, sau chiar mort de-a binelea. Pe urmă, moşulicii mei începeau s-o îmbrace pe domnişoară şi, ca într-un film derulat de-a-ndoaselea, puneau pe trupul ei tot ceea ce domnişoara dăduse jos de pe ea, mereu cu aceeaşi curtoazie ca la început, fără a cădea pradă indiferenţei şi lipsei de interes care transpare, atât de des, după aceea... iar nota o achita întotdeauna unul dintre ei, lăsând de fiecare data un bacşiş gras pentru *mcntre d'hotel* şi o hârtie de o sută pentru mine - şi plecau moşulicii mei împăcaţi şi bine dispuşi, cu capul plin de imagini frumoase pentru tot restul săptămânii, şi se bucurau aşteptând cu nerăbdare joia următoare când vor primi vizita unei alte domnişoare, căci aceşti domni nu erau vizitaţi mereu de una şi aceeaşi domnişoară, ci, de fiecare dată, de alta, de bună seamă spre a-şi cuceri în felul acesta reputaţia în lumea prostituatelor din Praga... După plecarea lor, domnişoara vizitatoare rămânea întotdeauna în separeu şi aştepta... iar eu, după ce debarasam masa şi duceam în oficiu ultimul tacâm, ştiam, de fapt, de la bun început ce avea să se întâmple, căci povestea aceasta intrase de mult în obişnuinţele casei - şi frumoasa se uita la mine cu nişte ochi atât de lacomi de parcă aş fi fost o stea de cinema — în urma vizitei, avea picioarele ca de plumb şi gâfâia din greu de atâta excitaţie, încât în fiecare joi era de datoria mea să duc la bun sfârşit ceea ce începuseră cu atâta bravură moşneguţii mei, şi, de fiecare dată, domnişoara se năpustea asupra mea cu o pasiune atât de pătimaşă şi mi se dăruia cu atâta ardoare şi renunţare de sine, de parcă ar fi făcut asta pentru întâia oară... iar eu, în acele câteva minute, mă vedeam frumos, înalt, şi cu părul negru cârlionţat - şi n-aveam senzaţia, nici

impresia, ci certitudinea absolută că sunt regele acestor frumoase domnişoare... dar, de bună seamă, totul se datora faptului că, în urma vizitei, trupurile lor erau atât de gâdilate şi de mângâiate — cu ochii, cu palmele şi cu limba, încât, pe moment, nu mai erau în stare să-şi mişte picioarele, şi după ce, o dată sau de două ori, am simţit că performanţa mea le făcuse să atingă culmea plăcerii, ajungând chiar până la extaz, le-am văzut cum se înviorează: ochii înceţoşaţi li se înseninau, pâcla în care fuseseră împinse se risipea şi, încetul cu încetul, îşi recăpătau privirea normală, iar eu eram din nou pentru ele micuţul ospătar, cel care venea şi executa, substituind pe cineva mai frumos şi mai puternic, căci ceea ce executam eu din ordin, în fiecare joi, cu o poftă din ce în ce mai mare şi cu rutină sporită, erau prerogativele chelnerului ales înaintea mea, ale predecesorului meu, Karel, care era înzestrat cu aceste calităţi, dar eu mă socoteam cel puţin la fel de dotat şi experimentat în ale dragostei trupeşti... Şi, de bună seamă, domnişoarele mi-au găsit şi alte calităţi, căci toate ţineau să mă salute înainte de a le da eu bineţe, indiferent unde mă întâlneau, în local sau pe stradă, şi, de la distanţă, îmi făceau câte o plecăciune, şi-mi fluturau cu batista sau cu poşeta, şi dacă n-aveau nimic în mână îmi făceau măcar un semn prietenesc cu degetele... iar eu le răspundeam cu o plecăciune adâncă sau scoţându-mi ceremonios pălăria, după care îmi îndreptam trupul la maximum şi-mi ridicam bărbia cât mai sus, ca să par un pic mai înalt pe încălţările mele cu talpă dublă şi să câştig astfel, măcar în ochii mei, câţiva centimetri în plus... Şi aşa se face că am început să ţin la eleganţa mea mai mult decât se cuvenea... înainte de a ieşi, în orele mele libere, îmi aranjam ţinuta cu o grijă deosebită — mă îndrăgostisem, pur şi simplu, de

cravate — în fond, cravata pune în valoare haina, iar haina îl face pe om — drept care, îmi cumpăram mereu cravate şi eram veşnic nemulţumit, constatând, cu părere de rău, că aceleaşi cravate purtau şi clienţii noştri, şi-mi tot aminteam, şi amintirea m-a îndemnat să deschid şifonierul acela cu îmbrăcăminte şi alte obiecte uitate la noi de oaspeţii hotelului, şi vedeam în el nişte cravate cum nu mai văzusem niciodată şi nicăieri, cravate de care era agăţat câte un bileţel, în felul acesta am putut afla că o cravată fusese uitată aici de un anume Alfred Karniol, negustor angrosist din Damasc, alta de Salamon Pihovaty, reprezentantul exclusiv al unei firme mari din Los Angeles, o a treia de Jonaman Shapliner, proprietarul unor filaturi din Lvov, şi a patra şi a cincea..., duzini întregi de cravate erau expuse aici ispitei mele, şi eu nu mă mai gândeam la nimic altceva decât să le încerc pe cele trei pe care le selectasem, prima, de culoarea albastrului metalic, a doua de un roşu aprins, confecţionată şi ea din acelaşi material cu cea albastră, şi amândouă luceau răspândind nişte reflexe strălucitoare ca elitrele unor cărăbuşi rari sau ca aripioarele unor fluturi la fel de rari, ce pot fi văzuţi doar în colecţiile etnologice — ah, Dumnezeule! un sacou de vară uşor căscat peste o asemenea cravată, spre a i se putea admira calitatea! — gândul acesta făcea să mi se taie respiraţia în timp ce făceam proba în faţa oglinzii şifonierului din camera mea... şi nu mai vedeam nimic altceva decât această cravată fluturând în jurul gâtului meu, şi mă vedeam pe mine însumi păşind în întâmpinarea mea în Piaţa Vâclav sau pe Nârodni Tfida şi vedeam trecătorii, mai ales pe cei în ţinută elegantă, tresărind de uimire la vederea acestei cravate exclusive, în timp ce eu înaintam nepăsător, cu sacoul descheiat ca să-mi

expun cravata admiraţiei cunoscătorilor, această cravată roşie cu reflexe sclipitoare pe care tocmai mă pregăteam să mi-o scot, cu părere de rău, în faţa oglinzii mele din cămăruţa mansardată a Hotelului Paris... apoi, deodată, privirea mi-a căzut asupra unei cravate pe care n-o remarcasem până atunci, şi iată cravata care-mi trebuia! Era albă, confecţionată dintr-un fel de stofă aspră, presărată cu nişte picăţele albastre de culoarea florilor de nu-mă-uita ţesute în relief, încât păreau lipite pe materialul acela preţios — dar nu erau — şi sclipeau ca licuricii, şi pe eticheta agăţată într-un fir de aţă am citit că această cravată de vis fusese uitată la noi de prinţul von Hohenlohe, şi pe asta mi-am legat-o şi, privindu-mă în oglindă, m-am văzut deodată mai frumos şi aveam senzaţia că această cravată îmi transmitea un pic din parfumul prinţului de Hohenlohe — şi mi-am pudrat uşor nasul şi faţa proaspăt rasă, şi am ieşit în stradă, îndreptân-du-mă spre Palatul Municipal şi, de aici, am pornit-o agale pe strada Pfikopy, şi mă uitam în vitrinele acestei elegante artere a capitalei şi constatam cu bucurie că eram într-adevăr un clarvăzător, fiindcă tot ceea ce văzusem cu puţin timp înainte în oglinda cămăruţei mansardate se petrecea acum aievea: toţi bărbaţii în costume bine croite, cu cravate asortate, cu pantofi de catifea şi cu umbrele pe care le purtau ca nişte lorzi, toţi aceşti trecători eleganţi, erau, fără doar şi poate, plini de bani, dar nici unul nu se putea mândri cu o cravată ca a mea! Am deschis, aşadar, uşa unui magazin cu lenjerie bărbătească şi, cum am intrat, am fost în centrul atenţiei tuturor, firește, datorită cravatei, şi întrucât reuşisem să-i fac un nod atât de frumos, ca nimeni altul, am devenit apoi eu însumi centrul atenţiei — şi am început să pipăi câteva cămăşi de muselin, pe urmă, ca să fac mai tare pe

grozavul, am cerut să mi se arate câteva batiste, rugând-o pe vânzătoare să scoată din duzină una albă şi să mi-o aranjeze frumos în buzunarul de sus al hainei, potrivit cerinţelor modei — dar vânzătoarea a început să râdă, spunându-mi: Dumneavoastră glumiţi, stimate domn, tocmai dumneavoastră, care ştiţi să vă înnodaţi atât de frumos superba cravată, îmi cereţi acest lucru?! şi a luat totuşi o batistă, a întins-o pe tejghea — o urmăream cu atenţie cum procedează, căci mie, cinstit vorbind, povestea asta nu-mi reuşise niciodată — apoi, luând parcă dintr-o solniţă un pic de sare, a apucat cu trei degeţele mijlocul delicatei ţesături, a ridicat-o şi a scuturat-o uşor, făcând-o să se răsfire în falduri perfecte, pe care apoi le-a adunat şi le-a netezit uşor cu cealaltă mână, înainte de a-mi strecura batista în buzunarul de sus al hainei, având grijă să-i scoată colţurile în afară — şi eu i-am mulţumit, şi m-am dus să achit nota la casă, unde mi s-au înmânat două pachete legate cu panglică roşie, în care se aflau o frumoasă cămaşă de mătase şi cinci batiste albe; pe urmă, am mai intrat într-un magazin de stofe bărbăteşti, unde cravata mea albă cu buline albastre şi batista albă care-şi arăta corniţele şi urechiuşele ascuţite, ca vârfurile unei frunze de tei răsucite, au captivat nu numai privirile vânzătorilor, ci şi pe cele ale unor domni eleganţi, care au rămas un timp descumpăniţi până să-şi revină din uimire şi să-şi recapete încrederea în cravatele şi batistele lor... iar eu mi-am ales o stofa de costum — o stofă englezească â la Esterhazy, pentru care n-aveam însă destui bani asupra mea, dar asta nu m-a împiedicat să-i cer vânzătoarei s-o scoată afară, în faţa magazinului, ca s-o văd cum arată la lumina zilei, şi pe loc am fost luat drept un priceput în materie, drept care, băiatul de prăvălie a venit în stradă cu tot

balotul şi a îndoit un colţ de stofa ca să pot aprecia, ne îndelete, cum va arăta viitorul meu costum când voi ieşi cu el pe străzile Pragăi — i-am mulţumit, uşor încurcat, dar vânzătorul a ţinut să-mi spună că un client ca mine e normal să se mai gândească înainte de a cumpăra, grăbindu-se să adauge că şi mâine e o zi, iar stofa respectivă o pot cumpăra oricând la firma lor, Heinrich Pisko, unica deţinătoare a acestei stofe în toată Praga. I-am mulţumit încă o dată şi am trecut pe partea cealaltă a străzii; întreaga poveste avusese darul să mă tulbure şi să mă copleşească, încât la un moment dat mi-am lăsat capul uşor într-o parte şi m-am încruntat uşor, ca să mi se adune pe frunte câteva cute discrete, ca unui bărbat distins cufundat în gânduri, când, deodată, s-a întâmplat un lucru care mi-a întărit convingerea că această cravată avusese darul să mă schimbe radical, căci, din direcţia opusă, păşea spre mine domnişoara Vera, animatoarea din cabinetul intim, aceea care joia trecută le ţinuse companie barosanilor de bursă în aşa-numitul „pavilion de primiri" — da, frumoasa Vera, care mă cunoştea atât de bine din cafenea, mă zărise, şi eu mi-am dat seama că intenţiona să-mi facă un semn prietenos, să agite poşeta sau mănuşile albe pe care le ţinea agăţate de mânerul poşetei, dar, ca din senin, s-a răzgândit crezând de bună seamă că face o confuzie, iar mie mi-era limpede că nu mă recunoştea, tocmai pe mine, cel căruia a trebuit să i se ofere ca să poată părăsi localul şi să plece acasă, după ce bătrânii domni o lăsaseră excitată în asemenea hal, încât nu mai era în stare să-şi târâie picioarele... m-am prefăcut că sunt altul şi ea şi-a mai întors o dată capul, uitându-se după mine din mers, apoi şi-a văzut mai departe de drumul ei, încredinţată că se înşelase... şi toate astea din cauza acestei batiste albe şi a acestei cravate albe

cu picăţele albastre... în dreptul Porţii Pulberăriei am trecut pe trotuarul opus, ca să pot înainta din nou cu pas sigur pe eleganta stradă Prikopy, în dorinţa de a mai savura un pic triumful celor două mici detalii vestimentare, ce-mi prilejuiau schimbarea la faţă, când, deodată, mi-a apărut în cale, sub coiful său de păr argintiu, domnul Skfivânek, bunul meu *maître d'hotel,* care înainta tacticos fără să mă ia în seamă, dar eu eram sigur că mă vedea; a trecut prin dreptul meu şi eu m-am oprit, ca şi când l-aş fi auzit adresându-mi un cuvânt — s-a oprit şi el şi, întorcându-se, s-a apropiat de mine, s-a uitat în ochii mei şi eu am înţeles din privirea lui că nu vedea în faţa lui nimic altceva decât cravata, acea cravată albă cu picăţele albastre plimbându-se pe strada Prikopy — atât şi nimic mai mult... iar dumnealui, care le ştia pe toate, se uita la mine spunând fără să scoată o vorbă că ştia de unde provenea acea cravată, pe care o împrumutasem fără încuviinţarea nimănui. Se uita la mine, şi eu îl întrebam în sinea mea: Cum se face că le ştiţi pe toate, bunul meu şef? Şi el a râs, şi mi-a răspuns cu voce tare: Cum să nu ştiu, de vreme ce l-am servit pe regele Angliei?!... şi a pornit să-şi facă obişnuita plimbare pe eleganta stradă Na Prikopy... Şi în ciuda faptului că soarele strălucea din plin pe bolta albastră, cerul meu s-a întunecat pe neaşteptate şi m-am simţit, deodată, ca o lampă cu gaz, căruia şeful meu îi tăiase fitilul, sau ca un cauciuc de automobil căruia domnul Skrivânek îi deşurubase ventilul, şi eu mergeam şi auzeam cum se scurgea din mine, încetul cu încetul, tot aerul, şi nu mai eram farul care lumina totul în jurul lui, şi vederea îmi slăbea, şi aveam senzaţia că, o dată cu mine, se fleşcăiau acum şi cravata şi batista, frumoasele mele podoabe, muiate parcă de o ploaie torenţială ce nu mai contenea...

La Hotelul Paris mi s-a oferit privilegiul de a participa la un eveniment unic şi glorios, din cele ce se înscriu pentru totdeauna cu litere de aur în analele întreprinderilor hoteliere. Pe scurt, a fost vorba de nişte tacâmuri de aur: la Castelul prezidenţial din Praga se constatase că n-aveau asemenea tacâmuri, iar Preşedintele Republicii se pregătea să primească vizita oficială a unui suveran străin care ţinea nespus de mult la vesela de aur. Intendentul Castelului şi şeful cancelariei prezidenţiale au căzut de acord să împrumute aceste tacâmuri de la particulari, eventual de la familia princiară Svarcenberk sau Lobkowicz — dar, din păcate, acestea nu aveau atâtea de câte era nevoie, ca să nu mai vorbim de faptul că toate linguriţele, furculiţele şi cuţitele purtau pe mânerele lor iniţialele şi însemnele caselor nobiliare de care ţineau aceste neamuri, ceea ce n-ar fi fost convenabil pentru un dejun oficial oferit de Preşedintele ţării. Singurul care i-ar fi putut împrumuta Preşedintelui întreaga garnitură era prinţul Thurn-Taxis, dar acesta ar fi trebuit să trimită după ea tocmai la Regensburg, unde o expediase cu un an în urmă pentru nunta unui membru al acestei familii putred de bogate, care avea la Regensburg nu numai hotelurile sale, ci stăpânea străzi şi cartiere întregi, dispunând chiar şi de o bancă proprie. Aşa se face că, în disperare de cauză, emisarii Castelului s-au văzut nevoiţi să apeleze la serviciile noastre; ieşind din biroul patronului nostru, şeful cancelariei prezidenţiale arbora o mină contrariată, mai curând posomorâtă, ceea ce, potrivit spuselor domnului Skrivânek, era de prost augur, căci, înainte de a fi pus în temă, isteţul *maître d'hdtel* care-l servise pe regele Angliei ştia că domnul Brandejs, proprietarul Hotelului Paris, nu consimţise să scoată vesela de aur din seiful întreprinderii decât

cu condiţia de a organiza dejunul oficial în propriul său hotel, iar mie nu mi-a lipsit mult să cad în fund aflând cu această ocazie că hotelul nostru poseda veselă de aur pentru trei sute douăzeci şi cinci de persoane — în cele din urmă, administraţia Castelului a hotărât să recurgă la serviciile noastre, urmând ca banchetul în onoarea înaltului oaspete african şi a suitei sale să aibă loc în saloanele hotelului nostru, şi astfel a început la noi marea scuturătură — o trupă de femei de serviciu, înarmate cu găleţi şi cârpe s-au apucat să spele şi să cureţe nu numai pardoselile, ci şi pereţii şi plafoanele, şi toate lustrele, şi hotelul strălucea şi sclipea de-ţi lua ochii, iar în dimineaţa zilei când împăratul urma să se instaleze cu suita sa în hotelul nostru au fost cumpărate din florăriile Pragăi camionete întregi de trandafiri, de asparagusi şi de orhidee — ca, în ultima clipă, să sosească şeful cancelariei prezidenţiale şi să anuleze cazarea împăratului abisinian şi a suitei sale în hotelul nostru, confirmând însă dejunul oficial — dar patronului nostru puţin îi păsa de această poveste, căci, oricum, facturase toate cheltuielile legate de vizita înaltului oaspete, inclusiv marea scuturătură... Nu ne mai rămânea decât să pregătim prânzul festiv pentru trei sute de persoane, împrumutând chelneri şi oberchelneri de la Hotelul Steiner şi de la domnul Sroubek, care, în dorinţa de a ne ajuta, a închis chiar, în ziua aceea, propriul său hotel. De la Castel ne-au sosit detectivii care-l transportaseră cu mine la aeroport pe Bambino di Praga, aducând de data aceasta cu ei trei uniforme de bucătari şi două fracuri de chelneri şi pe loc s-au schimbat ca să-şi facă antrenamentul; unii, pentru a preîntâmpina orice tentativă de otrăvire a împăratului, alţii, pentru a supraveghea în chip de chelneri toate colţurile strategice de unde-l puteau păzi cel

mai bine pe înaltul oaspete — dar, în timp ce bucătarul-şef, împreună cu domnul Brandejs şi cu şeful protocolului prezidenţial alcătuiau meniul pentru trei sute de persoane — o adevărată conferinţă de şase ore, la capătul căreia patronul ne-a poruncit să înghesuim în camerele sale frigorifice cincizeci de pulpe de berbec, şase vaci pentru supă, trei viţei pentru escalopuri, un jugan pentru sosuri, şaizeci de porci tineri nedepăşind şaizeci de kilograme fiecare, zece purcei de lapte, trei sute de pui, fără a mai pune la socoteală o căprioară şi doi cerbi — pe urmă, am primit ordin să-l însoţesc pe domnul Skfivdnek, care, împreună cu pivnicerul-şef trebuia să verifice rezervele noastre de vin, de coniacuri şi alte băuturi alcoolice... Pătrundeam pentru prima oară în acest loc la vederea căruia, vă spun drept, m-am înspăimântat — nişte pivniţe uriaşe, atât de bogat aprovizionate, de parcă ar fi fost faimoasele depozite de vinuri şi băuturi spirtoase ale firmei Oplt — cât cuprindeai cu ochii, pereţi întregi îmbrăcaţi în sticle, cu Heinkel Trocken, cu Veuve Clicquot — cu spumoasele sekturi germane aduse de la firma Weinhardt din Koblenz, rafturi întregi cu coniacuri Martell şi Hennessy, sute de sticle cu cele mai diferite mărci scoţiene de whisky şi vinuri rare din valea Rinului şi a Mosellei şi ale noastre, albe, de pe coastele însorite ale Moraviei, şi roşii de la Melnik şi Zernoseky; trecând de la o pivniţă la alta, domnul Skfivdnek mângâia fiecare gât de sticlă cu atâta gingăşie, de parcă ar fi fost un alcoolic înveterat, în ciuda faptului că nu era, eu cel puţin nu l-am văzut niciodată pe şeful meu consumând băuturi alcoolice, după cum nu obişnuia niciodată să se aşeze, iar aici în pivniţe mi-am adus aminte, pe neaşteptate, că într-adevăr nu-l văzusem niciodată pe acest *mcătre d'hotel* să ia loc pe scaun —

din când în când îşi aprindea o ţigară, dar întotdeauna în picioare — şi, ca şi când mi-ar fi citit gândurile, sunt sigur că mi le-a ghicit, căci uitându-se la mine îndelung cu o privire cercetătoare mi-a spus aşa, ca din senin: Ţine bine minte ce-ţi spun: dacă vrei să devii un bun *maître d'hotel,* nu trebuie să te aşezi niciodată, altminteri te apucă nişte dureri de picioare atât de cumplite, încât serviciul tău în ziua aceea se transformă într-un adevărat infern... Când am ieşit din pivniţe, ne-a fost dat să aflăm o nouă schimbare de program: împăratul abisinian îşi adusese cu el propriii săi bucătari şi a decis ca prânzul de gală să fie pregătit de aceştia, cu nişte specialităţi abisiniene, fireşte, la noi şi numai la noi, pentru faptul că dispuneam de tacâmurile de aur cum avea şi Palatul său imperial din Addis-Abeba... Aşadar, în ajunul sărbătorescului ospăţ, au fost debarcaţi la noi faimoşii săi bucătari, trei feţe negre şi lucioase însoţite de un interpret - tremurau de frig negroteii şi bucătarii noştri erau meniţi să le dea o mâna de ajutor, dar bucătarul-şef şi-a scos ostentativ şorţul şi boneta şi în ziua aceea nu s-a mai arătat, atât era de jignit — în schimb, bucătarii din Abisinia s-au apucat de treabă, au pus la fiert câteva sute de ouă şi râdeau tot timpul, dezvăluindu-şi frumoşii lor dinţi albi, pe urmă au adus douăzeci de curcani şi i-au pus să se frigă în cuptoare, după care au început să pregătească în câteva tigăi uriaşe nişte umpluturi, consumând pentru aceste umpluturi treizeci de coşuri cu miez de pâine, pumni întregi de mirodenii şi un căruţ de pătrunjel, şi bucătarii noştri tocau şi le dădeau totul la mână şi toţi erau curioşi să vadă ce vor face flăcăii aceştia negricioşi... pe urmă, ca tot omului, li s-a făcut şi lor sete şi noi le-am adus bere de Pilsen şi se delectau flăcăii cu berea noastră şi ne-au cinstit şi ei

cu un lichior de-al lor, făcut din nişte ierburi, era o băutură ameţitoare şi mirosea a piper şi a mirodenii proaspăt tocate, dar, la un moment dat, au băgat spaima în noi, când li s-au adus două antilope pe care le cumpăraseră de la grădina zoologică — erau gata tăiate şi negroteii le-au jupuit şi le-au spintecat la iuţeală şi s-au apucat să le frigă în cratiţele cele mai mari de care dispuneam, şi aruncau sub ele boţuri întregi de unt, şi peste ele presărau săculeţe întregi cu mirodeniile lor aromate, iar noi a trebuit să deschidem larg toate ferestrele ca să iasă aburul gros care înţesase toată bucătăria, de nu se mai vedea om cu om — pe urmă, în antilopele acelea negroteii noştri au introdus frumuşel curcanii umpluţi, fripţi pe jumătate, iar spaţiile goale le-au completat cu sute de ouă tari; la puţin timp după aceea, hotelul nostru a fost cuprins de o panică generală, mai-mai să se năruie clădirea — până şi patronul nostru începuse să se neliniştească, pentru că la aşa ceva nu se aşteptase: în faţa hotelului fusese adusă o cămilă vie, pe care bucătarii abisinieni voiau s-o taie pe loc — povestea a avut darul să ne îngrozească, dar interpretul a reuşit să-l înduplece pe domnul Brandejs, cu atât mai uşor, cu cât, în chip misterios, au răsărit ca din pământ gazetarii, dând năvală spre hotelul nostru devenit pe neaşteptate centrul de interes al întregii prese pra-gheze — şi, astfel, cămila a fost în cele din urmă legată fedeleş şi, în ciuda zgomotoaselor sale proteste - meee, meee, meee, adică nu mă tăiaţi —, unul dintre bucătari i-a spintecat la iuţeală beregata cu un cuţit folosit anume pentru sacrificiile rituale, şi curtea s-a umplut de sânge, dar cămila era acum săltată cu ajutorul unui scripete, cu burta în jos spre a fi golită de măruntaie şi dezosată întocmai ca antilopele — după care, bucătarii negri au cerut să fie trase în curte

trei căruţe cu lemne uscate, iar patronul, din ce în ce mai neliniştit, a cerut la rândul său să fie chemaţi de urgenţă pompierii, care, gata să intervină cu pompele lor de incendiu, priveau cu gura căscată flăcările uriaşe ce se înălţau spre cer — un foc infernal aprins la mare iuţeală de bucătarii negri, un foc menit să producă cât mai repede o imensă cantitate de mangal — şi, în sfârşit, când flăcările au cedat, bucătarii s-au repezit spre vatra focului şi, instalând cu o viteză uimitoare deasupra cărbunilor încinşi un trepied solid, prevăzut cu o frigare, au început să rotească animalul, să se frigă încet şi bine, şi când era aproape rumenit au introdus în cămilă cele două antilope în care se aflau ca umplutură curcanii, umpluţi şi ei, la rândul lor, cu ce vrei şi ce nu vrei — chiar şi cu peşte de tot soiul — iar spaţiile libere le căptuşeau cu ouă tari, şi peste toate astea presărau, fără încetare, mirodeniile lor şi beau bere, halbă după halbă, căci sufereau de frig, săracii, chiar şi în preajma focului, amintindu-ne de vizitiii noştri distribuitori de bere care, în plină iarnă, beau bere rece, ca să se încălzească.

Masa era pusă pentru trei sute de persoane, şi înaintea sosirii primilor invitaţi, cărora şoferii începuseră să le deschidă portierele limuzinelor, bucătarii negri reuşiseră să frigă în curte totul — şi pulpele de berbec şi purceluşii de lapte, ba, mai mult, apucaseră să fiarbă în cazanele bucătăriei noastre atâta supă, încât patronul n-a mai regretat faptul de a fi cumpărat o asemenea cantitate de carne... pe urmă, şi-a făcut apariţia Haile Selassie, însoţit de şeful guvernului - toţi generalii noştri şi toţi demnitarii armatei abisiniene erau încărcaţi cu decoraţii, în schimb împăratul a venit într-o simplă uniformă albă fără decoraţii, şi cu asta ne-a câştigat pe toţi — în timp ce membrii guvernului său, sau poate nişte atamani ai

triburilor din ţara sa, erau înfăşuraţi în nişte pânzeturi multicolore, iar unii trăgeau după ei o sabie grea, agăţată la cingătoare, dar, după felul cum s-au aşezat, ne-am putut da seama pe loc că erau persoane elevate cu maniere elegante, de un firesc neostentativ; mesele erau întinse în toate saloanele Hotelului Paris - de-o parte şi de alta a fiecărei farfurii, sclipeau tacâmurile de aur, garnituri complete de cuţite, furculiţe, linguri şi linguriţe - toate de aur - în sfârşit, preşedintele consiliului de miniştri s-a ridicat pentru a rosti o alocuţiune cordială de bun venit, Haile Selassie i-a mulţumit cu o voce guturală aducând cu un lătrat de câine, interpretul a tradus pe măsură, şi toată lumea a înţeles că împăratul Abisiniei doreşte să-i invite pe distinşii comeseni să participe la un prânz specific abisinian... după care, un personaj în robă de carton, un grăsan înfăşurat în kilometri de pânză, a bătut din palme, acesta fiind semnalul adresat nouă, ospătarilor, de a veni cu antreurile pregătite de bucătarii negri în bucătăriile noastre: pentru început, erau nişte fileuri fine din carne rece de viţel cu un sos negru — mi-a fost de ajuns să ling de pe deget o picătură din zeama aceea întunecată ca să-mi ia foc gura, atât de tare era concentratul acela — şi, de îndată ce ospătarii au aşezat farfuriile pe mese, potrivit tuturor regulilor artei, mi-a fost dat să văd, pentru prima oară, tacâmurile noastre ridicându-se într-un singur elan — trei sute de furculiţe şi tot atâtea cuţite de aur strălucind în bătaia luminii orbitoare a lustrelor aprinse în toate saloanele restaurantului Paris... Pe urmă, cu un semn discret, *maîtn d'hotel* a sugerat să fie umplute paharele de cristal cu vin alb de Mosella, şi atunci a venit momentul meu istoric, căci aşa cum apucasem să văd, din timp, cineva uitase să-l servească, în primul rând, pe împărat — am

apucat aşadar o sticlă înfăşurată într-un şervet alb şi, înainte să-mi dau seama cum îmi venise această idee, m-am apropiat de împărat şi, lăsându-mă într-un genunchi, ca un ministrant, i-am făcut o plecăciune adâncă, şi când m-am ridicat, toată lumea se uita la împărat cum mă binecuvântează — înscriindu-mi pe frunte sau, mai curând, imprimându-mi în frunte semnul crucii cu arătătorul său imperial... şi eu i-am umplut paharul sub nasul ospătarului-şef al hotelului Sroubek, cel care uitase să-i toarne vin împăratului, şi eu, înlemnit de năzbâtia pe care o săvârşisem, l-am căutat din priviri pe şeful meu, domnul Skrivânek, care, cu o mişcare a pleoapelor, abia perceptibilă, a aprobat iniţiativa mea, bucurându-se chiar şi felici-tându-mă pentru faptul că fusesem atât de prevăzător... şi eu am depus sticla pe măsuţa de serviciu, fără să-l scap o clipă din ochi pe împărat care mânca încet — după ce a gustat o bucăţică de carne muiată uşor în sosul acela negru, a depus cruciş în farfurie cuţitul şi furculiţa, dând astfel a înţelege că terminase de mâncat, apoi a sorbit un pic de vin, după care şi-a şters îndelung mustaţa cu şerveţelul... pe urmă, s-a servit supa — cine ştie, poate pentru a le tine de cald, bucătarii negri trăgeau pe gât halbă după halbă şi erau atât de iuţi în mişcări, încât noi abia pridideam să le întindem ceştile de supă deasupra cărora polonicele zburau cu o asemenea viteză, încât până şi detectivii travestiţi în bucătari se minunau cu gura căscată, şi, ca să nu uit, dumnealor, negroteii, au mai găsit un răgaz să se fotografieze cu agenţii noştri secreţi, pentru amintire, ca apoi să revină în curte, unde cămila umplută se învârtea mereu pe frigare deasupra cărbunilor încinşi, supravegheată de bucătarii noştri care o stropeau şi o ungeau mereu cu un buchet de mentă muiat în bere, aceasta fiind invenţia

de moment a bucătarilor negri, iar şeful nostru bucătar, care sosise tocmai la această ungere, s-a bucurat nespus de această ingenioasă invenţie, spunând că pentru isprava asta bucătarii negri ar merita să fie distinşi cu ordinul Măria Tereza, iar bucătarii noştri, aşa cum promitea şeful bucătarilor negri prin gura interpretului, cu o decoraţie abisiniană... şi noi, la rândul nostru, începând cu *maître d'hotel* şi sfârşind cu picolii şi picoliţele, eram cu toţii mulţumiţi, căci totul mergea ca pe roate, flăcăii negri descurcându-se de minune în ciuda halbelor de bere pe care nu mai conteneau să le dea peste cap. Şi eu m-am bucurat de distincţia mea, şi asta fără întârziere, întrucât — potrivit spuselor interpretului — împăratul hotărâse să rămân în serviciul său personal, servindu-i mâncarea şi băuturile şi, de fiecare dată, înainte de a-i umple farfuria sau paharul, mă lăsam într-un genunchi cu o plecăciune adâncă; dar împăratul mânca foarte puţin, abia atingea mâncarea, luând din când în când câte o mică îmbucătură, apoi sorbea un pic de vin pe care-l înghiţea încet, ca un degustător de profesie, înainte de a relua firul discuţiei cu preşedintele Consiliului de miniştri — în schimb, invitaţii plasaţi, potrivit protocolului, în ordinea descrescândă a importanţei lor, se ghiftuiau fără ruşine, mai ales cei din capetele meselor, unde nu puteau fi văzuţi de ilustrul nostru oaspete; aceştia înfulecau şi beau tot mai mult, cu o lăcomie de-a dreptul animalică, întrecându-se cu cei din saloanele alăturate, ca nişte fiare hămesite, şi înghiţeau şi pâinea şi chiflele, iar unul dintre ei s-a înfruptat cu toate florile de ciclamă presărate cu sare şi piper, culese din trei ghivece ornamentale, iar în colţurile strategice ale sălii, detectivii noştri, în ţinuta ospătarilor de lux, în frac şi cu şervetul alb petrecut peste braţul îndoit, supravegheau cu mare atenţie

tacâmurile noastre de aur, ca nu cumva să dispară din ele prin buzunarele acestor nemâncaţi... şi aşa, încetul cu încetul, se apropia momentul culminant al festinului — bucătarii negri nu mai conteneau să-şi ascută săbiile lor plate, un fel de cuţite pentru sacrificiile rituale, pe urmă, doi dintre ei au săltat pe umerii lor capetele frigării, după care al treilea s-a grăbit să frece cu pământuful de mentă burta piperată a cămilei, şi în felul acesta au pătruns în sălile restaurantului şi, în timp ce străbăteau salonul mare, înaltul oaspete s-a ridicat în picioare, şi arătând cu mâna spre cămila rumenită, a rostit câteva cuvinte în limba lui, din care am înţeles, potrivit spuselor interpretului, că era vorba de o specialitate culinară africană şi arabă... o mică atenţie din partea împăratului Abisiniei... şi iată-i pe ajutorii noştri de bucătar, venind în mare grabă cu două planşete mari, din care, cu ajutorul unor scoabe, au încropit la iuţeală în mijlocul salonului o masă ca la pomana porcului, şi pe această masă uriaşă a fost depusă cămila, şi şeful bucătarilor negri a început să oficieze tăiatul cămilei în două jumătăţi, pe urmă fiecare jumătate în alte două jumătăţi şi aşa mai departe, în puternica şi îmbietoarea aromă a mirodeniilor exotice — şi fiecare tranşă conţinea o bucată de carne de cămilă, umplută cu carne de antilopă, umplută la rândul ei cu friptură de curcan umplut, şi totul garnisit cu peşti de tot soiul şi cu ghirlande compacte de ouă tari... şi ospătarii întindeau pe rând farfuriile destinate mesenilor, şi, la un semn discret cu coada ochiului al împăratului, i-am aşezat pe masă mâncarea lor naţională, care trebuia să fie delicioasă, judecând după acel spectacol mut, căci toată lumea amuţise şi nu se mai auzea decât ceea ce încânta auzul şi vederea: ţăcănitul neîntrerupt al cuţitelor şi furculiţelor noastre de aur strălucitor... Pe urmă s-a

întâmplat un lucru ieşit din comun, un lucru care nu mi se mai întâmplase nici mie şi, cu siguranţă, nici şefului nostru, domnului Skrivânek: mai întâi, un consilier guvernamental, cunoscut pentru priceperea sa în materie de gastronomie, s-a arătat atât de entuziasmat de această mâncare, încât s-a ridicat de pe scaun şi a început să strige cu faţa radiind de atâta însufleţire, şi iar mesteca, şi în culmea încântării a început să dea din mâini, executând parcă nişte exerciţii fizice ca la congresele sokolilor, şi se bătea cu pumnii în piept, şi iar lua o bucăţică de cămilă muiată în sosul acela negru, şi, ce mai, îşi lingea degetele de atâta plăcere şi urla nevoie mare, încât, la un moment dat, uluiţi de ceea ce vedeau, bucătarii negri i-au aruncat o privire furişă împăratului, dar acesta, de bună seamă obişnuit cu asemenea spectacole, arbora un zâmbet plin de îngăduinţă, zâmbetul s-a înfiripat şi pe buzele bucătarilor care dădeau din cap fericiţi, şi zâmbeau şi şefii de triburi împachetaţi în coconii lor din ţesături fine, imprimate cu aceleaşi motive pestriţe cum avea odinioară bunica mea pe şorţurile sale bătrâneşti, dar consilierul acela guvernamental nu s-a putut stăpâni şi a ieşit pe coridor urlând ca un bezmetic şi iar s-a întors şi a mai luat o îmbucătură şi tot aşa, urlând şi alergând de colo-colo, a ajuns afară în faţa hotelului, unde a ţipat şi dansat şi iar s-a bătut cu pumnii în piept de atâta bucurie şi, momentul culminant, a pornit fuguţa înapoi, şi vocea lui cânta şi picioarele lui dansau, închinând imn de slavă bucătarilor pentru excelenta preparare a cămilei umplute, ca apoi, pe neaşteptate, în elanul său nestăvilit să se încline în faţa lor facân-du-le plecăciuni adânci, mai întâi ca ruşii, ploco-nindu-se până mai jos de brâu, apoi cu temeneli până la pământ. Al doilea mâncău, un general în retragere,

se mulţumea să privească fix plafonul, scoţând din gâtlej un sunet de jale prelungit, ca în cântecele populare, un fel de guiţat a cărui cadenţă creştea pe măsură ce apuca o nouă îmbucătură, pe care o mesteca şi o înghiţea guiţând şi miorlăind şi chelă-laind de atâta fericire, şi după ce stropea dumicatul cu o duşcă de riesling de Zernoseky, se ridica în picioare şi chelălăia în asemenea hal, încât, până la urmă, până şi bucătarii negri i-au înţeles bucuria şi au început să strige la rândul lor, plini de voioşie: yes, yes, samba, yes! în această atmosferă din ce în ce mai degajată şi mai destinsă, împăratul şi preşedintele Consiliului de miniştri şi-au strâns mâna în faţa haitei de fotografi care au dat buzna din toate colţurile localului pentru a imortaliza, în ţăcănitul zgomotos al flashurilor menite, parcă, să amintească de focurile bengaleze, această istorică strângere de mâini între reprezentanţii celor două ţări...

Pe urmă, salutând oaspeţii care-i răspundeau cu plecăciuni adânci în trecerea sa, Haile Selassie s-a retras, după care s-a purces la schimbul de decoraţii între generalii celor două armate, fără a fi uitaţi, firește, demnitarii civili - consilierii guvernamentali şi alţii — care, la rândul lor, îşi prindeau pe frac, în dreptul şoldului, tot felul de stele, iar peste piept îşi trăgeau cordoanele de onoare decernate de împărat, iar eu, cel mai mic dintre cei mici, am fost condus pe neaşteptate în faţa marelui şambelan care, înainte de toate, mi-a strâns mâna, mulţumindu-mi pentru serviciul ireproşabil, după care mi-a prins la piept o decoraţie, de bună seamă cea mai mică în ierarhia ordinelor abisiniene, medalie care era, în schimb, ca dimensiune, cea mai mare dintre toate — şi eu am ieşit roşu de atâta emoţie, cu eşarfa albastră pentru merite în serviciul tronului imperial abisinian petrecută

peste piept, ca anexă la marea medalie înfiptă pe reverul fracului meu de ospătar — toată lumea era cu ochii pe mine, aruncându-mi ocheade pline de invidie, începând cu oberchelnerul hotelului Sroubek, căruia i s-ar fi cuvenit, de fapt, această distincţie, şi, uitându-mă în ochii lui, aş fi fost poate bucuros să i-o cedez, nu de alta, dar peste câteva luni urma să iasă la pensie şi aştepta, cu siguranţă, această decoraţie, căci, cu o asemenea decoraţie ar fi putut să-şi deschidă un hotel, undeva la poalele munţilor Krkonose sau în Paradisu'l Ceh — un hotel cu denumirea „La Ordinul Imperiului abisinian", dar, întrucât acest ordin îmi fusese decernat mie, ziariştii şi reporterii mă fotografiau pe mine, îşi notau numele meu, iar eu, umblam de colo-colo cu eşarfa albastră şi cu medalia mare, pe care continuam s-o mai port chiar şi în timp ce debarasam mesele şi împreună cu ceilalţi colegi căram în bucătărie tacâmurile şi farfuriile, muncind până noaptea târziu — şi după ce femeile de serviciu, supravegheate de agenţii secreţi deghizaţi în chelneri şi bucătari, au terminat de spălat cele trei sute de tacâmuri de aur şi după ce şeful meu, domnul Skfivânek, a numărat cu ajutorul colegului său de la hotelul Sroubek toate lingurile, cuţitele şi furculiţele, şi le-a mai numărat o dată, şi încă o dată, patronul, în persoană, s-a apucat să numere şi el linguriţele de cafea, şi când a isprăvit cu număratul s-a făcut galben la faţă — lipsea o linguriţă şi iar le-au numărat şi, deodată, l-am surprins pe oberchelnerul de la hotelul Sroubek şoptindu-i ceva la ureche patronului nostru — după care, buimaci, au venit în oficiu unde se adunase toată lumea, inclusiv chelnerii împrumutaţi care între timp se spălaseră şi se pregăteau de plecare, căci, slavă Domnului, mâncare rămăsese din belşug şi astfel, întreg personalul putea, în sfârşit, să se

înfrupte şi să se delecteze în linişte cu acele bunătăţi şi, mai ales, să urmărească discuţiile bucătarilor noştri care analizau, în calitate de cunoscători, ingredientele ce împrumutau gustul cutărui sau cutărui dintre sosuri, şi procedeul folosit pentru pregătirea unei mâncări atât de somptuoase, care, aşa cum le-a fost dat să vadă, a avut darul să stârnească urletele de entuziasm ale consilierului guvernamental Konopâsek, fostul degustător oficial al Castelului Prezidenţial din Praga... £u însă, nu prea aveam chef de mâncare, îl vedeam pe patron uitându-se la mine cu faţa posomorâtă, era limpede că-1 deranja nefericita decoraţie prinsă pe reverul fracului meu, şi-1 mai vedeam pe oberchelnerul de la Sroubek vorbind în şoapte cu şeful meu, domnul Skrivânek, şi, deodată, mi-a căzut fisa, dându-mi seama că în cauză era linguriţa aceea de aur, că dumnealor socoteau, probabil, că eu o furasem şi în clipa aceea mi-am umplut la repezeală un pahar de coniac din sticla aflată acolo la dispoziţia noastră şi l-am dat peste cap, şi mi-am umplut încă unul, şi, apropiindu-mă de şeful meu care-1 servise pe regele Angliei, l-am rugat să nu se supere de deranj, şi, printre altele, am ţinut să-i spun că decoraţia aceea am căpătat-o pe nedrept, că, de fapt, s-ar fi cuvenit s-o primească oberchelnerul de la hotelul Sroubek, sau dumnealui, sau patronul nostru, dar nimeni nu mă asculta, iar eu îl vedeam pe domnul Skrivânek cu ochii aţintiţi asupra papionului meu, fixându-1 cu aceeaşi privire cu care-mi onorase nu de mult cravata albă cu picăţele albastre, cu punctele de pe aripile fluturaşului numit coada rândunicii, acea cravată pe care o luasem fără încuviinţarea nimănui din şifonierul în care erau depuse obiectele şi piesele de îmbrăcăminte uitate la noi de oaspeţii hotelului, şi eu citeam în ochii şefului că de vreme ce am fost în

stare să iau fără permisiune o cravată, ce m-ar fi împiedicat să iau o mică linguriţă de aur, eventual aceea folosită de însuşi împăratul Abisiniei, ultima pe care o ridicasem de pe masă — căci, într-adevăr, eu o ridicasem, ca s-o duc, aşa cum făcusem cu celelalte, direct în spălătorul de vase din bucătărie; şi, deodată, m-am simţit cuprins de un val de ruşine cu paharul întins spre şeful meu, care, pentru mine, însemna mai mult decât toţi preşedinţii şi împăraţii de pe acest pământ — ridicase şi el paharul pentru o clipă şi eu mai nutream speranţa că avea să ciocnească cu mine în cinstea nefericitei mele decoraţii — dar dumnealui, de obicei atoateştiutor, a avut un moment de ezitare şi, deodată, nemaiştiind ce să facă, s-a întors cu faţa spre vechiul său coleg de la hotelul Sroubek, ca să închine paharul cu el sub privirea mea deznădăjduită, iar mie nu mi-a rămas decât să mă retrag ca să-mi golesc paharul dintr-o înghiţitură — şi am început să ard şi totul ardea în mine ca focul, şi mi-am mai umplut un pahar şi l-am dat pe gât... pe urmă, aşa cum eram, am ieşit în toiul nopţii în faţa hotelului nostru, a fostului meu hotel, fiindcă nu mai voiam să exist pe această lume şi urcându-mă într-un taxi i-am cerut şoferului să mă ducă departe, într-o pădure, la aer curat... maşina a pornit şi în urma mea strada defila ca o panglică înfăşurată de-a-ndoaselea, mai întâi lumini, puzderie de lumini, pe urmă ici-colo câte un felinar şi nişte reverberaţii din ce în ce mai rare şi, în sfârşit, nimic, la câte un viraj doar, Praga mai apărea din când în când în oglinda retrovizoare - în cele din urmă maşina s-a oprit la marginea unei păduri şi, în timp ce-i plăteam cursa, şoferul a ţinut să-mi spună, fără a-şi dezlipi ochii de pe eşarfa albastră a decoraţiei mele, că înţelegea foarte bine surescitarea mea, că avusese prilejul să cunoască

mulţi chelneri care-i ceruseră să-i ducă în parcul Stromovka sau în altă parte, ca să facă o mică plimbare şi... aici l-am întrerupt, izbucnind într-un hohot de râs zgomotos, spunându-i că mie nu-mi arde de plimbare, ci, mai curând, de spânzurătoare. Era însă limpede că taximetristul nu mă credea — serios? mi-a spus el, şi cu ce, mă rog? într-adevăr, n-aveam cu ce şi i-am răspuns: cu batista — la care, şoferul a coborât din maşină şi, deschizând portbagajul, a cotrobăit prin el până a găsit ceva, ca apoi să-mi arate la lumina unei lanterne un capăt de sfoară amărâtă pe care mi-a întins-o râzând, şi după ce mi-a mai făcut din ea un laţ, a ţinut să mă înveţe cum să procedez ca să nu dau greş; şi, râzând mereu, s-a urcat din nou la volan de unde mi-a mai strigat prin fereastra lăsată: noroc şi spânzurătoare uşoară şi, înainte de a demara în trombă, m-a salutat făcând să-i clipească farurile şi claxonând îndelung, până a dispărut în spatele pădurii... iar eu am pornit agale pe o potecă, pe urmă m-am oprit şi, aşezându-mă pe o băncuţă, am stat şi m-am gândit din nou la întreaga poveste, şi când am ajuns la concluzia că şeful meu nu mă mai iubeşte... mi-am spus în sinea mea că pentru mine viaţa nu mai are nici un rost pe această lume... dacă ar fi fost vorba de o fată aş fi spus: soarele nu răsare pentru o singură floare, pierzi una, vin altele, dar ca şeful meu care l-a servit pe regele Angliei să-şi închipuie că aş fi în stare să fur o linguriţă, care, ce-i drept, lipsea, dar putea foarte bine s-o fure altul... cu asta nu puteam să mă împac nici în ruptul capului... simţeam în palmă sfoara aceea amărâtă, noaptea întunecată era mai neagră ca bezna şi eram nevoit să mă orientez, bâjbâind, în căutarea unui copac, dar în jurul meu nu era decât puiet de brad, de bună seamă o pepinieră, şi, înaintând orbeşte,

am dat peste un pâlc de mesteceni — trunchiuri albe înălţându-se spre cerul întunecat, dar ca să pot atinge prima cracă mi-ar fi trebuit o scară... ce mai, îmi spuneam în sinea mea, pentru mine nimic nu-i simplu pe această lume; în sfârşit, am ajuns într-o pădure adevărată, era un crâng de pini venerabili cu crengile destul de joase, dar crengile bătrâne atârnau în aşa fel, încât trebuia să mă târâi pe sub ele în patru labe... şi mă târâm aşa, în patru labe, şi decoraţia aceea blestemată se bălăbănea şi zornăia lovindu-se mereu de bărbia şi de faţa mea, amintindu-mi o dată în plus de linguriţa aceea de aur, pierdută la hotel; apoi, după un timp, m-am oprit aşa, în patru labe, şi iar m-am frământat, reluând de la capăt întreaga poveste ca să ajung din nou la punctul acela dureros al creierului meu, peste care nu eram în stare să trec, anume, că domnul Skfivânek nu mă mai iubeşte, că de-acum încolo nu se va mai ocupa de educaţia mea şi niciodată nu vom mai face împreună pariuri cu privire la comenzile sau naţionalitatea cutărui sau cutărui client care tocmai trecea pragul restaurantului nostru... aşa se face că am scos un oftat prelung, tânguitor, ca domnul consilier guvernamental Konopâsek, degustătorul oficial al Castelului Prezidenţial, după ce îngurgitase câteva îmbucături din superba cămilă umplută şi, tară să mai stau pe gânduri, am hotărât să mă spânzur în acest loc, drept care m-am săltat pe genunchi, dar în clipa aceea capul meu s-a lovit de ceva şi, aşa cum eram, în genunchi, am întins mâinile în sus şi palmele mele au pipăit ceva plat, erau două tălpi de încălţări, şi, urcând mai sus, am atins două glezne şi nişte ciorapi întinşi pe nişte pulpe gata răcite... m-am ridicat în picioare şi am ajuns cu nasul până la brâul spânzuratului, şi m-a cuprins o spaimă atât de mare, încât am rupt-o la fugă, o fugă nebună

printre crengile bătrâne şi tăioase, care-mi zdreleau faţa şi urechile, şi am gonit aşa până am ajuns pe o potecă unde m-am prăbuşit tară vlagă şi am leşinat cu sfoara aceea în mână... pe urmă, m-au trezit nişte lumini de lanternă şi nişte glasuri omeneşti... şi, deschizând ochii, am văzut, nu, de fapt, n-am văzut, ci ştiam că zac în braţele domnului Skfivânek, şeful meu, care mă mângâia, şi eu îi spuneam mereu: acolo, acolo, şi acolo l-au găsit pe spânzuratul cu pricina, spânzuratul care-mi salvase viaţa, căci, dacă nu dădeam de el, eu m-aş fi spânzurat în preajma lui sau ceva mai încolo... şi şeful meu îmi mângâia părul şi-mi ştergea faţa năclăită de sânge şi eu plângeam, mă tânguiam şi strigam: linguriţa aceea nenorocită!... Dar domnul Skfivânek m-a liniştit, spunându-mi cu o voce blândă: Hai nu te mai necăji, a fost găsită... şi eu am întrebat: unde? şi el mi-a spus în şoaptă: spălătorul era înfundat şi a trebuit să deşurubăm totul, căci linguriţa rămăsese blocată tocmai în cotul sifonului... iartă-mă, acum totul e în ordine, nimic nu s-a schimbat, totul va fi ca înainte... şi eu l-am mai întrebat cum a izbutit să ghicească unde mă aflam şi el mi-a răspuns că datorită şoferului de taxi, care, oarecum neliniştit, revenise la hotel ca să le povestească despre cele întâmplate, şi sosise tocmai în clipa când fusese găsită linguriţa de aur în sifonul spălătorului de vase, şi vestitul *mcutre d'hotel* care-1 servise pe regele Angliei a înţeles pe loc ce anume se petrecuse în mintea mea şi, fără să mai zăbovească, au pornit cu toţii în căutarea mea...

Aşa se face că mă aflam din nou la Hotelul Paris, la locul meu obişnuit, şi mă simţeam nespus de bine, ca bobul de mazăre în păstaia lui, ba, mai mult, domnul Skfivânek mi-a încredinţat până şi cheile pivniţelor de vinuri, lichioruri şi coniacuri, de parcă

ar fi vrut în felul acesta să-şi răscumpere greşeala cu privire la blestemata linguriţă de aur. In schimb, patronul nu m-a iertat niciodată pentru faptul de a fi primit decoraţia aceea şi eşarfa albastră petrecută peste piept, şi se uita la mine de parcă n-aş fi existat, în ciuda faptului că începusem să câştig atâta bănet, încât puteam să acopăr cu ei toată duşumeaua, o dată la trei luni, duceam la Casa de Economii o podea întreagă cu hârtii de o sută de coroane, fiindcă-mi băgasem în cap să devin milionar, să fiu egal cu toată lumea şi, în cele din urmă, să închiriez sau să cumpăr un mic hotel, o colivie mică, frumoasă ca o floare, undeva în Paradisul Ceh, să-mi găsesc o mireasă bogată, să punem amândoi banii la un loc şi în felul acesta să fiu stimat şi considerat deopotrivă cu ceilalţi hotelieri, şi dacă nu mă vor recunoaşte ca om, vor fi nevoiţi să mă recunoască şi să mă stimeze în calitate de milionar, ca proprietar de hotel şi de alte bunuri imobiliare, cu alte cuvinte, vor fi condamnaţi să ţină seama de persoana mea... Dar, iată, mi-a fost dat să am parte de o altă belea: m-am prezentat pentru a treia oară la cercul de recrutare şi pentru a treia oară n-am fost încorporat fiindcă nu întruneam condiţiile măsurătorii, în ciuda faptului că m-am străduit să-i mituiesc cum se cuvine pe domnii ofiţeri, ca să-i fac să mă declare apt pentru serviciul militar. La hotel, toată lumea mă lua peste picior, începând cu domnul Brandejs, patronul nostru, căruia nu-i scăpa niciodată prilejul de a-mi pune tot felul de întrebări descumpănitoare, spre a mă ridiculiza şi mai mult în faţa celorlalţi; firește, trebuia să mă împac cu această situaţie, căci, fără îndoială, micuţ eram, şi micuţ aveam să rămân până la capătul zilelor mele, întrucât la vârsta mea nimeni nu mai creşte şi singurul mijloc de a da iluzia acestei creşteri era acela de a purta mai

departe — aşa cum mă învăţasem — pantofi cu talpă dublă, ajutaţi, la rândul lor, de capul ridicat deasupra gulerului - căci, o dată cu fracul, îmi puneam întotdeauna acel guler înalt, de celuloid, cu speranţa că-mi voi lungi măcar gâtul cu ajutorul acestui stâlp al infamiei...

Dintr-una în alta, am decis să urmez şi un curs de limba germană, drept care am început să citesc ziarele nemţeşti şi să văd filmele nemţeşti şi puţin îmi păsa dacă-i vedeam pe studenţii germani bătând străzile Pragăi şi făcând pe grozavii în costumele lor bavareze — pantalonaşi verzi şi ciorapi albi — iar la hotel eram aproape singurul care serveam clientela nemţească, în timp ce ceilalţi ospătari se prefăceau că nu ştiu germana, chiar şi şeful nostru, domnul Skfivânek, le vorbea nemţilor în engleză, franceză sau, pur şi simplu, în cehă... Odată, la ieşirea dintr-un cinematograf, s-a întâmplat să-i strivesc fără voia mea pantofiorul unei domnişoare, care a început să protesteze pe nemţeşte, iar eu i-am cerut mii de scuze pe care ea le-a acceptat cu plăcere ţinând seama de faptul că i le adresasem în limba germană şi aşa se face că am condus-o o bucată de drum; era frumos îmbrăcată şi, ca să-i fiu pe plac, şi întrucât dorea să discute cu mine în germană, i-am spus pe loc că mi se pare oribil comportamentul *acestor cehi* faţă de bieţii studenţi germani, cărora li se smulg în plină stradă cămăşile cafenii şi ciorapii albi, aşa cum am putut vedea nu demult, cu ochii mei, pe Calea Naţională. La care ea mi-a răspuns că felul meu de a privi lucrurile este cum nu se poate mai corect, că Praga e un vechi oraş al Sfântului Imperiu cezaro-crăiesc, că dreptul de a te plimba prin acest oraş îmbrăcat potrivit obiceiurilor străbune e un drept inalienabil, faţă de care, din păcate, întreaga lume se

arată nepăsătoare, dar va sosi ceasul, adică ziua lor, când Fuhrerul nu va mai lăsa lucrurile să meargă aşa şi va veni să-i elibereze pe toţi nemţii de la Sumava şi până dincolo de Carpaţi... şi în timp ce-mi spunea toate astea, am observat deodată că ne priveam ochi în ochi, că la ea nu trebuia să mă uit cum mă uitam la celelalte femei, căci, de când mă ştiu, am avut ghinionul ca toate femeile care roiau în jurul meu să fie, toate, mai înalte decât mine, uneori chiar uriaşe, mă depăşeau cu un cap, de-mi striveam nasul de sânii lor, în timp ce aceasta era la fel de micuţă ca mine şi eu îi vedeam ochii verzi, scăpărători, pe o faţă presărată cu pistrui, la fel ca a mea, dar aceste picăţele cafenii, împreună cu ochii scânteietori, alcătuiau pe chipul ei o armonie nespus de frumoasă, ce avea darul să mă cucerească, şi mi-am dat seama că şi ea se uita la mine cu o privire admirativă, de parcă aş fi purtat şi acum acea superbă cravată albă cu picăţele albastre, uitată la noi de prinţul von Hohenlohe, dar, de fapt, se uita la părul meu galben ca paiele uscate şi la ochii mei de viţeluş, albaştri ca cicoarea — acum îmi povestea că nemţii din Reich nu erau deloc insensibili la farmecul slav, că de secole erau atraşi, irezistibil, de aceste suflete inexpugnabile, de vastele lor câmpii şi zone colinare, că de mai bine de un mileniu se străduiesc, cu binele sau cu răul, să se combine cu sângele lor, mărturisindu-mi că în sângele multor nobili prusaci curge sânge slav, şi acest sânge făcea ca marile lor familii să se bucure în ochii tuturor de mai multă celebritate decât celelalte — iar eu m-am declarat întru totul de acord cu ea şi în sinea mea mă minunam cât de bine mă înţelegea, cad spusele mele erau departe de obişnuitele cuvinte pe care le adresam clienţilor atunci când le luam comanda în calitatea mea de ospătar, acum trebuia să-i vorbesc domnişoarei

căreia îi „strivisem" pantofiorul şi-i vorbeam un pic pe nemţeşte şi mai mult pe ceheşte, dar aveam mereu impresia că-i vorbeam nemţeşte şi în adevăratul spirit nemţesc... Pe urmă, mi-a spus că o cheamă liza şi e profesoară de educaţie fizică în oraşul Cheb, că era campioană de nataţie a regiunii Sudeţilor şi, spre a-mi demonstra acest lucru, şi-a desfăcut jacheta ca să-mi arate medalia cu pricina, un fel de trifoi cu patru frunze înfipt pe bluziţa ei în dreptul inimii — şi din nou mi-a zâmbit, uitându-se mereu la părul meu bălai, cu atâta insistenţă, încât era gata-gata să mă neliniştesc, dar ea m-a făcut să-mi recapăt încrederea şi curajul, spunându-mi un lucru de-a dreptul uluitor, anume că aveam cel mai frumos pâr bălai pe care-l vedea pe această lume, iar eu simţeam cum mă trec toate năduşelile de atâtea emoţii şi, la rândul meu, i-am spus că sunt chelner la Hotelul Paris şi, după această mărturisire, mă aşteptam la tot ce-i mai rău — să-mi întoarcă spatele şi să plece — dar ea s-a agăţat de braţul meu şi, o dată cu această atingere, am surprins în privirea ei o strălfulgerare ciudată, având darul să mă neliniştească pentru a doua oară, dar ea mi-a spus cu o voce netulburată că tatăl ei ţinea la Cheb un restaurant cu firma „La oraşul Amsterdam"... Aşa se face că, în cele din urmă, ne-am dat întâlnire ca să mergem să vedem filmul vienez *Ca două inimii într-un vals* şi ea a venit cu o pălărioară tiroleză pe cap şi cu o jachetă verde-cenuşiu, de fapt era o jachetă cenuşie cu guler verde, aşa cum îmi plăcea mie din fragedă copilărie, cu frunze de stejar brodate pe ea... Era în preajma Crăciunului, afară ningea, şi ea a venit de câteva ori să ia prânzul sau masa de seară la restaurantul Hotelului Paris şi când a intrat pentru prima oară în localul nostru - de data asta în afara jachetei amintite mai purta şi ciorapi albi — domnul

Skfivanek s-a uitat mai întâi la ea, apoi la mine şi, potrivit vechiului obicei, ne-am retras amândoi în spatele paravanului din oficiu şi eu, cu zâmbetul pe buze, îi spun: Ce ziceţi, punem la bătaie douăzeci de coroane pe comanda domnişoarei? Şi pe loc am pus hârtia de douăzeci pe tăviţă, dar domnul Skfivanek mi-a aruncat o privire ciudată, întocmai ca în seara aceea când voisem să ciocnesc cu el, după ce-l servisem pe împăratul Abisiniei — eu ţineam degetele pe bancnotă şi el mă lăsa dinadins să mă des făt cu gândul că totul e în regulă şi a scos la rândul său hârtia de douăzeci, dar, deodată, ca şi când bănuţii lui s-ar fi putut mânji la atingerea bancnotei mele, şi-a vârât repede hârtia în portofel, s-a mai uitat o dată la domnişoara Liza şi, ridicând din umeri cu un aer plictisit, mi-a întors spatele şi din clipa aceea nu mi-a mai adresat nici un cuvânt, ba, mai mult, după terminarea serviciului mi-a luat cheile de la pivniţele cu băuturi şi de atunci se uita la mine de parcă n-aş fi existat... de parcă dumnealui nu l-ar fi servit niciodată pe regele Angliei şi nici eu pe împăratul Abisiniei... Dar mie puţin îmi păsa, fiindcă vedeam şi ştiam cât de nedrepţi erau toţi cehii faţă de nemţi şi la un moment dat începuse chiar să-mi fie ruşine de faptul că-mi plăteam cu regularitate cotizaţia la Organizaţia sokolilor, al cărei membru eram, şi asta pentru că domnul Skfivanek era un sokol împătimit, întocmai ca patronul nostru, domnul Brandejs — toţi la un loc porniţi împotriva nemţilor şi, mai ales, împotriva domnişoarei *Liza,* care frecventa restaurantul nostru pentru mine şi numai pentru mine, iar mie mi-era interzis s-o servesc, sub veşnicul pretext că masa ei tinea, întotdeauna, de raionul altui ospătar, iar eu urmăream cu câtă neobrăzare o serveau ospătarii respectivi, aducându-i supe reci în care, până să i-o

aducă, aveau grijă să-şi moaie de fiecare dată degetxd gros... Aşa se face că, într-o zi, l-am surprins pe unul dintre chelneri pe când ieşea din bucătărie, scuipând peste pieptul de viţel umplut comandat de Liza, şi eu m-am năpustit asupra lui ca să-i smulg farfuria din mână, dar, dumnealui, nestăpânit, mi-a lipit-o, într-o clipă, de faţă, şi după ce mi-am şters de pe ochi sosul gelatinos care-mi lipea pleoapele a avut grijă să mă scuipe în plin obraz, spre a mă face astfel să înţeleg cât de mult mă ura — dar gestul lui fusese, de bună seamă, doar un semnal dinainte convenit, căci în clipa următoare au dat buzna din bucătărie toţi angajaţii, ca să mă huiduiască şi să mă scuipe şi ei, care mai de care, până când şi-a făcut apariţia domnul Brandejs în persoană, care, în dorinţa de a-şi demonstra calitatea sa de conducător al Organizaţiei sokolilor din sectorul Praga 1, m-a scuipat la rândul său, spunându-mi că sunt concediat... şi eu, aşa cum eram, plin de scuipat şi cu faţa năclăită de sosul acela lipicios, am zbughit-o în local şi, apropiindu-mă de masa domnişoarei Liza, i-am arătat cu amândouă mâinile ce mi-au făcut din pricina ei vajnicii sokoli cehi şi ea, ridicându-şi ochii spre mine, s-a sculat de pe scaun şi a început să-mi şteargă faţa cu şerveţelul, spunându-mi în acest timp că de la soldăţimea asta cehă, revanşardă, nu era şi nu e nimic altceva de aşteptat şi, pentru tot ce-am îndurat din cauza ei, îi sunt nespus de drag... Pe urmă, m-am dus să mă schimb, şi am ieşit s-o conduc, dar abia părăsisem hotelul, când în dreptul Porţii Pulberăriei am fost asaltaţi de o trupă de huligani cehi şi unul dintre ei i-a cârpit Lizei o palmă cum scrie la carte, făcând să-i zboare pălăria tiroleză în mijlocul drumului — şi când am vrut să-i iau apărarea, strigând în limba cehă: Ce faceţi, nu vă e ruşine, ce fel de cehi sunteţi?!, un altul

m-a îmbrâncit în lege, Liza era deja întinsă pe trotuar, ţinută cu strășnicie de doi dintre aceşti descreieraţi, în timp ce al treilea îi sufleca fusta şi-i smulgea cu brutalitate călţunii albi, dezgolindu-i pulpele şi gleznele frumos bronzate, iar eu m-am ales cu o ploaie de pumni, fiindcă nu încetam o clipă să strig: Ce v-a apucat, să vă fie ruşine, bandă de şoldăţoi cehi, şi am strigat aşa până s-au lăsat păgubaşi şi ne-au dat drumul, luând cu ei călţunii folclorici ai domnişoarei Liza ca pe un scalp alb, un fel de trofeu alb dobândit într-o bătălie înverşunată, iar noi ne-am strecurat prin pasaj şi am ajuns într-o mică piaţetă liniştită -Liza plângea şi printre hohotele de plâns striga cu vocea sugrumată de mânie: O să vedeţi voi, adunătură bolşevică, ce scump o să plătiţi pentru această jignire adusă unei profesoare germane din Cheb... iar eu mă simţeam mare şi puternic, căci ea se ţinea de mine, şi eram atât de indignat de întreaga poveste încât mă scotoceam prin buzunare căutând cu înfrigurare legitimaţia de membru cotizam al Organizaţiei sokolilor cu gândul s-o rup, s-o sfâşii, dar n-o găseam... şi, în acest timp, ea mă privea cu ochii înecaţi în lacrimi şi deodată a început iar să plângă în hohote, lipindu-şi faţa de faţa mea şi trupul de trupul meu, cu atâta vigoare încât mi-am dat seama că era de datoria mea s-o apăr de-acum încolo, împotriva tuturor cehilor care ar îndrăzni să-i facă vreun rău, atingându-i măcar un singur fir de păr acestei micuţe nemţoaice, fiica unui restaurator din Cheb — oraş care de altfel îşi recăpătase numele său german, Eger, întrucât, din toamna anului trecut, întreaga regiune a Sudeulor fusese realipită ţării sale de origine, marelui Reich, de care ţinuse cu câţiva ani în urmă, şi, fără îndoială, aceste persecuţii la care erau supuşi nemţii în inima capitalei sokolilor, persecuţii petrecute sub

ochii mei, nu făceau decât să confirme temeiul acestei anexări, iar Praga ar trebui, după mine, să aibă aceeaşi soartă, de vreme ce viaţa şi onoarea cetăţenilor germani erau ameninţate şi călcate în picioare... La toate astea mai trebuie sa adaug că, după ce am fost concediat de la Hotelul Paris, mi-a fost cu neputinţă să găsesc un alt loc de muncă, nici măcar ca ajutor de ospătar, pretutindeni unde mă prezentam se ştia dinainte că eram un renegat filogerman şi, în plus, un sokol care se ţine cu o tânăra germană, profesoară de educaţie fizică... Aşa se face că am rămas multă vreme fără un loc de muncă, până când a sosit armata germană şi a ocupat, o dată cu Praga, întreaga ţară... De-a lungul celor două luni de şomaj forţat, mi-a fost cu neputinţă s-o mai revăd pe Liza — dispăruse cu desăvârşire, fără să răspundă la scrisorile mele, adresate nu numai ei, ci şi tatălui ei, deopotrivă... Pe urmă, a doua zi după ocuparea Pragăi, am ieşit să mă plimb un pic şi, în Piaţa Oraşului Vechi, am surprins o mare aglomeraţie: armata germană îşi instalase acolo nişte bucătării de campanie şi distribuia populaţiei căni pline cu o supă aburindă ce răspândea un miros îmbietor; m-am apropiat şi, tot uitându-mă într-acolo, pe cine credeţi că mi-e dat să vad? Pe Liza! N-am îndrăznit s-o strig, să-i adresez măcar un cuvânt, am urmărit-o doar un timp cum umplea cănile şi, cu faţa numai zâmbet, le întindea oamenilor, până mi-am revenit şi m-am aşezat şi eu la coadă şi în clipa în care mi-a venit rândul şi ea mi-a întins cana cu supă caldă şi, uitându-se la mine, m-a recunoscut şi a tresărit, nicidecum de frică, aşa cum mă temusem, ci, dimpotrivă, de bucuria revederii — şi era mândră foc, expunându-se admiraţiei tuturor în ţinuta de front a infirmierilor militari, sau cum s-o mai fi numind această uniformă, şi, intrând în vorbă,

i-am spus că n-am mai găsit de lucru din ziua când i-am apărat onoarea germană lângă Poarta Pulberăriei, atunci, în povestea aceea cu călţunii albi, şi ea mi-a zâmbit şi, cerând să fie înlocuită, s-a agăţat de braţul meu şi, braţ la braţ, am pornit amândoi surâzători, amintindu-ne de cele întâmplate în seara aceea, iar eu aveam sentimentul, desigur şi ea, că, de fapt, din pricina ciorapilor ei albi, smulşi de huliganii cehi, şi a scuipăturilor cu care fusesem gratulat de colegii mei de breaslă la Hotelul Paris, sosiseră trupele Reichului să ocupe Praga şi, în timp ce înaintam aşa pe eleganta stradă Na Pfikopy, militarii în uniformă o salutau pe domnişoara Liza şi eu, la rândul meu, le făceam de fiecare dată câte o plecăciune şi, ca din senin, mi-a venit în minte ideea, probabil şi Lizei, s-o cotim în spatele Porţii Pulberăriei şi, depăşind locul acela unde în urmă cu trei luni zăcuse pe trotuar şi huliganii îi smulseră cu brutalitate călţunii albi, am intrat ţanţoşi în restaurantul Hotelului Paris...

Mă uitam, prefăcându-mă că nu găsesc o masă liberă, ce-i drept, prea multe nu erau, mai toate fiind la ora aceea ocupate de ofiţerii germani — stăteam şi aşteptam, braţ la braţ cu Liza în uniforma ei de infirmieră militară, în timp ce domnul Skfivânek şi ceilalţi ospătari, livizi la faţă, serveau în tăcere noua clientelă — în sfârşit, ne-am aşezat la o măsuţă din dreptul ferestrei şi eu am comandat în germană două cafele vieneze şi două păhărele cu rom, pe care înainte vreme le serveam sub denumirea de Kaffe â la Hotel Sacher sau Wiener Kaffe mit bespritzer Nazi, şi ne simţeam nespus de bine, şi buna noastră dispoziţie a sporit la apariţia domnului Brandejs în persoană, care venise să ne salute, făcându-mi, mai ales mie, o plecăciune de o politeţe neobişnuită, înainte de a se angaja într-o discuţie cu mine, spre a-mi prezenta scuzele

sale pentru acel penibil şi regretabil incident din seara cu pricina, dar eu i-am tăiat-o sec, spunându-i că pentru moment nu eram dispus să-i accept aceste scuze, că rămâne încă de văzut... Pe urmă, am cerut nota şi, în timp ce plăteam, nu m-am putut stăpâni să nu-i spun domnului *maîtn d'hotel* Skfivânek: Vedeţi? Ce mare scofală aţi făcut că l-aţi servit pe regele Angliei?... Şi, ridicându-ne, am pornit spre ieşire strecurându-ne printre mese şi răspundeam şi eu la salutul pe care îl adresau de la toate mesele ofiţerii Reichului domnişoarei Liza, de parcă acest salut mi-ar fi fost adresat şi mie... In noaptea aceea Liza m-a invitat pentru prima oară la ea acasă, după ce petrecusem seara în saloanele unui cazinou militar german de pe strada Pfikopy, unde cămăşile brune şi uniformele gri erau ţinuta de rigoare, şi se bea şampanie întru sărbătorirea ocupaţiei Oraşului de Aur — ofiţerii ciocneau cu Liza, dar şi cu mine, şi ea povestea fiecăruia despre atitudinea mea curajoasă, cum i-am apărat onoarea germană împotriva soldătimii cehe dezlănţuite, şi eu le făceam plecăciuni şi le mulţumeam pentru urările de sănătate şi pentru paharele ridicate în cinstea mea, dar nu ştiam, şi nici n-aveam cum să ştiu, că, de fapt, acele urări erau adresate numai şi numai Lizei, iar eu nu eram luat în seamă, ci doar tolerat, eventual respectat ca o anexă a Lizei, infirmiera militară cu grad de comandant, aşa cum mi-a fost dat să aflu din apelativele succesive ce i se adresau în timpul toasturilor... Iar eu mă simţeam în al nouălea cer, că puteam să particip la această solemnitate, că mă aflam printre căpitani şi colonei, printre tineri cu ochi la fel de albaştri ca ai mei şi cu acelaşi păr bălai, eu care, ce-i drept, abia o rupeam pe nemţeşte, dar simţeam nemţeşte, eu, căruia a trebuit să-i apară în cale domnişoara Liza ca să-i „strivesc"

pantofiorul negru şi să mă trezesc dintr-o lungă toropeală, ca în povestea cu *Frumoasa din pădurea adormită...* Şi, în timp ce mă conducea de la serbare spre un loc pe care încă n-apucasem să-l cunosc, Liza m-a rugat să-mi cercetez arborele genealogic, convinsă fiind că voi găsi, cu siguranţă, undeva un străbun de origine germanică — aşa mi-a spus, iar eu i-am răspuns, foarte simplu, că pe piatra funerară a bunicului meu se putea citi inscripţia „Johann Ditie, fost rândaş la grajdurile de cai pe moşia domnească", iar mie mi-era întotdeauna ruşine de această titulatură — grăjdar! — dar Liza, auzind acest cuvânt, părea că-i acordă sărmanului Johann Ditie o importanţă atât de mare, încât am mai crescut în ochii ei, de parcă aş fi fost un adevărat conte ceh, dacă nu chiar mai mult, şi se părea că acest Johann Ditie înlăturase ca prin farmec toate barierele şi toţi pereţii subţiri care ne mai despărţiseră până în clipa aceea — tot drumul Liza n-a mai scos o vorbă, pe urmă a descuiat poarta unei clădiri vechi şi am început să urcăm scările şi, la fiecare etaj, se oprea şi mă săruta îndelung, şi-mi mângâia prohabul pantalonilor — asta se petrecea pe întuneric — iar în clipa în care am pătruns în cămăruţa ei, Liza a aprins o lămpiţă de masă şi eu i-am văzut buzele umede şi ochii învăluiţi parcă într-o pâclă, un fel de albeaţă vâscoasă, şi, fără nici o reţinere, m-a trântit pe divan, topindu-şi din nou în buzele mele un sărut ce nu se mai sfârşea şi limba ei lacomă şi iscoditoare îmi pipăia şi-mi număra toţi dinţii printre gemetele şi suspinele ei neîntrerupte, ce răsunau în capul meu ca un permanent du-te-vino al unei portiţe scârţâitoare în bătaia bunului-plac al vântului, pe urmă, nu mai rămânea decât să facem ceea ce aşteptam eu de atâta vreme cu atâta ardoare, dar, iată, de data aceasta iniţiativa nu venea din partea mea, ci ea,

Liza, îşi manifesta fără nazuri dorinţa de a mă avea, îngăduindu-mi orice ca s-o potolesc — îşi scotea încet, pe îndelete, piesă cu piesă, vestimentaţia sa cazonă, uitându-se în acest timp cum mă dezbrăcăm la rândul meu, şi eu credeam că sub uniforma ei militară purta desuuri furnizate şi ele de armata germană, dar, iată, lenjeria ei de corp, chiloţii şi combinezonul erau la fel ca ale domnişoarelor care veneau la Hotelul Paris să-i viziteze pe barosanii bursieri, la fel ca ale domnişoarelor de la Paradisu' — pe urmă, trupurile noastre despuiate s-au lipit strâns unul de altul, într-o stare aproape lichidă, ca doi melci contopiţi în umezeala cărnii lor ţâşnită din cochilie, şi Liza mea tremura şi fremăta de atâta plăcere şi eu aflam, pentru prima oară în viaţa mea, ce înseamnă dragostea împărtăşită, sentiment pe care nu-l mai încercasem niciodată până atunci — acum totul era altfel decât înainte — Liza nu-mi cerea să fiu atent sau să dau dovadă de prudenţă, căci totul se petrecea numai şi numai pentru că aşa trebuia să se petreacă, fiindcă lucrurile trebuia să-şi urmeze cursul lor firesc; trupurile contopite, mişcările dezlănţuite, urcuşul spre culmi, apropierile şi desprinderile, jeturile scăpărătoare, gâfâielile, gemetele şi strigătele înăbuşite, nimic n-avea darul s-o intimideze, s-o sperie, dimpotrivă, pântecele ei dezgolit plutea spre obrajii mei şi, pe neaşteptate, în avântul ei nestăpânit, Liza mi-a prins capul cu putere în cleştele coapselor sale şi nu se sfia nici o clipă de lipsa ei de pudoare, ci, dimpotrivă, ca şi când totul ar fi fost de la sine înţeles, s-a săltat uşor şi, oferindu-se limbii mele, s-a lăsat linsă şi explorată îndelung şi temeinic şi, înainte de a se cabra de atâta voluptate, mi-a dat să gust şi să trăiesc pe limba şi prin limba mea tot ceea ce se petrecea în intimitatea trupului ei... Pe urmă, când s-a lungit pe spate cu mâinile

împreunate sub ceafă şi cu picioarele desfăcute, unde ardea în vâlvătăi o mirişte de fire zbârlite, de culoarea paiului uscat, privirea mi-a rătăcit o clipă pe măsuţa pe care se afla un buchet de lalele primăvăratice într-o vază împodobită cu câteva crenguţe de mesteacăn tânăr şi câteva crenguţe de brad — şi, ca dintr-un vis, m-am ridicat, împins, fără îndoială, de o amintire — dar motivul evocator mi-a revenit în minte abia mai târziu — şi am înşfăcat la iuţeală crenguţele de brad, le-am desfăcut bucăţele-bucăţele şi i-am garnisit cu ele sexul ascuns sub lâna blondă învăpăiată... era o privelişte nespus de frumoasă acel pântec presărat de jur împrejur cu crenguţe minuscule de brădet, iar Liza mă urmărea pe furiş, şi când m-am aplecat deasupra ei ca să-mi depun buzele în mijlocul acelor ace care mă înţepau în jurul gurii, mi-a cuprins capul cu gingăşie în palmele ei, ca apoi, săltându-se uşor în capul oaselor, să-mi lipească faţa de pubisul ei, cu o mişcare atât de violentă încât n-am putut să-mi stăpânesc un geamăt de durere şi, după câteva zvâcniri spasmodice ale pântecelui, Liza era copleşită de o excitaţie atât de răscolitoare încât, în culmea plăcerii, s-a întors pe o parte, scoţând un strigăt pătrunzător, şi respiraţia ei din ce în ce mai sacadată, însoţită de un horcăit prelung, mă făcea să cred că agonizează şi curând va muri... Dar, din fericire, n-a fost nici una, nici alta, căci iat-o aplecându-se deasupra mea cu toate degetele răşchirate, ca o pisică ce-şi scoate ghearele din teacă şi ameninţându-mă, chipurile că-mi scoate ochii şi-mi sfâşie obrajii, mimică amoroasă menită să exprime măsura satisfacţiei şi recunoştinţei sale, şi degetele ei nu mai conteneau să se desfacă crispându-se deasupra capului meu până când s-a prăbuşit cu trupul scuturat de hohotele unui plâns înăbuşit, transformate numaidecât într-un râs aproape

imperceptibil... Eu mă odihneam liniştit şi uşurat şi-i urmăream degetele agile desfăcând bucăţele-bucăţele restul crenguţelor de brad, aşa cum fac vânătorii după ce doboară vânatul, şi o vedeam cum, la rândul ei, îmi acoperea acum pântecele şi mădularul fleşcăit, până mi-a umplut poalele cu frânturi de crenguţe, după care m-a săltat uşor, din spate, şi a început să-mi mângâie şi să-mi sărute cu gingăşie zona inghinală şi eu simţeam cum îmi revine încetul cu încetul starea de erecţie şi, deodată, crenguţele au prins să se înalţe sub presiunea irezistibilă a penisului meu care se strecura ţanţoş printre ele şi, pe măsură ce creştea, împrăştia crenguţele în jurul lui, dar Liza le aduna la loc, fără răgaz, cu limba ei, ca, în cele din urmă, să-şi ridice capul şi să-mi ia tot sexul în gura ei şi să-l tragă până-n gâdej — am vrut să mă împotrivesc, dar ea mi-a respins mâinile cu dârzenie şi, împingându-mă înapoi pe spate, îşi vedea mai departe de treaba ei — mă uitam în plafon şi o lăsam să facă, la rândul ei, tot ceea ce dorea să facă cu mine, niciodată nu m-aş fi aşteptat la un comportament atât de brutal din partea ei, la atâta sălbăticie în mişcările capului — adevărate lovituri de berbec cu care mă golea de toată substanţa, fără însă a se debarasa de acele ascuţite ale crenguţelor de brad, care-i zdreleau buzele până la sânge — de bună seamă, un vechi obicei german... începuse aproape să mă înfricoşeze, micuţa mea Liza... Pe urmă, limba ei a prins să alunece în sus pe pântecele meu, lăsând în urmă o dâră vâscoasă, ca a melcului pe frunza de brusture, mă săruta cu foc şi gura ei era plină de seminţe şi de ace de brad, dar ea nu vedea în asta ceva murdar şi nesănătos, ci, dimpotrivă, pentru ea acest moment culminant al voluptăţii însemna împlinirea unui ritual sacru: acesta-i trupul meu, acesta-i sângele meu, aceasta-i saliva mea,

aceasta-i seva ta şi seva mea şi toate la un loc — a ţinut să-mi spună — ne-au unit şi ne vor uni pentru totdeauna, fiindcă am schimbat totul între noi, până şi mirosul sevei şi al fiecărui firicel de păr...

Şi, cu asta, am terminat pe ziua de azi. Vă ajunge?...

## CAPITOLUL IV

## Şi nu mai ştiam unde mi-e capul

Fiţi atenţi la ce vă spun acum:

Un nou post de chelner şi de viitor *mattre d'hotel* mă aştepta undeva, în regiunea muntoasă a Decanului, oraş situat la frontiera dintre regiunea Sudeţilor şi Saxonia. Când am ajuns la faţa locului, mai-mai să mă sperii. In locul unui mic hotel aşa cum îmi imaginasem, am dat peste un orăşel sau, dacă vreţi, peste un sat întins în mijlocul unor păduri împânzite cu izvoare de apă termală, unde aerul era atât de curat, încât puteai să-l aduni în cana ta de apă minerală şi să-l bei fără reţinere - era de-ajuns să-ţi expui faţa acestei uşoare adieri ca să înghiţi aroma delicioasă, respirând ca peştele în apă prin urechile sale nesăţioase, să auzi, aproape, acest amestec de ozon şi oxigen cum ţi se scurge în bronhii, cum ţi se umflă încetul cu încetul plămânii şi toate măruntaiele, care, ca nişte cauciucuri de automobil înţepate undeva departe, la câmpie, abia aici, în această atmosferă excepţională, şi-au recâştigat, de la sine, presiunea necesară ca să conduci maşina în condiţii de siguranţă deplină şi confort. Liza, care mă adusese cu o maşină militară, se plimba aici ca la ea acasă şi zâmbea mereu în timp ce mă însoţea pe o alee lungă de statui, tipic germane, ce încadrau curtea de onoare

— statui de regi şi împăraţi cu căşti în trei colţuri pe cap, sculptate în marmură sau în calcar alb strălucind ca zahărul în bătaia soarelui; aceeaşi piatră împodobea şi faţada clădirilor administrative, înşirate de-a lungul colonadei principale ca foliolele unei frunze de salcâm. Fiecare clădire dispunea de propria sa colonadă, încât, înainte de a pătrunde indiferent unde, puteai să te plimbi sau, mai exact, erai obligat să treci printre două şiruri de statui colţuroase şi de basoreliefuri care, pe toţi pereţii interiori, evocau gloriosul trecut germanic — scene cu străbunii lor, de pe vremea când goneau călare în platoşe de piele şi înarmaţi cu topoare şi securi, descinşi parcă din *Vechile legende cehe,* cu privire la strămoşii noştri slavi, ale faimosului nostru scriitor Jirasek, dar, ce-i drept, îmbrăcămintea era nemţească. Liza îmi explica totul cu lux de amănunte şi eu mă tot minunam şi nu-mi mai reveneam din uimire, amintindu-mi cu acest prilej de argatul Hotelului Tichota, care obişnuia să spună, şi-i plăcea să spună cum devine incredibilul realitate: pe scurt, din cele povestite de Liza, cu atâta mândrie, acest loc vestit pentru aerul său, cel mai curat din toată Europa Centrală — la concurenţă, zicea ea, doar cu Ouholicky şi Podmorani, undeva nu departe de Praga — ei bine, acest loc adăpostea prima staţiune europeană de ameliorare a rasei umane, primul centru instalat aici de partidul naţional socialist în vederea înnobilării rasei germane prin încrucişarea pe baze ştiinţifice a unor tinere fete de sânge pur arian cu reproducători selecţionaţi, potrivit aceloraşi criterii, din rândurile formaţiunilor SS şi ale Wehrmachtului; aşadar, în afara întâmplătoarelor împreunări zilnice în tradiţia coitului german, aceste ziduri le găzduiau, mai ales, pe viitoarele mame purtând în pântecele lor noua specie a omului european,

cu alte cuvinte, copii care la un an după naştere urmau să fie împrăştiaţi în toate colţurile marelui Reich — în Tirol şi Bavaria, în Pădurea Neagră sau în zonele maritime — spre a fi încredinţaţi unor instituţii educaţionale — creşe şi grădiniţe de copii — firește, în afara oricărei prezenţe materne, dar sub supravegherea noului sistem de învăţământ nazist. Şi Liza continua să-mi arate aceste căsuţe cochete, construite în stil rustic, cu ghivece de flori pe pervazurile ferestrelor, cu balconaşe şi cerdacuri din lemn, căsuţe în care trăiau viitoarele născătoare, nişte ţărăncuţe robuste, cu părul bălai, care-şi ascundeau rotunjimile sub bluziţele lor împodobite cu broderii şi cusături folclorice şi sub fustiţele vărgate cum se purtau pe vremuri la noi, în satele uitate de lume din regiunile Humpolec şi Hana şi le mai poartă şi azi tinerele membre ale Organizaţiei sokolilor — veşminte îndrăgite de legendarul Oldrich la Bozena în timp ce aceasta spăla rufele pe malul râului şi el trecea călare prin preajma ei; plimbându-se mereu cu pas calculat printre colonade, acestea se opreau zăbovind îndelung şi cu admiraţie în faţa frumoaselor statui colţuroase ale luptătorilor, ca și când asta ar fi făcut parte din programul lor, spre a-şi întipări în minte imaginea iluştrilor regi şi împăraţi care au făcut celebră istoria omenirii şi a naţiunii germane. Căci aceste tinere femei erau ţinute aici, în mod categoric, pentru a învăţa pe dinafară faptele de vitejie ale acestor mari bărbaţi legendari, le auzeam adeseori bolborosind numele lor din spatele ferestrelor sălii de cursuri, şi Liza îmi spunea că dacă vreuna dintre aceste viitoare mame nu-şi mai amintea de această istorie, nu vor mai fi în stare s-o uite urmaşii fiindcă, aşa cum spunea Liza, această imagine, o dată întipărită pe scoarţa cerebrală a mamelor, se va strecura, încet-încet, de sus

în jos, prin corpul lor, până în acel loc unde, mai întâi ca flegmă, pe urmă ca mormoloc, mai târziu ca brotăcel sau broască râioasă pe cale să se transforme încet-încet într-un homuncul, va fi preluată, înainte ca acesta să devină, la capătul a nouă luni, o fiinţă umană completă, condiţionată potrivit legilor naturii, prin lecţii şi imagini impuse şi înmagazinate în decursul vieţii sale uterine... Şi Liza îmi povestea toate astea ţinându-mă de braţ şi eu o vedeam cum se uita pieziş la părul meu blonziu şi se îmbujora la fiecare pas de atâta bucurie, şi când m-a prezentat şefului ei de serviciu a avut grijă să folosească numele de Ditie, aşa cum era scris pe piatra funerară a bunicului meu în cimitirul din Cvikov, iar eu îmi dădeam seama că Liza dorea să-şi petreacă aici cele nouă luni sau chiar mai mult, timpul necesar pentru a putea oferi, la rândul ei, marelui Reich un urmaş pursânge arian... Şi, când mi-am imaginat că pentru fabricarea viitorului prunc lucrurile trebuia să se petreacă întocmai ca atunci când ne duceam cu vaca la taur şi cu capra la ţapul comunal, m-am uitat la aleea aceea de coloane şi statui şi, deodată, mi s-a făcut negru înaintea ochilor şi, de groază, nu mai vedeam nimic în faţa mea decât un norişor subţire întunecos, îngroşat de spaima ce începea să se abată asupra mea din toate părţile... Gândindu-mă însă - şi cu asta m-am salvat — că eram atât de mărunţel, drept care îmi fusese refuzată înscrierea în Organizaţia sokolilor, chiar şi la jocuri, deşi mă descurcam la barele paralele şi la inele cel puţin la fel de bine ca cei mari, pe urmă, amintindu-mi de gustul amar al păţaniilor mele la Hotelul Paris, de linguriţa de aur şi de acele scuipături scârboase îndurate din pricina unei nemţoaice, profesoară de gimnastică, de care eram îndrăgostit - în timp ce, cu câteva clipe în

urmă, comandantul unei nobile instituţii naţional-socialiste îmi strânsese mâna cu toată căldura, adresând părului meu galben ca paiele uscate un zâmbet atât de bucuros de parcă ar fi zărit o fată frumoasă sau o sticlă cu băutura sa preferată — a fost destul să mă gândesc la toate astea ca să-mi îndrept trupul cu trufie, să-mi ridic capul cât mai sus, fără nici o susţinere, cât de mică, a unui guler tare, de celuloid: pentru prima oară, poate, îmi dădeam seama că a te simţi mare - a se înţelege înalt de stat - însemna, în cele din urmă, mult mai mult decât acei câţiva centimetri în plus la măsurătoare şi, deodată, am încetat să mai fiu acel picolo mărunţel, acel chelner prichindel, care acasă era condamnat să rămână micuţ până la sfârşitul vieţii sale, să accepte să i se spună Piticule sau Piciule şi să audă numai vorbe de ocară în legătură cu numele de familie Ditie, în timp ce aici eram *Herr* Ditie, un bărbat respectat de toată lumea, pentru germani se pierdea din acest nume noţiunea de copilaş, de bună seamă îl asociau cu altceva, ba, mai mult, se pare ca nu puteau să-l asocieze cu nimic, pentru că, aşa cum spuneam, eram respectat prin însuşi faptul că mă numeam Ditie şi, aşa cum spunea Liza, un asemenea nume va fi invidiat chiar şi de nobilimea din Prusia şi din Pomerania, care, îndeob-şte> au în numele lor amprenta unei rădăcini slave, întocmai ca mine — von Ditie, chelner în secţia a 5-a, unde aveam cinci mese de servit la prânz şi tot atâtea seara şi, în timpul zilei, cinci tinere nemţoaice gravide, care puteau să mă sune la orice oră ca să le aduc lapte proaspăt, apă minerală, plăcinte tiroleze, farfurii cu hrană rece, şuncă ţărănească sau alte feluri de mâncare ce figurau în lista de bucate a zilei...

Abia aici am început să înfloresc. Eficient eram, fără doar şi poate, nu degeaba servisem la Hotelul

Tichota şi la Hotelul Paris şi, poate, pentru asta am devenit curând un fel de odoraş al nemţoaicelor gravide cum, de altfel, fusesem mai înainte al domnişoarelor care odinioară aşteptau în fiecare joi sosirea barosanilor de bursă în aşa-numitele cabinete intime de la Hotelul Paris... Aici toate tinerele nemţoaice, întocmai ca Liza, se uitau cu o simpatie nedisimulată la părul meu blonziu şi la fracul meu negru, îndeosebi duminicile şi în zilele de sărbătoare, când, printr-o favoare specială obţinută de Liza, mi se îngăduia să port în timpul serviciului eşarfa albastră şi decoraţia pe care deviza *Viribus Unitis* era gravată într-o montură de aur, în jurul unei pietre purpurii, deviză a împărătesei Măria Tereza, ai cărei taleri, aşa cum am aflat abia aici, mai constituiau şi acum baza monetară a Abisiniei... In acest orăşel de pădure unde, seară de seară, înainte de a li se permite împreunarea sub supraveghere ştiinţifică, soldaţii veniţi de la cele mai diferite arme se refăceau şi se înzdrăveneau mâncând copios bucate din cele mai alese şi bând vinurile cele mai selecte din valea Rinului şi a Mosellei, în timp ce tinerele fete aveau dreptul să consume doar câteva pahare cu lapte, ca apoi, noapte de noapte, bărbaţii să ajungă în patul lor aproape în ultima clipă — aşadar, aici toată lumea ştia de multă vreme că eram chelnerul care-1 servise pe împăratul Abisiniei, cam tot aşa cum era cunoscut la Hotelul Paris domnul Skrivânek, care-1 servise pe regele Angliei — de altfel, aveam, ca şi el, sub ordinele mele un tânăr ospătar pe care-1 şcoleam la rândul meu, aşa cum mă şcolise domnul Skfivânek pe mine, ca să-şi dea seama la prima vedere din ce regiune era cutare sau cutare soldat, ce anume va consuma şi, tot aşa, pariam cu el pe zece mărci, şi fiecare punea biletele de zece pe măsuţa din oficiu, câştigătorul

eram aproape întotdeauna eu, şi astfel am avut prilejul să constat că sentimentul victoriei e determinant pentru viaţa omului, că totul e să-şi păstreze moralul şi să nu cadă pradă demoralizării dacă vrea să nu tragă după el această povară până la sfârşitul existenţei sale, mai ales în patria sa, unde e privit ca un puştan, ca un picolo etern, aşa cum eram privit eu la mine acasă de ai mei, în timp ce aici, printre nemţi, eram stimat şi respectat... In zilele însorite duceam, în fiecare după-amiază, pahare cu lapte rece sau cupe cu îngheţată, uneori, în funcţie de comandă, pahare cu lapte cald sau ceai fierbinte la marginea piscinei albastre, în care veneau să înoate goale-puşcă şi cu părul despletit frumoasele nemţoaice gravide, iar eu mă simţeam nespus de măgulit de faptul că eram acceptat aici de parcă aş fi făcut parte din corpul medical al stabilimentului, putând astfel să privesc în voie acele trupuri albe unduindu-se în apa străvezie, cu braţele şi picioarele desfăcute, o dată întinse, o dată strânse, în ritmul frumos al mişcărilor înotului de performanţă...

Cinstit vorbind, la un moment dat începusem să fiu un pic blazat de aceste trupuri despuiate, care, vă mărturisesc, mă interesau mai puţin decât părul acela plutitor de care mă îndrăgostisem până la extaz, de acel fum de paie luminos ce se revărsa şi se răspândea pe dârele lăsate de înotătoare în urma lor la fiecare mişcare puternică a braţelor şi picioarelor, ca apoi să se oprească pentru o clipă şi capetele dârelor să se unduiască uşor ca nişte storuri de şindrilă lăsate încet şi, în bătaia superbă a soarelui, pe fundalul acelor plăci de faianţă albastră sau verzi, cu care valurile plăpânde ale apei împroşcau, parcă, nişte stropi de sirop ce alcătuiau o umbră mişcătoare alunecând alene spre marginea piscinei, unde frumoasele

înotătoare puneau piciorul pe pământ precum superbele ondine şi, îndreptându-şi trupul cu sânii şi pântecele pe care şiroiau picuri grei de apă, aşteptau să le întind, pe rând, paharul cu lapte pe care-l sorbeau în tihnă, înainte de a se arunca înapoi în apă cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune şi să spintece din nou apa liniştită, mai puţin de dragul propriei plăceri şi, mai mult, pentru binele şi sănătatea viitorilor copii... Aşa se face că, peste câteva luni — de data aceasta însă în piscina acoperită — am putut să-i văd înotând în voie, cot la cot cu tinerele mame, pe bebeluşii acestora, nişte plozi de trei luni, zbenguindu-se în apă ca puii de focă, sau ca bobocii de raţă abia ieşiţi din găoace... In momentul acela am înţeles că uşurinţa cu care mi se permitea să asist la zburdălniciile nautice ale tuturor născătoarelor care purtaseră în pântecele lor aceşti copii, şi acum se scăldau cu ei în piscina acoperită, se datora faptului că, în ciuda fracului meu, tinerele mămici mă considerau un slujitor, nimic altceva decât un slujitor în adevărata putere a cuvântului, poate chiar un simplu element de decor, un cuier sau alt obiect, în faţa căruia nu-i cazul să te ruşinezi. Eram un slujitor, aşa cum erau bufonii sau spiriduşii reginelor, căci în momentul în care ieşeau din apă se uitau cu grijă să nu fie văzute de cineva din spatele grilajului necamuflat al gardului. Odată s-a întâmplat să fie surprinse de un SS-ist beat criţă, în clipa aceea au început să piuie, să-şi tragă la iuţeală prosoapele pe burtă, să-şi acopere sânii cu coatele şi să fugă spre cabine, dar atunci când apăream eu cu tava încărcată cu pahare, stăteau liniştite şi, aşa despuiate cum erau, îşi vedeau mai departe de flecăreala lor şi, sprijinite de balustradă, îşi uscau cu prosopul puful auriu al pântecelui, îşi ştergeau cu grijă şi pe îndelete axilele, sânii,

pubisul şi bucile fundului, ca şi când eu n-aş fi existat, şi luau, pe rând, de pe platoul meu, paharele cu lapte rece de parcă aş fi fost o simplă masă de serviciu şi, în felul ăsta, puteam să-mi plimb nestingherit ochii pe trupul lor unde voiam, prezenţa mea n-avea darul să le tulbure câtuşi de puţin calmul sau să le stârnească neliniştea, dimpotrivă, continuau să-şi frece cu prosoapele *frote,* încet şi meticulos, crăcăna picioarelor, să întindă braţele şi să-şi şteargă, cu minuţie, fiecare colţişor al sânilor... In schimb, odată, într-un moment asemănător, când, pe neaşteptate, s-a înălţat deasupra noastră un aeroplan, dumnealor s-au împrăştiat ca vrăbiile gureşe şi, chiuind şi chicotind, au dispărut în cabine, ca, peste puţin timp, să revină şi să-şi reocupe poziţiile în faţa mea — o simplă masă de servit, un platou plin cu pahare de lapte răcoritor... Timpul liber mi-l petreceam scriindu-i Lizei epistole lungi, mai întâi la o adresă undeva într-o localitate din preajma Varşoviei, pe care tocmai o cucerisem, apoi la Paris, şi s-ar putea ca în urma destinderii ce s-a produs după capitularea Franţei, nemţii să fi construit aici, în spatele orăşelului, un panoptic şi gherete de tir şi carusele şi leagăne şi, ce mai, tot felul de alte atracţii ce se puteau vedea la Praga în săptămâna hramului Bisericii Sfântul Matei, dar, în timp ce gheretele noastre erau pictate cu nimfe, cu sirene şi sileni şi cu tot soiul de femei sau animale alegorice, aici, pe panourile gheretelor de tir, pe pavăza caruselelor şi pe frontoanele balansoarelor se înghesuiau regimente de ostaşi germani cu căşti în trei colţuri pe cap şi din aceste imagini eu am deprins ştiinţa de a învăţa istoria patriei - un an întreg am umblat, când eram liber, de la o gheretă la alta, de la un carusel la altul, şi de fiecare dată îi puneam întrebări referentului cultural, care-mi explica totul

bucuros, adresându-mi-se întotdeauna cu *mein lieber Herr Ditie,* atât de frumos pronunţa acest Ditie, încât nu mai conteneam să-l rog să mă înveţe tot ce era de învăţat din acele picturi şi basoreliefuri despre gloriosul trecut al germanităţii, ca să pot şi eu cândva să zămislesc un copil german aşa cum mă înţelesesem cu Liza, care, sub impresia victoriei asupra Franţei, venise să-mi spună că-mi oferă mâna pe care însă va trebui să mă duc s-o solicit formal de la tatăl ei, proprietarul Restaurantului „La oraşul Amsterdam" din Eger, până nu demult Cheb. Şi, astfel, incredibilul a devenit încă o dată realitate şi la Cheb a trebuit să mă prezint mai întâi în faţa judecătorului de instanţă, pe urmă, în aceeaşi oră, să mă supun unui sever examen medical în prezenţa unui ofiţer superior SS, după ce anterior scrisesem cu propria-mi mâna o cerere în bună regulă, în care înfăţişam întreaga istorie a familiei mele, coborând până la piatra funerară de pe mormântul bunicului meu Johann Ditie, care se odihneşte în cimitirul din Cvikov, declarând, în consecinţă, că, ţinând seama de originea mea ariană şi germană, am onoarea de a solicita aprobarea de a mă căsători cu domnişoara Liza Elisabeth Papanek şi de a mă supune, în prealabil, conform legislaţiei Marelui Reich, unui examen fiziologic, din care să reiasă dacă, potrivit legilor de la Niirnberg, un apartenent la altă naţionalitate este apt şi are dreptul nu numai să se culce, ci să şi procreeze cu o cetăţeană germană de sânge pur arian. Şi, astfel, în timp ce la Praga, la Brno şi în alte oraşe căzute sub jurisdicţia germană plutoanele de execuţie îi împuşcau pe compatrioţii mei cehi, eu stăteam aici, gol-puşcă, în faţa unui medic german, care, cu o baghetă, îmi sălta sexul şi testiculele, ca apoi să-mi ceară să mă întorc şi, desfăcându-mi

fesele, să se uite adânc în fundul meu şi iar să mă întoarcă şi să-mi cântărească, încă o dată, cu toată gravitatea, testiculele, dictând, fără încetare, cu o voce gravă, tot ceea ce vedea şi ceea ce constata prin palpare, după care m-a rugat să trec în camera alăturată şi să mă masturbez un pic, ca să-i furnizez o mică probă de sămânţă în vederea unei temeinice analize ştiinţifice, întrucât, aşa cum lătra el în cumplita-i germană, cu acel înspăimântător accent *egerev^* din care nu înţelegeam mai nimic, dar sesizam perfect semnificaţia cuvintelor sale rostite cu atâta mânie, din care reieşea că atunci când un căcăcios de ceh împuţit vrea să se însoare cu o nemţoaică, sperma lui trebuie să fie de două ori mai valoroasă decât sămânţa ultimului dintre argaţii celui mai nenorocit hotel din oraşul Cheb, la care a ţinut să mai adauge că flegma pe care mi-o scuipă între ochi o asemenea nemţoaică e oricum o ruşine pentru ea şi o onoare pentru mine... Şi, deodată, mi-au venit, din depărtare, tidurile cu literă de-o şchioapă ale ziarelor anunţând în ziua aceea alte execuţii ale compatrioţilor mei, în timp ce eu mă jucam aici, zguduindu-mi penisul pentru a fi demn să mă căsătoresc cu o nemţoaică, şi în clipa aceea m-a cuprins un sentiment de groază la gândul că în altă parte cehii cădeau sub gloanţele nemţeşti şi eu stăteam aici prosteşte cu sexul în mână, nefiind în stare să obţin erecţia, spre a putea stoarce din mine câteva picături de spermă nenorocite. La un moment dat s-a deschis uşa şi în prag şi-a făcut apariţia doctorul nazist cu dosarul meu la subţioară — de bună seamă, apucase să-l cerceteze cu atenţie şi aflase cine sunt, căci, pe neaşteptate, mi s-a adresat cu o voce binevoitoare: *Herr Ditie, rvas ist denn /os?...,* după care, bătându-mă prietenește pe umăr, mi-a întins un album cu scene pornografice, de

genul celor cunoscute de mine — înainte, pe vremea când mă uitam la ele, efectul era imediat, câteva aruncături de ochi pe pozele respective şi eram gata băţ, în schimb, cu cât priveam mai mult acum aceste fotografii porno, cu atât mai stăruitor îmi apăreau în faţa ochilor titlurile şi ştirile din ziare despre patru condamnări la moarte şi tot atâtea execuţii, zi de zi alţi şi alţi nevinovaţi condamnaţi la moarte... în timp ce eu stăteam aici într-o mână cu penisul fleşcăit şi cu cealaltă răsfoiam albumul cu fotografii pornografice, dar fără nici un rezultat, neizbutind să ofer ceea ce mi se ceruse ca să pot fi declarat apt de a fecunda, cu demnitate, o femeie germană, adică pe logodnica mea Liza — aşa se face că, în cele din urmă, a trebuit să vină o tânără asistentă medicală, care, cu câteva mişcări de o îndemânare nemaipomenită, în timpul cărora eu nu mai puteam şi nici nu mai trebuia să mă gândesc la nimic, a reuşit în două-trei minute să extragă din mine, pe o foaie de hârtie, câteva picături din sămânţa mea, ca peste o jumătate de oră acestea să fie calificate drept excelente şi absolut capabile să fecundeze cu demnitate un uter de rasă germană... Şi, drept urmare, neavând nici o obiecţie împotriva acestei uniuni, oficiul pentru protecţia onoarei şi a sângelui german şi-a dat asentimentul, eliberându-mi cu puternice lovituri de ştampilă autorizaţia de căsătorie, în timp ce, cu aceleaşi lovituri de ştampilă, patrioţii cehi erau condamnaţi la moarte şi executaţi. Cununia a avut loc la Primăria oraşului Cheb (Eger), într-o sală tapisată în roşu şi plină de steaguri roşii cu crucea albă încârligată — funcţionarii municipali, în uniforme cafenii, purtau, la rândul lor, brasarde roşii cu aceeaşi cruce albă încârligată, iar eu eram în frac cu eşarfa albastră petrecută peste piept şi pe ea strălucea decoraţia primită de la împăratul Abisiniei,

în timp ce mireasa mea îşi îmbrăcase din nou costumul ei vânătoresc, cu o insignă înfăţişând crucea încârligată înfiptă pe reverul jachetei brodate cu frunze de stejar, întreaga atmosferă te făcea să te gândeşti mai curând la o ceremonie militară oficială, cu discursuri în care se vorbeşte mereu numai de rasă, sânge, onoare şi datorie, ca, în sfârşit, primarul oraşului, şi el în uniformă, cu cizme şi nelipsita cămaşă cafenie, să ne invite pe mine şi pe Liza, în calitate de logodnici, să ne apropiem de un fel de altar în dreptul căruia flutura în voie un steag cu crucea încârligată deasupra unui bust al lui Adolf Hider, care ne privea fără indulgenţă, întrucât lumina reflectoarelor, proiectată de jos în sus, adâncea şi mai mult umbra sprâncenelor sale încruntate... Primarul a tras mâna mea şi a miresei mele în faldul drapelului, după care le-a strâns cu putere şi, împreunându-le sub pânza roşie, ne-a declarat soţ şi soţie, uniţi de acum încolo prin datoria de a ne gândi fără încetare numai şi numai la Partidul Naţional-Socialist, de a zămisli copii şi de a-i creşte şi pe ei în spiritul Partidului care, aşa cum a ţinut să ne spună apoi primarul cu ochii înecaţi în lacrimi, ne învaţă să nu ne necăjim dacă nu ne va fi dat să murim împreună în lupta pentru Noua Europă, dar să fim siguri că partidul şi armata, luptând cot la cot, vor duce acest război până la victoria finală... Pe urmă s-a pus un disc cu faimosul cântec *Horst-Wessel-Ued* şi din pâlnia gramofonului se auzea: *Die Fahne hoch, in Reihen dicht geschlossen...* Şi toată lumea cânta în cor cu această placă, inclusiv Liza, iar eu mi-am adus deodată aminte că pe vremuri cântam *Pe sadurile Strahovului* şi *Unde-i patria mea,* cu toate acestea cântam şi eu cu o voce abia perceptibilă, dar, la îndemnul Lizei, cu un ghiont discret şi o privire supărăcioasă, am continuat

să cânt ceva mai tare, în acord cu ceilalţi... *S~A. marschiert mit ruhigfestem Schritt...* şi cântam acum cu sentiment, ca un neamţ adevărat, căci între timp apucasem să mă uit în jurul meu şi să văd cine erau cei ce veniseră să asiste la cununia mea, demnitari unul şi unul, şi colonei şi toate căpeteniile partidului din Cheb, şi-mi dădeam seama că dacă nunta mea ar fi avut loc la mine acasă, ar fi fost o întâmplare trecută sub tăcere, în timp ce aici era aproape un eveniment istoric, fiindcă, în acest oraş, Liza era o persoană mult prea cunoscută... După încheierea ceremoniei nupţiale eram pregătit să primesc felicitări, dar, spre marea mea stupoare, toată lumea părea a nu lua în seamă mâna mea întinsă şi, de atâta indignare, pe obrajii mei au început să se prelingă stropi mari de sudoare, căci ofiţerii SS şi ai Wehrmachtului se perindau prin faţa mea fără să-mi acorde vreo atenţie cât de mică, cu alte cuvinte, nici pentru ei nu eram decât acel picolaş mărunţel, acel prticuţ ceh, pe scurt, un amărât, şi toţi se grăbeau s-o asalteze şi s-o copleşească pe Liza, felicitând-o cu o ostentaţie de-a dreptul provocatoare, în timp ce eu stăteam singur şi părăsit în colţul meu, când, deodată, am simţit o mână uşoară lăsându-se pe umărul meu — era a primarului şi, o clipă, am crezut că măcar el voia să-mi strângă mâna şi să-mi ureze cele cuvenite în asemenea împrejurări, dar n-a fost aşa — mi-a refuzat-o şi el la rândul lui, venise doar să-mi spună să mă prezint în biroul lui ca să semnez hârtiile şi să achit taxele şi cheltuielile legate de ceremonie — mi-am încercat şi acolo norocul, lăsând pe masă o bancnotă de o sută de mărci în plus, dar unul dintre funcţionari mi-a restituit-o pe loc, explicându-mi într-o cehă foarte aproximativă, în timp ce eu îi vorbeam într-o germană corectă, că la ei nu se practică bacşişul, că

acolo nu ne aflam la cârciumă, nici la cantină, nici la restaurant, ci într-un birou oficial al unor făuritori ai Noii Europe unde trebuie să domine simţul onoarei şi al rasei, nu ca la Praga de odinioară, unde dominau teroarea şi corupţia şi celelalte moravuri capitaliste şi bolşevice... Ospăţul de nuntă avea loc în restaurantul Hotelului La oraşul Amsterdam şi, din nou, totul se învârtea în jurul Lizei, deşi se ciocnea, fireşte, şi în sănătatea mea — cu toate acestea, simţeam cum mă transpun încetul cu încetul în rolul toleratului, ce-i drept, de sânge arian, dar mereu acelaşi nătăfleţ ceh, în ciuda părului meu galben ca paiul, a eşarfei mele albastre peste care strălucea în şoldul fracului faimoasa decoraţie din aur plesnit... Dar nu-mi trădam cu nimic indispoziţia şi mă comportam ca şi când n-aş fi văzut nimic, zâmbeam şi chiar mă ungea la inimă faptul că eram soţul unei femei atât de celebre şi atât de curtate, că toţi ofiţerii holtei care, de bună seamă, încercaseră sau ar fi putut s-o cucerească trebuia cu siguranţă să mă invidieze, dar numai eu reuşisem s-o încânt şi s-o stăpânesc, întrucât, fără doar şi poate, aceşti soldaţi nu ştiu nimic altceva decât să se repeadă în patul femeii cu cizmele pe ei, şi asta numai cu scopul de a salva onoarea rasei lor, fără a se gândi că în pat mai e nevoie şi de dragoste şi de tandreţe şi de joacă amoroasă, treburi pe care eu le ştiam de multă vreme, fiindcă le descoperisem din instinct la Paradisu', atunci când acopeream cu petale de margarete şi de aclame pântecele despuiat al unei animatoare — şi, mai nou, de doi ani încoace, pântecele acestei nemţoaice educate în spiritul principiilor naţional-socialiste, al acestei şefe a unui corp de asistente medicale militare, al acestei militante demne a partidului, devenită acum soţia mea... Câţi dintre cei ce se înghesuiau în jurul ei, ca s-o felicite,

puteau să şi-o imagineze aşa cum o văzusem şi o mai văd eu mereu, întinsă pe spate în toată goliciunea ei, cu pântecele oferit crenguţelor de brad aşezate de mâna mea în jurul pubisului în chip de omagiu adus sexului ei, omagiu, care, fără îndoială, avea pentru ea acelaşi preţ, dacă nu chiar mai mare, decât al acelei scurte strângeri de mână sub faldul pânzei roşii a unui steag cu crucea încârligată, strângere însoţită de cuvintele grave rostite de primar, prin care aceasta îşi exprima profundul său regret că nu vom putea să cădem amândoi o dată în lupta pentru o Nouă Europă, în lupta pentru noul om naţional-socialist... Şi Liza, văzând în zâmbetul meu imperturbabil dorinţa mea de a face jocul la care mă condamnase cu puţin timp în urmă ceremonia oficială, mi-a aruncat o privire complice înălţând paharul în faţa invitaţilor oarecum crispaţi de solemnitatea momentului, iar eu m-am ridicat şi, îndreptându-mi trupul cât mai sus cu putinţă, ca să par cât mai mare, am apucat paharul şi l-am întins spre Liza, stăteam acum amândoi în picioare, faţă în faţă, cu paharele ridicate sub privirile cercetătoare ale ofiţerilor care ne examinau şi ne judecau de parcă am fi fost supuşi unui interogatoriu, şi Liza zâmbea, aşa cum obişnuia să zâmbească atunci când ne aflam împreună în pat, răspunzând astfel la propunerile şi gusturile mele galante de sorginte franceză, şi ne uitam unul la altul îndelung, şi eu am surprins în ochii ei înceţoşaţi acea privire supusă pe care o au femeile în momentul uitării de sine, când se află aproape de pragul leşinului, dar mai au încă puterea să înlăture toate opreliştile, lăsând calea liberă gândului de a fi tratate potrivit împrejurării în care li se deschide o altă lume - eram singuri pe această lume, într-un univers al tandreţei, al mângâierilor şi al jocurilor amoroase... Şi

Liza m-a sărutat îndelung în faţa tuturor invitaţilor, şi eu am închis ochii, ţineam amândoi cupele de şampanie în mână şi, în timpul sărutului nostru care nu se mai sfârşea, din paharele noastre înclinate licoarea curgea încet pe faţa de masă şi, deodată, în sală s-a aşternut o tăcere mormântală, după care întreaga asistenţă, vizibil consternată, a început să mă privească altfel, cu un ochi în care se citea un amestec de stimă şi respect — un examen atent care, în cele din urmă, le-a scos la iveală faptul că sângele slav e în stare să aducă, fără îndoială, sângelui german mai multă desfătare decât alt sânge germanic şi, în decursul a două ore, am devenit un personaj care, deşi ca străin, poate fi categoric detestat sau invidiat, nu merită mai puţină preţuire şi consideraţie decât ceilalţi, ba, mai mult, în ochii femeilor am putut desluşi un semn de întrebare — de bună seamă, se întrebau cam ce aş fi fost în stare să fac cu ele în pat Imaginându-şi, cu siguranţă, nişte jocuri de un rafinament diabolic, au început să se sclifosească, să dea ochii peste cap şi să-mi adreseze nişte fraze pline de dulcegării, iar eu le răspundeam cât puteam mai bine, în ciuda faptului că mă încurcam cu articolele *der, die, dos* şi aceste femei care discutau în germana lor înfiorătoare s-au văzut nevoite să-mi vorbească încet, să articuleze frazele ca la grădiniţa de copii şi se delectau cu răspunsurile mele, constatând că lipsurile mele gramaticale aveau un farmec aparte, conferind frazelor o anumită savoare ce dezvăluia vraja vastelor câmpii, a crângurilor de mesteceni şi a pajiştilor slave... In schimb, toţi militarii din Wehrmacht şi din SS, deopotrivă, mă tratau cu o răceală ostentativă, vecină cu mânia, furioşi pe intrusul care le-o suflase pe Liza, frumoasa blondă care preferase dragostea adevărată, voluptuoasă, împotriva căreia ei nu puteau

face nimic, în ciuda tuturor crucilor de fier dobândite în campaniile din Polonia şi Franţa... Şi, după un scurt voiaj de nuntă, când ne-am întors în micuţul orăşel de pe colinele Decinului, unde îmi făceam meseria de chelner, Liza şi-a exprimat dorinţa de a avea un copil. Dar pentru mine, adevărată fire slavă care reacţionează întotdeauna potrivit inspiraţiei şi dispoziţiei de moment într-o chestiune de suflet, povestea aceasta era şocantă şi, în clipa în care mi-a cerut să mă pregătesc pentru a trece la fapte, m-am simţit exact ca atunci când medicul nazist îmi ordonase să-i aduc, în conformitate cu legile de la Niimberg, un pic din sămânţa mea pe o foaie de hârtie albă, da, aşa m-am simţit auzind-o pe Liza spunându-mi să fiu pregătit, întrucât în noaptea aceea era în situaţia de a putea să-l zămislească pe viitorul întemeietor al Noii Europe deoarece, o săptămână întreagă ascultase două discuri cu muzică de Wagner — *Siegfried* şi *hohengrin* — alese de ea mai demult, pentru cazul în care ni s-ar fi născut un băiat al cărui nume nu putea să sune altfel decât Siegfried Ditie!... Şi mai spunea că şapte zile în şir se dusese să-şi desfete ochii, contemplând basoreliefurile din interiorul colonadelor, unde zăbovise îndelung în faţa statuilor regilor şi împăraţilor, a eroilor şi semizeilor legendari ai seminţiei germane care, o dată cu lăsarea înserării, se desprindeau proiectându-se pe fundalul unui cer crepuscular... Aşadar, în seara aceea, în timp ce gândul meu plutea rătăcitor spre jocurile amoroase, spre petalele de flori cu care voiam să-i mai împodobesc o dată pântecele despuiat, Liza a venit la mine îmbrăcată într-o tunică lungă, din pânză de in, şi ochii ei, secătuiţi de orice sclipire drăgăstoasă, erau încărcaţi până la refuz de datoria sângelui şi de onoarea rasei lor şi ea mi-a întins mâna, arborând o

mină gravă, şi, întorcându-şi privirea spre cer, a început să murmure în germană un fel de litanie, de parcă prin plafonul acela s-ar fi uitat la noi toate zeităţile germane, toţi Nibelungii şi chiar Wagner în persoană, pe care Liza îl invoca, implorându-l s-o ajute să rămână însărcinată şi pântecele ei să zămislească, prin mila cerească, o viaţă nouă — omul nou făgăduit conform noilor principii ale noii rase germane, unui nou destin, omul care va însemna noua ordine şi va trăi în spiritul noilor idei ale noii generaţii a rasei germane... Văzând şi auzind toate astea, simţeam cum se risipeşte în mine tot ceea ce-l face pe bărbat să fie bărbat - zăceam întins pe spate cu ochii aţintiţi în plafon, visând la Paradisul pierdut, la vremurile frumoase de altădată, când nu eram căsătorit şi trăiam cu toate femeile ca un maidanez, în timp ce acum mă vedeam în postura unui câine de rasă, faţă în faţă cu o căţea de rasă şi ştiam ce chin e cu povestea asta, fiindcă-i văzusem pe crescători aşteptând zile în şir momentul potrivit, cum s-a întâmplat odată la noi cu un crescător care venise cu căţeaua lui tocmai din celălalt capăt al republicii şi a trebuit să se întoarcă acasă aşa cum venise, fiindcă foxterrierul distins cu premii importante o respinsese pe respectiva pretendentă şi când au venit pentru a doua oară, au dus căţeaua cu coşarcă în grajdul de cai şi stăpâna, cu palma înmănuşată, a trebuit să ţină membrul masculului şi, cu biciul ameninţător deasupra femelei, s-o determine pe aceasta să se supună, deşi nobila căţeluşa se dăruia, cu aceeaşi voluptate, oricărui maidanez ieşit în cale; sau, alt caz, cu un comandant venit tocmai din ţinutul Sumavei cu un Saint-Bernard şi toată după-amiaza crescătorii n-au fost în stare să-i împerecheze fiindcă dumneaei, femela, era mai înaltă decât masculul... In cele din

urmă, inginerul Marzin — om cu experienţă — i-a dus pe amândoi în grădină, a pus să se sape acolo în pământ un fel de scară şi preţ de un ceas au aranjat terenul pentru nunta Saint Bernarzilor, ca, în sfârşit, spre seară, istoviţi de atâta trudă, să pună la cale evenimentul: au aşezat masculul pe treapta scării astfel încât să dispară diferenţa de înălţime, s-a produs o împreunare, ce-i drept, silită, fiindcă, potrivit legilor naturii, un câine-lup se lipeşte cu voluptate de o căţeluşă baset sau de altă rasă mai scundă... Iar eu, odinioară bastard fericit, care alergam în voie după femelele în călduri, mă aflam acum, câine de rasă, menit să mă împerechez cu o căţeluşă de rasă, pe care nu eram în stare s-o satisfac... Dar iată, incredibilul a devenit din nou realitate şi, în luna următoare, am fost obligat să mă supun unui tratament intensiv, constând în injecţii stimulatoare, menite să-mi întărească psihicul — de fiecare dată o baterie întreagă de ace groase şi tocite ca nişte cuie, înţepate în fund — şi, astfel, după a zecea şedinţă, am izbutit într-o noapte s-o fecundez pe Liza potrivit normelor prescrise... Dar, abia însărcinată, Liza a trebuit să se supună şi ea unei serii de injecţii întăritoare spre a se risipi temerile medicilor că nu va putea duce sarcina până la capăt şi, astfel, povestea noului om ce trebuia să vină s-a redus în cele din urmă la un dozaj ştiinţific de seruri injectate în fund şi din toată dragostea noastră n-a mai rămas nimic, iar din acest coitus naţional-socialist ne-am ales doar cu un act pur fiziologic în care eu fusesem acceptat, potrivit regulilor noii ordini europene, doar pentru a o însemina pe Liza, care în timpul împreunării nu-şi scosese de pe ea tunica lungă de in şi nu-mi atinsese măcar o dată sexul cu mâna ei delicată... După care relaţia noastră s-a limitat multă vreme la îngrijirea rănilor

rămase pe fesele noastre de pe urma acelor groase ale seringilor... mai ales pe fesele mele, unde rănile supurau din pricina injecţiilor întăritoare, ca să-l pot zămisli pe frumosul copil european. In perioada aceea mi s-a mai întâmplat un lucru neplăcut, de altă natură: trecând pe sub ferestrele clasei unde se preda istoria Germaniei, mi-am dat seama că în ultima vreme se ţineau cursuri de rusă; soldaţii aduşi aici să se cupleze cu tinerele blonde pentru a perpetua noua rasă învăţau noţiunile elementare ale limbii ruse, iar căpitanul care m-a surprins într-o zi trăgând cu urechea m-a întrebat ce părere am de povestea asta, la care eu i-am răspuns că, după toate probabilităţile, vom avea război cu Rusia şi el a început să urle ca un descreierat, că sunt un instigator al opiniei publice şi, la răspunsul meu că la faţa locului nu ne găseam decât noi doi, adică dumnealui şi cu mine, a răcnit şi mai tare, afirmând că avem cu Rusia un pact de neagresiune şi atitudinea mea înseamnă incitare la revoltă şi răspândire de zvonuri false şi abia în clipa aceea mi-am dat seama că dumnealui era căpitanul care fusese martorul Lizei la nunta noastră, că s-a numărat printre cei ce nu mi-au întins mâna ca să mă felicite şi, mai interesant, încercase să câştige favorurile Lizei înaintea mea şi eu îi stricasem ploile şi acum sosise momentul prielnic să-şi verse năduful, răzbunându-se printr-un denunţ împotriva mea — şi iată-mă, deodată, în faţa comandantului militar al acestui orăşel-crescătorie al oamenilor Noii Europe... Şi, în timp ce comandantul răcnea la mine spunând că afirmaţia mea e o imbecilitate, că voi fi trimis în faţa Curţii Marţiale ca element şovin provenit din pleava cehă, pe biroul lui a răsunat pe neaşteptate un semnal de alarmă; ridicând receptorul, comandantul a îngălbenit: era vorba exact de ceea ce prevăzusem

eu — declaraţia de război împotriva Rusiei... Şi dumnealui m-a scos pe coridor şi abia acolo m-a întrebat cu o voce domoală cum am izbutit să ghicesc acest lucru şi eu i-am răspuns cu toată modestia: Nu uitaţi, domnule comandant, că eu l-am servit pe împăratul Abisiniei... Şi, în ziua următoare acestui eveniment, s-a născut fiul meu botezat dinainte cu prenumele de Siegfried, potrivit voinţei soţiei mele Liza, care se inspirase pentru zămislirea lui din operele lui Wagner şi din basoreliefurile de pe arcadele colonadelor. Cu toate acestea, eu am fost concediat, stabilindu-mi-se un alt post la restaurantul Hotelului Coşuleţul, unde trebuia să mă prezint la sfârşitul vacanţei de vară.

Stabilimentul se afla situat într-adevăr ca într-un coşuleţ, pe fundul unui labirint stâncos ce constituia atracţia principală a acestei regiuni pe drept numit Paradisul Ceh. Micuţul hotel era destinat mai ales întâlnirilor amoroase, cuplurilor de îndrăgostiţi care plecau visătoare să se plimbe printre stânci în aerul proaspăt al dimineţii sau în plină amiază şi se întorceau braţ la braţ sau tinându-se pe după umeri, pentru a lua împreună masa de prânz sau masa de seară — toate gesturile şi mişcările oaspeţilor noştri erau degajate şi liniştite, întrucât Coşuleţul era rezervat în cea mai mare parte ofiţerilor Wehrmachtului şi SS-ului, care, înainte de a pleca pe frontul de Răsărit, se întâlneau aici cu soţiile, cu logodnicele sau cu amantele lor şi, astfel, atmosfera era aici exact opusul celei din orăşelul-crescătorie a noii rase, unde soldaţii se prezentau doar ca armăsari de prăsilă sau ca vieri de rasă, cu misiunea de a fecunda, ştiinţific, într-o noapte sau în decursul a două zile, femelele germane, cu sămânţă germană... La Coşuleţul însă, totul era altfel, aş zice mai pe gustul meu: nici gând de veselie zgomotoasă, ci, dimpotrivă, totul se scălda aici într-o

visare melancolică, ce-i drept, destul de surprinzătoare din partea unor militari, fiindcă cei mai mulţi dintre clienţii noştri aduceau cu nişte poeţi în plină inspiraţie înainte de a se apuca să-şi scrie versurile, dar, cu siguranţă, lucrurile nu stăteau aşa, căci, de bună seamă, în adâncul lor erau la fel de aroganţi şi de grosolani ca ceilalţi germani, veşnic ameţiţi de victoria împotriva Franţei, în ciuda faptului că, în expediţia Galica, picase o treime din ofiţerimea celebrei divizii Grossdeutschland... aici însă, la Coşuleţul, ofiţerii se aflau în faţa altui drum, a altei misiuni, a altor bătălii, deloc asemănătoare cu cele precedente, căci altă căciulă era să pleci pe frontul rusesc, care, după o străpungere spectaculoasă, se împotmolise încă din noiembrie la porţile Moscovei şi, mai departe, ioc... dar armatele trebuia să fie împinse mereu... tot mai departe, spre Voronej şi de acolo până în Caucaz, un front întins fără măsură şi periculos în spatele lui, unde acţionau fără milă partizanii, cum mi-a spus Liza, care tocmai revenise de pe front şi nu se arăta deloc entuziasmată de aceste faimoase bătălii de pe meleagurile ruseşti... Cu toate acestea, mi-a venit cu o valijoară jerpelită, al cărei conţinut mi s-a părut la prima vedere greu de evaluat, era însă o valijoară plină cu timbre poştale, aşa cum o găsise, credeam eu, dar Liza, care în Polonia şi apoi în Franţa scotocise multe case evreieşti, a ţinut să precizeze că aceste timbre din colecţii rare şi adunate în această valiză de la evreii deportaţi reprezentau o asemenea valoare încât, după terminarea războiului, vom putea cumpăra cu ele orice hotel în orice colţ al lumii. In absenţa ei, băiatul nostru rămăsese cu mine şi, cu cât îl cercetam mai mult, cu atât îl găseam mai bizar: mi-era cu neputinţă să descopăr la el cea mai mică trăsătură asemănătoare cu a mea sau cu a Lizei, ba,

nici un semn, măcar, din ceea ce făgăduia faimoasa influenţă a Walhalei sau muzica lui Wagner, ci, dimpotrivă, era un bebeluş fricos şi sălbatic care din a treia lună suferea de eclampsie infantilă... Iar eu îi serveam zi de zi pe oaspeţii sosiţi din toate ţinuturile Germaniei şi ochiul meu exersat ştia să-l deosebească imediat pe soldatul originar din Pomerania de cel venit din Bavaria sau Renania, la fel cum îl desluşeam pe soldatul de pe litoral de cel din interiorul ţării sau pe muncitor de ţăran... Aceasta era, de altfel, unica modalitate de a-mi petrece timpul: să servesc de dimineaţă până seara şi până noaptea târziu, neîncetat, fără odihnă, fără o zi de concediu, căci, de fapt, nu mai ştiam să mă distrez altfel decât jucându-mă, ghicind de unde se trage — şi ce avea să comande cutare sau cutare client, aceşti bărbaţi şi femei, veniţi aici cu o misiune secretă, întruchipând de data aceasta tristeţea şi teama şi dorul — niciodată n-aş fi crezut în existenţa unei nostalgii atât de solemne, că-mi va fi dat să văd cupluri de soţi sau de îndrăgostiţi tra-tându-se cu atâta gingăşie, cu ochii plini de atâta tandreţe şi de atâta duioşie... era ca atunci, când acasă la noi fetele cântau *Ochi negri şi frumoşi, de ce plângeţi...* sau *Din munţi răsună jalea...* şi aşa mai departe... In jurul Coşuleţului perechile se plimbau pe orice vreme, de fiecare dată un tânăr ofiţer în uniformă ţinând de mână o tânără femeie, amândoi tăcuţi, absorbiţi total unul de altul, iar eu, care-l servisem pe împăratul Abisiniei, n-am fost în stare să ghicesc decât abia acum ce anume îi făcea pe aceşti oameni să fie atât de ataşaţi unii de alţii: eventualitatea logică de a nu se mai vedea niciodată, eventualitate care le conferea acestor oameni aureola frumuseţii — acesta era acel om nou, nicidecum trufaşul arogant şi răguşit de atâtea răcnete triumfătoare, ci, dimpotrivă, omul umil

şi melancolic, cu ochi frumoşi de căprioară speriată... şi am învăţat şi eu să privesc cu ochii acestor cupluri de îndrăgostiţi, căci din unghiul vizual al frontului soţii deveneau aici amanţi, şi eu priveam acum cu ochii lor peisajul înconjurător, şi florile din vaza de pe masă, şi jocul zglobiu al copiilor — şi am înţeles că fiecare ceas era o sfântă cuminecătură, un dar ceresc pentru amanţii care, în ultima noapte, înaintea plecării, nu mai dormeau pentru că, în afara faptului de a fi împreună în pat, mai aveau ceva în plus — acele priviri duioase şi relaţii umane de o intensitate de-a dreptul incredibilă cum nu-mi mai fusese dat să văd vreodată în altă parte... Ca ospătar şi uneori ca ospătar-şef, mă simţeam aici ca într-o sală mare de teatru sau de cinematograf, asistând la o piesă sau la un film de dragoste, de o tristeţe înduioşătoare... şi am mai descoperit aici că dimensiunea cea mai umană a relaţiei dintre oameni e tăcerea, un ceas de tăcere, pe urmă un sfert de ceas, apoi ultimele câteva minute, când în faţa hotelului soseşte o trăsură, o caleaşca sau o maşină militară şi două fiinţe mute se ridică din fotolii, se privesc îndelung şi, suspinând, se îmbrăţişează şi se sărută pentru ultima oară, pe urmă ofiţerul urcă în trăsură, rămâne în picioare şi nu se aşază decât în clipa în care trăsura porneşte la deal, pe urmă o ultimă privire înapoi, o batistă fluturând şi trăsura sau caleaşca dispare încet în spatele stâncilor ca soarele în asfinţit şi gata... în faţa intrării Coşu-leţului a rămas o femeie, o nemţoaică, o fiinţă umană cu ochii înecaţi în lacrimi, fluturând mereu din mână până când batista se desprinde dintre degetele ei crispate şi cade încet pe pământ... pe urmă, femeia se întoarce şi, într-o criză de plâns cu sughiţuri, se avântă pe scară în sus, ca să ajungă cât mai repede în odăiţa ei, unde, aidoma călugăriţei care surprinde prezenţa

unui bărbat în mănăstire, să se arunce în pat cu faţa în plapumă şi să-şi verse acolo toate lacrimile într-un plâns îndelungat şi reconfortant... A doua zi, aceste femei, cu ochii înroşiţi de atâta plâns, plecau la gară şi aceeaşi trăsură sau caleaşca sau maşină militară aducea de acolo o altă serie de amanţi, sosiţi aici cu trenul din toate colţurile marelui Reich, din toate garnizoanele, din toate oraşele şi din toate satele, spre a se întâlni aici, pentru ultima oară, înaintea plecării bărbaţilor pe frontul de Răsărit, de unde, în ciuda înaintării fulger a armatelor germane, ştirile erau din ce în ce mai proaste şi mai îngrijorătoare, încât Liza, din ce în ce mai îngrozită de acest *blitrţkrieg,* mi-a spus că nu mai rezistă cu mine aici, în această atmosferă dezolantă, şi-l duce pe Siegfried la Cheb, la bunicul lui, proprietarul Hotelului-restaurant La oraşul Amsterdam, de unde va pleca pe front, fiindcă acolo se va simţi, cu siguranţă, mai bine...

Şi iată, incredibilul a devenit din nou realitate... acum nu mai eram la Coşuleţul, unde, cu un an în urmă, am avut şi eu parte de o despărţire sfâşietoare, fluturând batista până când trăsura s-a pierdut în spatele colinelor — şi am plâns şi eu de mi s-au pus noduri în gât, după care am plecat cu trenul ca să mă prezint la noul loc de muncă. Timbrele acelea scumpe se odihneau cu discreţie lângă merindele mele de voiaj, în anonimatul unei vakjoare ponosite din fibră vulcanică, pe care-o găsisem aruncată în lada de gunoi, căci o simplă verificare în catalogul Zumstein m-a făcut să-mi dau seama de enorma valoare a câtorva dintre ele şi pe loc am înţeles că de acum încolo nu voi mai avea nevoie să-mi aştern duşumeaua camerei mele cu hârtii de o sută de coroane -şi chiar dacă mi-aş fi tapisat toată camera până în plafon, inclusiv vestiarul, bucătăria şi toaleta, întregul

apartament pardosit cu bilete verzi de o sută, tot n-ar fi însumat vreodată valoarea pe care o voi dobândi într-o bună zi de pe urma acestor timbre: potrivit catalogului Zumstein, era de-ajuns să vând doar patru din aceste timbre ca să devin milionar — şi-mi făceam în sinea mea tot felul de calcule, spunându-mi că într-o bună zi mă voi întoarce acasă, oricum sfârşitul e aproape, nemţii au pierdut războiul, căci oriunde întâlneam un ofiţer superior vedeam pe faţa lui întreaga situaţie — ziarul cu ştirile de pe front nu mai trebuia să-l cumpăr, îl citeam pe chipul lor, şi dacă şi-ar fi pus pe ochi cele mai sclipitoare mono-cluri sau ar fi purtat ochelari cu lentilele cele mai negre, tot aş fi văzut cum stau lucrurile în realitate — şi chiar dacă şi-ar fi acoperit faţa cu o cagulă sau cu o mască neagră, tot aş fi ghicit după mersul şi comportamentul acestor generali care era situaţia exactă pe câmpul de luptă... Şi cum mă plimbam aşa, pe peronul gării matinale, mi-a venit la un moment dat, nu ştiu de ce, să-mi arunc privirea într-o oglindă şi, uitându-mă la răsfrângerea mea în acea oglindă, mi-am dat seama că vedeam înaintea mea chipul unui străin, al unui specimen oarecare ieşit direct din mulţimea acestor nemţi cărora mă pricepeam să le ghicesc, fără greş, profesiunea, locul de baştină şi preferinţele gastronomice, şi asta, fără doar şi poate, numai datorită faptului că-l servisem pe împăratul Abisiniei şi fusesem şcolit de oberchelnerul Skfivanek, care la rândul său îl servise pe regele Angliei, şi, tot uitându-mă aşa la mine, şi cercetându-mă cu luciditate din unghiul acela de vedere pătrunzător, am început să mă văd exact aşa cum nu mă văzusem până atunci, ca un sokol care, la vremea când patrioţii cehi erau executaţi, se lăsa examinat de nişte doctori nazişti spre a se constata dacă era apt să

întreţină relaţii sexuale cu o nemţoaică, profesoara de educaţie fizică... şi mă vedeam în imaginea aceea ca unul care, în timp ce nemţii se pregăteau să declare război Rusiei, cânta la nunta sa *Die Fahne hoch... in Reichen dicht geschlossen,* ca unul care-şi trăia o viaţă confortabilă în hotelurile şi hanurile rezervate Wehrmachtului şi SS-ului, în timp ce compatrioţii săi erau supuşi unor chinuri şi umilinţe îngrozitoare, ca unul care, din aceste motive, era limpede că nu va mai putea să se întoarcă acasă la el — mă şi vedeam spânzurat şi atârnând zile în şir de primul felinar din Praga sau, în cel mai bun caz, condamnat la numai zece ani de puşcărie — şi-atunci, cum să procedez ca să-mi văd realizat visul meu de milionar, să pot cumpăra cel mai bun hotel din Praga, cu unicul scop de a-mi demonstra, în sfârşit, superioritatea în faţa acestor Sroubek, Brandejs şi alţii ca ei, în faţa bunilor sokoli care se uitau la mine de sus, sau peste umăr, şi cărora era cu neputinţă să le vorbeşti altfel decât de pe o poziţie de forţă — poziţie pe care o deţineam mulţumită acelei valijoare jerpelite ce adăpostea timbrele aduse de Liza ca pradă de război de undeva din Varşovia sau Lvov, şi era destul să vând doar patru dintre ele ca să fiu proprietarul unui hotel de lux în Praga... Hotel Ditie... Hotel Ditie... ori, poate, ar fi mai bine să cumpăr ceva în Austria sau - de ce nu? — în Elveţia?... Şi în timp ce mă sfatuiam cu imaginea mea din oglindă, în spatele meu aluneca pe şine o garnitură lungă de tren - un spital militar de campanie ce venea de pe front intrase în gară şi, în oglinda mea retrovizoare, am surprins ridicându-se încetişor una dintre perdelele lăsate la ferestrele vagoanelor şi mâna fiinţei care trăsese de şnur — era o mână de femeie, a unei femei în cămaşă de noapte care, întinsă în cuşeta ei, căsca de zor, mai-mai să-şi

scrântească maxilarele... îşi freca ochii somnoroşi şi, exact în clipa în care a terminat cu frecatul, trenul s-a oprit şi ea, mahmură, cu ochii înceţoşaţi de somn, nu era în stare să citească în ce gară se afla; am recunoscut-o şi în aceeaşi clipă m-a recunoscut şi ea, era Liza, soţia mea, care acum alerga pe culoar ca să sară afară, aşa cum era, în răcoarea dimineţii, şi până să mă dezmeticesc, era agăţată de gâtul meu şi mă săruta cu foc ca pe vremea când nu eram căsătoriţi, iar eu, care-l servisem pe împăratul Abisiniei, mi-am dat seama pe loc că se schimbase, că era cu totul alta, aşa cum erau toţi ofiţerii care veneau de pe front ca să petreacă la Coşuleţul o săptămână agreabilă în compania soţiilor sau a iubitelor, iar Liza, sunt sigur, văzuse şi trăise, la rândul ei, nişte momente incredibile care au devenit realitate — căci era, din nou, profesoara de educaţie fizică aşa cum o cunoscusem... acum însoţea un transport cu mutilaţi de război, exact acolo unde plecam şi eu, la Chomutov, unde, pe malul unui lac, se afla un lazaret al armatei germane... am urcat, aşadar, cu valijoara mea în vagon şi curând trenul s-a pus iar în mişcare, în timp ce, în spatele perdelelor trase şi al uşii ferecate a compartimentului mâinile mele suflecau nerăbdătoare cămaşa Lizei şi ea tremura toată ca pe vremea când nu eram căsătoriţi şi, la rândul ei, scotea totul de pe mine, cu aceeaşi înfrigurare... acum eram amândoi despuiaţi, întinşi pe patul cuşetei, îi sărutam pântecele, o sărutam peste tot, ca, în cele din urmă, să ne contopim într-o împreunare convulsionată, transportaţi departe în ritmul scandat de arcurile, de boghiurile şi de tampoanele trenului în plină viteză...

In gara Chomutov, de-a lungul peronului interzis publicului, aşteptau coloane de ambulanţe şi autobuze-spitale de campanie pe şase roţi; n-am

ascultat-o pe Liza şi m-am postat cu discreţie într-un colţ mai liniştit al peronului, m-au lăsat să stau acolo datorită faptului că fusesem văzut coborând împreună cu Liza care i-a prezentat raportul comandantului militar al gării... pe urmă, au început să descarce tot ceea ce adusese acest tren de pe frontul rusesc, mutilaţi abia transportabili după amputaţii — un peron de gară plin de soldaţi cărora le lipsea un picior sau amândouă şi toţi erau săltaţi în autobuze şi ambulanţe; la o primă vedere, aceşti infirmi mi se păreau cunoscuţi, de parcă ar fi fost vorba de acei soldaţi de prăsilă chemaţi să-şi îndeplinească misiunea în orăşelul acela din preajma Decinului şi de acei ofiţeri veniţi să-şi ia rămas-bun la Coşuleţul, iar ceea ce vedeam acum în faţa mea era ultimul tablou din ultimul act al tragicului lor spectacol...

Am plecat cu primul transport pentru a-mi prelua noul post ce-mi fusese repartizat la cantina spitalului militar. Preţioasa valijoară o ţineam cu străşnicie pe genunchii mei, în timp ce valiza mare, de piele, o aruncasem pe acoperişul autobuzului printre tolbele şi raniţele mutilaţilor... De îndată ce am sosit, m-am dus repede să fac un tur al lagărului ce se întindea la poalele unei coline şi am dat peste o livadă de vişini şi cireşi coborând în pantă uşoară până la marginea unui lac ce scânteia într-o veche carieră de alaun, având darul să te trimită cu gândul înapoi la miraculosul lac al Tiberiadei sau la apele sfinte ale Gangelui — şi asta datorită mulţimii de infirmi cu plăgile abia cicatrizate ce forfoteau pe malul pânzei albastre în care nu mai supravieţuia nimic — nici tu peşte, nici tu gâză, nici tu plantă — orice urmă de viaţă pierise aici cu desăvârşire şi nu va mai renaşte probabil niciodată din pricina puternicelor emanaţii sulfatice ce răzbat mereu din adâncul acestei cariere. Cei amputaţi recent

zăceau întinşi pe spate, aşteptând să li se stropească cioturile purulente cu apa miraculoasă, în timp ce camarazii lor, cu plăgile cât de cât vindecate, se străduiau să înoate, în voie, unii cu un singur picior, alţii cu nici unul, şi trupurile lor ciuntite se mişcau încet, dând din mâini ca broaştele în apa din care capetele lor răsăreau din oglinda albastră a lacului — povestea îmi readucea în minte spectacolul ce se desfăşura în bazinele orăşelului din preajma Decinului; mi se părea că sunt aceiaşi flăcăi vânjoşi, dar, de îndată ce timpul exerciţiului de înot, prescris de medic, se termina, se târau pe coate până la mal, unde, ca nişte gigantice broaşte ţestoase, aşteptau să vină infirmierii, care-i împachetau în nişte halate de baie groase, înainte de a-i sălta în sutele de cărucioare speciale, ca să-i împingă înapoi spre terasa restaurantului central, unde mesele erau servite în acordurile melodioase ale unei orchestre de femei. Pe mine mă impresionau cel mai mult infirmii loviţi în coloana vertebrală, care-şi târau partea inferioară a corpului ca pe o coadă de sirenă, atât în apă, cât şi pe uscat; pe urmă, cei cu ambele picioare amputate — cu capetele mari, înşurubate pe trupurile lor trunchiate, aceştia se arătau a fi cei mai înverşunaţi jucători de ping-pong sau de handbal, bătându-se ca leii din scaunele lor pe rotile, pe care se pricepeau să le manevreze cu atâta dexteritate şi cu o viteză de-a dreptul uimitoare, încât mai jucau şi meciuri de fotbal folosind, firește, mâna în locul piciorului; de altfel, toţi aceşti mari mutilaţi, unii păgubiţi de un picior, alţii de o mână, de îndată ce se întremau un pic erau animaţi de o poftă de viaţă atât de sălbatică, încât jucau fotbal şi ping-pong şi handbal până se lăsa întunericul şi eu trebuia să suflu de zor în trâmbiţa mea ca să-i adun la masa de seară şi când veneau în scaunele lor rulante, ţinân-

du-se sau târându-se în cârje, străluceau de atâta sănătate, mai ales cei din secţia aşa-numită de reabilitare şi recuperare unde serveam eu... în celelalte trei secţii, medicii îi strângeau de-a valma pe cei proaspăt operaţi şi supuşi unor tratamente speciale — ionizări sau şocuri electrice... Uneori, aceşti mutilaţi îmi provocau vedenii inverse — de atâta cât „priveam" membrele pe care le pierduseră, mi se întâmpla să le văd pe cele dispărute şi să-mi dispară din ochi cele existente şi, în asemenea momente, mă înspăimântam şi-mi puneam întrebarea: ce dracu văd?!? De fiecare dată însă, îmi duceam arătătorul la frunte şi-mi spuneam: De ce văd aşa? Şi răspunsul era: fiindcă l-am servit pe împăratul Abisiniei şi am fost şcolit de oberchelnerul Skfivânek, care 1-a servit pe regele Angliei...

Liza era şi ea în mare formă — revenise la preferinţa ei de odinioară, înotul, şi îşi petrecea mai tot timpul brăzdând apa lacului miraculos, de unde ieşea veşnic radioasă şi bine dispusă, robustă şi frumoasă ca o statuie de bronz, iar eu abia aşteptam să fim din nou singuri, şi ea să umble prin casă, la adăpostul perdelelor trase, goală-puşcă, aşa cum îi plăcea ei... şi, pe urmă, restul... In general, Liza se schimbase mult — îşi cumpărase cartea unui oarecare Foure sau Fuke, un sportiv oficial al marelui Reich care, în cartea sa, promova şi încuraja cultul trupului gol şi, cum avea un trup superb, Liza a devenit curând adepta nudismului — fără să-l practice printre nudişti — şi dimineaţa, când îmi servea micul dejun, avea pe ea doar o fustă sau nimic şi zâmbea de fericire întrucât citea în ochii mei cât de mult o plăceam aşa şi, deci... era frumoasă... O dată pe săptămână ne duceam amândoi să-l vedem pe Siegfried şi să luăm masa cu el în restaurantul Hotelului La oraşul Amsterdam, din Cheb. Băiatul nostru ne pricinuia

multe necazuri — tot ce i se dădea în mână, jucării sau alte obiecte, pe toate le azvârlea cât-colo, până într-o zi când, târându-se în patru labe, a înşfăcat un ciocan ce zăcea pe podeaua restaurantului La oraşul Amsterdam. Vrând să se amuze, bunicul i-a întins un cui şi puştiul, fără să ezite, cu o lovitură seacă 1-a înfipt în parchet... drept urmare, în timp ce copilaşii de vârsta lui se jucau cu ursuleţii de catifea şi începeau să facă primii paşi, odrasla noastră se ţâra mereu în patru labe şi nu înceta să ţipe ca un descreierat până nu i se dădeau un ciocan şi un pumn de cuie pe care le bătea în parchet, unul câte unul, mai mare dragul, şi în timp ce ceilalţi începeau să gângurească şi să spună ceva, puişorul nostru, în afara faptului că nu umbla, nu ştia să spună nici mama, nici tata, nu făcea altceva decât să bată din picioare ca să i se dea ciocanul şi cuiele, şi atâta timp cât puişorul nu dormea, restaurantul La oraşul Amsterdam se cutremura de loviturile bubuitoare ale ciocanului său, parchetul localului era semănat peste tot cu cuiele lui şi, prin forţa lucrurilor, braţul drept al acestui copilaş se dezvolta în asemenea măsură încât bicepsul său se remarca de la distanţă prin vigoarea sa... Fiecare vizită era pentru noi prilej de nebunie, de altfel, fiul nostru nu-şi recunoştea nici mama, nici tatăl şi tot timpul făcea tărăboi şi nu se liniştea decât în clipa în care i se dădeau ciocanul şi cuiele, acestea se obţineau pe cartelă sau la negru şi eu trebuia să fac rost de ele pe unde se putea şi feciorașul nostru bătea de zor în duşumea cuiele de şase centimetri şi la fiecare lovitură eu mă apucam cu mâinile de cap, fiindcă de la bun început mi-am dat seama ca acest copil pe care începeam să-1 văd din ce în ce mai mult ca pe un oaspete al restaurantului era şi va fi toată viaţa un cretin, şi în timp ce ceilalţi copii

de vârsta lui se vor duce la şcoală, Siegfried al nostru abia va începe să meargă, şi când ceilalţi vor termina şcoala, Siegfried va începe cât de cât să citească şi când ceilalţi vor fi gata de însurătoare, Siegfried abia va învăţa să se uite la ceas, se va duce să cumpere ziarele şi va rămâne acasă, fiindcă nu va fi bun de nimic altceva decât să bată cuie... Aşa mă uitam eu la odrasla mea şi, descoperind de fiecare dată o altă cameră cu podeaua bătută de la un capăt la altul în cuie, eu, care-l urmăream acum pe acest băiat cu detaşare, ca pe un client al hotelului şi mai puţin ca pe propriul meu fiu... trebuie să mărturisesc că această poveste cu bubuiturile de ciocan nu era o treabă atât de simplă pe cât părea la prima vedere, că, de fapt, acest ciocan bătând în floarea cuielor pentru a le îngropa în scândura duşumelei căpăta, în final, o cu totul altă semnificaţie — era de-ajuns să-l vezi pe Siegfried radiind de bucurie atunci când asculta urletul sirenei anunţând iminenţa unui atac aerian: în timp ce toată lumea se grăbea să ajungă cât mai repede în adăpost, şi ceilalţi copii făceau în pantaloni de frica alarmei, Siegfried bătea din palme şi râdea nevoie mare, devenind, deodată, atât de frumos, de parcă i-ar fi trecut ca prin farmec durerile de burtă şi de pe scoarţa cerebrală i s-ar fi desprins acea membrană vâscoasă care-i întuneca mintea, şi în timp ce afară cădeau bombele, băieţaşul nostru se tăvălea de râs, bătând de zor cui după cui în scândura pe care o aduceau în pivniţă anume pentru el... Iar eu, care l-am servit pe împăratul Abisiniei, constatam cu nespusă bucurie că băieţaşul meu, deşi cretin, era totuşi în stare să presimtă soarta de care vor avea parte, foarte curând, toate oraşele germane despre care ştiam că vor sfârşi, în cele din urmă, precum duşumelele din camerele Hotelului La oraşul Amsterdam, proprie-

tatea socrului meu - aşa se face că am făcut rost de trei kilograme de cuie, cu care Siegfried a presărat în decursul unei singure dimineţi toată bucătăria restaurantului, apoi, în timpul după-amiezei, când puişorul ciocănea în podeaua altei încăperi, m-am grăbit să-i recuperez cuiele din bucătărie, gândindu-mă, în momentele acelea, cu o bucurie ascunsă, la covorul aerian al mareşalului Tedder, ale cărui escadrile pre-sărau bombele pe pământ potrivit unui traseu precis, tot aşa cum îşi alinia fiul meu cuiele, fără greş, în linie dreaptă şi în unghi drept — sângele slav nu se dezminţea, era din nou biruitor, iar eu eram mândru de fiul meu, căci, în ciuda faptului că încă nu vorbea, începuse totuşi, de bine, de rău, să umble veşnic cu ciocanul în mâna lui puternica, precum faimosul vânător Bivoi din vechile noastre legende cehe...

La vremea aceea se perindau în mintea mea, adeseori, imagini de mult uitate, ţâşnind din străfundul memoriei, atât de proaspete şi atât de fidele, încât, nu o dată, mă simţeam ca atins de trăsnet cu tava mea în braţe încărcată cu sticle de apă minerală şi era de-ajuns să rămân aşa câteva clipe în faţa lacului de alaun că şi reconstituiam în capul meu, cu toată exactitatea, de pildă, portretul lui Zdenek, chelnerul de la Hotelul Tichota, căruia îi plăcea să se distreze cheltuind în zilele sale libere toţi banii pe care-i avea asupra lui, asta însemnând, de fiecare dată, câteva mii de coroane... Legat de el mi s-a ivit într-o zi în minte imaginea unui unchi de-al lui, fost capelmaistru de fanfară militară, acum la pensie, care spărgea lemne pe parcela lui de pădure, unde avea o căsuţă năpădită toată de flori şi de cetină şi fiindcă fusese capelmaistru militar pe vremea Austro-Unga-riei, dumnealui purta uniforma cezaro-crăiască chiar şi atunci când spărgea lemne, căci scrisese două galo-

puri şi câteva valsuri ce se cântau mereu, dar nimeni nu mai ştia acum de soarta fostului capelmaistru — toţi credeau că a murit; într-o zi, pe când mergeam cu trăsura undeva ca să ne distrăm, s-au auzit deodată acordurile unei fanfare militare — în clipa aceea Zdenek s-a ridicat în picioare şi i-a făcut semn birjarului să oprească... pe urmă, s-a apropiat de fanfara militară care cânta unul din valsurile scrise de unchiul lui; peste puţin timp au apărut acolo nişte autobuze şi, cât ai zice peşte, s-a urcat în ele întreaga fanfară care trebuia să plece într-un loc anume, unde urma să aibă loc un concurs de muzică militară — dar, iată, Zdenek i-a dat capelmaistrului toţi banii pe care-i avea asupra lui, patru mii de coroane, vorba ceea, să bea şi ei o bere, dar cu condiţia ca, din clipa aceea, să asculte de ordinele lui — zis şi făcut: am părăsit, aşadar, trăsura şi ne-am urcat şi noi în primul autobuz — după un ceas de mers am oprit la marginea unei păduri şi, împreună cu cei o sută douăzeci de muzicanţi în uniformă, echipaţi cu instrumentele lor sclipitoare, am luat-o uşurel pe o potecă de pădure, după care am cotit-o pe o cărăruie străjuită de-o parte şi de alta de un tufăriş gros, deasupra căruia se ridica semeţ un pâlc de pini înalţi — aici, Zdenek ne-a dat comanda să ne oprim şi, strecurându-se printre ostre-ţele rărite ale gardului ce împrejmuia parcela, a dispărut un timp, după care s-a întors şi ne-a expus ce plănuise — la o nouă comandă a sa, soldaţii s-au furişat unul câte unul printre şipcile gardului, înfun-dându-se în desiş — şi Zdenek continua să dea ordine ca pe front, cerându-le să înconjoare căsuţa şi parcela ascunse în adâncul tufărişului, de unde se auzeau nişte lovituri de topor; aşa se face că întreaga fanfară a încercuit de la distanţă buturuga la care trebăluia bătrânul unchi îmbrăcat în vechea uniformă de

capelmaistru... apoi, la un alt semnal dat de Zdenek, dirijorul fanfarei a început să agite cârja aurie şi, la o comandă cu voce tare, din tufăriş au răsărit alămurile strălucitoare şi fanfara s-a pus în mişcare, intonând un galop asurzitor compus de unchiul lui Zdenek — piesă cu care fanfara urma să se prezinte la concursul muzicilor militare; bătrânul capelmaistru stătea în faţa buturugii, în braţe cu o bucată de lemn despicată în două, în timp ce fanfara înainta cu pas mărunt, dar cufundată mereu până la brâu în puietul de pin şi de stejar, numai dirijorul stătea în genunchi şi, din desişul verde, agita bastonul şi muzica executa galopul şi instrumentele sclipeau în bătaia soarelui, în timp ce bătrânul capelmaistru se uita nedumerit în jurul lui şi pe chipul lui se citea o expresie de-a dreptul divină, de parcă stătea să-şi dea duhul şi, terminând galopul, fanfara a trecut imediat pe un vals de concert... In clipa aceea bătrânul capelmaistru s-a prăbuşit cu securea în poale, izbucnind într-un hohot de plâns nestăvilit... dirijorul fanfarei s-a apropiat de el şi cu bastonul i-a atins umărul şi când bătrânul s-a îndreptat din şale i-a predat bastonul şi unchiul lui Zdenek s-a ridicat în picioare şi, aşa cum ne-a povestit mai târziu, crezuse că dăduse ortul popii şi ajunsese în cer în faţa unei fanfare militare, crezuse că în cer cânta o fanfară militară şi însuşi Dumnezeu era dirijorul care-i predase bagheta... şi bătrânul dirija propria sa compoziţie şi, în final când orchestra a amuţit, din desiş şi-a făcut apariţia năzdrăvanul Zdenek şi, strângându-i mâna bătrânului său unchi, i-a urat sănătate şi viaţă lungă... Şi peste o jumătate de oră fanfara s-a instalat din nou în autobuze şi când acestea s-au pus în mişcare, fanfara a început să intoneze în cinstea lui Zdenek acorduri triumfale şi Zdenek, adânc mişcat de gestul soldaţilor, făcea

plecăciuni şi le mulţumea, şi a ţinut-o aşa, până când autobuzele au dispărut o dată cu sunetele fanfarei pe poteca de pădure, şfichiuite de crengile fagilor şi ale stejarilor... Dacă stau şi mă gândesc bine, acest Zdenek era un înger, zilele libere petrecute cu el reveneau mereu, dar fără să se asemene vreodată între ele, după fiecare escapadă, zece zile se gândea şi se frământa cum să-şi cheltuiască miile de coroane, şi în timp ce eu mă încuiam în odaie cu zăvorul şi aşterneam pe jos biletele mele de o sută, ca apoi să umblu pe ele desculţ ca pe o pardoseală din plăci de faianţă răcoritoare sau să mă întind pe ele ca pe o pajişte verde odihnitoare, Zdenek punea la cale cum să-i acopere, de pildă, unui pietrar sărac cheltuielile de nuntă a fiicei sale — odată am intrat cu el într-un magazin de confecţii unde i-a îmbrăcat în costumase albe cu guler marinăresc pe toţi puştanii scoşi din-tr-un orfelinat, ca, apoi, în timpul iarmarocului, să închirieze o zi întreagă numai pentru ei toate caruselele şi bărcile şi leagănele, spre marea bucurie a copiilor — altădată am pornit-o împreună prin Praga, cu braţele încărcate de flori şi de sticluţe cu lichioruri dulci şi am colindat toate closetele publice spre a le prezenta bătrânelor îngrijitoare de latrine urările noastre de bine pentru zilele lor onomastice, de care n-au avut parte, şi de cele de naştere, de care uitaseră, dar, în unele locuri, cadourile noastre au căzut la tanc, căci Zdenek, norocos cum era, nimerea pe alocuri câte o băbuţă care tocmai îşi serba onomastica... Acesta era Zdenek. Şi iată că, într-o zi, nemai-putând răbda, mi-am zis să fac un salt până la Praga şi de acolo să mă reped cu un taxi la Hotelul Tichota, să văd dacă Zdenek mai lucra acolo, şi, dacă nu, să aflu, eventual, unde putea fi găsit şi, tot cu acest prilej, mă gândeam să mă duc şi la moara veche, unde

mi-am petrecut copilăria alături de bunica mea, să văd dacă mai exista odăiţa aceea amărâtă, la fereastra căreia apăreau cămăşile şi izmenele murdare azvârlite de sus, de la ferestrele closetelor, de clienţii Băilor Carol — izmene şi cămăşi pe care bunica le spăla cu grijă, le dregea şi apoi le vindea zidarilor şi salahorilor de pe şantierele de construcţii... Şi cum stăteam pe peronul gării căutând pe panoul cu mersul trenurilor ora sosirii trenului de Tabor care oprea în halta Hotelului Tichota, mi-am ridicat pentru o clipă mâneca hainei, ca să mă uit cât e ceasul, şi când mi-am înălţat din nou privirea, ce credeţi?, pe cine mi-e dat să-l văd în dreptul debitului de tutun? Pe Zdenek! Da, el era! Pur şi simplu am înlemnit de atâta uimire, căci, o dată în plus, incredibilul devenise realitate, şi am rămas aşa, cu mâna înţepenită pe cadranul ceasului meu; în acest timp Zdenek se uita în jurul lui, de parcă ar fi aşteptat pe cineva, pe urmă a ridicat uşor mâna, era limpede că aştepta pe cineva, căci voia să se uite şi el la ceas, dar, în clipa aceea, au apărut lângă mine, ca din senin, trei gealaţi îmbrăcaţi în haine de piele, care m-au apucat repede de mâini — ţineam mereu mâna ţeapănă pe cadranul ceasului meu, şi, deodată, l-am surprins pe Zdenek privindu-mă cu uimire, ca dintr-un vis urât, era palid la faţă, asistând la scena în care nemţii mă urcau într-o maşină neagră, şi eu, cu aceeaşi uimire mă întrebam unde aveau să mă ducă şi de ce; în cele din urmă, maşina s-a oprit la Pankrâc -uşile grele ale faimoasei închisori s-au deschis automat şi, fără nici o explicaţie, am fost condus sub escortă, ca un criminal de rând, şi azvârlit într-o celulă cu alţi puşcăriaşi şi, deodată, m-am simţit, pur şi simplu, uluit de ceea ce mi se întâmplase şi-mi venea să sar în sus de bucurie, rugându-mă în sinea mea să fiu ţinut aici cât mai mult, să fiu închis până la

sfârşitul războiului, care, oricum, nu era departe, să fiu arestat şi chiar deportat de nemţi într-un lagăr de concentrare — şi steaua mea norocoasă mi-a surâs, căci, iată, uşa celulei s-a deschis şi nemţii m-au scos şi m-au dus la interogatoriu — după ce mi-am declinat identitatea şi am precizat motivul venirii mele la Praga, anchetatorul a arborat o mină severă, întrebându-mă, cu o voce aspră, pe cine aşteptam în gară? Am răspuns: pe nimeni — în clipa aceea s-a deschis uşa şi doi gealaţi în civil s-au năpustit asupra mea, mi-au spart nasul, mi-au zburat doi dinţi şi când m-am prăbuşit la pământ, s-au aplecat asupra mea şi iar m-au întrebat, încă o dată şi încă o dată, pe cine aşteptam în gară, cine trebuia să-mi transmită ştirile, şi eu le-am răspuns din nou că mă aflam la Praga în vizită, ca simplu turist, şi unul dintre ei m-a apucat de păr şi a început să dea cu capul meu de podea, în timp ce anchetatorul urla, spunând că privitul ceasului e un semn convenit, că fac parte din reţeaua clandestină bolşevică... Pe urmă, am fost înhăţat şi dus înapoi în celulă, unde ceilalţi deţinuţi m-au primit cu multă simpatie, mi-au scos din gură dinţii sparţi şi, în timp ce-mi ştergeau şiroaiele de sânge ce se prelingeau pe faţa mea tumefiată şi cu arcadele sparte, eu râdeam, şi râdeam fără întrerupere, căci, nu ştiu de ce, nu simţeam nimic, nici urmele bătăii, nici rănile, absolut nimic, iar tovarăşii de celulă se uitau la mine ca la un astru strălucitor, ca la un erou, căci în clipa în care m-au azvârlit în mijlocul lor, SS-iştii au răcnit la mine cu un dispreţ suveran, gratulându-mă cu apelativul de porc bolşevic! Iar această caracterizare mai suna şi acum în urechile mele ca o melodie suavă, încântătoare, ca un titlu de nobleţe, fiindcă abia acum îmi dădeam seama că această denumire era pentru mine biletul de întoarcere la Praga, substanţa chimică,

unica în stare să șteargă din biografia mea pasajul acela referitor la căsătoria cu o nemţoaică şi la medicii naziști din Cheb care mă examinau, cercetându-mi cu atenţie membrul şi testiculele, spre a stabili dacă eram sau nu apt să întreţin relaţii sexuale cu o ariană de origine germană... că faţa mea zdrobită, pentru simplul motiv de a mă fi uitat să văd cât e ceasul, era certificatul meu de bună purtare care, la momentul potrivit, îmi va permite să mă întorc la Praga în calitate de luptător antinazist, spre a putea să le demonstrez tuturor şi, mai ales acelor Sroubek şi Brandejs, şi altora ca ei, că sunt egalul lor, căci dacă bunul Dumnezeu mă va ţine în viaţă, cu siguranţă voi cumpăra într-o bună zi acel mare şi mult râvnit hotel, chiar dacă nu la Praga, atunci, fără doar şi poate, undeva în altă parte, întrucât datorită acelei valijoare amărâte, burdușită cu timbre rare, aş fi putut să cumpăr două hoteluri deodată, unul în Austria, celălalt în Elveţia, dar, se pune întrebarea ce aş însemna eu în ochii hotelierilor austrieci sau a hotelierilor elveţieni? Nimic, absolut nimic — ăstora n-aş avea ce să le demonstrez, cu ei n-aveam de încheiat nici o răfuială din trecut, în faţa lor n-aveam nici un motiv să mă fălesc, în schimb, să am un hotel de lux la Praga, să fac parte din conducerea Asociaţiei Patronale a Hotelierilor şi să obţin postul de secretar general al Sindicatului Hotelierilor Praghezi ar fi însemnat ca dumnealor să fie obligaţi să mă ia în seamă şi să mă considere, o dată pentru totdeauna, drept unul de-al lor — să mă recunoască, nu să mă iubească, să mă respecte şi atâta tot — altceva nu mă mai interesa... Până una-alta, mi-a fost dat să petrec cincisprezece zile în închisoarea Pankrac, următoarele interogatorii au scos în cele din urmă la iveală că eram victima unei erori, că, într-adevăr, gealaţii aveau

misiunea să găbjească un bărbat care trebuia să se uite la ceas în semn de recunoaştere, dar eu n-aveam nimic de-a face cu întreaga tărăşenie, între timp Gestapo-ul izbutise să-l descopere pe omul de legătură, de la care aflaseră tot ce-i interesa, spunând însă că persoana în cauză nu eram eu şi, deodată, mi-a revenit în minte scena în care Zdenek se pregătea şi el să-şi consulte ceasul, Zdenek, prietenul meu care văzuse totul şi ştia că, de fapt, mă lăsasem înhăţat în locul lui, era, de bună seamă, o persoană importantă în mişcarea de Rezistenţă şi dacă tovarăşii mei de celulă nu vor depune mărturie în favoarea mea, el îmi va lua apărarea fără doar şi poate... pentru mai multă siguranţă, în timp ce eram dus înapoi spre celulă după ultimul interogatoriu, i-am provocat pe gealaţi, incitându-i să-mi provoace o nouă hemoragie şi eu zâmbeam şi râdeam şi din nas mi se scurgeau şiroaie de sânge... a urmat apoi actul de eliberare în faţa anchetatorului, care, după scuzele de rigoare, a ţinut să precizeze că în interesul Reichului e de preferat să fie pedepsiţi nouăzeci şi nouă de nevinovaţi decât să le scape un singur vinovat...

Mă aflam, aşadar, liber în faţa porţii penitenciarului Pankrac, împreună cu un alt deţinut eliberat şi el o dată cu mine... abia făcuse amărâtul câţiva paşi şi a simţit nevoia să se aşeze pe marginea trotuarului; în lumina violacee a camuflajului, tramvaiele circulau de zor, o mulţime de trecători se foiau de colo-colo în toate direcţiile şi în acest permanent du-te-vino puteau fi văzute perechi de tineri ţinându-se de mână şi grupuri de copii gălăgioşi, de parcă n-ar fi fost război, de parcă această lume ar fi fost alcătuită numai din flori, din îmbrăţişări pline de tandreţe şi priviri drăgăstoase... în aerul căliu al amurgului tinerele fete purtau bluziţe şi fustiţe din materiale atât de

uşoare şi de vaporoase, încât nu mă puteam stăpâni să nu privesc cu poftă ceea ce pregăteau ele pentru ochii bărbaţilor spre a le stârni tentaţia erotică... Câtă frumuseţe!, a izbucnit omul de lângă mine, după ce şi-a venit în fire... I-am întins mâna să-l ajut şi l-am întrebat: Câţi ani ai făcut? Zece ani bătuţi pe muchie, mi-a răspuns el, încercând să se ridice — fără mâna mea de ajutor n-ar fi izbutit şi, în timp ce-l sprijineam, m-a întrebat: Sunteţi grăbit? I-am spus că nu, şi când m-a întrebat de ce fusesem arestat, i-am răspuns cu toată sobrietatea că din pricina legăturii mele cu mişcarea de Rezistenţă... Şi, păşind încet, şontâc-şontâc, prin mulţimea ce forfotea neîncetat, iată-ne ajunşi în staţia de tramvai, unde, pur şi simplu, am fost silit să-l împing cu forţa în vagonul supraaglomerat — străzile erau şi ele înţesate de oameni care mişunau întruna de colo-colo, de parcă se întorceau sau se duceau la o petrecere cu dans, iar eu sesizam pentru prima oară că praghezele erau mai frumoase decât nemţoaicele şi se îmbrăcau cu mai mult gust decât nemţoaicele la care toată îmbrăcămintea — şi rochiile, şi taioraşele verzi, şi pălărioarele lor tiroleze — aducea cu un fel de uniformă militară... Aşezat în tramvai lângă tânărul meu tovarăş de suferinţă — în ciuda părului încărunţit, nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani — l-am întrebat pe nepusă-masă: Pe cine ai omorât? Şi el, după un moment de ezitare, fără să-şi dezlipească însă ochii de pe sânii proeminenţi şi agresivi ai unei tinere care, în plus, se ţinea cu o mână de mânerul de deasupra noastră, m-a întrebat la rândul său: De unde ştiţi? Şi eu i-am spus că l-am servit pe împăratul Abisiniei... Şi, uite aşa, am ajuns la capătul liniei unsprezece, aici asasinul m-a implorat să merg cu el până la maică-sa, se întunecase şi se temea să nu-l ia din nou cu leşin şi să

cadă pe drum... Ne-am aprins câte o ţigară şi, până s-o fumăm, autobuzul pe care-l aşteptam a sosit în staţie... La a treia oprire am coborât în dreptul Morii lui Konicek, de unde ucigaşul mi-a spus că ar fi mai bine să scurtăm drumul, s-o luăm prin spatele satului Makotfasy, ca să ajungă cât mai repede acasă, să-i facă mamei o surpriză şi, mai ales, să-i ceară iertare; i-am spus că-l însoţesc până la marginea satului natal şi atâta tot, pe urmă mă întorc în şoseaua principală şi de-acolo plec mai departe cu autostopul — făceam toate astea nu din compasiune sau din amabilitate, ci, pur şi simplu, fiindcă socoteam că era bine să am cât mai multe alibiuri atunci când se va sfârşi războiul şi, vorba-ceea — sfârşitul era aproape... şi am pornit, aşadar, prin noaptea înstelată, pe un drum prăfuit care ne-a condus prin satul camuflat, de unde am ieşit iar pe un câmp jilav, de culoarea indigoului, şi cornul lunii cu reflexe portocalii proiecta în faţa noastră, pe drum sau pe malurile şanţului, nişte umbre palide, abia perceptibile — pe urmă, a trebuit să urcăm o pantă uşoară ca un suspin al pământului, din vârful căreia, spunea ucigaşul, trebuia să se vadă satul lui natal... şi casa lui părintească, dar de la înălţimea acestei micuţe ridicaturi nu se vedea în toată împrejurimea nici o casă... Aproape înfricoşat, ucigaşul avu un moment de ezitare: să mă fi înşelat?, bolborosi descumpănit, să fie, oare, în spatele dealului următor?... Dar, la o sută de metri mai încolo, neliniştea îl cuprinse din nou, acum tremura mai tare decât în clipa ieşirii pe poarta penitenciarului şi, lăsându-se încet pe marginea şanţului, începu să-şi şteargă fruntea brobonită de sudoare... Speriat, la rândul meu, îl întreb: Ce se întâmplă, ceva nu e în regulă? Aici era un sat, şi acum nu mai e, a dispărut cu desăvârşire, îmi răspunde clănţănind din dinţi. Nu, nu e cu pu-

tinţă, sunt sigur că era aici şi acum nu mai e, simt că înnebunesc... Cum se numeşte acest sat de care-mi vorbeşti?, îl întreb, şi el îmi răspunde: Lidice... Vasăzică, ăsta-i satul acela care a fost ras de pe faţa pământului... Nemţii i-au împuşcat pe toţi sătenii, iar femeile şi copiii au fost deportaţi într-un lagăr de concentrare... Dar de ce?, continuă să mă chestioneze ucigaşul, de ce? Şi eu a trebuit să-i explic că era vorba de nişte represalii, după asasinarea Reichsprotectorului Heydrich şi, potrivit cercetărilor, traseul atentatorilor s-ar fi încheiat la Lidice... Ucigaşul mă asculta zdrobit de durere şi braţele i se bălăbăneau ca două aripioare înotătoare în jurul genunchilor îndoiţi. Pe urmă s-a ridicat brusc şi a început să umble ca beat, împleticindu-se la tot pasul pe câmpul luminat cu zgârcenie de cornul lunii — deodată, s-a oprit în faţa unui par înalt şi, lăsându-se în genunchi, l-a cuprins cu braţele, dar, de fapt, nu era un par, ci un trunchi de copac decapitat din care nu mai rămăsese decât o cracă frântă, ce fusese parcă folosită pentru execuţiile prin spânzurătoare... Ăsta-i nucul nostru, spuse ucigaşul, vedeţi?, aici era grădina noastră, iar aici... continuă, mergând agale, aici undeva... şi, lăsându-se din nou în genunchi, descoperea, pipăind piatră cu piatră, fundaţiile îngropate în moloz ale casei şi ale anexelor gospodăriei, de bună seamă, căuta orbeşte, stimulat de puterea nemaipomenită a amintirii, şi după ce a înconjurat, târându-se în genunchi, toată casa părintească, s-a aşezat la picioarele trunchiului mutilat, scoţând un strigăt înfiorător: asasinilor, asasinilor!! Apoi s-a ridicat şi, cu pumnii strânşi înălţaţi spre cer, continua să strige, bles-temându-i pe asasini, în timp ce pe gâtul umflat venele albastre zvâcneau nervos în lumina palidă a cornului de lună... Pe urmă, ucigaşul s-a aşezat pe jos

şi, împreunându-şi mâinile sub genunchi, a început să se legene ca într-un scaun-balansoar şi să povestească încet, cu o voce monotonă, de parcă s-ar fi spovedit, cu ochii aţintiţi spre craca aceea frântă ce atârna în bătaia luminii generoase a cornului de lună: Tatăl meu era un bărbat frumos, mai frumos decât mine, în comparaţie cu el eu sunt un avorton, deşi nu sunt chiar atât de urât... şi tăticului meu îi plăceau femeile, şi femeile, la rândul lor, se dădeau în vânt după el — se dragostea mai ales cu o vecină de-a noastră, eu eram gelos, iar mama suferea cumplit din cauza lui şi, uitaţi-vă aici, vedeţi?... Tăticul meu se agăţa cu mâinile de craca asta, se legăna un pic şi, isteţ cum era, îşi făcea vânt şi, dintr-un salt, era de cealaltă parte a gardului, unde-l aştepta frumoasa vecină... Intr-o zi, l-am surprins când se pregătea iar să sară pârleazul şi între noi s-a iscat o ceartă cumplită; tocmai terminasem de spart nişte lemne şi, într-un moment de necugetare, l-am omorât pe tata cu securea — nu voiam să-l omor, dar o iubeam nespus de mult pe maică-mea şi el o făcea să sufere... Iar acum, din toată povestea n-a mai rămas decât trunchiul acesta de nuc, iar mama, de bună seamă, nu mai trăieşte nici ea... S-ar putea să fie într-un lagăr de concentrare, îi spun, şi curând se va întoarce... cine ştie?... Ce-ar fi să ne interesăm?, îmi spune ucigaşul, ridicându-se în picioare. Mergeţi cu mine?... De ce nu?, îi răspund, eu ştiu bine germana... Şi iată-ne în drum spre Kladno şi, la marginea oraşului, în Krocehlavy, ne-a ieşit în cale o patrulă germană şi eu am întrebat pe unde putem ajunge la sediul Gestapo-ului. Peste puţin timp stăteam amândoi în faţa clădirii faimoasei instituţii — la etajul întâi era veselie mare, forfotă, ciocnete de pahare, râsete stridente de femei... Trecuse de miezul nopţii şi eu l-am întrebat pe ofiţerul de gardă

dacă puteam vorbi cu comandantul Gestapo-ului. *Wass?,* a izbucnit acesta ca un turbat. Mâine dimineaţă! Acum nu se poate! Dar iată, s-a deschis o uşă, pe care ieşeau buluc un grup de SS-işti în uniformă şi, înainte de a se despărţi, îşi luau zgomotos rămas-bun ca după o petrecere de ziua cuiva: povestea îmi aducea aminte de oaspeţii-cheflii care plecau veseli şi bine dispuşi din restaurantul Hotelului Paris, fireşte, după ora de închidere... Sus, în capul scării, stătea un militar, vizibil ameţit de băutură, cu tunica desfăcută şi cu părul răvăşit pe frunte — în mâna ridicată ţinea un sfeşnic cu lumânările aprinse, agitându-l de zor în semn de adio... Când ne-a văzut, a coborât treptele până în prag şi l-a întrebat pe ofiţerul de serviciu cine suntem... Acesta i-a dat onorul şi i-a raportat că vrem să stăm de vorba cu el... Ucigaşul şi-a spus pe scurt povestea, cum zăcuse în puşcărie zece ani şi acum venise înapoi acasă, la Lidice, dar nu mai găsise acolo nimic, nici casă, nici pe maica sa, şi ar vrea să afle ce s-a întâmplat cu ea... Am tradus întocmai şi comandantul a izbucnit în hohote de râs... Din sfeşnicul înclinat picurau pe jos, ca nişte lacrimi, stropi de ceară fierbinte... Comandantul ne-a întors spatele fără să ne adreseze o vorbă şi a pornit înapoi pe scară în sus... deodată însă, s-a întors şi a răcnit: *Halt!* Şi santinela a deschis din nou uşa şi comandantul a coborât din nou treptele spre a se informa: Am putea şti de ce te-ai ales cu zece ani de puşcărie? Şi ucigaşul a răspuns: L-am ucis pe tatăl meu... Drept care, comandantul a înălţat sfeşnicul ca să poată cerceta mai pe îndelete chipul ucigaşului la lumina lumânărilor din care stropii de ceară nu mai conteneau să picure... şi, deodată, s-a înviorat la faţă, încântat parcă de această ironie a sorţii care-i trimitea în toiul nopţii un paricid, venit să-i ceară veşti despre soarta mamei

sale, tocmai lui, asasinul oficial care ucidea, fără îndoială, din ordin şi deopotrivă din proprie convingere... iar eu, care l-am servit pe împăratul Abisiniei, eu, care văzusem de atâtea ori incredibilul devenind realitate, îl vedeam acum în faţa mea pe asasinul instituţiona-lizat, ucigaşul din raţiune de stat, ucigaşul cu ridicata, urcând anevoie treptele în uniforma sa încărcată cu o constelaţie de medalii şi decoraţii zăngănind la pieptul său şi, cu două trepte în urma lui, păşind un ucigaş de rând, un paricid oarecare - voiam s-o şterg, să mă fac nevăzut, dar comandantul gărzii m-a înşfăcat de umeri şi, întorcându-mă cu brutalitate, m-a împins cu faţa spre scară... Şi iată-mă aşezat la masa cu resturile ospăţului, aşa cum arată de obicei mesele după festinul nupţial sau după o agapă organizată cu prilejul decernării unor distincţii academice — felii de tort şi sticle de băuturi golite sau numai începute şi în mijlocul acestei mese trona un SS-ist beat criţă, punând mereu, încă o dată şi încă o dată, aceleaşi întrebări, şi eu traduceam de zor informân-du-1, cu precizie, ce se petrecuse în urmă cu zece ani sub nucul cu pricina şi comandantul se bucura, dar cel mai mult îl încânta perfecta organizare a penitenciarului Pankrâc, unde condamnatul nu aflase nimic despre soarta satului Lidice...

Dar lucrul cel mai de necrezut, devenit în noaptea aceea realitate, a fost faptul că în rolul meu de interpret voluntar, ascuns în umbră şi cu faţa tumefiată pe cale să se vindece, am avut plăcerea să identific în persoana comandantului de gestapo pe unul dintre invitaţii la nunta mea, unul dintre acei ofiţeri aroganţi care refuzaseră să-mi strângă mâna şi să mă felicite la sfârşitul ceremoniei, în timp ce eu băteam călcâiele pantofilor de lac şi făceam drepţi cu paharul întins, dornic să ciocnesc pentru norocul meu — de atâta

ruşine, mă făcusem roşu până-n rădăcina părului, întocmai ca atunci când refuzaseră să dea noroc cu mine faimosul hotelier Stroubek şi oberchekierul Skrivanek, cel care-l servise pe regele Angliei — şi, acum, destinul mă aducea din nou în faţa unuia dintre cei ce dispreţuiseră paharul meu, întins cu cele mai bune gânduri de prietenie... Acesta nu-şi pierduse nimic din morga sa, se făIea nevoie mare şi, ca să-şi dea cât mai multă importanţă, a ordonat să fie trezit şeful arhivei, spre a-i cere să-i aducă un registru voluminos ale cărui pagini a început să le întoarcă, una câte una, pe masa pătată cu sosuri şi cu resturi de băuturi scurse din paharele răsturnate şi le-a răsfoit pe îndelete, până a dat de pagina cu pricina, din care reieşea că mama ucigaşului fusese într-adevăr deportată într-un lagăr de concentrare, dar, deocamdată, în dreptul numelui ei nu figura nici o menţiune de deces...

In ziua următoare mă aflam din nou la Chomutov, unde, bineînţeles, se ştia de toată povestea şi simpla bănuială ce plana asupra mea era, pentru ei, un motiv serios de a fi concediat, drept care m-au poftit să-mi fac bagajele... De altfel, Liza îmi lăsase un bileţel, prin care mă anunţa că plecase să-l vadă pe Siegfried, că luase cu ea valijoara şi-mi cerea să vin şi eu la Cheb, la bunicul băiatului, proprietarul Hotelului La oraşul Amsterdam. Am avut norocul să beneficiez de o maşină militară, dar, cu puţin înainte de a intra în Cheb, am fost nevoiţi să ne oprim, întrucât se anunţase un atac aerian asupra oraşului, şi am zăcut astfel împreună cu ostaşii în şanţul de la marginea şoselei, de unde se auzeau mai întâi nişte bubuituri înăbuşite, transformate apoi în uruitul ritmic, emis, cu regularitate, de un fel de maşină puternică, funcţionând cu turaţie maximă... Fără voia mea, mi-a răsărit în faţă

imaginea fiului meu — îl vedeam, ca întotdeauna, târându-se şi izbind, neobosit, cu loviturile puternice şi ritmate ale ciocanului său, în cele cinci kilograme de cuie cu floare lată pe care i le adusesem ultima oară, spre a le înfige în rânduri strânse, cu acelaşi entuziasm şi cu aceeaşi precizie, de parcă ar fi introdus în răzoare sămânţa de ridiche sau de spanac... La sfârşitul bombardamentului ne-am urcat din nou în maşină şi, apropiindu-ne de Eger, am surprins ieşind din oraş o procesiune de germani bătrâni care cântau nişte melodii vesele, de bună seamă îşi pierduseră minţile din pricina şocului suferit în urma dezastrului provocat de bombardamentul aerian sau, cine ştie, poate că acesta era un vechi obicei al lor, moştenit din străbuni, de a intona un cântec vesel, menit să sfideze nenorocirea... pe urmă, ne-a întâmpinat un vârtej de praf şi de fum auriu, în şanţurile de pe marginea străzilor cu toate casele în flăcări zăceau cadavre omeneşti, detaşamentele de apărare pasivă dezgropau răniţii de sub dărâmături, asistentele sanitare îngenuncheau în faţa lor şi le bandajau mâinile, capetele, şi din toate părţile se auzeau gemete, suspine şi vaiete şi mie mi-a venit în minte că acestea erau aceleaşi străzi pe care le străbătusem cu caleaşca în ziua nunţii mele, pe vremea când toată lumea jubila cuprinsă de euforia victoriilor asupra Poloniei şi Franţei... Vedeam steaguri cu crucea încârligată linse de flăcări, ardeau acele stindarde în trosnete sinistre, lăsând impresia că limbile focului se delectau plescăind cu lăcomie în faţa acestui ospăţ, flăcările se înălţau devorând cu o poftă neobişnuită pânza roşie, ca apoi să coboare spre emblema neagră, încovoin-du-se aşa cum se încovoaie coada căluţului-de-mare... şi iată-mă, în sfârşit, în faţa Hotelului La oraşul Amsterdam, cu faţada demolată, focul mai mocnea

în jurul lui, o adiere uşoară de vânt împrăştia nişte norişori de fum şi de praf bejuliu, şi, printre ei, îl zăream pe fecioraşul meu scoţând din săculeţul lui ultima rezervă de cuie spre a le îngropa în parchet, unul câte unul, dintr-o singură lovitură de ciocan — desluşeam de la distanţă cât de mult se dezvoltase braţul său drept, de altfel tot fizicul lui se reducea acum doar la acest braţ vânjos cu cotul de tenisman şi cu bicepsul de luptător ce se înălţa cu regularitate pentru a îngropa în parchet un alt cui, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat pe această lume, ca şi când bombele n-ar fi lăsat prăpăd în urma lor... A doua zi am constatat că soţia mea, Liza, nu se afla printre supravieţuitorii care ieşeau din pivniţe sau din alte adăposturi antiaeriene... la întrebarea mea, aceştia mi-au spus că o văzuseră pe Liza cu puţin timp înainte de declanşarea bombardamentului umblând prin curte cu o valijoară jerpelită pe care o strângea cu străşnicie la pieptul ei... Aşa stând lucrurile, am pus mâna pe un târnăcop şi am scormonit de dimineaţa până seara toată curtea, dar fără nici un rezultat — în ziua următoare i-am mai dat fiului meu cinci kilograme de cuie şi el, în culmea fericirii, s-a apucat să le îngroape în parchet, rând pe rând, cu puternicele sale lovituri de ciocan, în timp ce eu mă străduiam, în zadar, s-o găsesc pe soţia mea şi pe mama lui; în sfârşit, a treia zi, am descoperit un pantof de-al ei şi, cu mare precauţie, am început s-o dezgrop pe Liza mea dintr-un maldăr de moloz... în acest timp, micuţul Siegfried plângea şi zbiera că terminase cuiele şi nimeni nu-i mai aducea altele, drept care nu mai contenea să izbească în legea lui cu ciocanul său necruţător măcar în florile ţintelor gata îngropate, iar eu continuam s-o scot, încetul cu încetul, de sub dărâmături pe Liza mea şi, ajungând la jumătatea trupului ei, mi-am dat

seama că, sărăcuţa, se ghemuise toată ca să protejeze în felul acesta preţioasa valijoară pe care m-am grăbit s-o ascund la loc sigur şi abia după aceea am revenit şi am degajat tot corpul Lizei, din păcate fără cap. De bună seamă, suflul ucigător al exploziei i-l smulsese de trup şi-l proiectase undeva departe. Era de negăsit, preţ de două zile ne-am omorât căutându-l peste tot, în timp ce feciorul meu izbea din ce în ce mai tare cu ciocanul în parchet şi în ţeasta mea... A patra zi am luat valijoară şi, plecând încet, fără să-mi mai iau rămas-bun, auzeam slăbind în urma mea loviturile de ciocan în florile cuielor - lovituri pe care aveam să le aud apoi, aproape toată viaţa... In seara aceea trebuia să vină cei de la Asociaţia pentru ocrotirea copiilor debili ca să-l ia pe fiul meu Siegfried şi să-l interneze într-un azil de copii alienaţi... In timpul zilei am înmormântat-o pe liza în groapa comună, ce-i drept, cu un cap artificial, confecţionat dintr-un fular înfăşurat deasupra gâtului, ca oamenii să nu-şi închipuie, Doamne fereşte, cine ştie ce... Şi când mă gândesc că pentru acest cap am răscolit cu târnăcopul toată curtea...

Vă ajunge? Pentru azi, am terminat.

# CAPITOLUL V

## Cum am devenit milionar

Fiţi atenţi şi ţineţi minte ce vă spun acum:

Valijoara aceea burduşită cu timbre poştale rare mi-a purtat, în cele din urmă, noroc. Nu imediat, ci mai târziu, căci, la sfârşitul războiului, m-am ales, totuşi, cu o condamnare în virtutea „micului decret" prezidenţial referitor la faptele minore de colaboraţionism, cu toate că, datorită mie, au izbutit să pună mâna pe comandantul acela de gestapo, asasinul atâtor fiinţe nevinovate, care reuşise să fugă şi să se ascundă undeva în Tirolul austriac — i-am aflat adresa descosându-l pe socrul meu din Cheb şi, cu permisiunea autorităţilor americane, Zdenek, însoţit de doi soldaţi, l-a surprins pe ticălos în timp ce cosea o fâ-neaţă într-un sat tirolez; era îmbrăcat într-un costumaş tirolez şi purta o barbă lungă şi deasă, sperând în felul acesta să se piardă printre locuitorii satului. Chiar dacă l-aş fi arestat eu, sokolii din Praga tot m-ar fi adus în faţa justiţiei, nu pentru căsătoria mea cu o nemţoaică, ci pentru simplul motiv că într-o perioadă când patrioţii cehi cădeau cu miile sub gloanţele plutoanelor de execuţie, eu, membru cotizant al Organizaţiei sokolilor, mă prezentam de bunăvoie în faţa oficiului nazist pentru protecţia onoarei şi a sângelui rasei germane, cerând să fiu

examinat pentru a se constata dacă eram apt să întreţin relaţii sexuale cu o femeie ariană de origine germană... Aşa se face că vizita aceea medicală m-a costat, până la urmă, şase luni de puşcărie, în virtutea micului decret prezidenţial... pe urmă, după ce m-au eliberat, am început să vând acele timbre rare şi obţineam pe ele nişte sume atât de frumoase, încât puteam să-mi aştern duşumeaua cu multe rânduri de bancnote de o sută suprapuse — când am ajuns la al patruzecelea, am cumpărat un hotel undeva la periferia Pragăi, o clădire cu patruzeci de încăperi... Dar, din prima noapte, am avut senzaţia că, într-una din odăile de la mansardă, cineva bătea cuie în parchet, îngropând în duşumea, cu o lovitură înfiorătoare de teslă tâmplărească, cui după cui, şi povestea reîncepea zi de zi, mai întâi în camera cu pricina, apoi în a doua, în a treia, în a zecea şi în sfârşit în a patruzecea, şi eu mi-l imaginam pe băieţelul meu înmulţit cu patruzeci, patruzeci de băieţei târându-se în patru labe prin patruzeci de camere, bătând, cu încrâncenare, zi de zi, fără răgaz, cuiele în toate încăperile, de la unu la patruzeci... şi când, a patruzecea zi, asurzit de-a binelea, i-am întrebat pe oamenii din jurul meu dacă auziseră aceste lovituri de ciocan, mi-a fost dat să aflu că nimeni, în afară de mine, nu le auzise, am decis să mă despart de acest hotel, schimbându-l dinadins cu unul mai mic de numai treizeci de camere, unde totul avea să reînceapă întocmai ca în precedentul, drept care am tras concluzia, spunân-du-mi în sinea mea că banii dobândiţi din vânzarea timbrelor erau loviţi de un blestem, că fuseseră luaţi cu forţa de la un om căruia i se luase cu acest prilej şi viaţa; s-ar putea ca aceste timbre să fi aparţinut unui rabin înzestrat cu puteri supranaturale, fiindcă acest ciocănit infernal în parchetele odăilor viza, de fapt,

capul meu, la fiecare lovitură simţeam cuiul pătrunzând în ţeasta mea, străbătând-o pe jumătate, apoi în întregime, ca, în final, să nu mai fiu în stare nici să înghit din pricina acelor piroane care-mi sugrumau gâtlejul... cu toate acestea, nu mi-am pierdut nici minţile, nici speranţa şi nici prin gând nu mi-a trecut să bat în retragere în faţa ţelului propus, căci nu vroiam şi nu puteam să renunţ la ideea care mă finea în viaţă, aceea de a fi cândva proprietarul unui mare hotel cu tacâmuri de aur, dacă nu pentru patru sute de persoane, cum avea domnul Brandejs, măcar pentru o sută, de a deveni egalul celorlalţi hotelieri de marcă şi de a găzdui în hotelul meu personalităţi celebre din lumea largă... aşa se face că m-am apucat să construiesc un hotel, cu totul altfel decât celelalte, am cumpărat la marginea Pragăi o veche carieră de piatră părăsită şi, pentru început, am completat şi am îmbunătăţit instalaţiile existente, inspirându-mă un pic din cele ce ştiam despre Hotelul Tichota - temelia iniţială a hotelului meu era un atelier uriaş de fierărie, cu podeaua de lut şi cu două coşuri înalte -am păstrat totul aşa cum era şi toate la locul lor: patru nicovale şi o panoplie întreagă de ciocane şi cleşti atârnând pe zidurile înnegrite de fum, pe urmă am cumpărat mese şi fotolii, urmând în toate sfaturile arhitectului meu, un aiurit care îşi realiza pe cheltuiala mea visele sale cele mai năstruşnice, căci manifestam amândoi acelaşi entuziasm, iar eu eram de-a dreptul încântat, întrucât din ziua în care a fost reamenajată vechea fierărie am putut, în sfârşit, să dorm... firește, în prima noapte, am auzit nişte lovituri de ciocan în jurul forjelor şi al coşurilor, unde urmau să fie pregătite la frigare şaşlâcurile şi fripturile haiduceşti la vedere, sub ochii clienţilor, dar aceste zgomote erau atât de slabe, în podeaua de lut cuiele

intrau uşor şi repede ca în brânză, încât se amortizau, simultan, şi în capul meu, drept care m-am avântat cu o poftă şi mai mare în construirea şi amenajarea camerelor pentru oaspeţi, un fel de odăiţe născute dintr-o baracă lungă, asemenea unui lagăr de concentrare, unde se aflau cândva vestiarele şi locurile de cazare ale muncitorilor de pe şantier — dar eu le-am transformat în treizeci de camere de hotel şi, de probă, am cerut să li se acopere duşumeaua cu plăcuţe de faianţă aspră, aşa cum se face în Italia, în Spania şi, în general, în ţările cu climă caldă; în prima zi am făcut o probă de ascultare şi am auzit cuiele derapând pe ţeasta mea şi scăpărând scântei pe emailul aspru al plăcuţelor de faianţă; pe urmă, după încercări zadarnice de a dăinui, scânteile s-au stins, au amuţit cu desăvârşire şi eu eram vindecat şi am început să dorm aşa cum dormeam odinioară... iar construcţia continua într-un ritm atât de rapid, încât, la două luni după aceea, a avut loc inaugurarea hotelului meu pe care l-am botezat Cariera, fiindcă acest nume însemna, de fapt, o întorsătură decisivă în propria mea carieră. Era într-adevăr un hotel de înaltă clasă, situat în mijlocul unei păduri, camerele se înşirau în semicerc cu vederea spre oglinda albastră a unui mic lac ce se întindea pe fundul vechii cariere de piatră deasupra căreia se ridica o rocă înaltă de patruzeci de metri — stâncă masivă de granit pe care, la comanda mea, horticultorii specialişti în înfrumuseţarea peisajului alpin au sădit flori şi plante ornamentale cărora le prieşte viaţa în asemenea condiţii şi, în plus, din vârful stâncii se întindea până jos, la marginea lacului, un cablu de oţel şi, seară de seară, se prezenta aici un număr de atracţie — am angajat un artist-acrobat, care, folosind un scripete de oţel, se avânta la momentul stabilit din vârful stâncii, alunecând pe cablu

în costumul său fosforescent, până jos, unde se oprea pentru o clipă ca apoi, printr-o mişcare de echilibristică savantă, să se scufunde cu braţele întinse în apa străvezie a lacului pe care o străbătea încet, ca un peşte fluorescent, până la malul opus, unde instalasem mese şi scaune albe, totul la mine era vopsit în alb, albul fiind acum culoarea mea preferată... aşa era şi Barrandovul, dar hotelul meu era mai original, încât puteam să mă întrec acum cu oricine... Dar, ca să nu uit, şi să spun adevărul-adevărat, ideea cu numărul acela acrobatic venea de la unul din picolii mei - într-o după-amiază, ştrengarul se urcase în vârful stâncii şi, descoperind acolo rotiţa scripetelui cu pricina, s-a agăţat de el şi şi-a dat drumul pe cablu până jos, unde, după o tumbă spectaculoasă, a sărit în picaj, lăsându-se parcă înghiţit, aşa cum era, în fracul său negru, de apa albastră a lacului, sub privirile speriate ale clienţilor care ţipau îngroziţi, ridicân-du-se sau bătând în retragere cu fotoliile lor, toate în stil Ludovic... în clipa aceea am înţeles şi mi-am spus în sinea mea că acest număr trebuia repetat seară de seară într-un costum fluorescent, un număr ce putea aduce eventual şi nişte bani şi chiar dacă ar fi fost să pierd, m-aş fi ales, totuşi, cu gloria, căci aşa ceva nu exista nicăieri în Praga, nici în toată Cehia şi, poate, nici în întreaga Europă Centrală şi, aşa cum mi-a fost dat să aflu mai târziu, nicăieri în lume, căci, într-o zi, mi s-a adus la cunoştinţă că tocmai sosise şi se instalase la hotelul meu un scriitor de-i spunea Stein-beck... aducea acest scriitor cu un căpitan de cursă lungă, cu un bătrân lup-de-mare sau cu un autentic pirat şi-i plăceau grozav de mult la noi această fierărie transformată în sală de restaurant şi focurile încinse şi bucătarii trebăluind şi preparând bucatele direct în faţa clienţilor, încât era de-ajuns doar să privească

şaşlâcurile şi frigăruile şi fripturile haiduceşti rumenindu-se sub privirile lor ca să le lase gura apă ca unor copii înfometaţi... dar acest scriitor îndrăgise cel mai mult concasoarele de piatră din vechea carieră, acele maşini prăfuite arătându-şi măruntaiele ca la o expoziţie a instalaţiilor de morărit sau la o expoziţie de automobile unde maşinile sunt tăiate ca să li se vadă motorul, pe scurt, acest scriitor părea, pur şi simplu, fascinat de aceste maşini părăsite pe platforma de acces a carierei — zeci de freze şi strunguri de fasonat piatra, maşini-statui zămislite de imaginaţia unui sculptor trăsnit, iar acest scriitor, de-i zicea Steinbeck, a cerut să i se aducă acolo o măsuţă albă şi un jilţ alb cu speteaza lucrată cu minuţie... şi în fiecare după-amiază golea aici, în faţa acestor fiare vechi, o sticlă de coniac franţuzesc şi seara o alta, contemplând cu nesaţ peisajul cât se poate de banal din preajma satului Velke Popovice, de fapt, o suburbie a Pragăi, peisaj căruia prezenţa scriitorului înconjurat de toate maşinile-statui îi conferea, pe neaşteptate, o frumuseţe aparte... şi iată-l pe scriitor spunându-mi într-o zi că într-un asemenea hotel nu mai locuise niciodată, că în America numai un actor foarte celebru şi-ar putea permite o proprietate de acest gen, un Garry Cooper sau un Spencer Tracy, iar printre scriitori, cel mult un Hemingway... pe urmă, m-a întrebat la ce preţ aş fi dispus să mă despart de toate astea şi eu i-am răspuns, fără să clipesc, două milioane şi, după câteva socoteli făcute pe masă în mare grabă, scriitorul a scos din buzunar carnetul de cecuri şi mi-a propus cincizeci de mii de dolari, iar eu m-am prefăcut de câteva ori că nu înţeleg şi dumnealui a adăugat de fiecare dată alte zece mii, ajungând până la optzeci de mii de dolari — şi, în clipa aceea, mi-am dat seama că niciodată n-aş

putea vinde, nici măcar pe un milion de dolari, acest hotel din Cariera care, de fapt, reprezenta o încununare a eforturilor mele, că acum eram primul printre hotelierii praghezi, fiindcă asemenea hoteluri cum sunt cele ale domnilor Brandejs şi Sroubek se găsesc pretutindeni cu sutele şi cu miile, în timp ce al meu era unic în întreaga lume...

Intr-o zi, marii hotelieri ai Pragăi, în frunte cu domnii Brandejs şi Sroubek, au rezervat o masă specială ca să cineze în restaurantul meu — chelnerii şi picolii şi-au dat toată silinţa să aranjeze masa lor cu cea mai mare grijă şi cu mult gust, iar eu am instalat anume pentru ei zece reflectoare ascunse sub rododendroni, astfel încât stânca de granit să fie luminată în întregime, spre a fi scoase în evidenţă umbrele fantastice ale canturilor sale tăioase şi a pune în valoare florile şi vegetaţia alpină — eram pregătit, cu toată sinceritatea, să dau uitării trecutul dacă dumnealor ar fi fost dispuşi să facă la fel, acceptându-mă printre ei ca membru cu drepturi depline al Camerei patronale a hotelierilor cehi. Dar, coborând din maşinile lor luxoase, distinşii domni au arborat o mină ciudată, ca şi când nu m-ar fi văzut nicicând în viaţa lor, ba, mai mult, s-au aşezat la masă cu spatele spre toată frumuseţea întreprinderii mele, dar eu nu m-am lăsat mai prejos şi am adoptat aceeaşi atitudine — îmi puteam permite acest lux fiindcă eu eram triumfătorul şi, forţaţi de împrejurări, dumnealor n-aveau încotro, fiind obligaţi să-mi recunoască superioritatea, căci, într-adevăr, îi depăşisem, urcasem mult peste ei şi, la drept vorbind, puţin îmi păsa mie de dosul lor întors de vreme ce la mine era cazat acum nu doar Steinbeck, ci şi marele Maurice Chevalier, asaltat veşnic de o droaie de admiratoare instalate undeva în preajma Carierei - celebrul actor le primea

dimineaţa în pijama şi ele se năpusteau asupra lui ca nebunele, sfâşiindu-i într-o clipită pijamaua, în dorinţa de a pleca măcar cu această amintire de la el, deşi ar fi preferat, dacă ar fi fost în stare, să-l facă ferfeniţă pe însuşi marele actor ca să aibă fiecare câte o bucăţică de carne de la el, după gustul propriu, dar, judecând după temperamentul lor, mai toate ar fi dorit să-i smulgă mai întâi inima din piept şi pe urmă... cum era şi firesc, acest Chevalier a atras după el atâţia gazetari, încât Cariera mea apărea nu numai în ziarele noastre, ci şi în cele străine şi aşa se face că primeam tăieturi din *Frankfurter Allgemeine,* şi din *Ziiricher Zeitung,* şi din *Die Zeit,* ba chiar şi în *Herald Tribune* putea fi văzut hotelul meu cu Chevalier asediat de zvăpăiatele sale adoratoare pe platforma cu maşi-nile-statui înconjurate cu mese şi scaune albe ale căror speteze erau împodobite cu frunze de viţă... stilizate, operă a unui specialist în arta fierului forjat... De fapt, pentru asta veniseră până aici marii hotelieri, — nicidecum spre a-mi întinde mâna, ci pentru a mirosi la faţa locului cum se prezintă lucrurile, şi ceea ce vedeau depăşea cu mult aşteptările lor, căci aflaseră că această veche carieră, cu tot ce se afla în ea, o cumpărasem pe nimica toată şi, lăsând toate la locul lor, aşa cum erau, am integrat hotelul în cadrul existent, în aşa fel încât orice om, cât de cât cunoscător în materie, era obligat să recunoască gustul meu de artist... Or, asta-i făcea, în cele din urmă, pe toţi să mă invidieze... Şi, cu asta, am atins culmea omului care poate să spună cu mâna pe inimă că n-a făcut umbră pământului de pomană... încetul cu încetul am început şi eu să consider acest hotel drept o operă de artă, de vreme ce mai toată lumea îl vedea aşa... de fapt, aceşti oameni mi-au deschis ochii — şi, vorba-ceea, mai bine mai târziu decât niciodată —

facându-mă să înţeleg frumuseţea plastică, sculpturală a acestor maşini, a acestor statui de care nu m-aş fi despărţit pentru nimic în lume, căci, la drept vorbind, acest ansamblu al Carierei alcătuia un fel de muzeu etnologic, asemănător cu colecţiile celebrilor noştri călători Holub şi Nâprstek şi, cine ştie, s-ar putea ca într-o bună zi fiecare dintre aceste maşini, fiecare dintre aceste pietre de granit să poarte o etichetă cu menţiunea „obiect de interes istoric"... şi, totuşi, atitudinea marilor hotelieri avusese darul să mă jignească, în fond mă umileau prin acest permanent refuz de a mă recunoaşte egalul lor de breaslă, când, în realitate, eram cu mult deasupra lor

—şi, adeseori, noaptea, îmi spuneam în sinea mea: ce păcat că nu mai suntem sub Imperiul Austro-Ungar

—acolo, cel puţin, mai puteam spera la un tidu de nobleţe, cât de mic, pentru serviciile aduse curţii imperiale... în decursul marilor manevre l-aş fi găzduit şi l-aş fi tratat regeşte, dacă nu pe împărat, cel puţin pe unul dintre arhiducii săi, care, drept răsplată, ar fi obţinut pentru mine de la Maiestatea sa măcar udul de baron... Şi continuam să visez aşa în plină canicula şi, în timp ce seceta dezastruoasă distrugea recoltele, făcând să crape pământul în asemenea hal, încât copiii puteau să-şi strecoare mesajele lor secrete în vizuinile şopârlelor, eu visam frumos la zăpezile şi gerurile iernii, la petrecerile hibernale din Carieră, unde hotărâsem să instalez pe luciul îngheţat al lacului două gramofoane vechi cu pâlniile albastre şi roz în formă de floare, să cumpăr o serie de discuri vechi numai cu valsuri şi potpuriuri şi *intermesgo-vâ.* de odinioară şi să-i îndemn pe oaspeţii mei să patineze în ritmul lor... Voi încerca să descopăr undeva un stoc de patine vechi, din acelea ce se fixează cu cheia, la nevoie le voi comanda anume

pentru patinoarul meu — domnii, aplecaţi la picioarele doamnelor, le vor ajuta să-şi tragă ghetele cu patine şi, pentru a se încălzi, flăcările vor arde necontenit în cele două coşuri ale fierăriei; de asemenea, un foc de lemne va pâlpâi fără întrerupere mereu în coşurile metalice din jurul patinoarului unde se va servi în permanenţă un punci fierbinte... Şi uite aşa visam eu, în timp ce presa şi partidele politice se certau de zor, străduindu-se să hotărască cine va plăti pagubele de pe urma acestei secete cumplite care mie îmi inspirase frumoasele proiecte hibernale şi, în sfârşit, când, după vii şi interminabile controverse între deputaţii şi membrii Guvernului, Parlamentul a decis să instituie un impozit pe secetă pe care urmau să-l plătească milionarii, eu am salutat cu multă satisfacţie această măsură, mângâindu-mă cu speranţa de a vedea în presă numele meu alături de numele lui Sroubek, Brandejs şi al altor milionari, şi asta pentru simplul motiv că eram unul dintre ei... Dar, iată, zilele treceau şi treceau şi lunile şi nimeni nu venea să-mi ceară să plătesc impozitul pe secetă impus milionarilor — între timp făcusem rost de cele două gramofoane, apoi de o superbă pianină mecanică, de fapt, un orchestrion de modă veche — şi chiar de un carusel, un adevărat manej cu cai, cu cerbi şi cu reni de lemn, am pus pe loc să fie demontaţi şi dispuşi doi câte doi şi unul lângă altul pe arcurile originale ale vechiului carusel instalat pe liziera din jurul lacului şi oaspeţii, femei şi bărbaţi, se aşezau frumos perechi-perechi şi se aşezau cu plăcere în această poziţie prielnică unor conversaţii intime, ca pe aşa-numitele canapele franţuzeşti, şi toată lumea era atât de mulţumită de inovaţia mea, încât doamnele şi domnii nu mai conteneau să încalece caii sau cerbii, pregătindu-se parcă pentru o cavalcadă galantă, şi călăreau mereu în sunetele

pianinei mecanice, aceste animale de lemn cu ochi negri şi frumoşi şi bogat împodobite cu harnaşa-mente brodate — căci acest carusel era de provenienţă germană şi aparţinuse cândva unui mare bogătaş, proprietarul unui parc de distracţii... Şi eu continuam să cred că această secetă îmi fusese trimisă de steaua mea norocoasă, că acest nenoroc era de fapt norocul meu cu care voi izbuti să ajung acolo unde îmi doream în visele mele, când mă vedeam înălţat de acel arhiduce la rangul nobiliar, şi eu, mereu mărunţelul de stat, aşa cum fusesem ca picolo, eram acum mare, şi pe deasupra milionar... Şi iată că într-o zi a venit la mine, pe neaşteptate, prietenul meu Zdenek, care între timp devenise persoană importantă în aparatul politic raional sau chiar regional — se schimbase cu desăvârşire, nu mai era acel Zdenek de odinioară... S-a urcat pe un cal de lemn şi se legăna uşor aruncând în jurul lui priviri circumspecte, şi după ce m-am suit şi eu pe calul alăturat, a început să-mi vorbească încet, cu o voce foarte scăzută, ca apoi, pentru a confirma spusele sale, să scoată din buzunar o hârtie oficială frumos împăturită şi, înainte de apuca să mă împotrivesc, să rupă, pe îndelete, documentul potrivit căruia eram declarat milionar şi, în consecinţă, trebuie să plătesc cuvenitul impozit pe secetă — după care a sărit de pe cal şi a aruncat în foc bucăţelele acestui act ce putea fi pentru mine un adevărat certificat de nobleţe. Şi, privindu-mă cu un zâmbet palid, s-a grăbit să golească paharul cu apă minerală, el, care altădată nu consuma decât alcooluri de marcă, şi, cu acelaşi zâmbet palid pe buze, m-a părăsit... O maşină mare, de culoare neagră, îl aştepta pentru a-l duce înapoi de unde venise, undeva în domeniul politicii pe care el o practica, fără îndoială, cu toată convingerea, şi era, de bună seamă, frumoasă, de

vreme ce putea să-i suplinească toate isprăvile sale de bravură, când cheltuia toţi banii pe care-i avea asupra sa — ce-i drept, întotdeauna o ispravă caritabilă, de parcă banii aceia îl frigeau şi de aceea îi restituia acelor oameni care, socotea el, îi meritau... pe urmă evenimentele s-au precipitat de la o zi la alta, după-amiezile şi serile din Carieră se succedau, tot aşa, senzaţional, ca în visele mele — cu patinajul pe lacul îngheţat şi focurile aprinse în coşurile înalte ale vechii fierării — dar unii clienţi veneau acum arborând un aer trist, alţii la fel de veseli, însă această veselie nu mai era veselia spontană, aşa cum o cunoşteam, ci o veselie forţată, ca a nemţilor ce veneau la Coşuleţul pentru o ultimă întâlnire cu soţiile sau cu iubitele lor, înainte de a se întoarce pe front... tot aşa îşi luau acum rămas-bun de la mine clienţii mei plecând unul câte unul, salutându-mă jovial din maşinile lor; şi chiar dacă din când în când mai reveneau, atmosfera era mereu aceeaşi — aceleaşi feţe posomorâte şi melancolice; eram în februarie '48 şi ecourile loviturii de la Praga răzbeau până aici, ce-i drept, în surdină, dar clienţii mei ştiau prea bine că această răsturnare politică anunţa pentru ei începutul sfârşitului — cheltuiau banii cu ghiotura, dar bucuria şi buna dispoziţie se risipeau din inimile lor şi, în cele din urmă, această cumplită melancolie a început să mă cuprindă şi pe mine - îmi pierise până şi cheful de a mă încuia noaptea în camera mea, cu jaluzelele lăsate, ca să etalez pe podea bancnotele de o sută, de parcă mi-aş fi dat singur în cărţi sau făcându-mi o pasienţă — acele bancnote rezultate din încasările cotidiene pe care mă duceam să le depun la bancă a doua zi, unde, chiar în acele zile, se adunase în contul meu peste un milion de coroane... Apoi, o dată cu venirea primăverii, mulţi dintre obişnuiţii casei mele au încetat să

mai apară - întocmai ca ofiţerii germani care reveneau la Coşuleţul într-un număr din ce în ce mai restrâns, se spunea despre clienţii mei că fuseseră arestaţi, că unii rugiseră peste hotare... Acum veneau în locul lor alţi oaspeţi şi încasările erau mult mai mari, dar eu mă gândeam mereu la vechii mei clienţi, întrebându-mă ce li s-o fi întâmplat, când, iată, într-o seară, doi dintre ei şi-au făcut apariţia ca să-mi spună că în calitate de milionari primiseră o convocare potrivit căreia trebuiau să se prezinte a doua zi gata pregătiţi cu încălţări solide, cu o pătură, cu ciorapi de rezervă, cu rufărie de schimb şi câteva provizii alimentare, urmând a fi transportaţi undeva, într-un centru de internare a milionarilor... Pe mine, povestea lor a avut darul să mă bucure, drept care am scos la iuţeală sacul meu de voiaj şi mi-am rânduit în el ghetele cu şireturi, lenjeria de schimb şi câteva conserve de carne şi peşte, în definitiv, eram şi eu milionar şi, cu carnetul de economii în mână, m-am destăinuit clienţilor mei — unul era proprietarul unei întreprinderi producătoare de articole sportive şi aparate de gimnastică, iar celălalt fabricant de proteze dentare — aşadar, potrivit spuselor fabricantului de dinţi artificiali, trebuia să aştept şi eu o asemenea convocare, întrucât toţi hotelierii din Praga o primiseră. M-au părăsit amândoi spre dimineaţă, cu ochii înecaţi în lacrimi — nici unul n-avea curajul să-şi asume riscul unei treceri frauduloase a frontierei spre a pleca în America şi a se prezenta la Organizaţia Naţiunilor Unite, care, pretindeau ei, n-ar lăsa lucrurile să meargă aşa, şi curând ar putea să-şi recapete averea şi să se întoarcă în vilele lor, la familiile lor... iar eu am aşteptat o zi, două, apoi o săptămână întreagă, ca, în cele din urmă, să aflu că toţi milionarii din Praga fuseseră adunaţi în locaşul Sfântul Ion-de-sub-Stâncă,

o veche mănăstire-seminar, transformată de curând într-un centru de internare a milionarilor după expulzarea viitorilor slujitori ai Bisericii... Şi m-am hotărât să acţionez, şi asta se întâmpla exact în ziua în care au venit la mine nişte reprezentanţi ai comitetului naţional raional spre a-mi aduce la cunoştinţă, cu multe menajamente, că hotelul meu Cariera va fi preluat, adică rechiziţionat, şi până la noi ordine eu voi rămâne aici ca administrator delegat cu tidu provizoriu, drepturile de proprietate revenind de-acum încolo întregului popor... Simţeam cum îmi fierbe sângele în toate venele şi-mi dădeam seama că în povestea asta era din nou mâna lui Zdenek, crezând că-mi face un bine; pentru mine asta era prea mult — am lăsat totul baltă şi m-am dus la comitetul raional unde Zdenek m-a primit în biroul său cu un zâmbet plin de tristeţe şi, fără să rostească o vorbă, a scos din sertar o hârtie pe care a rupt-o sub ochii mei, ca apoi să-mi spună, doar atât, că îşi asumă răspunderea pentru distrugerea acestei decizii referitoare la internarea mea, întrucât atunci în gară mă lăsasem înhăţat în locul lui de oamenii Gestapo-ului din pricina acelei întâmplări cu privitul ceasului, dar eu am ripostat cu vehemenţă, spunându-i că m-a dezamăgit, că în loc să acţioneze ca un prieten s-a dovedit a fi împotriva mea, căci eu n-aveam în viaţă decât un singur ţel, acela de a deveni un mare hotelier milionar, şi, în consecinţă, recunoscut ca atare... Şi, cu asta, l-am părăsit, dar nu m-am lăsat — în aceeaşi noapte m-am prezentat în faţa porţii luminate a vechii mănăstiri şi i-am spus miliţianului înarmat cu o pușcă militară că sunt milionar şi proprietarul Hotelului Cariera, că vreau să vorbesc cu comandantul lui într-o chestiune foarte importantă... miliţianul a ridicat receptorul şi peste puţin timp am intrat în curte, de unde am fost

condus într-un birou unde stătea la o masă un alt membru al miliţiilor populare, acesta însă neînarmat, care tocmai atunci dădea gata o sticlă de bere; după ce a golit-o, a înşfăcat alta din naveta aflată sub masă, a deschis-o şi s-a apucat s-o bea cu lăcomie, de parcă abia atunci i s-ar fi uscat gâdejul... şi eu l-am întrebat dacă nu cumva îi lipseşte la apel un milionar... şi el s-a aplecat asupra unei liste şi, cu vârful creionului, a început să treacă încet de la un nume la altul, ca, în sfârşit, să-mi spună că eu nu sunt milionar, drept care pot sta liniştit la mine acasă... iar eu am ripostat spunându-i că la mijloc e cu siguranţă o greşeală, că eu sunt milionar, un milionar autentic... dar dumnealui m-a apucat de umeri, m-a scos din birou şi, împingându-mă spre poartă, răcnea cât îl ţineau bojocii că nu sunt milionar, de vreme ce nu figurez în situaţia lui! Aşa stând lucrurile, am scos la iuţeală carnetul de economii şi i-am arătat că dispun de un milion una suta mii de coroane, virgulă, zece haleri... şi, cu un aer triumfal, i-am spus: Ei, ce ziceţi de asta? Şi miliţianul căsca ochii şi se uita cu uimire la carnetul meu fără să sufle o vorbă... iar eu, cu o voce rugătoare, l-am implorat: Sper că n-o să ml izgoneşti... Până la urmă s-a lăsat înduplecat şi, trăgân-du-mă înapoi în clădirea seminarului, a declarat că sunt internat şi şi-a notat cu grijă într-un registru datele mele personale, cum ar fi, de pildă, starea mea civilă şi încă multe altele... Acest vechi institut de studii teologice aducea de fapt cu o închisoare, cu o cazarmă sau cu un cămin de studenţi săraci, atâta doar că pe culoare atârnau pretutindeni între două ferestre nişte crucifixuri, alternând cu tot felul de tablouri despre viaţa sfinţilor, şi în mai toate imaginile acestea pioase figurau scene ale martiriului, nişte orori reproduse de pictor cu atâta realism, încât faptul că

în preajma lor patru sute de milionari locuiau în chiliile preoţeşti câte patru sau şase era, pur şi simplu, o glumă. De altfel, în ceea ce mă priveşte, mă aşteptam să găsesc aici aceeaşi teroare şi aceeaşi răutate de care avusesem parte în puşcăria aceea unde, după război, mi-am ispăşit acele şase luni de pedeapsă în virtutea „micului decret" prezidenţial... Or, dimpotrivă, aici, la Sfântul Ion-de-sub-Stâncă, era o adevărată băşcălie, în refector funcţiona un fel de tribunal, alcătuit din membri ai miliţiilor populare, purtând brasarde roşii şi puşti militare, prost îmbrăcaţi în nişte uniforme de proastă calitate, cusute parcă anume spre a nu se potrivi pe talia lor, cei scunzi înotând în haine prea largi, iar cei înalţi şi voluminoşi sufocându-se în haine prea strâmte, drept care preferau să umble cu tunica descheiată şi cu centironul veşnic desfăcut... verdictul tribunalului consta în acela de a administra milionarilor un an de internare pentru fiecare milion şi, astfel, pentru averea mea de două milioane eu m-am ales cu doi ani, fabricantul de aparate de gimnastică şi articole sportive cu patru, iar cel mai afectat era marele hotelier Sroubek, pentru averea sa de zece milioane. Dar pronunţarea verdictului era una şi transcrierea lui corectă în registru era alta! La fel de cumplită era problema cu numărarea efectivului la apelul de seară — de fiecare dată lipsea câte un milionar, dar asta se întâmpla fiindcă mereu pleca cineva să aducă bere cu urciorul din satul învecinat şi, poate, pentru faptul că paznicii noştri trăgeau veşnic la măsea şi nu mai erau în stare să numere, deşi începeau acţiunea din cursul după-amie-zii. Aşa se face că, în cele din urmă, au ales metoda număratului din zece în zece: când gardianul numărător bătea din palme, un altul lăsa să-i cadă din mână o pietricică şi, după apelul ultimului internat, se

numărau pietrele, se adăuga un zero, plus restul care nu atingea cifra zece şi gata povestea. Dar în fiecare seară se ajungea la alt rezultat, o dată ieşeau mai mulţi, alta dată mai puţini, chiar dacă erau cu toţii prezenţi. De multe ori rezultatul era perfect şi bine înregistrat şi noi răsuflăm uşuraţi, când, deodată, îşi făceau apariţia la poartă patru milionari aducând navete şi urcioare cu bere şi, pentru a se evita orice încurcătură, aceştia erau declaraţi drept nou-veniţi, şi erau condamnaţi încă o dată, alegându-se fiecare cu alţi ani de internare, potrivit averii corespunzătoare... mai trebuie spus că acest centru de internare n-avea nici un gard, nici tu zid împrejmuitor, nici tu grilaj, încât toată lumea, milionari şi miliţieni deopotrivă, ieşeau şi intrau tăind-o prin grădină, dar, la întoarcere, trebuia să ne prezentăm la poarta principală pe care miliţienii de gardă o deschideau şi iar o închideau, încuind-o cu cheia la fiecare trecere şi, cum spuneam, nu se vedea de jur împrejur nici umbră de gard şi miliţienii îşi scurtau şi ei drumul prin grădină, dar, ce-i drept, pe unii conştiinţa îi îndemna să revină la ordine şi disciplină... Problema hranei a fost repede rezolvată prin faptul că miliţienii şi comandantul lor preferau să se înfrupte cu mâncarea milionarilor, iar gamelele cu mâncare ce li se aduceau zilnic de la manutanţa unei cazarme din apropiere erau folosite doar pentru îngrăşatul porcilor pe care-i cumpărase milionarul fabricant de proteze dentare — zece porci, apoi încă zece şi toată lumea se bucura cu gândul la festinul de tăierea porcului, fiindcă aici se mai aflau internaţi nişte mari producători de mezeluri care promiteau asemenea bunătăţi, încât milionarilor le lăsa gura apă şi îşi lingeau buzele dinainte, venind mereu cu tot felul de propuneri pentru tot soiul de specialităţi ce se puteau prepara din carnea de porc.

Cu timpul, aici nu se mai gătea ca în internatele pentru viitorii preoţi, ci cam aşa cum se gătea în mănăstirile bogate ale Ordinului Cruciaţilor, iar atunci când un milionar se afla în pană de lichidităţi, comandantul miliţienilor îl autoriza să se repeadă până acasă, ca să vină cu alţi bani — la început era însoţit de un miliţian în civil, pe urmă a fost de-ajuns un simplu jurământ şi internatul putea să plece la Praga şi să scoată liniştit bani de la bancă, din milionul sau milioanele de care dispunea, întrucât era înarmat cu o hârtie din partea comandantului care atesta că sumele respective erau destinate unor folosinţe de interes public. Aşa se face că la centrul nostru de internare nu duceam lipsă de nimic — lista de bucate era alcătuită de milionari şi supusă spre aprobare comandantului, cu rugămintea de a binevoi să facă observaţiile de rigoare, fiindcă noi, milionarii, îi consideram pe membrii miliţiilor populare drept oaspeţii noştri — de altfel, în refector ne aşezam cu toţii la aceeaşi masă şi mâneam de-a valma... Intr-o zi, milionarul Tejnora a primit permisiunea să plece la Praga ca să aducă de acolo patru muzicanţi, să ne cânte la o serată dansantă; i-a adus cu taxiul până la intersecţia din preajma mănăstirii — călătoria cu taxiul la Praga şi înapoi devenise de-a-cum o obişnuinţă — şi, ocolind poarta încuiată, au trezit santinelele, căci trecuse de miezul nopţii, dar paznicii somnoroşi n-au fost în stare să deschidă poarta, drept care milionarul Tejnora a luat-o prin grădină şi, intrând prin spate în camera de gardă, a luat cheia, ca apoi să vină din nou în faţa porţii şi s-o deschidă — cum însă cheia avea un cusur şi poarta nu putea fi încuiată pe dinafară, milionarul a intrat din nou în camera de gardă, a încuiat uşa pe dinăuntru şi a predat cheia în bună regulă... In clipa aceea mi-am spus în sinea mea: ce păcat că Zdenek nu-i milionar,

aici s-ar fi simţit într-adevăr în elementul lui, omul ăsta n-ar fi cheltuit doar banii lui, ci ar fi cheltuit până la ultima leţcaie şi banii celorlalţi milionari lipsiţi de fantezie, el ar fi ştiut cum să procedeze cu toate milioanele acelea şi ar fi făcut-o şi pentru ei, cu consimţământul lor... Peste o lună, toţi milionarii eram bronzaţi, fiindcă făceam băi de soare întinşi pe povârnişul grădinii, în timp ce miliţienii erau albi ca brânza, fiindcă toată ziua făceau de gardă sau se închideau în chiliile seminariştilor unde întocmeau mereu nişte rapoarte, nefiind în stare să stabilească efectivul, nici măcar pe bază nominală, întrucât unele nume cum ar fi Novâk şi Novy apăreau aici de mai multe ori — şi cum erau obligaţi să poarte în permanenţă asupra lor echipamentul militar, puştile şi cartuşierele căzdeau mereu de pe ei şi, sărmanii, se omorau ştergând de zor cu guma şi transcriind nişte rapoarte pe care în cele din urmă le încheia, jucându-se, unul dintre hotelieri, de parcă ar fi alcătuit la repezeală o listă de bucate... Centrul de învăţământ catolic lăsase aici o mică fermă cu zece vaci, dar cota de lapte din ugerele lor nu ajungea pentru cafeaua de dimineaţă — în consecinţă, din iniţiativa marelui hotelier Sroubek, se servea aici, la micul dejun, o cafea din boabe albe în care se turna un păhărel de rom, aşa cum învăţase dumnealui la Cafeneaua Sacher din Viena — pe urmă, un fabricant de lacuri şi vopsele-praf a mai cumpărat cinci vaci şi era acum lapte din belşug, căci unor milionari nu le pria cafeaua albă şi dimineaţa consumau doar păhărelul cu rom, iar alţii îl sorbeau cu sete, direct din cană, aşa, ca să se dreagă şi să-şi stimuleze digestia după chiolhanul din timpul nopţii... Vizitele lunare ale familiilor erau de asemenea un moment agreabil în cantonamentul nostru... Comandantul cumpărase nişte funii albe pentru uscatul rufelor pe

care le întindea cu acest prilej de-a lungul unui zid imaginar, iar acolo unde funia nu mai ajungea, trasa cu tocul pantofului o linie de demarcaţie ce-i despărţea pe pensionarii lagărului de lumea exterioară... pe urmă soseau soţiile şi copiii cu sacoşele ticsite cu de-ale gurii, bunătăţi una şi una — salam unguresc, brânzeturi şi cutii de conserve din import, iar noi ne străduiam să arborăm o mască de circumstanţă, dar, în ciuda minei posomorâte, orice martor venit din afară şi necunoscând adevărata situaţie din lagărul nostru, ar fi jurat că vizitatorii eram noi, internaţii, că închisoarea se afla dincolo de linia de demarcaţie, căci, după toate aparenţele, internarea părea mai apăsătoare pentru familiile milionarilor, nişte bărbaţi arşi de soare şi bine hrăniţi. Şi, fiindcă bunătăţile erau prea multe şi nu izbuteam să le mâncăm pe toate, le împărţeam cu miliţienii, cărora le plăceau atât de mult, încât au obţinut de la comandantul lor autorizaţia ca aceste vizite să aibă loc nu o dată, ci de două ori pe lună... şi dacă fondul de rulment se întâmpla să scadă sub cele treizeci sau cinzeci de mii de coroane necesare cheltuielilor curente, comandantul le acorda experţilor bibliofili permisiunea să aleagă cărţile rare din biblioteca mănăstirească, să le transporte cu maşina la Praga şi acolo să le distribuie, contra cost, la toate anticariatele... mai târziu cineva a venit cu aceeaşi idee în privinţa rufariei de pat şi a altor obiecte din zestrea viitorilor preoţi ce urmau să fie pregătiţi aici la Sfântul Ion-de-sub-Stâncă, în grădina căruia noi, milionarii, ne tolăneam la soare şi după masa de prânz trăgeam câte un pui de somn... dar ideea s-a dovedit a fi aproape inutilă, căci marii milionari aflaseră mai de mult valoarea acestor lucruri şi de mult adunaseră şi transportaseră valize întregi cu acele frumoase cearşafuri brodate, cu acele cămăşi

de noapte confecţionate de ţesătorii munteni, cu acele superbe ştergare aflate cu duzinile în dulapurile magaziei, zestrea viitorilor preoţi părăsită aici, în neştire, de nimeni controlată, şi a cărei evidenţă nimeni n-o ţinea, ci, dimpotrivă, era la dispoziţia miliţienilor, ca să aibă în permanenţă la îndemână rufarie curată, ca nu cumva să izbucnească în lagărul milionarilor vreo epidemie de boli contagioase, cum ar fi holera, dizenteria sau tifosul exantematic... In cele din urmă, toţi milionarii obţineau permisii de ieşire, în asemenea măsură aveau încredere în noi, ştiind că nu vom dezerta şi vom reveni la ora fixată, şi chiar dacă a întârziat careva — aşa cum s-a întâmplat de două ori — am avut grijă să aducem în locul lor alţi doi cetăţeni înstăriţi, dornici să se odihnească şi să se relaxeze departe de familiile lor... cu timpul, miliţienii au început să-şi lepede uniformele strâmte sau lăbărţate, îmbrăcându-se în civil, iar uniformele le luam noi, milionarii, şi ne păzeam, cu rândul, unii pe alţii, şi când eram de gardă duminica sau sâmbăta spre duminică, toată lumea era în culmea fericirii — un adevărat film burlesc, al cărui scenariu nici mintea fenomenală a lui Charlie Chaplin n-ar fi fost în stare să-l născocească — toate după-amiezele ne jucam de-a lichidatul lagărului, comandantul gărzii, milionarul Tejnora, travestit în miliţian, declara că tabăra se desfiinţează şi milionarii pot pleca acasă, dar aceştia se ascundeau care pe unde putea, iar milionarii în uniformă de miliţieni îi căutau, străduindu-se să-i convingă cât de frumos e afară, în libertate, spu-nându-le că acolo nu vor mai avea de suferit sub cumplitele lovituri de cnut ale miliţienilor, ci îşi vor trăi viaţa liberă de milionari, dar aceştia nici măcar nu voiau să audă de aşa ceva, şi, astfel, milionarul-mili-ţian Tejnora, comandantul celodalţi milionari travestiţi

în miliţieni, consemnaţi în camera de gardă, le ordona acestora lichidarea cu forţa a lagărului, cu executare imediată, şi aceştia dădeau buzna şi-i trăgeau afară din chilii mai întâi pe milionarii cu opt sau zece milioane, condamnaţi la opt sau zece ani de internare, pe urmă luau din camera de gardă cheia de la poartă, dar, neputând s-o descuie, milionarii-miliţieni ieşeau prin curte şi o deschideau pe dinafară şi iar ocoleau poarta şi iar intrau, iar noi, ceilalţi, ne tăvăleam de râs privind acest spectacol în care multimilionarii conduşi de milionarii-miliţieni erau traşi afară de sub pat unul câte unul şi după ce poarta era închisă şi încuiată pe dinafară în urma lor, multimilionarii se încolonau, îndreptându-se în marş forţat spre vârful dealului, dar, ajunşi acolo şi aruncându-şi privirile în jurul lor, se răzgândeau şi porneau înapoi spre poartă, unde cădeau în genunchi implorându-i pe milionarii-miliţieni să le ofere azil... Râdeam şi eu, dar, de fapt, inima nu-mi dădea ghes să râd, căci, în ciuda faptului că eram milionar şi apucasem să ajung în mijlocul lor, în ciuda faptului că împărţeam camera de dormit cu marele hotelier Sroubek, acesta avea faţă de mine o atitudine atât de ciudată, încât odată a refuzat să ia din mâna mea lingura care-i căzuse pe jos şi eu o ridicasem şi-o ţineam mereu cu mâna întinsă în văzul tuturor, aşa cum ţinusem, cândva, paharul cu care nimeni nu voia să ciocnească — dar domnul hotelier s-a dus să ia altă lingură ca să-şi poată sorbi supa, iar lingura, pe care între timp o aşezasem lângă tacâmul lui, a împins-o dezgustat cu un colţ al şervetului până când a căzut din nou pe podea şi, sub privirile uimite ale mesenilor, marele Sroubek a expediat-o cu un şut furios sub dulapul cu odăjdii preoţeşti din capătul celălalt al refectorului. Da, râdeam şi eu, în realitate însă nu-mi ardea să râd, căci

ori de câte ori încercam să vorbesc despre milionul meu, mai-marii milionari amuţeau ca prin farmec şi se uitau în altă parte - milionul meu, mai bine zis, cele două milioane nu însemnau pentru ei nimic, iar eu am înţeles că prezenţa mea în mijlocul lor era tolerată, căci eu nu eram demn de rangul lor, fiindcă dumnealor erau milionari de lungă dată, dinaintea acestui război, poate chiar dinaintea primului război, iar eu nu eram decât un proaspăt îmbogăţit de război, un profitor pe care nu voiau şi nu puteau să-l accepte printre ei, pentru simplul motiv că nu eram din casta lor — era, probabil, ca în visul meu, când un arhiduce obţinuse înnobilarea mea şi totuşi n-aş fi devenit baron, fiindcă aristocraţia autentică nu m-ar fi acceptat niciodată în mijlocul ei, aşa cum nu mă acceptau în tagma lor milionarii cu tradiţie; cu un an în urmă, când eram proprietarul hotelului şi restaurantului din Carieră, mai puteam spera contrariul, mângâindu-mă cu iluzia că strângerile de mână şi convorbirile oarecum amicale mă îndreptăţeau să cred că sunt egalul lor, dar totul era numai aşa, de ochii lumii — căci, vorba-ceea, orice bogătaş încearcă întotdeauna să câştige favorurile unui şef de restaurant, ba, mai mult, îl îndeamnă să mai aducă un pahar ca să ciocnească şi să bea cu el la masa lui, în schimb, dacă l-ar întâlni întâmplător pe stradă, nu s-ar învrednici să se oprească şi să schimbe cu el câteva amabilităţi, aşa ceva nu se face în afara hotelului, unde, dimpotrivă, e bine să fii în graţiile patronului şi ale şefului de sală, spre a fi sigur de un serviciu impecabil, şi apoi, acest pahar pe care i-l oferi, acest schimb de banalităţi cordiale impun de la sine obligaţia unei discreţii desăvârşite din partea şefului de sală şi a hotelierului... De asemenea, eram din ce în ce mai conştient de micile amănunte care generează

marile averi — de veşnicele găluşte şi crochete de cartofi pe care domnul Brandejs le servea întregului personal, de meschinăria cu care făcea tot felul de economii şi, iată, chiar şi aici ştia cum să ajungă la frumoasele ştergare şi cearşafuri şi se pricepea de minune să le scoată cu valiza dincolo de poartă şi să le expedieze acasă, nu fiindcă ar fi avut nevoie de ele, ci fiindcă spiritul lui de multimilionar nu rezista tentaţiei ce-l îndemna să nu scape o asemenea ocazie ce i se oferea ca un exerciţiu de câştigat pe gratis lucrurile acelea frumoase din zestrea viitorilor slujitori ai Bisericii... In ferma vechii mănăstiri mai rămăseseră o mulţime de porumbei, două sute de perechi de porumbei călători, de a căror grijă comandantul lagărului mă însărcinase pe mine — aşa se face că, zi de zi, eram de corvoadă curăţând hulubăriile, aducând apă şi faină grunjoasă... în fiecare zi, după masa de prânz, mă duceam cu căruciorul meu să adun resturile de la bucătărie... Era cât pe ce să uit a vă spune că domnului comandant i se urase de atâta carne cât mâncase şi, într-o zi, i s-a făcut dor de plăcinte de cartofi, altă dată de găluşte cu magiun presărate cu brânză de vaci şi stropite cu smântână... iar croitorul milionar Bârta, căruia tocmai atunci se nimerise să-i vină soţia în vizită, a profitat de ocazie şi i-a spus comandantului că nevasta lui e de la ţară şi ar fi tare bucuroasă să rămână aici ca bucătăreasă, anume pentru pregătirea acestor dulciuri făinoase... Aceasta a fost prima prezenţă femeiască în tabăra noastră şi, fiindcă eram cu toţii sătui de atâta carne, alte trei soţii de milionari au venit în ajutorul doamnei Bârtova — acum şefa secţiei de patiserie — apoi, din clipa în care au fost eliberaţi milionarii cu dublă cetăţenie — austriacă şi franceză — în tabără au rămas zece chilii libere, drept care câtorva milionari le-a

venit pe loc ideea să le ia cu chirie o dată pe săptămână pentru vizitele feminine, căci, spuneau ei, era de-a dreptul inuman să privezi nişte bărbaţi căsătoriţi de prezenţa soţiilor legitime... aşa se face că au început să apară aici, săptămânal, zece femei frumoase care, se vedea de la o poştă, n-aveau nimic în comun cu o soţie legitimă, fiind vorba, de fapt, de nişte vechi animatoare din localurile de noapte, ca acelea ce veneau odinioară, în fiecare joi, la Hotelul Paris, să-i viziteze pe barosani, după închiderea Bursei, iar două dintre ele îmi erau chiar cunoscute... în ceea ce mă priveşte, vă spun cu toată sinceritatea, preferam să mă ocup de porumbeii mei, de cele două sute de perechi statornice, atât de punctuale la întâlnirile cu mine, încât, fix la ora două după-amiaza, stăteau înşirate pe streaşină clădirii mănăstirii — punct strategic cu vederea direct în bucătărie — de unde eu ieşeam cu regularitate trăgând după mine căruciorul încărcat cu doi saci de grăunţe şi resturi de zarzavaturi, şi eu, cel care-l servisem pe împăratul Abisiniei, hrăneam acum porumbeii pe care nimeni altul nu voia să-i hrănească, căci munca aceasta nu era pentru mânuţele albe şi delicate ale multimilionarilor, iar eu trebuia să fiu foarte punctual şi să ies în curte exact în clipa în care orologiul din turla bisericii bătea ora două, oră punctată, de altfel, în zilele însorite, şi de cadranul ceasului solar de pe zidul mănăstirii — şi, de îndată ce apăream în pragul bucătăriei, patru sute de porumbei părăseau acoperişul şi veneau în întâmpinarea mea, zburând spre mine o dată cu umbra aripilor fâlfâitoare, stârnind un foşnet surd, ca atunci când sarea sau făina se scurge încet dintr-un sac găurit — şi porumbeii aterizau pe căruciorul meu, iar cei ce nu încăpeau se instalau pe umerii mei sau se roteau în jurul capului meu bătând din aripi, şi între

mine şi lumea exterioară se năştea o perdea groasă şi eu mă simţeam ca înfăşurat într-o mantie uriaşă alcătuită din pene, din puf şi din opt sute de ochi frumoşi ca boabele de afine şi, ca să pot înainta cu această povară, eram obligat să trag din greu cu ambele mâini, în timp ce multimilionarii se tăvăleau de râs văzând cum mă chinuiam, încărcat de atâtea zburătoare, ca să ajung în curticica în care micuţii porumbei se năpusteau asupra prânzului lor de toate zilele şi ciuguleau de zor şi fără încetare şi nu se lăsau până când nu dădeau gata conţinutul celor doi saci şi nu curăţau de-a binelea cratiţele cu resturile de mâncare... odată, s-a întâmplat să întârzii din pricina unei cratiţe din care comandantul lagărului nu mai contenea să se delecteze degustând cu poftă resturile de supă minestrone cu parmezan şi, la a doua bătaie a orologiului, porumbeii au dat năvală în bucătărie prin ferestrele deschise — patru sute de porumbei busculând totul în trecerea lor, smulgând până şi lingura din mâna comandantului, iar eu, în dorinţa de a salva situaţia, am zbughit-o repede afară şi, în pragul bucătăriei, porumbeii au tăbărât pe mine, silindu-mă să-mi feresc faţa şi capul cu amândouă mâinile, în timp ce ei îmi dădeau târcoale, ciupindu-mă uşor cu ciocurile lor gingaşe, şi am rupt-o la fugă, şi goneam cât mă ţineau picioarele, dar porumbeii zburau după mine şi eu m-am poticnit şi am căzut cu faţa în jos şi drăguţii se învălmăşeau în jurul meu, şi se lăsau pe mine, şi când m-am întors şi m-am săltat în capul oaselor, m-am văzut încercuit din toate părţile de aceşti porumbei — se lipeau de mine şi se gudurau, căci eu eram pentru ei un fel de zeitate dătătoare de viaţă şi, aruncându-mi în clipa aceea o privire înapoi în trecutul vieţii mele, şi asaltat acum de aceşti porumbei şi porumbiţe, mesageri ai Divinităţii veniţi

la mine ca la un sfânt, mi-am zis în sinea mea că sunt un ales al Cerului şi, în timp ce auzeam râsetele şi strigătele şi observaţiile răutăcioase ale multimilionarilor, eu eram binecuvântat de misiunea porumbeilor şi încredinţat încă o dată că incredibilul devenise realitate; acest gudurat şi aceste ciocuri mângâietoare ale micuţilor porumbei valorau pentru mine mai mult decât zece milionari şi trei hotelieri la un loc şi-mi dădeau senzaţia că acest mesaj al porumbeilor venea din împărăţia cerului, aşa cum mi-era dat să văd în scenele din tablourile sfinte ce împodobeau, pe culoarele mănăstirii, drumul crucii pe care-l străbăteam zi de zi cu toţii îndreptându-ne spre chiliile noastre. Dar, din păcate, până atunci fusesem orb şi surd, în dorinţa mea ambiţioasă de a deveni ceea ce în realitate nu voi putea fi niciodată, în ciuda celor două milioane ale mele, şi iată-mă acum pentru prima oară multimilionar, mulţumită acestor micuţi porumbei — adevăraţii mei prieteni, de bună seamă simbol al unei misiuni celeste, cu care, cine ştie, voi fi învestit curând... şi, deodată, m-am simţit ca Saul care, căzând de pe cal pe drumul Damascului, s-a trezit pe neaşteptate faţă în faţă cu Dumnezeu... am desfăcut cu braţele bătăile celor opt sute de aripi şi mi-am croit drum printre penele acelea vibratoare şi, strecurându-mă parcă printr-un desiş de sălcii plângătoare, am dat fuga şi am scos din bucătărie sacii cu boabe şi crati-ţele cu resturi de zarzavaturi şi, sub norul micuţelor zburătoare care mă copleşeau, am început să trag căruţul încet-încet spre curticica interioară şi în acest timp am avut o altă viziune — în calea mea a apărut Zdenek, de data asta nu ca activist politic, ci ca atunci când era şef de sală la Hotelul Tichota şi odată, în ziua noastră liberă, am ieşit să ne plimbăm într-un crâng de mesteceni unde am zărit alergând

printre copaci un omuleţ cu fluierul la gură şi fluiera de zor, împingând copacii şi strigând la ei: Atenţie, domnule Riha, încă o dată şi aţi ieşit de pe teren! Şi alerga aşa, nebuneşte, printre copaci, şi Zdenek se amuza, în timp ce eu nu înţelegeam nimic, ca abia seara Zdenek să-mi explice că omuleţul acela era domnul Siba, arbitru de fotbal, şi cum nimeni nu se încumeta la vremea aceea să arbitreze meciurile Sparta-Slavia, din pricina insultelor la care erau expuşi arbitrii, domnul Siba şi-a asumat acest risc... şi se antrena în crângul acela alergând printre mesteceni şi zăpăcind puieţii şi, în acest timp, îi dojenea şi-i ameninţa cu eliminarea pe Burgr şi Braine, dar cel mai mult îl admonesta pe Riha, spunându-i că la următoarea abatere părăseşte terenul... Şi mi-a mai venit în minte că în după-amiaza aceea ne-am oprit în faţa unui cămin cu persoane uşor alienate şi Zdenek a încărcat un autobuz întreg cu nebuni care se plimbau prin curtea institutului şi i-a dus pe toţi la iarmarocul din sat unde, în îmbrăcămintea lor reiată şi cu pălăriile tari pe cap, au putut să se zbenguie, să se învârtească în lanţuri şi să se dea în bărci după pofta inimii, după care le-a cumpărat un butoi cu bere şi, cu halbele de împrumut cu tot, ne-am dus cu autobuzul înapoi în crângul de mesteceni unde am dat cep butoiului şi s-a băut în lege, în timp ce domnul Siba alerga printre copaci şi fluiera nevoie mare şi nebunii îl urmăreau uimiţi; pe urmă au înţeles despre ce-i vorba şi s-au transformat în microbişti, strigând care mai de care numele celebrilor jucători ai Spartei şi Slaviei... ba, mai mult, la un moment dat l-au surprins pe Braine lovindu-l pe Planicka în cap şi suporterii Slaviei au început să ţipe şi nu s-au lăsat până când n-au obţinut eliminarea lui Braine... şi, în final, după ce-l îmbrâncise pe Riha de trei ori şi tot

de atâtea ori îi atrăsese atenţia, 1-a eliminat pe jucător pentru un fault brutal asupra lui Jezbera şi nebunii nu mai conteneau să ţipe şi să zbiere, şi după ce au dat gata butoiul cu bere, au început să vadă ca şi mine, de altfel, alergând în locul puietilor de mesteceni tricourile roşii şi galbene ale cluburilor incriminate şi totul se desfăşura în ritmul acela accelerat impus de fluierul micuţului arbitru Siba, pe care, în cele din urmă, nebunii l-au scos de pe teren purtându-1 pe umeri pentru frumoasa sa prestaţie de arbitraj fotbalistic... Peste o lună Zdenek mi-a arătat în ziare referatul de specialitate cu privire la arbitrajul domnului Siba, care, eliminându-i de pe teren cu fluierul său energic pe jucătorii Braine şi Riha, a salvat întâlnirea dintre cele două mari formaţii...

Incredibilul devenea mereu realitate şi cercul începea să se închidă — mai întâi, mă întorceam cu gândul la anii copilăriei şi ai adolescenţei mele când eram din nou picolo, pe urmă, încetul cu încetul, m-am îndepărtat de ei. De câteva ori am mai stat faţă în faţă cu viaţa mea, privindu-mă într-o oglindă imaginară, nu fiindcă aş fi vrut acest lucru, ci fiindcă evenimentele mă obligau. Şi astfel, într-o zi, am revenit la bunica mea şi mă vedeam în cămăruţa ei, pândind împreună ferestrele toaletelor de la Băile Carol, de unde în zilele de joi şi vineri comis-voiajorii aruncau rufăria lor murdară — câte o cămaşă albă se oprea din când în când în aer, de parcă ar fi fost crucificată pe fundalul întunecat al serii, ca apoi să fie înhăţată de roata uriaşă a morii, de unde bunica le pescuia la iuţeală cu cârligul ei, pe urmă le spăla, le dregea şi sâmbăta se ducea să le vândă prin barăcile muncitorilor de pe şantierele de construcţii... Ca un făcut, în ziua aceea ni s-a anunţat apropiata lichidare a centrului de internare a milionarilor; peste opt zile,

valizii vor fi repartizaţi la diferite munci productive, iar vârstnicii vor fi lăsaţi la vatră... se impunea, aşadar, organizarea unui banchet de adio şi pentru asta trebuia să facem rost de cât mai mulţi bani... aşa se face că, împreună cu fabricantul de proteze dentare, ne-am dus la cabana lui de vară, unde acesta îşi ţinea ascunsă toată averea... Cu acest prilej am avut parte iar de un moment incredibil al vieţii mele — la cabană am ajuns abia pe la -miezul nopţii, am ridicat scara şi am deschis uşa ce dădea spre pod, dar, uluit de lumina lanternei, fabricantul nu mai era în stare să-şi mai amintească în care valiză lăsase sutele de mii — m-am apucat să le deschid şi banii ioc, şi când am ajuns la ultimul, un cufăr uriaş, şi-am început să-i luminez măruntaiele, m-am îngrozit, în ciuda faptului că puteam să mă aştept la aşa ceva în casa unui fabricant de dinţi artificiali - în valiză nu se aflau decât dinţi falşi şi gingii false, şi toate în cantităţi înspăimântătoare, proteze una şi una cu palatinul roz şi dinţi albi, o sumedenie de proteze şi, cum stăteam cocoţat în moţul scării, m-am înspăimântat privind la dinţii aceia încleştaţi ce aduceau cu nişte plante carnivore, unii întredeschişi, alţii desfăcuţi de-a binelea, de parcă dantura aceea falsă ar fi căscat gata să-şi scrântească maxilarele şi, de atâta spaimă, am început să cad pe spate cu scară cu tot, mai întâi au picat peste mine câteva proteze, pe urmă am simţit pe braţe şi pe obraji săruturile reci ale dinţilor şi m-am prăbuşit de-a binelea şi lanterna s-a stins — şi, cum zăceam întins pe podea, s-a abătut peste mine o adevărată ploaie de dinţi falşi care, pur şi simplu, m-a înecat şi, de atâta groază, mi s-a făcut pielea ca de găină, încât nici să strig n-am mai fost în stare... şi, totuşi, am izbutit să mă întorc pe burtă, să mă salt în patru labe şi să ies la iuţeală din puzderia aceea de

dinţi, ca o fiară hăituită sau ca un păianjen rătăcit... Pe fundul acestei valize se aflau ascunse miile de coroane, şi, după ce le-am scos, fabricantul s-a apucat să adune cu grijă toţi dinţii, şi, cu fărăşul, i-a depozitat înapoi în valiza pe care a legat-o cu o sfoară groasă şi a tras-o iar sus, acolo unde-i era locul... şi după ce am închis bine uşa podului, am pornit-o încetişor şi în tăcere spre gară... Cina noastră de adio trebuia să fie aşa cum erau ospeţele de nuntă la Hotelul Paris — de aceea, am cerut permisiunea să mă reped până la Praga ca să-mi iau din cămăruţa mea fracul cel mai frumos şi, mai cu seamă, decoraţia aceea cu eşarfa albastră, căpătată de la împăratul Abisiniei şi, la întoarcere, am cumpărat câteva braţe de flori şi asparagus şi toată după-amiaza mai-marii hotelieri Sroubek şi Brandejs au împodobit cu ele mesele în cantina preoţească, iar domnul Brandejs era sincer dezamăgit că nu mai putea să furnizeze tacâmurile sale de aur — i-am invitat, fireşte, pe toţi miliţienii, în frunte cu comandantul lagărului nostru, un moşulică bun şi cumsecade — cu o seară înainte ne-a întâlnit pe străzile satului şi când ne-a întrebat unde ne ducem, marele hotelier Brandejs i-a spus: Veniţi cu noi, domnule comandant, ne ducem să dansăm, dar el a răsucit din cap îndepărtându-se cu puşca lui pe care o purta aşa cum poartă pescarii nuiaua de pescuit — visa, din nou, sărmanul, că se va întoarce înapoi la meseria lui de miner, de îndată ce va preda spre lichidare tabăra noastră de milionari... Pentru această ultimă seară m-am întors şi eu la meseria mea de ospătar, dar acum purtam fracul altfel decât înainte, cu gândul, de bună seamă, în altă parte, mi-l trăsesem pe mine ca pe un costum de gală şi tot aşa îmi petrecusem peste umăr eşarfa albastră şi-mi prinsesem în şoldul fracului decoraţia străluci-

citoare şi nici prin gând nu-mi trecea să-mi întind gâtul şi să-mi înalţ capul ca să par cu câţiva centimetri mai înalt — de nimic nu-mi mai păsa, mă simţeam ca o floare veştejită şi nu mai doream să par egalul hotelierilor multimilionari, în ciuda faptului că domnii Brandejs şi Sroubek, şi ei în frac, serveau acum alături de mine în aceeaşi sală; cu un aer absent, aduceau la masă farfuriile cu mâncare pentru acest banchet la care mă simţeam străin şi nu mai încercam nici un regret, amintindu-mi de hotelul meu din Carieră, care nu-mi mai aparţinea... De altfel, în sală atmosfera era tristă, un fel de veghe funebră alături de aceşti comeseni gravi şi posomorâţi, care cinau pentru ultima oară în faţa uriaşei fresce cu Cina cea de taină pictată pe zidul refectorului... In timpul antreurilor - piftie de pasăre şi alte bunătăţi, stropite cu vin alb de Moravia — nu izbuteam să-mi desprind privirea de pe această pictură murală, şi nu eram singurul, şi, încetul cu încetul, am început să semănăm cu toţii cu sfinţii apostoli, încât în timp ce mâneam friptura de vacă â la Stroganoff, am devenit nişte melancolici, s-ar fi putut spune ca la nunta din Cana Galileii, numai că aici cu cât beau mai mult, cu atât mai sobri şi mai lucizi deveneau multimilionarii noştri, de parcă vinul lor s-ar fi transformat în apă şi nu invers, ca la biblica nuntă... iar la momentul cafelei şi al coniacului s-ar fi putut auzi în sală şi bâzâitul unei muşte, atât de apăsătoare era tăcerea, chiar şi în rândul miliţienilor instalaţi la vechea masă la care mâncau înainte profesorii centrului de învăţământ bisericesc... până şi aceştia erau Întristaţi, ştiind că ne vedeau pentru ultima oară până la miezul nopţii — punctul final al unei perioade plăcute pe care unii ar fi dorit s-o trăiască o veşnicie... şi, deodată, din interiorul mănăstirii, unde din treizeci de călugări

rămăsese doar un frate şchiop, s-a auzit clopotul care-i chema pe credincioşi la liturghia de la miezul nopţii — o ţinea fratele şchiop pentru milionarii de religie catolică, în capelă erau doar câţiva care între timp îşi făcuseră bagajele, dar, ca din senin, fratele şchiop a lăsat din mână potirul cu care-i binecuvânta pe credincioşi şi, aşezându-se la orgă, a făcut un semn scurt, ridicând braţul în sus, şi în clipa următoare orga a început să duduie, intonând coralul sfântului nostru patron, şi fratele şi-a dat drumul glasului cântând cu evlavie Sfinte Vaclave, voievod al ţării cehe... şi vocea lui şi duduitul orgii au răzbit până în refectorul dominat de fresca Cina cea de taină şi totul se acorda atât de bine cu dispoziţia noastră tristă şi melancolică încât, catolic-necatolic, ne-am ridicat de pe scaun unul câte unul, ca apoi, în grupuri compacte să pornim grăbiţi prin curte ca să ne strecurăm cât mai repede în capela scăldată de lumina gălbuie a lumânărilor, unde am căzut cu toţii în genunchi, nu de teamă, ci parcă doborâţi de ceva, de o forţă superioară condiţiei noastre de milionari, de o foiţă mult mai puternică decât banii, care sălăşluia în noi, de ceva sublim ce se înălţa aici în perenitatea ei milenară... Şi nu ne lăsa să pierim pe noi şi pe urmaşii noştri... cântam cu toţii îngenuncheaţi sau prosternaţi cu faţa la pământ, iar eu, uitându-mă în jurul meu, nu mai recunoşteam acele chipuri acoperite de masca meschină a milioanelor - o fervoare interioară, chintesenţă a tot ce-i mai bun şi mai frumos în sufletul omenesc, aureola acum aceste chipuri... iar fratele şchiop parcă nu mai şchiopăta — în rasa lui de pânză albă, aducea cu un înger şchiopătând doar sub povara aripilor sale grele de zburător... Şi, văzându-ne îngenuncheaţi sau căzuţi cu faţa la pământ, bătrânul călugăr a ridicat deodată potirul său de aur pentru o

ultimă binecuvântare, ca apoi, trecând prin mijlocul acestei mulţimi smerite, să iasă în curtea întunecată unde rasa albă strălucea ca fosforul de pe costumul artistului-acrobat ce-şi dădea drumul seară de seară din vârful stâncii şi, cu un salt spectaculos, se lăsa înghiţit de apa albastră a lacului din Carieră... tot aşa a dispărut bătrânul frate — rasă albă de călugăr, înghiţită de bezna nopţii, precum sfânta ostie de cuminecătură pe care o înghiţise după ce ne blagoslovise cu binecuvântarea sa... Pe urmă, orologiul din turnul bisericii a început să bată cele douăsprezece lovituri anunţând miezul nopţii şi noi, trecând unul câte unul pe poarta deschisă, ne strecuram afară prin culoarul alcătuit de bunii noştri miliţieni, ne luam rămas-bun de la ei, care, în frunte cu comandantul lor, ne strângeau mâna cu toată cordialitatea — erau cu toţii mineri din bazinul carbonifer Kladno — după care, noi, milionarii, dispăream în întuneric îndreptân-du-ne spre gară, fiindcă lagărul de internare fusese lichidat, iar noi, indiferent de durata pedepsei, doi sau zece ani, potrivit milioanelor de care dispuneam — zece sau două — eram invitaţi să ne întoarcem la casele noastre... In tren, m-am gândit tot timpul la cele două sute de perechi de porumbei, care la două după-amiază mă vor aştepta şi eu nu voi fi la datorie, şi, uite aşa, cu capul plin de porumbei, m-am întors acasă, dar nu la Praga, ci la Carieră — înaintam încet pe poteca de pădure la capătul căreia ar fi trebuit să zăresc lumina hotelului meu... Dar totul era cufundat în beznă... când ara ajuns în dreptul siluetelor întunecate ale concasoarelor-statui, nici gând să mă sperii. Cariera era închisă, poarta veche de la intrare era şi ea închisă, iar cea nouă, de scândură, era bătută în cuie şi zăvorâtă cu un lacăt mare de siguranţă. Am ocolit gardul şi, trecând peste movilita năpădită de

buruieni în floare, am urcat spre inima Carierei... Pretutindeni domnea dezordinea, scaune murdare, răsturnate... poarta fostei fierării era deschisă, dar aici nu se mai vedea nici o urmă de restaurant, totul fusese transportat în altă parte, doar câţiva butuci mai ardeau mocnit în coşul forjei, vesela şi tacâmurile restaurantului dispăruseră cu desăvârşire şi, în locul lor, apăruseră nişte căni obişnuite de cafea desperecheate... la tot pasul constatam aproape cu voluptate că această frumoasă Carieră, pentru care Steinbeck în persoană se oferise să-mi plătească cincizeci de mii, şaizeci de mii şi chiar optzeci de mii de dolari, dar eu n-am acceptat şi bine am făcut... după cum bine era că această Carieră decăzuse, de vreme ce eu nu mai puteam rămâne aici ca hotelier; aşa că, ducă-se de râpă, toată cu mine, şi acest hotel transformat, probabil, într-un ştrand popular, căci în locul şervetelor de bucătărie se vedeau aici nişte prosoape, iar pe o sfoară întinsă de la un capăt la altul al sălii atârnau costume de baie de toate culorile — puse desigur la uscat... Singura inovaţie care-mi lăsa o impresie plăcută era un manechin de femeie în pielea goală, suspendat din plafon în poziţie orizontală, adus, cu siguranţă, ca reclamă, din vitrina unui mare magazin de confecţii... de pe culoarul hotelului dispăruseră toate covoarele şi toate oglinzile şi lămpile de cristal din dreptul fiecărei uşi... am împins o uşă şi am aprins lumina cu tainica speranţă că voi găsi o cameră goală şi pustie şi, într-adevăr, aşa era — şi era mai bine decât să fi găsit în ea toate lucrurile aşa cum le lăsasem înainte de a le părăsi, iar eu eram mulţumit că, o dată cu plecarea mea, se stinsese, de fapt, întreaga Carieră şi nimeni de-acum încolo nu va avea puterea să facă din ea ceea ce făcusem eu, şi nu va rămâne decât în amintirea vechilor mei clienţi şi

vizitatori, ca un vis frumos în care îşi vor putea fauri Cariera lor, potrivit propriului gust şi, în acest vis, să se întâlnească din nou cu cele mai frumoase fete, în fostul meu hotel, să se avânte pe cablu de la înălţimea de şaptezeci de metri a stâncii de granit, să coboare până la marginea lacului, să se oprească aici o clipă, apoi să se arunce cu capul înainte în adâncul apei albastre... sau aşa cum e îngăduit în orice vis, să-şi dea drumul de sus şi să rămână suspendat în aer, deasupra oglinzii albastre, să privească un timp bătând din aripi, aşa cum ştie să facă privighetoarea tinându-se de adierea vântului, pe urmă, ca într-un film rulat de-a-ndoaselea, să se întoarcă înapoi în vârful stâncii, unde se aflase cu câteva clipe în urmă, şi ca un echilibrist pe sârmă să-şi dea drumul cu prăjină cu tot în prăpastia din spatele luciului albastru al lacului...

Şi, astfel, am plecat de aici cu inima împăcată şi, când am ajuns la Praga, mă aştepta acasă o înştiinţare oficială care-mi dădea de ales între internarea la Pankrâc, spre a-mi ispăşi restul pedepsei cu închisoarea, şi angajarea într-o brigadă de muncă forestieră, indiferent unde, potrivit preferinţelor mele, cu condiţia ca această brigadă să se afle în inima regiunii de frontieră, în întregime depopulată după expulzarea tuturor germanilor-sudeţi din ţara lor de baştină... Fără a mai sta pe gânduri, m-am prezentat în aceeaşi zi la biroul Administraţiei apelor şi pădurilor, de unde peste puţin timp am ieşit cu foaia de trimitere la prima brigadă ce-mi fusese propusa, şi eram fericit, şi fericirea mea a sporit constatând că pierdusem un toc de la pantof, acea bucată de piele vârtoasă sub care ţineam ascunse ultimele două timbre valoroase, toată averea rămasă de la soţia mea Liza, care-mi adusese aceste timbre de la Lemberg, astăzi Lvov,

după incendierea ghetoului şi masacrarea locuitorilor săi... Străbătând acum străzile Pragăi, nu mai purtam cravată şi nu mai încercam să par cu câţiva centimetri mai înalt, şi mă plimbam prin preajma elegantelor hoteluri din piaţa Vâclav sau de pe eleganta stradă Pfikopy, fără să le iau în seamă, şi nu mai zăboveam pe la vitrinele magazinelor de lux ca să aleg, măcar mental, cravata care mi-ar fi plăcut s-o cumpăr. Ba, mai mult, eram răutăcios cu mine însumi şi mă bucuram că am ajuns unde am ajuns, că de-acum încolo voi purta de unul singur povara mea, s-a zis cu plecăciunile şi cu formulele de politeţe: bună ziua şi bună seara şi sărut mâinile — s-a zis cu grija supravegherii personalului, sau invers, ca membru al personalului să fiu atent să nu mă surprindă patronul ciugulind din farfurie o bucată de carne sau aşezân-du-mă pe scaun şi aprinzându-mi o ţigară în timpul serviciului; eram fericit la gândul că mâine dimineaţă voi pleca undeva departe-departe de lumea citadină şi mai aproape de natură, la care visasem întotdeauna... Pe vremea când eram chelner mi-erau dragi cei ce munceau de dimineaţă până seara la lumina artificială a becurilor: portarii şi portăresele şi fochiştii de calorifer, care, măcar o dată pe zi, ieşeau în faţa casei şi se uitau în sus din şanţurile străzilor pragheze ca să vadă cerul şi norii şi să afle cât e ceasul după mersul soarelui şi nu după acele ceasornicului, şi adeseori îmi spuneam în sinea mea că, într-o zi, când voi fi la pensie, voi pleca să văd de aproape cum arată pădurea în bătaia soarelui ale cărui raze strălucesc atât de puternic, încât eşti nevoit să-ţi protejezi ochii adă-postindu-i sub streaşină unei pălării cu boruri late... Şi incredibilul care devenea realitate nu mă părăsea şi eu credeam în el şi în surpriza neaşteptată şi în steaua care-mi conducea paşii în viaţă numai spre a-şi

demonstra ei înseşi că mereu o aşteaptă undeva un lucru uimitor, iar eu, având mereu în faţa ochilor strălucirea acestei stele, credeam în ea din ce în ce mai mult, căci, aşa cum mă înălţase pe culmi făcând din mine un milionar, acum, după ce am fost azvârlit de sus din înaltul cerului şi am căzut pe pământ în patru labe, îmi dădeam seama că steaua mea străluceşte mai tare ca oricând, că abia acum voi putea să-i văd inima cu ochii mei slăbiţi de atâtea câte îmi fusese dat să trăiesc şi să îndur, şi poate era nevoie să-mi slăbească, înainte de a-mi dărui însuşirea de a vedea şi de a cunoaşte mai mult. Da, aşa a fost! Căci, până să ajung la destinaţie, zece kilometri pe jos îi făcusem străbătând o potecă de pădure — trecusem de Kraslice şi începuse să mă cuprindă deznădejdea, când, deodată, am zărit casa Ocolului Silvic dărăpănată într-un hal fără de hal, dar, văzând-o, am crezut că înnebunesc de bucurie, aşa de tare mă înduioşase această casă, era o casă aşa cum şi-o imaginează omul născut şi trăit la oraş atunci când aude vorbindu-se de casa pădurarului... m-am aşezat pe băncuţa de lemn lipită de peretele năpădit de viţă sălbatică şi din interiorul casei auzeam tic-tacul unui autentic ceasornic Schwarzwald şi, fără să-l văd, îi ascultam zgomotul mecanismului de lemn şi bârâitul lanţului acţionat de cele două contragreutăţi — şi, prin spărtura dintre două coline, priveam peisajul păgubit acum de ogoare, de altfel, pe tot parcursul drumului ghiceam doar unde se cultivau cândva cartofii, secara sau ovăzul, dar totul era acum înecat în bălării, întocmai ca satele pe care le străbăteam, de parcă aş fi trecut prin „Lumea cealaltă", aşa cum se numea un sat, potrivit tăbliţei indicatoare aflate la o răscruce de drumuri... şi, pretutindeni, din toate casele, casele acelea dărăpănate, şi printre ostreţele gardurilor

răsăreau tot felul de crengi şi crenguţe sălbatice şi tufe de coacăze şi zmeură gata să se coacă — pe alocuri îmi luam inima-n dinţi şi voiam să intru în câte o casă, dar n-am intrat - încremenit de o sfântă spaimă, nu eram în stare să trec pragul unei gospodării în care aproape totul era făcut ţăndări, mobilele şi scaunele răsturnate, de parcă cineva le-ar fi doborât într-o gală de lupte greco-romane, prin aplicarea faimosului dublunelson - iar altcineva ar fi ciopârţit cu o secure grinzile plafonului şi cu alta ar fi spart sipetele încuiate cu lacăte trainice... într-un sat, se întorcea de la păscut la ceasul amiezii o cireada de vaci — am pornit pe urmele lor, înaintând pe o alee de tei îmbătrâniţi, la capătul căreia se întrezărea turnul unui castel în stil baroc... Pe urmă, în faţa mea a răsărit, în toată splendoarea sa, un castel cu ornamente superbe gravate cu cuiul în tencuiala crudă, probabil în stilul Renaşterii, aşa cum bănuisem, şi, văzând vacile intrând în castel pe poarta inexistentă, mi-am zis în sinea mea că bietele dobitoace s-au rătăcit şi am mers după ele, ca să aflu că, de fapt, animalele nu greşiseră adresa - aici era grajdul lor, în sala mare a cavalerilor de la etajul întâi, spre care ducea o scară largă, în sala cu candelabre şi lustre de cristal şi cu scene frumoase din viaţa păstorilor pictate pe pereţi, scene ce dădeau impresia că povestea se petrecea undeva în Grecia sau, mai departe, în Ţara Sfânta, căci toate personajele, masculine şi feminine, erau îmbrăcate altfel decât s-ar fi cuvenit în condiţiile climei noastre, purtând pe ele veşminte în care pictorii îi îmbrăcau pe Iisus Cristos şi pe contemporanii săi... Toate spaţiile dintre ferestre erau prevăzute cu oglinzi mari de cristal şi vacile se priveau în ele îndelung şi cu vădită plăcere, iar eu, călcând prin baliga lor, m-am retras coborând scările pe vârfuri,

spunându-mi că această întâmplare era, probabil, începutul unui alt moment în care incredibilul devenea realitate şi mă felicitam în sinea mea de a fi fost martorul acestei imagini dezolante, bucurându-mă şi delectându-mă totodată că vedeam această monstruozitate de care, de fapt, mă îngrozeam ca orice om care se teme şi se fereşte de nenorocire, dar cum se întâmplă ceva, mai toţi se duc şi cască ochii să vadă o secure înfiptă în capul cuiva, o bătrână călcată de tramvai, ca apoi să fugă înspăimântaţi de la locul faptei; dar eu nu fugeam, ci păşeam agale, bucurându-mă chiar de această stare a lucrurilor, ba mai mult, mi se părea că aceste crime şi nenorociri şi suferinţe şi toate atrocităţile erau prea puţine, că ar trebui să fie mai multe şi să se abată nu numai asupra mea, ci asupra întregii omeniri... Şi, stând aşa în faţa casei pădurarilor, au apărut, în sfârşit, două fiinţe omeneşti, care, cu siguranţă, locuiau acolo, şi cu ele aveam să împart această casă un an întreg sau poate chiar mai mult... Le-am spus cine sunt şi cine m-a trimis aici şi bărbatul cu o barbă încărunţită mi-a spus la rândul lui cu o voce mormăită că e profesor şi predă limba şi literatura franceză, apoi cu un semn mi-a prezentat-o, chipurile, pe fata frumoasă de lângă el, după toate aparenţele venită dintr-o casă de corecţie sau din rândurile fetelor ce făceau trotuarul pe străzile din spatele Porţii Pulberăriei şi apăreau la noi, în restaurantul Hotelului Paris seara când se închideau tranzacţiile bursiere — după mişcări mi-o imaginam cum arată goală, ce fel de păr are la subsuori şi ce fel între coapse, ba, până la urmă, m-am surprins, fără voia mea — şi vedeam în asta un semn bun — că această fetiţă roşcovană avea darul să trezească în mine, după atâţia ani, dorinţa s-o dezbrac încet, pe îndelete, dacă nu în realitate, cel putin cu ochii. Şi ea

mi-a spus că se află aici ca să-şi ispăşească pedeapsa pentru faptul că-i plăcea prea mult să meargă la seratele dansante, că o cheamă Marcela şi era muncitoare calificată la fabrica de ciocolată Marsner-Orion. Şi purta nişte pantaloni bărbăteşti plini de rășină şi ace de brad, era, toată, din cap până în picioare, numai ace de brad şi amândoi purtau nişte cizmuliţe de cauciuc din care răsăreau moletierele, iar profesorul era şi el năclăit de sus până jos de rășină de brad şi din amândoi răzbea un miros de torţă aprinsă. Am intrat după ei în casă şi, vă spun drept, asemenea dezordine şi debandadă nu-mi mai fusese dat să văd nicăieri, nici măcar în casele acelea dărăpănate părăsite de nemţi, în care cineva căutase nişte comori, spărgând cu toporul dulapurile şi lacătele sipetelor... Masa era plină de chiştoace de ţigări şi de chibrituri arse, iar cineva parcă măturase cu cotul de pe masă nişte resturi de mâncare ce zăceau în neştire pe podea. Profesorul mi-a spus că dormitorul meu e la etajul întâi, m-a condus acolo şi mi-a deschis uşa, izbind în clanţă cu talpa de cauciuc. Camera era frumoasă, din lemn, cu două ferestre încadrate de crenguţele şi cârceii viţei sălbatice — şi am deschis o altă uşă şi am ieşit pe un balcon tot de lemn, care înconjura toată casa, de unde puteam să privesc în cele patru puncte cardinale, în timp ce lăstarii şi cârceii viţei neîngrijite îmi şfichiuiau obrajii... Am revenit în odaie şi, cu braţele încrucişate, m-am aşezat pe un sipet cu lacătul spart, şi-mi venea să sar în sus de bucurie, să chiui şi aveam un chef nebun să fac ceva... Am deschis valijoara şi, în onoarea celor văzute şi a celor ce mă aşteptau, mi-am petrecut peste umăr eşarfa albastră şi în şoldul hainei mi-am prins steaua aurie şi am coborât aşa în odaia mare, unde profesorul fuma de zor cu picioarele întinse pe

masă, iar fata se pieptăna ascultând spusele profesorului — i se adresa cu apelativul domnişoară şi repeta mereu cuvântul domnişoară, şi cu atâta insistenţă, încât îl apuca şi tremuriciul, iar eu aveam impresia că se străduia să-i bage ceva în cap frumoasei domnişoare... fiindcă totul mi-era perfect egal şi totodată foarte important, mi-am făcut o intrare teatrală, cu braţele ridicate ca la o paradă a modei, şi mă suceam în chip şi fel ca să fiu văzut din toate poziţiile... după care, m-am aşezat pe un scaun şi am întrebat dacă trebuia să merg cu ei la lucru în după-a-miaza aceea... In ochii frumoşi ai profesorului a scăpărat un zâmbet uşor şi, prefăcându-se că nu remarcase decoraţia mea, mi-a răspuns apostrofându-mă mai întâi cu expresii ca „generaţie păcătoasă, tâmpită şi criminală", ca apoi să-mi spună că peste un ceas plecăm toţi trei la muncă... şi şi-a văzut mai departe de conversaţia lui cu frumoasa domnişoară şi eu nu mă miram de faptul că-i spunea cuvinte franzuţeşti: *la table, une chaire, une maison...* şi ea le repeta punând accentul anapoda şi el, cu o amabilitate fără margini, îi replica: fii atentă, gâsculiţă proastă, că de nu, acuşi scot cureaua şi te plesnesc peste bot, nu cu pielea, ci cu catarama... şi iar îi repeta cu răbdare, cu gingăşie şi drăgălăşenie cuvintele acelea franţuzeşti lăsând impresia că o mângâie cu glasul şi cu ochii pe frumoasa de la fabrica de ciocolată a firmei Marsner-Orion... şi din nou frumoasa pronunţa greşit toate cuvintele acelea franţuzeşti şi mie mi se părea că Marcela făcea nazuri, că nu voia să înveţe, că anume le rostea stâlcit, fiindcă profesorul o dojenea atât de frumos adresându-i-se cu generaţie păcătoasă, tâmpită şi criminală... Şi, după ce am închis uşa, domnul profesor a strigat în urma mea: Mulţumesc! Şi eu mi-am strecurat capul prin uşa întredeschisă şi i-am

răspuns: Ştiţi, eu l-am servit pe împăratul Abisiniei... şi în acest timp mi-am netezit cu palma eşarfa albastră... Din fericire, colocatarii mei mi-au împrumutat nişte botine de cauciuc, *czci* regiunea era nespus de umedă, peste noapte se aduna atâta rouă, încât se deşira ca perdelele, aşezându-se pe fiecare fir de iarbă, pe fiecare frunză şi era de-ajuns să atingi o crenguţă ca picurii să curgă ca dintr-un şirag de perle destrămat... De la bun început munca mi s-a părut formidabilă: în prima zi m-au dus la poalele unui brad superb, cu trunchiul pe jumătate îmbrăcat în crenguţe de pin şi de molid, şi sarcina noastră era să tăiem alte crenguţe şi să le clădim unele peste altele, tot mai sus în jurul acestui brad care, după spusele profesorului, nu era un brad obişnuit, ci unul de rezonanţă, şi, ca să-mi demonstreze acest lucru, a scos din servieta lui un diapazon şi a atins cu el trunchiul arborelui şi diapazonul a început să vibreze emiţând un sunet clar încărcat de cercuri colorate şi concentrice şi, lipindu-mi urechea de trunchiul acela miraculos, am perceput, într-adevăr, cu voluptate, nişte sunete de-a dreptul paradiziace... în timpul acesta, frumoasa noastră, aşezată pe o buturugă, trăgea cu foc din ţigara ei, arborând o mină ce trăda mai curând iritarea decât blazarea şi îşi ridica mereu privirea spre cer invocându-l ca martor în cumplita-i plictiseală pe acest pământ în compania unor oameni ca noi... şi în timp ce doi muncitori forestieri se omorau să taie de la rădăcină acest brad de rezonanţă cu un simplu joagăr, eu mă căţăram tot mai sus, deasupra crengilor de protecţie ce înfăşurau trupul falnicului conifer şi, împreunându-mi braţele în jurul trunchiului acestui arbore care zbârnâia din adâncurile sale mai tare ca un stâlp de telegraf, ascultam cum sună fiecare muşcătură a joagărului ce se intercala printre vibraţiile

acelea melodioase şi auzeam urcând spre mine gemetele şi suspinele ce se împleteau atât de armonios izvorând din trupul acestui arbore pe cale de a fi mutilat... Pe urmă, profesorul mi-a strigat sa mă opresc şi să mă dau repede jos, căci bradul începuse să se încline... am coborât şi bradul a mai zăbovit câteva clipe în această poziţie înclinată, după care a început să cadă încet, într-un concert de planşete ce răzbea din arterele rădăcinilor sale, ca apoi să se prăbuşească protejat de braţele crenguţelor aranjate frumos în jurul lui, crenguţe care, aşa cum spunea profesorul, au amortizat căderea, împiedicând astfel distrugerea lui şi pierderea acestei muzici a sferelor, căci asemenea brazi nu se întâlnesc la tot pasul, iar acum e de datoria noastră să-1 curăţăm cu grijă, potrivit planului pe care profesorul îl avea asupra sa, ca, apoi, cu aceeaşi grijă, să-1 împachetăm şi să-1 ducem ca Într-un înveliş de vată la fabrica de instrumente muzicale, unde meşterii lutieri îl vor tăia în plăci şi plăcuţe şi vor face din ele viori şi violoncele şi alte instrumente cu coarde... şi ne-a mai atras atenţia profesorul că sunt căutate anumite plăcuţe ce păstrează în ele acea superbă muzicalitate... Şi, uite aşa, timp de o lună, şi încă două, am muncit aici, pregătind crenguţele pentru patul protector al brazilor de rezonanţă, ca să-i întindem apoi frumos, aşa cum face o mamă bună cu copilul ei, în perniţe moi, căci aceşti arbori trebuiau cu orice preţ să rămână întregi, să nu se spargă şi să nu-şi piardă acele tonalităţi încarcerate în trunchiurile lor acustice... şi seară de seară ascultam înjurăturile cumplite cu care ne gratifica acum pe amândoi profesorul de franceză — pentru el, atât eu, cât şi tânăra fată eram nişte tâmpiţi şi idioţi şi hiene împuţite şi tot ce-i mai rău pe lumea asta, şi, toate astea, ca să ne intre mai bine în cap

cuvintele acelea franţuzeşti... şi în timp ce la lumina pâlpâitoare a lămpii cu gaz îmi preparam cina pe o sobă de teracotă rustică, ascultam frumoasele cuvinte franţuzeşti stâlcite de gura drăgălaşei fete, izgonită de la fabrica de ciocolată Orion, fiindcă-i plăcea să se distreze, să se culce, aşa cum ea însăşi ne-a spus, de fiecare dată cu un alt băiat, dar destăinuirea ei se deosebea radical de aceea a fetelor ce făceau trotuarul pe străzile Pragăi, întrucât practica această faptă făcând dragoste numai din plăcere şi numai pentru acel simţământ trecător de a fi iubită o oră sau o noapte întreagă, şi asta era de-ajuns ca să-i împlinească fericirea — în timp ce acum era nevoită să muncească serios şi, pe deasupra, să înveţe seară de seară nişte cuvinte franţuzeşti, nu fiindcă ar fi fost obligată, ci pentru a-şi risipi plictiseala nopţilor îndelungate, de vreme ce aici nu se găsea nimeni cu care să şi-o omoare altfel... In luna următoare, profesorul a decis pe neaşteptate să ne ţină nişte cursuri de literatură franceză a secolului douăzeci şi această schimbare radicală a avut darul să ne bucure, mai ales pe Marcela, care se arăta interesată, cu anticipaţie, de tot ceea ce avea să-i povestească profesorul de-a lungul serilor despre scriitori suprarealişti, despre Robert Desnos, despre Alfred Jarry, despre Georges Ribemout-Dessaignes şi despre frumoşii bărbaţi ai Parisului... Odată a scos din servieta lui *Trandafirul public,* aşa era intitulată culegerea aceea de poezii, şi în fiecare seară ne citea o poezie în versiunea originală, apoi ne-o traducea şi a doua zi ne străduiam s-o analizăm în timpul muncii — la început totul ni se părea neclar, dar, obligaţi să reluăm imagine cu imagine, reuşeam să desprindem semnificaţia versurilor, curând m-am aplecat şi eu să citesc acele poeme dificile care până atunci nu-mi spuneau nimic, iar

acum le înţelegeam în asemenea măsură, încât uneori eram în stare să le dau o interpretare atât de pertinentă, de-l făceam pe profesor să exclame: Cum e cu putinţă ca dumneata, bou încoronat, idiot fără pereche, s-o nimereşti atât de bine?! In asemenea momente mă simţeam ca un motănel mângâiat sub bărbie şi-mi venea să mă gudur şi să torc, atât de măgulitoare erau pentru mine înjurăturile profesorului, încât aveam impresia că începuse să mă îndrăgească, de vreme ce mă gratula cu aceleaşi înjurături cu care o trata pe Marcela — de altfel, cu ea nu mai vorbea în timpul lucrului decât în franţuzeşte... Intr-o zi am însoţit un transport cu trunchiuri de rezonanţă până la fabrica de instrumente muzicale şi, după ce le-am predat, pe banii încasaţi am cumpărat de la economatul fabricii nişte provizii să avem de-ale gurii şi o sticlă de coniac şi chiar un buchet de garoafe, când, deodată, s-a pornit o ploaie torenţială şi a trebuit să mă refugiez mai întâi sub coroana stufoasă a unui arbore, pe urmă într-o gheretă ce părea a fi latrina întreprinderii — ploaia bătea din ce în ce mai tare în acoperişul de lemn al micuţei barăci în care mă adăpostisem, dar de fapt nu era o latrină, ci aducea mai curând cu ghereta unei santinele militare, şi, tot uitându-mă în jurul meu, mi-am dat seama că până şi fisurile pereţilor interiori erau astupate cu plăcuţe de lemn ca să ferească santinela de curent... şi deodată mi-a venit ideea să ciocănesc în aceste plăcuţe cu care era învelit şi acoperişul... Şi când a încetat ploaia, m-am întors la fabrica de instrumente muzicale; acolo de două ori mi s-a trântit uşa în nas, dar nu m-am lăsat până când n-am ajuns la directorul întreprinderii, care a binevoit să meargă cu mine în spatele fabricii unde se înşirau nişte depozite dărăpănate, la capătul cărora se afla ghereta cu

pricina; şi lucrurile stăteau exact aşa cum îmi închipuisem: erau zece plăcuţe preţioase, vechi de câteva decenii, cu care cineva, paznicul sau santinela, astupase găurile pentru a se feri de curent... Cum ţi-ai putut da seama că e un lemn de rezonanţă muzicală? m-a întrebat cu uimire directorul — eu, stimate domn, l-am servit pe împăratul Abisiniei, i-am răspuns, şi în clipa aceea directorul a izbucnit într-un hohot de râs cu sughiţuri şi, bătându-mă prietenește pe umăr, mi-a spus: Dumneata eşti un farsor, dar bancul e bun şi e demn de reţinut... Şi am râs şi eu, căci, fără îndoială, mă schimbasem atât de mult, încât nimeni nu l-ar fi recunoscut în mine pe cel ce l-a servit pe împăratul Abisiniei... Dar mie puţin îmi păsa, nu mai luam nimic în serios şi făceam bășcălie de toate şi de mine însumi - şi asta mă mulţumea cu prisosinţa. Prezenţa altora începuse să mă stânjenească, simţeam că până la urmă voi fi nevoit să stau de vorbă numai cu mine, cu al meu *alter ego,* că acesta îmi va fi, dintre toţi, tovarăşul de viaţă cel mai drag şi cel mai agreabil, inspiratorul şi educatorul personal, care sălăşluia în mine. Şi începuse chiar să-mi placă din ce în ce mai mult să intru în vorbă cu el... S-ar putea ca asta să se fi datorat celor auzite din gura profesorului de literatură franceză şi estetică, de la acest om, care, în ciuda faptului că înjura ca un birjar şi chiar mai abitir, ne vorbea despre ceea ce-l interesa personal, seară de seară era inepuizabil şi de nestăvilit - picam cu toţii de somn şi el nu mai contenea să ne explice cum e cu etica şi estetica, şi cu filosofii şi filosofia; pentru el, toţi filosofii, inclusiv Iisus Cristos, n-au fost decât o bandă de haimanale, de tâlhari, de ticăloşi şi de ucigaşi şi dacă aceştia n-ar fi existat, omenirea n-ar fi dus-o mai rău, această omenire pe care, de altfel, o considera o adunătură de proşti, de tâmpiţi şi

criminali, şi s-ar putea ca tocmai acest profesor să-mi fi întărit convingerea şi credinţa că e mai bine să te izolezi de lume, că seara se văd stelele şi la amiază doar fântânile adânci... Aşa se face că, într-o bună zi, m-am hotărât; le-am strâns mâna amândurora şi, mulţumindu-le pentru tot din adâncul inimii, m-am întors la Praga... Oricum, trăsesem de timp şi depăşisem cu aproape o jumătate de an şederea mea aici şi, oricum, profesorul şi tânăra fată nu mai vorbeau între ei decât franţuzeşte, şi aveau mereu să-şi spună atâtea şi atâtea, profesorul îşi pregătea acum cu anticipaţie valurile sale de înjurături şi de tirade poetice, se gândea la tot felul de amănunte stilistice cu care s-o surprindă pe această tânără ce se făcea, văzând cu ochii, mai frumoasă de la o zi la alta, iar pe faţa lui se citea că se îndrăgostise de ea şi o iubea la nebunie, şi în această pustietate dragostea lui era o dragoste pe viaţă şi pe moarte, iar eu, care-l servisem pe împăratul Abisiniei, ştiam că această fată va fi pentru el femeia fatală, căci într-o bună zi îl va părăsi cu siguranţă, după ce va fi asimilat, fără voia ei, totul din învăţămintele sale, spre a deveni deodată instruită şi mai frumoasă... de altfel, la un moment dat, repetase după el, în sensul bun sau nu, un citat din Aristotel, căruia i se reproşa că-l jefuia pe Platon... şi replica lui Aristotel era că mânzul după ce suge iapa azvârle în ea cu piciorul... Şi, într-adevăr, aşa a fost... Şi, într-o zi — după ce rezolvasem la Praga toate formalităţile cu privire la viitoarea mea ocupaţie care, după socoteala mea, avea să fie ultima, şi aşa trebuia să fie pentru că eu îl servisem pe împăratul Abisiniei — mă duceam la gară să-mi cumpăr biletul de tren, când, deodată, cine venea spre mine din direcţia opusă? Marcela, înaintând agale, gânditoare, cu părul strâns în coc şi legat cu o panglică violetă — mergea fără să

mă vadă, absentă la privirile trecătorilor care, întocmai ca mine, îşi întorceau capul după ea, mergea ţinând la subsuoară o carte al cărei tidu am izbutit să-l citesc lungindu-mi gâtul din mers — *Histoire du Surrealisme...* am zâmbit şi, satisfăcut, mi-am văzut mai departe de drumul meu - această tânără de la fabrica de ciocolată Marsner-Orion, cândva o zvăpăiată vulgară, cu vocabularul ei deschis de mahala, căreia bunul profesor de franceză izbutise să-i impună învăţătura şi manierele unei femei cultivate — această fată care vorbea cu profesorul ei aşa cum era obişnuită în cartierul mărginaş al Pragăi — Kosife... trecea acum prin preajma mea ca un raft de bibliotecă universitară şi eu, care-l servisem pe împăratul Abisiniei, ştiam cu certitudine că această fata nu va fi niciodată fericită, că va avea parte de o viaţă zbuciumată, iar viaţa bărbatului alături de ea va fi deopotrivă împlinire şi suferinţă...

Mă gândeam adeseori la acea carte de la subsuoara Marcelei, fata izgonită de la fabrica de ciocolată Marsner-Orion, la conţinutul paginilor transferat în capul ei meditativ şi trufaş, cap frumos, cu ochi frumoşi, care cu un an în urmă n-aveau încă nimic frumos, şi, toate astea, mulţumită profesorului de franceză, căci el o transformase pe această fată în frumoasa cu cartea la subsuoară, şi eu mi-o imaginam spălându-şi mâinile cu toată grija înainte de a desface scoarţele cărţii, ca apoi să apuce cu religiozitate între degetele ei curate pagină după pagină ca pe un obiect sfânt, căci mi-a fost destul s-o văd cu câtă sfinţenie purta pe stradă acea carte — gânditoare, cu mersu-i elegant şi maiestuos, aducea pe dinafară cu bradul lutierilor, în timp ce farmecul secret răsuna dinlăun-trul ei, firește pentru cei ce ştiau s-o atingă cu diapazonul unei priviri menite s-o vadă aşa cum era acum,

aşa cum devenise, acceptând să alunece încet-încet pe celălalt versant — pe versantul frumuseţii ascunse a lucrurilor. Amintirea tinerei de la fabrica de ciocolată stârnea în mine dorinţa de a-i împodobi bustul în mişcare cu petale de bujor şi de alte flori şi dacă aş fi putut, i-aş fi încununat capul cu o coroană împletită din crenguţe de brad, de pin şi de vâsc — eu, care priveam întotdeauna doar partea de jos a trupului femeiesc, picioarele, coapsele şi pântecele, la această fată îmi îndreptam privirea şi dorinţa în sus, spre gâtul ei superb, spre mâinile ei delicate deschizând o carte, spre ochii ei frumoşi din care ţâşnea acea frumuseţe câştigată prin transformarea ei, frumuseţe ce iradia cu toată sinceritatea, pe chipul ei tineresc, orice cută, orice încruntare a sprâncenelor, orice zâmbet sfielnic, pe acest chip umanizat până la cel mai mic detaliu de cuvintele şi frazele rostite în limba franceză, de conversaţiile întreţinute cu profesorul ei şi, în sfârşit, prin pătrunderea în miezul textelor de o frumuseţe complexă, opere ale unor poeţi şi scriitori inspiraţi de minunile condiţiilor umane, şi toate acestea erau pentru mine acel incredibil care devenea realitate... In timpul călătoriei cu trenul mă gândeam neîncetat la această fetiţă de la fabrica de ciocolată Marsner-Orion, şi zâmbeam inventând pentru ea toate florile cultului marial cu care mi-ar fi plăcut să-i împodobesc capul, şi în toate gările lipeam pe toţi pereţii vagoanelor, în mişcare sau staţionate, afişe cu chipul ei, ba, mai mult, îmi apucam mâinile şi le trăgeam mai aproape spre mine ca şi când aş fi strâns în palmele mele mâinile ei, şi mă uitam la călătorii din compartimentul meu şi-mi dădeam seama că nici unul nu putea să înţeleagă ce se petrecea cu mine şi în mine, căci nimeni nu putea citi pe chipul meu ce duceam cu mine în sufletul meu... şi după ce am

coborât din tren în staţia terminus şi mi-am continuat călătoria cu autobuzul, străbătând un peisaj superb, atât de asemănător cu cel în care doboram brazii de rezonanţă după ce-i îmbrăcam cu grijă până sus de tot în crenguţe, ca într-o plapumă pufoasă, în mintea mea stăruia mereu portretul tinerei fete de la Marsner-Orion, şi-l întregeam cu alte detalii, şi mi-i închipuiam pe foştii ei prieteni care înaintea plecării sale în brigada forestieră erau deprinşi s-o vadă exprimându-se doar cu partea de jos a corpului, cu pântecele şi cu coapsele şi cu picioarele, nu erau în stare să înţeleagă că de-acum încolo prefera să se manifeste cu partea ce depăşea linia de demarcaţie trasată de elasticul fin al chiloţilor ei... Cu aceste gânduri am coborât din autobuz la Srni şi m-am prezentat numaidecât la biroul local al Administraţiei podurilor şi şoselelor, am raportat că sunt drumarul trimis aici să lucrez un an, în acest sector pierdut undeva la poalele munţilor din preajma frontierei cu Bavaria, unde nimeni nu voia să se stabilească. După masa de prânz mi s-a dat un căluţ înhămat la o căruţă, mi s-a recomandat să cumpăr o capră şi mi s-a oferit în dar un câine-lup care s-a împrietenit cu mine imediat, ademenit, fără îndoială, de cârnatul cumpărat anume pentru el, şi iată-mă pornind în această formaţie pe un drum ce urca în pantă lină în mijlocul unui crâng de pini şi brazi seculari, alternând cu nişte parcele ale căror îngrădituri putrezite se fărâmiţau acum ca turta de miere, transformându-se încetul cu încetul în humusul nutritiv din care începeau să răsară tufele de zmeură şi de mure sălbatice; şi eu mergeam în ritmul căluţului ce clătina din cap şi-mi spuneam în sinea mea că acest căluţ provenea, cu siguranţă, dintr-un puţ de mină, căci avea acea privire frumoasă a oamenilor sau a animalelor ce

lucrează mai tot timpul în subteran, în minele de cărbune sau în subsolurile cazanelor de încălzire centrală şi când ieşeau la suprafaţă se uitau în sus să vadă cât de frumos e cerul, căci pentru aceşti ochi, cerul, oricum ar fi, e o adevărată minunăţie. Peisajul devenea din ce în ce mai pustiu, mă opream în treacăt în dreptul caselor părăsite de muncitorii forestieri germani, năpădite acum de urzici şi de tufe înalte de zmeură sălbatică ce-mi ajungeau până la piept, şi mă uitam pe deasupra lor în cămăruţele şi bucătărioarele năpădite de iarbă — în toate casele lăsate pradă bălăriilor mai atârnau şi acum becuri alimentate cândva de minicentralele electrice acţionate de căderile de apă, de altfel, mergând pe firul râului, am descoperit rămăşiţele acelor mici turbine construite cu răbdare de muncitorii modeşti care trăiseră aici ca să întreţină aceste frumoase păduri pe care, apoi, au fost siliţi să le părăsească... Că au fost izgoniţi bogătaşii amestecaţi în politica bine cunoscută de mine, acei indivizi îngâmfaţi şi aroganţi şi hrăpăreţi şi brutali şi plini de o trufie care, până la urmă, le-a fost fatală şi i-a doborât, asta am înţeles, n-am înţeles însă de ce au trebuit să plece braţele acelea harnice, în locul cărora acum nu mai lucra nimeni pe aceste meleaguri, şi-mi mai spuneam, în sinea mea, ce păcat de aceşti oameni care n-aveau nimic mai mult decât truda lor în pădure şi pe peticele de pământ înşirate pe povârnişuri, muncitori ce n-aveau timp să se înfumureze şi să devină aroganţi, ci erau, cu siguranţă, umili şi smeriţi, fiindcă aşa-i învăţase viaţa pe care eu n-o cunoscusem niciodată, iar acum mă îndreptam în întâmpinarea ei. Şi, uite aşa, mi-a venit deodată ideea să deschid caseta şi să scot din ea steaua aurie şi eşarfa albastră şi mi-am tras eşarfa peste haina de catifea reiată şi iar am pornit la drum, şi steaua aurie

sclipea la şoldul meu, şi eu păşeam agale în ritmul căluţului care mereu întorcea capul, şi, uitindu-se la eşarfa mea, necheza voios, şi capra behăia, şi lupul meu lătra de zor şi sărea şi ţopăia nevoie mare, mai-mai să smulgă eşarfa de pe mine de atâta bucurie — şi iar m-am oprit şi am dezlegat capra şi ne-am dus împreună să ne uităm în altă casă părăsită — era o fostă cârciumă, mai bine zis, un han de pădure cu o sală uriaşă, care, spre uimirea mea, scăpase în chip miraculos de la ruină, păstrându-se probabil aşa cum fusese de la bun început, căci toate erau la locul lor, halbele rânduite pe poliţele prăfuite şi butoiul de bere instalat pe butucii lui cu caneaua şi cu ciocănelul gata parcă să i se dea cep... Şi, ieşind, am surprins nişte ochi luminoşi — erau ochişorii unei pisicuţe părăsite, care, la chemarea mea, a început să miaune, iar eu m-am repezit să iau salamul din căruţă şi lăsându-mă apoi pe vine în faţa ei am încercat s-o ispitesc, de fapt, ar fi preferat s-o mângâi, dar singurătatea şi dezvăţul de prezenţa mirosului omenesc o făceau să reacţioneze la toate tentativele mele sărind de-a-ndoa-selea ca o săgeată — i-am aruncat totuşi o feliuţă de salam pe care a început s-o devoreze cu lăcomie, dar, de îndată ce întindeam mâna s-o mângâi, se dădea înapoi, înfricoşată, zburlindu-se şi scuipând ca o sălbatică. Am lăsat-o deci în plata Domnului şi, după ce mi-am adăpat capra şi căluţul la pârâu, am pornit-o din nou la drum — în cotul drumului mi-am întors capul în dorinţa de a vedea cum arată peisajul din această poziţie — simplă obişnuinţă de pe vremea când mi-l răsuceam din mers după femeile frumoase şi, deodată, am zărit pisica părăsind hanul şi venind după noi — semn bun, mi-am zis în sinea mea, şi de fericire am pocnit din bici şi nu m-am putut împiedica să nu strig un ura! şi în pieptul meu s-a

declanşat ca din senin o bucurie cum nu mai cunoscusem de mult şi m-am trezit cântând şi cântam cu sfială, căci, de când mă ştiu, nu cântasem niciodată ani în şir, zeci de ani nu mi-a dat prin minte că aş dori şi aş putea să cânt şi acum cântam şi inventam cuvinte şi fraze întregi ca să acopăr golul textelor uitate... Şi câinele urla, şi s-a lăsat pe labele din spate, şi urla îndelung, i-am dat o bucăţică de salam şi drăguţul a început să se gudure la picioarele mele şi eu continuam să cânt şi această melopee răguşită, apropiată mai curând de urletele câinelui decât de o melodie de Doamne-ajută, căci la un moment dat nu mai scoteam din mine decât nişte răcnete hârâite, pe care eu le socoteam cântece, dar de fapt erau nişte urlete ce se potriveau de minune cu urletele câinelui, şi, ca să revin, această melopee avea darul să deschidă în mine nişte sertare secrete şi aveam senzaţia că procedez la o curăţenie generală, aruncând din aceste sertare cutii întregi pline cu cărţi poştale gălbejite, cu poliţe şi cambii şi cu hârtii de valoare perimate, şi cu scrisori inutile, că din această gură cântătoare zburau ca bătute de vânt zdrenţe de afişe vechi suprapuse, fâşii smulse la întâmplare, cu texte incoerente, amestecând, fără nici un sens, anunţuri de concerte, de întâlniri sportive şi expoziţii de pictură şi, tot cântând aşa, m-am simţit deodată expectorând sedimente de fum şi de funingine depuse de-a lungul vremii pe plămânii unui fumător pătimaş. Şi continuam să cânt şi aveam senzaţia că scot din mine funinginea depusă pe gâtlej, şi pe faringe, de parcă aş fi smuls de pe ele cu un jet de aburi — aşa cum face cârciumarul când opăreşte şi curăţă tuburile, ca berea să ţâşnească limpede în canea — nişte tapete lipite unele peste altele de-a lungul anilor pe pereţii unei camere în care o familie trăise timp de două generaţii... Şi cu cât

înaintam pe colinele acelea, pădurea devenea mai deasă, înghiţind încet şi cu temeinicie ceea ce mai rămăsese din munca omenească, şi nimeni nu mai putea să mă audă în acest peisaj în care natura îşi reintrase în drepturile ei — din vechile ogoare nu se mai vedeau, pe dealuri, decât grămezi de piatră, iarba şi arbuştii invadau casele cu acoperişurile sparte de crengile groase ale socilor sălbatici, ale căror rădăcini dislocau plăcile duşumelelor, căci socul negru lucrează cu mai multă forţă decât cricul sau presa hidraulică şi, astfel, prin acoperişul desfăcut al caselor se răsfirau în sus alte crengi înfrunzite... înaintând aşa pe lângă maldărele de prundiş ce se înşirau de-a lungul drumului, mi-a apărut în faţă o casă mare. Am ocolit-o şi mi-am dat seama imediat că aici mă voi simţi bine — mi se spusese, ce-i drept, că misiunea mea aici va fi să pietruiesc şi să întreţin şoseaua pe care deocamdată nu se circula. Şi, probabil, nici nu se va circula vreodată, dar, oricum, trebuia întreţinută pentru un eventual transport de lemne vara sau pentru vreun caz de forţă majoră... Deodată, mi-a ajuns la ureche un cântec de jale, alternând cu tânguitul prelungit al unei viori şi am pornit în căutarea acestor planşete melodioase, şi nici n-am observat că micuţul cal pe care-l deshămasem şi-l lăsasem cu hăţurile atârnate de gâtar venea în spatele meu urmat de capră şi de câinele-lup, şi s-au ţinut aşa după mine până când am dat peste un grup de trei inşi — erau ţiganii pe care trebuia să-i înlocuiesc şi ceea ce vedeam acum în faţa mea era din nou acel miracol când incredibilul devine realitate... Bătrâna ţigancă, lăsată pe vine în dreptul unui foc, aşa cum stau de obicei nomazii, mesteca de zor cu un băţ conţinutul unei cratiţe suspendate între două pietroaie mari - cu o mână învârtea şi în palma celeilalte îşi odihnea

fruntea, sprijinindu-şi cotul în genunchi, şi peste podul palmei şerpuia o şuviţă subţire de păr negru ca smoala... Bătrânul ţigan, aşezat cu picioarele răscrăcărate în mijlocul drumului, bătucea cu lovituri puternice de mai stratul de pietriş întins de-a latul şoselei şi în spatele bătrânului stătea aplecat un tânăr în pantaloni negri strâmţi în şolduri şi bufanţi mai jos de genunchi şi cânta din vioară o melodie plină de pasiune şi melancolie, unul din acele cântece ţigăneşti languroase şi înduioşătoare, menite parcă să-i sfâşie inima bătrânului ţigan care, copleşit de această muzică, nu mai înceta să plângă şi plânsul lui nestăvilit era atât de cutremurător şi bătrânul era atât de impresionat, încât la un moment dat şi-a smuls din cap un smoc de păr şi l-a aruncat în foc şi iar s-a apucat să bătucească piatra, în timp ce fiul sau nepotul lui cânta mereu la vioară, iar bătrâna pregătea în grabă ceva de-ale gurii. Şi, asistând la această scenă, mi-am dat seama pe loc ce mă aşteaptă şi mi-am spus în sinea mea că voi fi aici singur, că nimeni nu va veni să-mi gătească şi să-mi cânte la vioară şi că va trebui să mă mulţumesc cu prezenţa căluţului, a caprei, a câinelui şi a pisicuţei, care venea şi ea în urma noastră, păstrând mereu cuvenita şi respectuoasa distanţă... Am tuşit, chipurile să-mi dreg glasul, şi bătrâna s-a răsucit şi s-a uitat la mine ca la un astru, bătrânul a încetat să mai bată piatra, iar tânărul, lăsând vioara să-i alunece în jos, mi-a făcut o plecăciune adâncă... Le-am spus cine sunt şi ce caut aici şi în clipa aceea bătrânii s-au ridicat în picioare şi apro-piindu-se de mine mi-au strâns mâna îndelung şi, cu spinările încovoiate, au ţinut să mă asigure că făcuseră toate pregătirile pentru plecarea lor imediată... în clipa aceea am zărit printre tufişuri o căruţă cu coviltir, un vehicul uşor cu roţile din faţă mai înalte

decât cele din spate şi mi-a venit greu să cred când mi-au spus că eram prima fiinţă omenească pe care o vedeau la capătul unei luni întregi... Tânărul a scos din căruţă cutia viorii şi, aşezând instrumentul în ea cu toată grija, de parcă ar fi întins un bebeluş în leagănul său, l-a acoperit cu o mică pătură de catifea pe care erau brodate monograma lui şi notele unui cântec necunoscut şi, înainte de a închide cutia, l-a mai mângâiat cu ochii şi cu degetele sale delicate, ca apoi să se salte şi el în căruţa în care bătrânii erau gata instalaţi şi, apucând de hăţuri, a mânat calul şi cei trei, aşezaţi acum unul lângă altul pe capra căruţei, au părăsit drumul distrus şi parţial reparat şi s-au oprit în faţa clădirii de unde au mai scos nişte pături, o plapumă, câteva oale şi un ceaun... Am insistat să mai rămână aici peste noapte, de aşa ceva nici nu voiau s-audă, atât de grăbiţi erau ca să revadă, în sfârşit, nişte chipuri omeneşti... Şi iarna cum e pe-aici?, i-am întrebat... Ai, ai, ai, mi-a răspuns cu o voce tânguitoare bătrânul ţigan, iarna aici e de rău, am dat gata şi capra şi câinele şi pisica şi, ridicând mâna în sus cu trei degete împreunate ca pentru jurământ, s-a grăbit să adauge: trei luni n-am văzut pe aici ţipenie de om... am stat înzăpeziţi, conaşule, cu nămeţii înalţi cât bradul... şi bătrâna plângea şi repeta după el... Da, conaşule, înzăpeziţi... şi plângea şi repeta ca un ecou... da, conaşule, am fost înzăpeziţi, şi, deodată, au izbucnit amândoi într-un hohot de plâns cu vaiete şi suspine şi tânărul a scos din nou vioara şi, proţăpit cu picioarele răscrăcărate în mijlocul căruţei, cânta, cu o mină gravă, o languroasă romanţă ţigănească, în timp ce bătrânul trăgea de hăţuri îndemnând calul să pornească... şi lacrimile curgeau şi se prelingeau încet pe cele două feţe brăzdate de suferinţă, bătrânul ţigan îmi flutura din mână — în semn de adio — gesturi de

compasiune, sugerându-mi, totodată, ideea că mă aruncă departe de ei, departe de viaţă, de parcă mâinile lor zbârcite şi noduroase mi-ar fi săpat de pe acum mormântul... In vârful dealului bătrânul s-a ridicat şi el în picioare şi iar şi-a smuls din cap un smoc de păr şi căruţa a început s-o ia la vale şi nu s-a mai văzut decât mâna bătrânului ţigan azvârlind smocul de păr, de bună seamă ca o mărturie a unei mari disperări şi a milei nemărginite ce o nutrea pentru mine... Şi iată-mă trecând pragul vechiului han, care de-acum încolo avea să fie căminul meu, şi am făcut un tur prin toată casa şi am inspectat acareturile gospodăreşti — grajdul, hambarul de lemne şi magazia de fân — şi habar n-aveam că în urma mea păşeau liniştiţi căluţul, capra, câinele şi pisicuţa care încheia coloana... şi se aflau în preajma mea chiar şi în clipa în care m-am dus să pompez apă din fântână ca să mă spăl un pic şi în ochii lor citeam rugămintea de a nu-i părăsi, de a nu-i lăsa singuri în această pustietate, şi eu le-am zâmbit şi ca să-i asigur că teama lor era neîntemeiată, i-am luat pe rând şi i-am mângâiat, şi doar pisicuţa, care oscila între dorinţă şi sfială, a zbughit-o ţâşnind de-a-ndoaselea ca o săgeată.

Drumul acesta desfundat, pe care-l întreţineam netezindu-i gropile cu pietrişul pe care trebuia să-l sparg cu mâinile mele, drumul acesta care semăna atât de mult cu viaţa mea, era năpădit de ierburi şi bălării atât în faţa, cât şi în spatele meu, şi numai în sectorul în care tocmai lucram se vedeau urmele muncii mele. Ruperile de nori şi ploile ce se ţineau lanţ provocau adeseori alunecări de teren, şi pământul amestecat cu nisip şi grohotiş îneca această muncă, dar eu, în loc să mă supăr sau să-mi blestem soarta, mă puneam din nou pe treabă şi, cu răbdare, îmi petreceam zilele frumoase de vară cărând cu

roaba aceste depuneri păcătoase, şi asta nu de dragul de a îmbunătăţi starea drumului, ci, pur şi simplu, pentru a putea circula pe el cu căruţa trasă de căluţul meu. Odată, după o ploaie torenţială, s-a surpat un mal abrupt şi a trebuit să trudesc o săptămână întreagă ca să degajez şoseaua până la locul unde lucrasem anterior — şapte zile de muncă înverşunată şi istovitoare, dar ţelul propus de a ajunge de partea cealaltă a şoselei avea darul să-mi risipească oboseala. La capătul săptămânii, am putut, în fine, să privesc din capul căruţei munca mea şi eram mândru de ea, dar, de fapt, era ca şi când n-aş fi făcut nimic, de vreme ce nimeni nu m-ar fi crezut şi nu se găsea nimeni să mă laude pentru cele şaizeci de ore de caznă grea — doar câinele şi capra şi căluţul şi pisica ar fi putut s-o facă, dar aceste fiinţe necuvântătoare nu puteau depune mărturie... Dar mie puţin îmi mai păsa dacă eram sau nu văzut de ochii altora, şi nici de laude nu-mi mai păsa — acum toate astea mă lăsau rece, şi nu mă mai gândeam decât la munca mea de zi cu zi şi, din zori până în asfinţit, trăgeam de zor ca să menţin drumul în starea în care mi-a fost predat, întreţinerea acestui drum, aşa cum vedeam eu, aducea din ce în ce mai mult cu întreţinerea vieţii mele, care, în retrospectivă, mi se părea a fi a altuia, ca şi când ar fi fost o carte scrisă de o terţă persoană, un roman a cărui cheie o aveam însă numai eu, unicul martor al vieţii mele pe acest drum năpădit de buruieni la ambele extremităţi, drum pe care trebuia neapărat să-l menţin circulabil cu ajutorul lopeţii şi al târnăcopului, dar şi cu amintirea, spre a mă putea întoarce cu gândul la cutare şi cutare moment al trecutului meu. Pe lângă munca de drumar, mai ascuţeam şi coasa şi mă duceam la deal să tai iarba şi-o lăsam să se usuce, şi în după-amiezele de vară

însorite căram fânul în hambar, făcând astfel pregătiri pentru iarna despre care mi s-a spus că aici durează aproape şase luni... O dată pe săptămână înhămam căluţul şi plecam după cumpărături într-un orăşel apropiat; întorcându-mă, pe acelaşi drum parcurs numai de mine, puteam să merg urmând amprentele lăsate de roţile căruţei şi de potcoavele căluţului în pământul zbicit după ploaie... Străbăteam două sate părăsite, până ajungeam pe o şosea ca lumea, cu carosabilul marcat de trecerea camioanelor şi cu marginile prăfuite pe care se vedeau urmele lăsate de cauciucurile bicicletelor şi ale motocicletelor — mijloacele de transport ale muncitorilor forestieri şi ale grănicerilor care se duceau sau se întorceau de la locul de muncă. După ce-mi cumpăram la băcănie rezerva de conserve, de cârnaţi şi o roată mare de pâine, mă opream un pic la cârciumă, unde clienţii şi patronul veneau şi se aşezau la masa mea şi mă întrebau mereu cum mă simt acolo sus, în singurătatea munţilor. Şi eu le povesteam, plin de însufleţire, despre lucruri pe care nimeni nu le văzuse vreodată, dar ceea ce vedeam eu aici întrecea orice aşteptare, şi le vorbeam despre frumuseţea peisajului, ca şi când aş fi fost un simplu turist îndrăgostit de natură, un oră-şean get-beget venit aici cu maşina ca să-şi petreacă două sau trei zile la ţară şi, încântat la nebunie de peisajul înconjurător, bolboroseşte tot felul de năz-bâtii romantice despre farmecul pădurilor, despre splendoarea crestelor muntoase învăluite în ceaţa dimineţii, declarând că ar fi fericit să rămână aici, pentru totdeauna, în mijlocul acestor minunăţii... Mai făceam în cârciuma aceea nişte expuneri încâlcite, vorbind despre altă latură a frumosului, despre acea misterioasă intimitate dintre om şi natură, afirmând că miezul frumos al naturii e legat de felul cum vede

şi cum ştie omul să iubească până şi aspectele neplăcute ale singurătăţii, să iubească natura şi acele ceasuri, zile şi săptămâni, când ploaia nu mai conteneşte, când ziua e scurtă şi întunericul se lasă devreme, când stai pe piatra din faţa casei şi crezi că-i zece seara şi când, de fapt, e abia şase şi jumătate, să iubeşti ceea ce începi să vorbeşti cu tine însuti sau adresându-te căluţului şi câinelui şi pisicii şi caprei, dar, mai ales, faptul că începi să vorbeşti cu tine însuti, mai întâi pe tăcute, ca şi când ai sta într-o sală de cinematograf, lăsând amintirea să-ţi proiecteze nişte imagini ale trecutului, ca apoi, la fel ca mine, să-ţi vorbeşti cu voce tare, să-ţi dai sfaturi, să-ţi pui singur întrebări despre tine, să te descoşi ca la un interogatoriu, punându-ţi întrebări indiscrete pentru a afla taina sufletului tău, să depui, ca un procuror, rechizitoriul împotriva ta, să te aperi şi, astfel, prin acest dialog cu tine însuţi, să ajungi să desprinzi sensul intrinsec al existenţei, nicidecum întorcându-te în trecut, spre ceea ce s-a întâmplat cândva, ci privind înainte spre drumul pe care mai trebuie să-l parcurgi, şi să vezi dacă mai e timp să ajungi, prin gândire, la acea linişte care-l asigură pe om în faţa primejdiei de a fugi de singurătate, de a fugi de problemele fundamentale ale vieţii, pe care omul are dreptul, forţa şi curajul să şi le pună... Şi, astfel, eu, drumarul, aşezat în fiecare sâmbătă, până se însera, în această cârciumă, în timp ce căluţul mă aştepta afară ca să mă ducă înapoi în singurătatea copleşitoare a noului meu cămin, şi cu cât zăboveam mai mult, cu atât mai mult mă băruiam acestor oameni, şi-mi dădeam seama că toţi îmi ascundeau ceea ce voiam să văd, să aflu despre ei, că toţi se distrau aşa cum mă distram şi eu, amânând cu toţii momentul în care vor trebui să-şi pună şi ei aceste întrebări fundamentale, firește dacă vor mai

avea norocul şi timpul să şi le pună înainte de a muri... De altfel, în această cârciumă mi-a fost dat să descopăr, încetul cu încetul, că esenţialul în viaţă constă în faptul de a-ţi pune întrebări asupra morţii, despre propriul tău comportament, atunci când îţi va suna ceasul... In ceea ce mă priveşte, am ajuns la concluzia că acest dialog cu tine însuţi e o convorbire ce se desfăşoară sub unghiul de vedere al infinitului şi al eternităţii, că soluţionarea problemelor morţii e, în sine, un început al gândirii frumosului în universul frumosului, că a te delecta cu absurditatea vieţii tale, care oricum se încheie cu o plecare prematură, înseamnă a te delecta cu propriile bucurii şi cu rătăcirile tale, şi asta are darul să-ţi umple inima de amărăciune şi, în consecinţă, de frumuseţe... Aşa se face că în cârciuma aceea începusem să fiu luat un pic peste picior din pricina maniei mele de a-i întreba pe toţi unde ar dori să fie înmormântaţi... In prima clipă se speriau, pe urmă însă îi pufnea râsul şi râdeau cu lacrimi şi mă întrebau la rândul lor unde voiam să fiu îngropat, dacă, firește, vor avea norocul să mă găsească la timp, nu de alta, dar pe antepredecesorul meu îl găsiseră abia în primăvară, o dată cu topirea zăpezilor, iar vulpile şi râşii şi şoarecii îl devoraseră cu atâta temeinicie, încât nu mai rămăsese din el decât o grămăjoară de oase, cam cât o legătură de sparanghel sau de zarzavaturi pentru o supă de vacă... Şi eu, fără să mă fâstâcesc, le vorbeam cu însufleţire şi cu toată convingerea despre mormântul meu: dacă-mi va fi dat să mor aici, mi-ar plăcea să fiu îngropat sus, în cimitirul de pe coastă, şi aş vrea ca rămăşiţele mele pământeşti, atât cât va mai rămâne din ele, un singur os scăpat de lăcomia rozătoarelor, eventual craniul, să fie îngropat pe creasta cirnitirului, acolo, pe linia despărţirii apelor, ca ploaia să poată desface în două

rămăşiţele mele depuse Într-un sicriu deteriorat de mâna necruţătoare a timpului şi apa să ducă o parte din mine spre pârâiaşele ce curg pe versantul Cehiei, iar cealaltă, dincolo de graniţă, pe sub gardurile de sârmă ghimpată, spre pâraiele şi râurile ce se varsă în Dunăre — în felul acesta voi rămâne aşa, cum îmi doresc eu după moarte, un cetăţean al lumii plutind pe Vltava şi Elba până la Marea Nordului, pe Dunăre până la Marea Neagră şi pe ambele mări în Oceanul Atlantic... Aici, oaspeţii localului amuţeau, se uitau la mine uluiţi şi eu mă ridicam gata să răspund la obişnuitele lor întrebări, ultima sunând mai întotdeauna cam aşa: Şi cum ar fi dacă aţi muri la Praga? Sau la Brno? Sau la Prostejov, şi v-ar mânca lupii? Şi eu le răspundeam de fiecare dată, explicându-le totul aşa cum învăţasem de la profesorul de literatură franceză, că omul e o creatură indestructibilă, că trupul şi sufletul lui se supun doar unui proces de transformare căruia i se spune metamorfoză... într-o zi, profesorul analizase împreună cu Marcela un poem al poetului Sandberg, în care era vorba de elementele alcătuitoare ale corpului omenesc, care, spunea profesorul, conţine destul fosfor pentru a fabrica din el zece cutiuţe de chibrituri, destul fier pentru a face din el un piron în stare să suporte greutatea unui spânzurat, destulă apă pentru a putea pregăti cu ea zece litri de ciorbă de burtă... şi toate astea le povesteam eu sătenilor şi ei se schimonoseau la faţă şi se uitau la mine speriaţi şi înfricoşaţi de ceea ce-i aştepta după moarte, drept care preferau să le spun ce se va întâmpla cu ei dacă vor muri aici... Aşa se face că, într-o noapte, i-am poftit să mergem împreună la cimitirul din vârful dealului şi acolo le-am arătat locurile goale unde vor fi îngropaţi, ca să poată să ajungă cu o parte în Marea Nordului şi cu cealaltă în

Marea Neagră, dar numai cu condiţia ca sicriul lor să fie plasat pe linia de despărţire a apelor, ca pe creasta unui acoperiş în pantă... Şi, în drum spre casă, cu cumpărăturile tăcute, mă amuzam tot timpul recapitulând tot ceea ce spusesem şi făcusem în ziua aceea şi mă întrebam dacă spusesem şi făcusem bine totul şi socoteam corect doar ceea ce mă amuza, nu aşa cum se amuză copiii sau beţivii, ci aşa cum mă învăţase profesorul acela de literatură franceză, potrivit căruia distracţia e o necesitate metafizică - şi parcă-l auzeam cum tuna şi fulgera spunând: distracţia e o binecuvântare, bandă de ticăloşi ignoranţi, tâmpiţi şi criminali, principalul e s-o descoperiţi — idioţilor! aşa ne spunea şi ne ocăra mereu, spre a ne face să ajungem acolo unde voia el, spre a ne determina să ne omoram plictiseala în poezie, în frumuseţea lucrurilor şi a evenimentelor, afirmând că frumosul are întotdeauna în el un impact important, menit să ne îndrepte spre transcendenţă, adică spre infinit şi eternitate... Pe urmă, în această casă, odinioară un han cu sală de dans, m-a cuprins deodată dorinţa să mai vină cineva la mine, să văd şi eu un chip de om în noua mea locuinţă încât, într-o zi, cu puţin înainte de venirea iernii, am achiziţionat de la săteni nişte oglinzi mari de pe vremuri, câteva mi-au fost dăruite, căci, cum spuneam, ei erau dornici să scape de ele, nu de alta, dar uneori când se uitau în ele apăreau în faţa lor nemţii expulzaţi... O zi întreagă m-am omorât bătând în perete dibluri şi cârlige, ca să agăţ în ele oglinzile aduse din sat învelite într-un strat protector de pături şi ziare vechi — un perete îmbrăcat de la un capăt la altul numai cu oglinzi... în sfârşit, nu mai eram singur, când plecam de la lucru mă bucuram dinainte la gândul că reveneam acasă în intimitatea mea, şi-o să-mi spun bună ziua, făcându-mi o

plecăciune în faţa oglinzii, că până la culcare ne vom petrece seara în doi, şi chiar dacă mişcările noastre erau absolut identice, întrebările pe care mi le puneam aveau darul să mă trezească şi să mă apropie mai mult de realitate... Şi, totuşi, atunci când părăseam încăperea, deşi se întorcea cu spatele şi cel din oglindă, adică dublura mea, îndreptându-ne fiecare în altă direcţie, de ieşit ieşeam numai eu şi plecam în altă parte... această mişcare nu eram în stare să mi-o imaginez până la capăt şi mă întrebam de ce, înde-părtându-mă, nu mă mai vedeam şi de ce, întorcând capul, îmi vedeam din nou faţa şi niciodată spatele? Pentru asta ar fi trebuit să-mi instalez, de bună seamă, o oglindă suplimentară... încetul cu încetul, am început să am senzaţia tactilă a lucrurilor invizibile, dar existente, şi incredibilul devenea din nou realitate şi de câte ori mă întorceam acasă cu salariul şi cumpărăturile săptămânale, mă opream cu regularitate la poalele cimitirului din deal şi urcam uşor pe malul râuleţului în care se aduna apa din micile izvoare şi din alte pârâiaşe — în această regiune apa ţâşnea mereu, ca sudoarea, din orice stâncă, şi de fiecare dată când mă spălam pe faţă cu apa limpede şi rece a acestui pârâu îmi veneau în minte sucurile răposaţilor curgând fără încetare de pe creasta cimitirului până aici, trecute prin filtrul acestui pământ atât de bun, în stare să transforme la fel de bine cadavrele în cuie capabile să suporte greutatea unui spânzurat şi, deopotrivă, în această apă limpede în care îmi răcoream obrajii — peste ani şi ani cineva îşi va spăla, poate, la rândul lui obrajii cu metamorfoza mea şi cineva îşi va aprinde undeva un chibrit cu gămălia fabricată din fosforul trupului meu — şi ori de câte ori treceam pe aici nu mă puteam stăpâni să nu beau din apa izvorului de la poalele cimitirului, mai

întâi o înghiţitură şi, aidoma degustătorului de vinuri care se pricepe să desluşească într-un pahar de riesling mirosul de fum al locomotivelor ce circulă zilnic, cu sutele, prin preajma viilor, sau al focului pe care podgorenii îl aprind zi de zi ca să-şi încălzească gustarea de dimineaţă sau mâncarea de prânz, gustam şi eu din licoarea răposaţilor înmormântaţi demult, acolo sus, în cimitirul din vârful dealului, şi ştiam şi eu să deslușesc mirosul nemţilor în oglinda ce-mi fusese dăruită de săteni ca să scape de ea, fiindcă, după atâţia ani, mai păstra amprentele foştilor proprietari expulzaţi, şi mirosul lor mai stăruia în oglinda în care mă priveam îndelung în fiecare zi, şi mă plimbam în ea, întâlnind la tot pasul nişte portrete aproape invizibile, de parcă m-aş fi oglindit îndelung în apa răposaţilor — şi eu, omul învăţat să vadă incredibilul devenind, realitate, vedeam în ea nişte chipuri de tinere fete în costume bavareze şi fotografii familiale pe fondul unui mobilier tipic nemţesc... Şi bravii săteni, care-mi dăruiseră această oglindă în schimbul oglinzii pe care eu le-o ofeream adeseori ca să vadă ce-i aşteaptă acolo sus, la cimitir, au găsit de cuviinţă să-mi împuşte câinele taman în ajunul zilei morţilor; îl învăţasem, mai bine zis învăţase să-mi facă de unul singur comisioanele — într-o zi, apucase în bot sacoşa, să mergem împreună la cumpărături, dar el a zbughit-o afară, alergând în direcţia satului... aşa se face că, odată, ca să-l pun la încercare, am scris pe un colţ de hârtie tot ce-mi trebuia şi el a coborât alergând nebuneşte la vale, ca peste două ceasuri să fie înapoi cu sacoşa încărcată de cumpărături... De atunci, în loc să înham căluţul la căruţă, îl trimiteam pe el cam o dată la două zile şi drăguţul îmi făcea toate cumpărăturile... iar oamenii din sat, care aşteptau zadarnic să mă vadă şi-l vedeau

pe el făcând cumpărăturile în locul meu, au decis să mi-l împuşte, ca să mă oblige să revin în cârciuma lor şi să stau la sfat cu ei... O săptămână întreagă am jelit plângându-mi câinele, pe urmă n-am avut încotro şi mi-am înhămat căluţul — începuseră să cadă primii fulgi de zăpadă — şi m-am dus, totuşi, să-mi încasez salariul şi să fac nişte cumpărături mai mari pentru iarnă... şi le-am iertat sătenilor această crimă prin care, de fapt, au vrut să-mi spună pur şi simplu că le era dor de mine, că fără mine se plictiseau şi viaţa în cârciumă nu mai avea pentru ei nici un haz — acum nu-şi mai băteau joc de mine şi nu mă mai luau peste picior, ba, mai mult, mi-au declarat că nu mai doreau să mor şi mi-au cerut iertare, rugându-mă să vin la ei măcar o dată pe săptămână, fiindcă biserica era departe şi, oricum, ştiam să le vorbesc mai bine decât preotul lor... aşa mi-au spus... Câinele meu, deşi rănit de moarte, cu plămânul perforat, a mai avut puterea să ajungă acasă cu sacoşa încărcată şi, ca de obicei, l-am răsplătit cu o mângâiere şi cu o bucăţică de zahăr pe care însă a refuzat-o... şi, lăsându-şi capul pe genunchii mei, s-a stins încetul cu încetul, sub nările fremătânde ale căluţului aplecat cu botul peste umărul meu, şi au venit lângă noi şi capra şi pisica, învăţată să doarmă în preajma câinelui, dar de mine nu se lăsa mângâiată niciodată, iar eu îi vorbeam mereu de la distanţă şi ea se lăsa pe spate şi făcea tumbe, şi se chircea şi iar se întindea, şi îşi scotea ghearele din teacă, şi-mi arunca nişte priviri caline de parcă aş fi mângâiat-o pe spinare şi sub bărbie şi se părea că, dintre toţi, pe mine mă iubea cel mai mult, dar, de îndată ce întindeam mâna s-o ating, puterea timidităţii o proiecta ca pe o săgeată departe de degetele mele ademenitoare... şi iată că această pisică sfielnică a venit şi ea şi, aşa cum era obişnuită, s-a făcut ghem

şi s-a cuibărit în blana câinelui, cu ochii pierduţi în privirea lui pe cale să se stingă... Şi eu am întins mâna şi am mângâiat-o şi ea s-a uitat la mine îngrozită de mângâierea mea şi, poate, de faptul că o acceptase abia la moartea prietenului ei, şi a închis ochii cui-bărindu-şi din nou capul în blana câinelui ca să nu-şi trădeze bucuria pentru un lucru de care se ruşina, dar pe care, totodată, îl dorea...

Odată, într-o după-amiază târzie, pe când mă duceam îngândurat să iau apă de la fântână, mai întâi am avut impresia, pe urmă certitudinea, că-l văd pe Zdenek, faimosul chelner de odinioară, colegul meu de la Hotelul Tichota (Tăcerea), sprijinindu-se de trunchiul unui copac la marginea pădurii şi uitându-se la mine cu o privire fixă şi pătrunzătoare... Iar eu, care-l servisem pe împăratul Abisiniei, ştiam că venise aici, doar aşa, ca să mă vadă, că nu simţea nevoia să stea de vorbă cu mine, ci, pur şi simplu, voia să afle cum m-am adaptat la această viaţă singuratică, fiindcă, în ciuda faptului că devenise acum o persoană importantă în lumea politică, mereu înconjurat de o mulţime de oameni, era şi el la fel de singur ca şi mine... Şi eu, înconjurat de animalele mele, m-am apucat să pompez apa din fântână, făcându-mă că nu ştiu că mişcările mele erau urmărite cu insistenţă de Zdenek, care, la rândul lui, ştia, cu siguranţă, că nu eram străin de prezenţa sa în spatele copacului de la marginea pădurii. Pe urmă, am început să mă aplec cu o încetineală calculată deasupra puţului şi ţineam găleata de urechi ca să-i dau lui Zdenek prilejul să schiţeze un gest cât de mic, căci eu simt şi aud de la o distanţă de câteva sute de metri orice mişcare, orice zgomot, şi-i oferam în felul ăsta prilejul de a se manifesta, de a-mi spune ceva, dar el nu voia să-mi spună nimic şi se mulţumea, ca şi mine, să ştie că existăm, că ne ducem

dorul unul altuia şi, uneori, ne amintim cu nostalgie de vremurile petrecute împreună. Aşa stând lucrurile, am înşfăcat găleţile şi, înaintând spre casă în vârful picioarelor, urmat de căluţ, de capră şi pisică, simţeam apa împroşcându-mi cizmele de cauciuc şi eram sigur că în clipa în care voi ajunge în pragul uşii şi voi lăsa găleţile din mână, ca să-mi întorc privirea înapoi, Zdenek nu va mai fi acolo, că va fi plecat, îndrep-tându-se satisfăcut spre maşina oficială care-l aştepta undeva, în spatele pădurii, ca să-l ducă înapoi la munca lui, fără doar şi poate mai grea decât refugiul meu în această pustietate. Şi m-am gândit atunci la profesorul de literatură franceză care-i spunea Marcelei că adevăratul om de lume e cel ce ştie să se retragă la timp în anonimat, renunţând astfel la falsa lui identitate. Aşadar, Zdenek părăsise pădurea şi eu nu puteam decât să fiu de acord cu el, şi-mi spuneam în sinea mea că aşa e bine, căci faptul de a trăi departe unul de altul era singura modalitate de a comunica şi în felul acesta ne-am spus, acum, pe tăcute, tot ce aveam pe inimă şi ne-am dezvăluit fiecare concepţia sa despre lume. In ziua aceea a început să ningă cu fulgi mari cât timbrele poştale, o ninsoare liniştită, care, spre seară, s-a transformat în vijelie. Un izvor de apă limpede şi proaspătă alimenta în permanenţă jgheabul de piatră din pivniţa casei, iar grajdul aflat la capătul culoarului, lângă bucătărie, dădea mai multă căldură decât o instalaţie de încălzire centrală, datorită bălegarului de cal pe care, la sfatul sătenilor, îl păstrasem acolo cu sfinţenie. Trei zile în şir am stat şi am privit zăpada ce cădea foşnind ca nişte fluturaşi minusculi, ca efemerele sau ca petalele florilor de măr ce picau mereu din cer, acoperindu-mi, pe neaşteptate, şoseaua; a treia zi, era atât de înzăpezită, încât se contopea cu peisajul înconjurător şi nimeni

n-ar mai fi fost în stare s-o găsească. A patra zi am decis să scot din hambar vechea sanie, am descoperit şi zurgălăii pe care-i scuturam din când în când de plăcere şi mă bucuram ca un copil, căci aceşti zurgălăi şi clinchetul lor îmi stârneau imaginaţia şi mă vedeam încălecând căluţul şi pornind cu el în zbor peste drumul meu înzăpezit, înălţându-ne uşor deasupra stratului de nea, a acestui covor alb, a acestei saltele pneumatice, a acestui cearşaf imens ce se întindea peste întreaga regiune... Şi tot meşterind aşa, preocupat de reparatul săniei, nu mi-am dat seama că, între timp, stratul de zăpadă depăşise pervazul ferestrelor, ridicându-se până la jumătatea lor, şi, deodată, speriat în asemenea hal de această inundaţie albă, îmi vedeam casa cu animale cu tot suspendată într-un lanţ agăţat de bolta cerului — casa mea despărţită de lume şi totuşi plină până la refuz, precum oglinzile acelea cu toţi cei îngropaţi şi uitaţi, dar lipiţi acolo cu o soluţie fină — imagini ce pot fi oricând evocate şi invocate, nimic mai mult decât nişte imagini cu care mi-am aşternut oglinzile sau, mai bine zis, cu care a fost aşternut drumul meu, năpădit acum de zăpada timpului trecut, şi numai amintirea, numai ea era în stare să pipăie şi să descopere oricând, ca o mână iscusită şi experimentată, artera prin care a curs, mai curge şi va curge aici viaţa în viitorul apropiat... Şi m-am înspăimântat la gândul că, dacă aş muri acum, tot incredibilul care devenise realitate s-ar duce o dată cu mine şi mi-am amintit în clipa aceea de spusele profesorului de estetică şi literatură franceză, care afirma că ştiinţa exprimării îl califică pe om şi, deodată, m-au cuprins dorinţa şi nevoia să aştern pe hârtie totul, aşa cum a fost, ca toată lumea să mă poată citi, dar, mai ales, să reconstituie pe firul povestirii mele toate imaginile înşirate ca mărgelele

sau ca boabele de mătănii pe firul lung al vieţii mele care, de necrezut, m-a surprins acum aici, privind cu uimire aceste căderi de zăpadă, gata să-mi înece casa... Şi, astfel, seară de seară, în faţa oglinzii, în timp ce pisica, aşezata în spatele meu pe zincul tejghelei, îşi freca drăgăstos căpşorul de imaginea mea, de parcă aş fi fost eu în carne şi oase, mă uitam la mâinile mele, şi din când în când le ridicam, de parcă m-aş fi predat mie însumi — afară, ninsoarea nu mai contenea, şi cu cât mă uitam mai mult la mâinile mele vedeam defilând în oglindă, printre degetele răşchirate, iarna cu tot cortegiul ei, cu zăpezile pe care va trebui să le înlătur zi de zi ca să regăsesc drumul spre sat; s-ar putea ca şi ei, sătenii, să facă la fel, încercând să găsească drumul spre mine... Şi mi-am spus în sinea mea: ziua voi căuta cu lopata drumul spre sat şi seara voi scrie, ca să regăsesc drumul înapoi, străduindu-mă în felul acesta să râcâi cu peniţa toată zăpada aşternută peste trecutul meu...

In ajunul Crăciunului alte căderi de zăpadă mi-au acoperit drumul pe care mai bine de o lună l-am curăţat trudind din greu. Intre doi pereţi de zăpadă ce se înălţau mai sus de pieptul meu, reuşisem să croiesc o tranşee îngustă până la jumătatea drumului ce mă despărţea de cârciuma şi de prăvălia unde fusesem pentru ultima oară de Ziua morţilor. Seara, pulberea de zăpadă sclipea în fereastră ca pozele lucioase pe calendarele de perete, în timp ce eu împodobeam Pomul şi coceam tradiţionalele prăjituri sub privirile atente ale pisicii care torcea liniştită pe tejgheaua de zinc din preajma sobei. Pe urmă, m-am dus în grajd şi am invitat capra şi căluţul să vină în faţa Pomului luminat şi am scos iar fracul, şi am început să mă îmbrac, dar nu prea reuşeam, nasturii îmi scăpau printre degetele aspre şi înţepenite de

atâta muncă, şi mâinile-mi erau atât de neîndemânatice, încât nu erau în stare să-mi înnoade ca lumea papionul alb. Am mai scos din ladă frumoşii mei pantofi de lac, pe care mi-i cumpărasem pe vremea când eram ospătar la Hotelul Tichota, şi când mi-am petrecut peste piept eşarfa albastră şi mi-am prins în şold faimoasa decoraţie a cărei stea strălucea mai tare decât Pomul, capra şi căluţul s-au uitat la mine speriaţi, încât a trebuit să-i liniştesc cu mângâieri pe ceafa şi sub bărbie... Pe urmă am pregătit cina festivă — o conservă de gulaş cu cartofi fierţi pentru mine; caprei, pentru această zi de sărbătoare, i-am tăiat felii de mere în ciubărul cu apă, iar căluţul, deprins să ia prânzul cu mine în toate duminicile, stătea acum în capul mesei de stejar, unde alegea din farfurie merele, pe care le ronţăia cu nespusă plăcere. Căluţul acesta avea ideea fixă că voi pleca şi-l voi părăsi aici — de aceea nu mă scăpa o clipă din ochi şi se ţinea veşnic după mine, capra, învăţată cu el, îl urma peste tot, iar pisicuţa, care depindea de laptele caprei, alerga întotdeauna într-acolo unde vedea legănându-se ugerul ei... Aşa ne duceam la lucru, aşa ne întorceam de la lucru, ca într-o adevărată procesiune. Până şi atunci când mă retrăgeam în privată ca să-mi fac nevoile dădeau fuga după mine şi mă păzeau, ca nu cumva să-mi iau tălpăşiţa... Aşa s-a întâmplat încă din primele zile ale venirii noastre aici, când, într-o noapte, îmi apăruse în minte tânăra fată de la fabrica de ciocolată Orion şi mi s-a făcut un dor nebun s-o văd, să ştiu dacă mai umblă cu cartea la subsuoară când se duce la lucru — şi, iată, cu strictul necesar în valijoară şi cu noaptea în cap, am ajuns în sat unde aşteptam autobuzul care peste puţin timp a sosit în staţie - dar când să pun piciorul pe prima treaptă, din colţul şoselei a ţâşnit ca o vijelie căluţul meu şi în

urma lui veneau, cu sufletul la gură, câinele şi capra şi s-au năpustit spre mine şi mă priveau, bietele animale, cu nişte ochi ce trădau spaima şi în acelaşi timp rugămintea mută de a nu le lăsa singure aici — şi, după ce s-au strâns roată în jurul meu, a mai apărut şi pisicuţa aceea sălbatică, sărind ca o săgeată pe băncuţa din staţia de autobuz, acolo unde de obicei se depun bidoanele cu lapte — aşa se face că am lăsat autobuzul să plece şi m-am întors acasă cu vieţuitoarele mele, care, de atunci, nu-şi mai dezlipesc ochii de mine, străduindu-se mereu să mă înveselească fiecare în felul său — pisica ţopăind zburdalnic ca un pisoiaş, capra încercând să se bată cu mine ca un berbec, ridicându-se în două picioare, chipurile să mă lovească în cap cu corniţele ei, iar căluţul, neştiind ce să facă, îmi apuca mereu mâna cu boticul său delicat şi se uita la mine cu nişte ochi din care scăpărau veşnic teama şi îngrijorarea... După cina „festivă", ca, de altfel, în toate serile, căluţul s-a întins de-a lungul sobei suspinând uşurat, capra s-a întins lângă el, şi eu m-am apucat din nou să înşir pe hârtie suita imaginilor mele; la început erau destul de confuze, unele mi se păreau chiar inutile şi mă gândeam să le exclud, dar, de îndată ce mă lansam, imaginile se perindau în faţa mea mai repede decât izbuteam să le scriu, şi această înşiruire de tablouri se întrecea cu mâna mea şi mă depăşea, şi acest avans nu mă lăsa să dorm, şi mă ţinea treaz, şi nu-mi mai dădeam seama dacă afară e vijelie şi un ger mai-mai să crape tăbliile îngheţate ale geamului, în bătaia clarului de lună. Zi de zi curăţăm drumul, înlăturând zăpada, şi în acest timp mă gândeam la drumul meu de seară, când, în locul lopeţii, voi pune mâna pe condei şi mă gândeam la ce va ieşi din el — de altfel, totul era conceput dinainte, iar seara nu făceam decât să-mi

...

transcriu ideile redactate în mintea mea de-a lungul zilei, în timpul lucrului — micuţele animale aşteptau şi ele cu nerăbdare venirea serii, căci animalului, de când lumea, îi place liniştea — şi le auzeam suspinând înduioşător, şi suspinam şi eu văzându-mi mai departe de scrisul meu, din când în când mai aruncam în sobă câte o bucată de lemn şi flacăra torcea molcom, în timp ce pe coş se auzea geamătul vijeliei ce se îngâna cu şuieratul vântului strecurat pe sub pragul uşii... la miezul nopţii de Ajun, ferestrele mele erau luminate ca ziua. Intrigat, am ieşit în faţa casei şi, iată, incredibilul devenea încă o dată realitate: oamenii din sat reuşiseră să-şi croiască drum până la mine, folosind o sanie cu plug pentru deszăpezire — o mână de oameni amărâţi, clienţi obişnuiţi ai cârciumii, care nu ezitaseră să-mi împuşte câinele spre a mă determina să revin printre ei, veneau acum la mine cu sania... I-am invitat în fostul han, acum domiciliul meu; au intrat şi, în timp ce se uitau la mine, am citit pe feţele lor uimite o mulţime de întrebări: Cine ţi le-a dat? De unde le-ai luat? Şi de ce te-ai gătit aşa? Luaţi loc, le-am spus, astăzi sunteţi clienţii mei, căci eu am fost cândva ospătar în localuri de lux... De bună seamă, spusele mele au avut darul să-i sperie şi să-i facă să regrete faptul de a fi venit să mă vadă... Această eşarfa şi această decoraţie, am continuat, le-am primit cu mulţi ani în urmă, fiindcă eu sunt cel ce 1-a servit pe împăratul Abisiniei... Şi-acum, pe cine serveşti? — m-au întrebat cu mirare. Aceştia sunt clienţii mei, le-am spus arătând cu mâna spre capră şi căluţ, care tocmai se ridicaseră, manifestându-şi vădit intenţia de a ieşi, căci se apropiaseră de uşă şi ciocăneau în ea uşor, cu capul, le-am deschis şi, unul câte unul, au păşit pe coridor, îndreptându-se spre grajdul lor. Se pare însă că fracul, eşarfa albastră şi decoraţia mea

strălucitoare avuseseră darul să-i descumpănească pe săteni în asemenea măsură, încât au rămas în picioare şi, după ce m-au felicitat pentru distincţie şi mi-au urat sărbători fericite, s-au grăbit să plece, nu înainte de a mă invita să vin să iau prânzul împreună cu ei, de ziua Sfântului Ştefan... Şi, pe măsură ce se retrăgeau, vedeam spatele fiecăruia estompându-se pe rând în luciul oglinzilor şi după ce luminile felinarelor au dispărut în bezna nopţii şi nu se mai auzea nici clinchetul clopoţeilor, nici hârşâitul tălpilor săniei cu plug pentru deszăpezire, m-am trezit singur în faţa oglinzii şi mă priveam, şi cu cât mă priveam mai mult, cu atât mai mult mă îngrozeam, de parcă m-aş fi aflat într-o casă străină, în casa cuiva care-şi pierduse minţile... Am suflat în oglinda aceea rece, pe urmă m-am apucat să şterg cu mâneca fracului aburul despărţitor, ca să mă revăd apoi în oglindă cu lampa aprinsă în mână, lampă ce aducea cu un pahar ce se oferea să ciocnească în sănătatea cuiva... Şi, deodată, uşa s-a deschis încet în spatele meu... şi în odaie a intrat căluţul urmat de capră, iar pisica a sărit pe zincul tejghelei din dreptul sobei... şi eu eram în culmea fericirii şi mă bucuram nespus că oamenii din sat veniseră să mă vadă, cro-indu-şi drum prin nămeţi, şi mă bucuram că s-au speriat de mine, confirmând astfel că eram, fără doar şi poate, un specimen aparte şi nu puteam fi altfel, fiindcă fusesem cu adevărat elevul domnului Skrivâ-nek, oberchelnerul care l-a servit pe regele Angliei, iar eu, la rândul meu, am avut onoarea să-l servesc pe împăratul Abisiniei, care m-a distins pe viaţă, decer-nându-mi această decoraţie, decoraţie care mi-a dat puterea să scriu pentru cititori această poveste... despre incredibilul devenit realitate.

Vă ajunge?

Şi, cu asta, chiar am terminat!

# CUPRINS

Capitolul I
*Un pahar de grenadină*..... 7
Capitolul II
*HotelTichota* ..... 58
Capitolul III
*Lram servit pe regele Angliei*..... 107
Capitolul IV
*Şi nu mai ştiam unde mi-e capul* ..... 168
Capitolul V
*Cum am devenit milionar*..... 220

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul Uniunii Scriitorilor din România, nr. 2511.1-171.1/ ROL, deschis la BCR, Filiala Sector 1, Bucureşti.

Editura Paralela 45

Piteşti, jud Argeş, cod 110174, str. Fraţii Goleşti 128-130;
tel/fix (0248)63.14.39; (0248)63.14.92; (0248)21.45.33;
e-maiL redactie@edituraparalela45.ro; comenzi@edituiaparalela45.ro

Bucureşti, cod 71341, Sector 1, Piaţa Presei Libere, nr. 1,
Casa Presei Libere, corp C2, mezanin 6-7-8;
teL/fax: (021)224.39.00; e-mail: bucuresti@edituraparalela45.ro

Braşov, jud Braşov, cod 500222, str. Hatmanului, nr. 21; bL 31, se. D, et III, ap. 14; teL/fax (0268)33.36.01; e-mail: ep45@deltanet.ro

Cluj-Napoca, jud Cluj, cod 400153, str. Ion Popescu-Voiteşti 1-3, bl. D, se. 3, ap. 43; tel./fax: (0264)43.40.31 e-mail:
depcluj@edituraparalela45.ro

Oradea, jud. Bihor, cod 410095, str. Rimanoczy Kalman 16;
teL/fax: (0259)12.79.13; (0259)13.09.06

www.editurapatalela45.ro

Tiparul executat la tipografia
Editurii Paralela 45